

A Karácsony Sándor Rózsatéri Református Általános Iskola és Óvoda Pedagógiai programja 3.0

ELFOGADTA

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS
ISKOLA ÉS ÓVODA
NEVELŐTESTÜLETE

2024. AUGUSZTUS 28-ÁN

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ.....	7
1.1. Törvényi előírások	7
1.2. Helyzetelemzés /Előzmények, környezeti elemek/.....	7
1.3. Általános elvek	12
2. Az óvodai tagintézmény Nevelési programja.....	14
2.1. Óvodánk személyi feltételei	14
2.2. Óvodánk tárgyi feltételei	14
2.3. Munkarend	16
2.4. Szervezeti és időkeretek	16
2.4.1. Napirend.....	16
2.4.2. Hetirend.....	17
2.5. Óvodánk jellemzői	17
2.5.1. Gyermekkép.....	17
2.5.2. Óvodakép.....	18
2.6. Nevelési alapelveink, értékeink	19
2.6.1. Elsődleges feladatunk.....	19
2.6.2. Folyamatosság mindennapjainkban.....	20
2.6.3. Óvodapedagógusi magatartás.....	20
2.6.4. Konfliktus kezelése.....	22
2.7. Óvodai nevelésünk célja	22
2.7.1. A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében.....	22
2.7.2. A csoportok szokásrendszerének kialakítása.....	23
2.7.3. A gyermekek gondozása.....	23
2.7.4. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében.....	23
2.7.5. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében.....	24
2.7.6. A tudatos fejlesztés feltételei.....	25
2.8. Általános feladataink	26
2.8.1. Az egészséges életmód alakítása.....	26
2.8.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása, megvalósítása	31
2.8.3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	35
2.8.4. Keresztény szellemű nevelés	36
2.9. Tevékenységek formái:	38
2.9.1. Játék.....	38
2.9.2. Munka jellegű tevékenység	41
2.9.3. Tevékenységben megvalósuló tanulás	43
2.9.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére	45
2.10. Projekt módszeren alapuló tanulás szervezés bevezetése	46
2.11. Műveltség tartalmak	47
2.11.1. Bibliaismeret	47
2.11.2. Áhítat	47
2.11.3. Anyanyelv, verselés, mesélés	48
2.11.4. Külső világ tevékeny megismerése	51
2.11.5. Matematika	56
2.11.6. A gyermek technológiai, informatikai és kommunikációs készségeinek megalapozása az IKT és Robotika bevezetése által	58

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS
ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2.11.7.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	59
2.11.8.	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	61
2.11.9.	Mozgás	63
2.11.10.	Az óvoda ünnepei, hagyományai	66
2.12.	Óvodánk kapcsolatai	67
2.12.1.	Óvoda – Család	67
2.12.2.	Óvoda – Iskola	67
2.12.3.	Óvoda–gyülekezet, lelkész	68
2.12.4.	Egyéb kapcsolatok	68
2.13.	Az óvoda szolgáltatásai	70
2.13.1.	Gyermekvédelem az óvodában	70
2.13.2.	<i>A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló elvek</i>	71
2.13.3.	<i>A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek</i>	71
2.13.4.	Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése	71
2.12.5.	Egyéb szolgáltatásaink	72
2.14.	Óvodába lépés feltételei	72
2.15.	Az óvodai elhelyezés megszűnése	72
2.16.	Ellenőrzés, értékelés	73
2.17.	Iskolába lépés feltételei	74
2.18.	Az óvodai nevelést elősegítő eszközök listája	76
3.	AZ ISKOLAI INTÉZMÉNYEGYSÉG NEVELÉSI PROGRAMJA	77
3.1.	Iskolánk küldetésnyilatkozata:	77
3.2.	A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, értékei, feladatai, eszközei, eljárásai	78
3.2.1.	Iskolánk nevelőtestületének pedagógiai hitvallása	78
3.2.2.	Iskolánk alapelvei:	79
I.	Keresztyén szellemiség, ezen belül református arculat megteremtése	79
3.2.3.	Az iskolában folyó nevelő-oktató munkánk céljai, feladatai:	82
3.2.4.	A tanítási-tanulási folyamatok pedagógiai elvei	85
3.2.5.	A nevelő-oktató munka pedagógiai eszközei, módszerei, eljárásai	87
3.3.	A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	88
3.3.1.	Erkölcsei nevelés	89
3.3.2.	Értelmi nevelés	90
3.3.3.	Érzelmi nevelés	90
3.3.4.	Önismeret	90
3.3.5.	Közösségi nevelés	90
3.3.6.	Egészséges és kulturált életmódra nevelés	91
3.4.	Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	91
3.4.1.	Az egészségfejlesztés iskolai feladatai	92
3.4.2.	Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása	95
3.5.	A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	97
3.5.1.	A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok:	98
3.5.2.	Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:	99
3.5.3.	A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai:	100
3.5.4.	A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:	102
3.6.	A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai	104
3.6.1.	A pedagógusok feladatai	104
3.6.2.	Az osztályfőnök feladatai és hatásköre	106

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS
ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA 2.1

3.7.	A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek helyi rendje	108
3.7.1.	A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek	108
3.7.2.	A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program	109
3.7.3.	A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése	111
3.7.4.	A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátása:	113
3.7.5.	A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység	116
3.8.	Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje	117
3.9.	Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei:	118
	Az elvárások rendszere	118
3.9.1.	A tanulói közösséget érintő kapcsolattartási formák	118
3.9.2.	A szülői közösséget érintő együttműködési formák:	119
3.10.	A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata	121
3.10.1.	A vizsgaszabályzat hatálya, célja	121
3.10.2.	A vizsgatárgyak részei és követelményei	124
3.11.	Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	125
3.11.1.	Tanulói jogviszony létesítése	125
3.12.	A felvételi eljárás különös szabályai	126
4.	Az intézményegység helyi tanterve	127
4.1.	A választott kerettanterv megnevezése	127
4.2.	Az új NAT (2020) óraszámjai:	128
4.3.	Tervezett órahálónk a 2024/25-ös tanévtől	129
4.4.	Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei	133
4.5.	A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása:	133
4.5.1.	Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	134
4.5.2.	A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:	135
4.5.3.	Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:	135
4.5.4.	A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:	135
4.6.	Mindennapos testnevelés	136
4.7.	A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai	136
4.8.	Projektoktatás	137
5.	osztályban: Görög-projekt	140
7.	osztályban: Reformkori, projekt, esetleg Határtalanul pályázat	140
4.9.	A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	140
4.9.1.	A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára:	141
4.9.2.	A sajátos nevelési igényű tanulók integrációs nevelésével-oktatásával kapcsolatos feladatok, tevékenységek	142
4.9.3.	A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók iskolai fejlesztésének elvei	152
4.10.	Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái	155
4.10.1.	Az írásbeli feladatok értékelése	155
4.10.2.	Szóbeli értékelés	158
4.11.	Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása	159
4.12.	A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei	161

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS
ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

4.13.	A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek....	161
4.14.	Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei	162
4.14.1.	Az iskola egészségnevelési elvei	162
4.14.2.	Az iskola környezeti nevelési elvei	162
4.15.	A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei.....	163
4.15.1.	A magatartás értékelésének elvei	163
4.15.2.	A szorgalomjegyek megállapításának elvei	163
4.15.3.	A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei	164
5.	INTÉZMÉNYI VONATKOZÁSOK	166
5.1.	Jövőbeni terveink, feladataink és ezek eszközigénye	166
5.2.	A Pedagógiai program érvényessége, felülvizsgálata és nyilvánosságra hozatala	166
5.2.1.	A pedagógiai program érvényességi ideje	166
5.2.2.	A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata	166
5.2.3.	A pedagógiai program módosítása	167
5.2.4.	A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala	167
6.	LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	168

MELLÉKLETEK

I. Egészségfejlesztési program

II. Helyi tanterv - tantárgyak

01. Magyar nyelv és irodalom helyi tanterv 1-4. évfolyam
02. Magyar nyelv és irodalom helyi tanterv 5-8. évfolyam
03. Angol helyi tanterv 4. évfolyam
04. Angol helyi tanterv 5-8. évfolyam
05. Matematika helyi tanterv 1-4. évfolyam
06. Matematika helyi tanterv 5-8. évfolyam
07. Református hit- és erkölcsstan helyi tanterv 1-4. évfolyam
08. Református hit- és erkölcsstan helyi tanterv 4-8. évfolyam
09. Környezetismeret helyi tanterv 2-4. évfolyam
10. Ének-zene helyi tanterv 1-4. évfolyam
11. Ének-zene helyi tanterv 5-8. évfolyam
12. Vizuális kultúra helyi tanterv 1-4. évfolyam
13. Vizuális kultúra helyi tanterv 5-8. évfolyam
14. Technika és tervezés helyi tanterv 1-4. évfolyam
15. Technika és tervezés helyi tanterv 5-8. évfolyam
16. Testnevelés helyi tanterv 1-4. évfolyam
17. Testnevelés helyi tanterv 5-8. évfolyam
18. Történelem 5-8. évfolyam
19. Állampolgári ismeretek 8. évfolyam
20. Hon és népismeret 5-8. évfolyam
21. Természettudomány helyi tanterv 5-6. évfolyam
22. Biológia helyi tanterv 7-8. évfolyam
23. Fizika helyi tanterv 7-8. évfolyam
24. Kémia helyi tanterv 7-8. évfolyam
25. Földrajz helyi tanterv 7-8. évfolyam
26. Dráma és színház helyi tanterv 5-8. évfolyam
27. Digitális kultúra 3-4. évfolyam
28. Digitális kultúra helyi tanterv 5-8. évfolyam
29. (Osztályfőnöki) Közösségi nevelés helyi tanterv 5-8. évfolyam

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS
ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA 2.1

---

30. Egyházi ének helyi tanterv 5.; 8. évfolyam

III. A Pedagógiai program végrehajtásához szükséges a nevelő és oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

IV. Intézményi digitális fejlesztési terv

V. Minta óratervek

1. BEVEZETŐ

1.1. *Törvényi előírások*

Az intézmény pedagógiai programját az alábbi jogszabályok figyelembe vételével készítettük el:

- a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012.(VI. 4.) számú Kormányrendelet ,
- a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV törvény,
- a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról,
- a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének..... irányelve,
- a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról,
- a 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról,
- a 2023. évi LIII. tv a pedagógusok új életpályájáról,
- a 401/2023. (VIII.30.) Korm.rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló tv. végrehajtásáról,
- a Magyarországi Református Egyház többször módosított Köznevelésről szóló 1995. évi I. törvény

1.2. *Helyzetelemzés /Előzmények, környezeti elemek/*

Iskolánk elődje a Karácsony Sándor Iskola 1990 szeptemberében indult egy osztállyal, egy 24 négyzetméteres bérelt teremben 14 tanulóval, egy főállású és egy félállású pedagógussal, alapítványi fenntartással.

Az iskola ötlete a rózsatéri gyülekezetből két fiatal (Jacsev Jordánka (később Donáth Jordánka) és Soós Katalin) személyéhez fűződik.

Az indítás nehézségei sem riasztották el a szülőket és a munkatársakat, és megkezdhattuk a növekedést, fejlődést.

1993 nyarán többszöri kényszerköltözködés után foglalhattuk el jelenlegi helyünket. Ez az ingatlan Kispest kertvárosban helyezkedik el, régi családi házas övezetben, egy zsákutca végén. Kispest önkormányzata elismerte a működésünket, és, mint a kerület egy színtestjére tekintett ránk. Segítő-készségüket többek között az is alátámasztja, hogy jelenlegi székhelyünket bérleti díj nélkül bocsátották rendelkezésünkre.

A szülők nagy része azért íratta, íratja hozzánk gyermekeit, mert „más” iskolát szeretnének, mint a „nagy átlag”. Ezzel együtt egyre több jelzés érkezett arra vonatkozólag, hogy vállaljuk föl a keresztyén szellemiségen belül a református arculatot. 1993-ban megérték a körülmények az átalakulásra. Új nevünk Karácsony Sándor Rózsatéri Református Iskola lett.

Természetesen az iskola életét egyre jobban meghatározta a fenntartó, a Kispest - Rózsatéri Református Egyházközség, és így fokozatosan alakultunk át gyülekezeti iskolává. Tanulóink azonban csak kisebb részben jöttek a saját gyülekezetünkből, nagyjából a kerületből és a környező református és katolikus gyülekezetekből érkeztek. Abban az időben csak két református általános iskola működött egész Budapesten, így vonzáskörzetünk is igen nagy volt. Később a nevünket a törvényi előírások miatt Karácsony Sándor Rózsatéri Református Általános Iskolára kellett módosítani.

1994-től a növekvő tanulólétszám, majd a 6 osztályos struktúra 8 osztályosra történő átalakítása miatt, szinte folyamatosan építkeztünk, bővítettük az épületeket, aminek eredményeként 8 osztály

infrastrukturális háttérét biztosító épületegyüttest alakítottunk ki, mely eleget tesz a jelenlegi törvényekben foglalt előírásoknak. A beruházás értéke meghaladta a 140 millió Ft-ot. Ezt, mint a mi mennyei Atyánk újabb csodájának fogtuk fel, melyért rendkívül hálásak vagyunk.

Már régebb óta foglalkoztunk a gondolattal, hogy egy óvodával kellene bővülni, és a szülők is jelezték ezt az igényüket. Istennek hála, 1997 szeptemberében az óvoda elindulhatott egy vegyes csoporttal templomunk földszintjén 20 óvodásnak adva helyet. 1998 márciusáig a következő évre az óvodai csoportban felszabaduló 3 helyre 17 gyermek jelentkezett. Ez megerősített bennünket abban a tervünkben, hogy amint lehetőség adódik, még egy óvodai csoportot kell elindítanunk. Hála Istennek 2009. szeptember 1-től ez is lehetőségessé vált, hiszen újabb pénzforrások megnyílásának köszönhetően (szülői adományok, a fenntartó gyülekezetünk, az alapítványunk, ill. a XIX. kerületi Önkormányzat támogatásai) felépült az iskolával szomszédos telken az új óvoda, ahova – most már két vegyes csoportra bővülve – az óvodai tagintézményünk átköltözhetett.

Óvodánk sajátos program szerint működik, amelyben az alapprogramban foglaltak kiegészülnek a keresztyén értékek hangsúlyozásával.

2022 szeptember 1-től Mennyei Atyánk kegyelméből iskolai célokra birtokba vehettük a fenntartó gyülekezet által megvásárolt Kisviola u. 42 szám alatti ingatlanon elhelyezkedő főépületet, melybe átköltöztettük a könyvtárat, megfelelő világító testeket szereltünk föl, és az internetet is átvezettük. A felszabadult udvari épületben néptáncstermet alakítottunk ki. Ezzel egyidőben az ott lévő mel-lékhelyiségeket is felújítottuk.

Szintén az új ingatlan kis épületébe költöztettük a fejlesztő részleget, ahol a hagyományos fejlesztések mellett egy újfajta foglalkozás sorozatra is lehetőség nyílik, mely az ételkészítés és annak előkészítési folyamatát használja fel a tanulóinkban bizonyos képességek kialakítására. Az is elképzelhető, hogy az új ingatlanon már az előző tanév végén kialakított az alsós tanulók által gondozott konyhakertből fog kikerülni a főzéshez szükséges zöldségek egy része. Az udvaron lévő könnyűszerkezetes garázból tárolót alakítottunk ki.

A régi fejlesztő szobát technikai eszközök raktározására és szerelésére alkalmassá alakítottuk ki. A földszinti mellékhelyiségeket teljesen felújították. Folyamatban van a tetőtéri ablakok felújítása. Új padokkal szereltük föl két osztálytermünket is, és jónéhány asztallal, polccal is gazdagodhatunk.

A hozzánk járó gyermekek családi és szociális helyzete rendkívül változó. Vannak csonkacsaládból származó tanítványaink, de magas a három, vagy többgyermekes családba tartozó tanulók és óvodások száma is. Megfigyelhető tendencia az is, hogy egyre több a sajátos nevelési igényű, vagy tanulási problémával rendelkező tanuló jelentkezése is iskolánkba. Mindez fokozott odafigyelést követelt az iskola vezetésétől és a pedagógusoktól, valamint azt, hogy 2008 szeptemberétől bevessük iskolánkban az integrált nevelést.

A szociálisan rászoruló családoknak az intézményünket támogató Karácsony Sándor Iskola Alapítvány forrásait kihasználva igyekszünk támogatást nyújtani.

A szülők a korábbi felmérések szerint elsősorban a keresztyén szellemiség és a családias légkör miatt írták be hozzánk a gyermekeiket, de hangsúlyos volt az az elvárás is, hogy igyekezzünk felkészíteni a tanulókat a sikeres gimnáziumi felvételikre, és a tehetséggondozást is kezeljük kiemelten.

Az eddigi tapasztalataink, az intézményünk felé megnyilvánuló érdeklődés, a folyamatos jelentkezés arra enged következtetni, hogy ha Istennek is kedves, intézményünk működésének feltételei továbbra is biztosítva lesznek, és így az Ő segítségével folytathatjuk nevelői és missziói tevékenységünket óvodánkban és iskolánkban.

Pedagógiai változások 2018. szeptemberétől:

Angol:

Eddig angolt kizárólagosan 4. osztálytól tanítottunk heti két órában csoportbontásban, majd 5. osztálytól heti 3-ban, hiszen Karácsony Sándorral együtt úgy gondoltuk, hogy a gyerekek először jól tanulják meg saját anyanyelvüket. Ezt követően az idegen nyelv tanulás szilárdabb nyelvtani alapokkal érettebb korban, nagyobb intenzitással indulhat, és nem lesz érzékelhető az elmaradás azokhoz az iskolákhoz képest, ahol jelképesen heti fél, maximum egy órában tanítottak angol nyelvet. Ez így is volt, tanítványaink nem maradtak le az előbb említett iskolákban tanuló más diákoktól, azonban az évek során azt tapasztaltuk, hogy a még igen szép eredményeket is elérő tanítványaink sem tudtak/akartak megszólalni angolul, amikor külföldről vendégeink érkeztek. Ekkor újabb információkat gyűjtöttünk ebben a témában, és megtudtuk, hogy azok a gyerekek tudnak ilyen helyzetben idegen nyelven bátran megszólalni, akik már kisgyermek koruk óta napi gyakorisággal akár csak 10-15 percet beszéltek azon a nyelven. Annál kisebb intenzitású foglalkozás esetén ez az eredmény már bizonytalanná válik. Sajnos azt is tapasztaltuk, hogy tanítványaink a különböző angol versenyeken sem tudtak jobb eredményt elérni, mert hátrányba kerültek azokkal a tanulókkal szemben, akik heti 4 órában tanulták az angol nyelvet, ill. ugyanilyen problémát tapasztaltunk, amikor a gimnáziumba kerülve ritkábban sorolták be őket az erősebb angolos csoportokba.

Mind ezeket átgondolva a 2018/19-es tanévtől a következő módosításokat vezetjük be felmenő rendszerben iskolánk angol nyelvoktatása területén:

- 2. osztálytól lehetővé tesszük diákjainknak, hogy angol szakkörön vegyenek részt, és a heti egy foglalkozáson túl segítséget, útmutatást kapnak ahhoz, hogy otthon akár minden nap 10-15'-et foglalkozzanak az angol nyelvvel
- 5. osztálytól egy olyan szakköri órát vezetünk be, amely tematikáját illetően kiegészíti a heti 3 órás -tananyagot heti 4 órára. Ez a foglalkozás az előttünk álló tanévben még csak választható lesz, de a következő, azaz a 2019/2020-as tanévtől az erősebb csoportba kerülő tanulók számára már kötelezően választható lesz. Így elérjük, hogy a heti 3 órás angol nyelvtanítás az ő számukra heti 4 órássá válik.
- Minden végzős tanulónknak 8. év végén egy vizsgát kell letennie angol nyelvből, ezzel igyekszünk elérni, hogy tanulóink a félévi felvételit és a rövid időn belül kiderülő középiskolai felvételt követően ne veszítsék el motivációjukat, és továbbra is intenzív tanulásra ösztökéljük őket.

Tanulóink fejlődését az alábbiak szerint igyekszünk követni:

- félévi és év végi osztályzatok figyelemmel kísérése
- az 5-8. osztályos bemeneti, a 4-8. osztályos félévi, a 4., 5., és 7. év végi, valamint a 6. és 8. évi országos idegen nyelvi mérés eredményeinek figyelemmel kísérése
- 8. év végi vizsga eredményeinek figyelemmel kísérése
- a tanévközi kerületi, területi, országos versenyeken elért eredmények figyelemmel kísérése

Digimatemk, informatika

Több éve küzdünk azzal a problémával, hogy tanulóink közül a legjobbak már negyedik után, de a hatodikat követően is nyolc, ill. hatosztályos gimnáziumba mennek továbbtanulni. Az egyik

szemünk sírt, a másik nevetett, mert sajnáltuk, hogy a megszerzett tudást nem nálunk kamatoztatják, ill. nem nálunk gyarapítják, ugyanakkor büszkéek voltunk arra is, hogy diákjaink a legerősebb gimnáziumokba is felvételt nyertek (Fazekas-, István Gimnázium, ill. volt két olyan egymást követő tanév is, amikor 3-3 diákunkat vették föl a Deáktéri Evangélikus Gimnázium egyetlen hetedik osztályába.) Úgy gondoltuk, hogy olyan új specialitást kell találnunk, amellyel csökkenthetjük diákjaink elvándorlását, illetve a felső tagozatba új jó képességű tanulókat tudunk kívülről felvenni. Ebből a célból megerősítettük iskolánk matematika oktatását....tehetséggondozást, informatika, angol...

Hosszas gondolkodás után úgy döntöttünk, hogy az informatika felé nyitunk. Ezzel az elgondolással nagyon szinkronban volt a VEKOP7.3.3 Digitális környezet a közoktatásban című pályázat.

Digimatek:

- A hagyományos matematika órák mellé bevezettük a digitális matematika órákat, mely hatékonyan növeli a tanórák élményszerűségét. Lehetővé teszi a tantárgy hatékonyabb oktatását. Javítja a diákok tantárgy iránti tanulási motivációját és segíti az önálló otthoni tanulást. Célunk a digitális kompetencia fejlesztése, az online alkalmazások használata tanulásra és tananyag-elsajátításra. Először próbaként a 2018/19-es esztendőben az 5. osztályban indítottuk el, majd az általunk elnyert VEKOP 7.3.3-as pályázat lehetőségeit kihasználva a 2019/20-as tanévtől az 1-6 és a 8. osztályban is elindítjuk.. Az azt követő tanévben teljes vertikumban működtetni fogjuk a programot. Ezzel vállaljuk, hogy a matematika órák 40 %-ában digitális eszközök és programok, alkalmazások segítségével fejlesztjük tanulóink IKT kompetenciáját. Ugyanezeket a módszereket, eszközöket felhasználjuk a felzárkóztató, ill. tehetséggondozó foglalkozásaink megtartásánál is, melyek segítségével a BTM-es és SNI tanulóink is várhatóan hatékonyabban fognak tudni fejlődni. A 2018/19-es tanévben iskolánkból 13 pedagógus vett részt a program megvalósításához szükséges IKT eszközök alkalmazásával és a „Tankocka” program elsajátításával kapcsolatos tanfolyamokon. A program beindítása során tervezzük még, hogy kiemelt figyelmet fordítunk arra is, hogy tanítványaink elsajátítsák a biztonságos internet használatot. (Az internet használattal járó veszélyek ismertetése, ill. ezek megelőzésének, elkerülésének, ill. kivédésének ismertetése.) Már a 2018/19-es tanévben megújítottuk az informatika parkunkat, ill. berendeztünk egy digitális tantermet, a tanulók matematika órákon saját tabletekkel és személyi számítógépekkel oldhatják meg az interaktív feladatsorokat. A következő tanévre pedig egy újabb 24 főre felszerelt digitális tanteremmel fogunk gazdagodni a pályázati forrás segítségével. E mellett, hogy a fent megjelölt osztályokban zökkenőmentesen bevezethessük a Digimatek programunkat, egy tanulócsoport számára alkalmas tantermet is felszerelünk a pályázatnak megfelelő színvonalú eszközökkel. Ezt saját forrásból oldjuk meg. További eszközfejlesztési terveink között szerepel minden tantermet felszerelni egy tanári asztali számítógéppel, hangfallal, mely megkönnyíti a feladatok táblára való kivetítését, illetve az interaktív munkaformát. Mindhárom szinten szeretnénk tableteket elhelyezni, melynek segítségével párhuzamosan tarthatunk digitális matematika órákat alsósoknak és felsősöknek egyaránt.
- Jelen pedagógiai program részét képezi a IV sz. mellékletben található Intézményi digitális fejlesztési terv (DFT), mely részletesen tartalmazza a fent ismertetett irányelveket, kiindulási feltételeket eszközöket és ezek fejlesztési tervét. V. számú mellékletként minta óraterveket is csatoltunk a Pedagógiai programunkhoz.
-

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Informatika

- A matematika mellett az informatika tantervünket is átalakítottuk olyan módon, hogy a 2018/19-es tanévtől felmenő rendszerben 6. osztálytól csoportbontásban tanítjuk az informatikát, így hatékonyabban tudják a tanulók elsajátítani a tananyagok melyek egy az egyben az ECDL vizsga moduljaira épülnek. Így a 8. év égere a szorgalmasabb tanulóink akár 4 modulból is sikeres ECDL vizsgát tehetnek le. A 2018/19-es tanévtől délelőtti tanórákon túl szakkört is indítottunk, melyben többek között programozási alapismereteiket is elsajátíthatnák résztvevők, illetve érdekes képzéssel, animációk készítésével bővíthetik tudásukat, növelhetik kreativitásukat. E mellett félévtől számítógépirás oktató tanfolyamot is szerveztünk a felső tagozatos diákjaink számára.
- A 2017/18-as tanév végén külsős diákok számára felvételt hirdettünk az 5. évfolyamunkra, aminek következtében három 4,5 átlag fölötti tanulóval tudtuk pótolni a nyolcosztályos gimnáziumba átmenő tanulóinkat. Így ez az átalakulás már ebben az évben meghozta a gyümölcsét.

Többek között a korábbi évek pedagógiai megújulásának is köszönhetően a 2022/23-as tanév kezdetére iskolánk és óvodánk telítettsége elérte a 100 %-ot. Hála érte.

A 2022/23-as tanévtől tervezett módosítások, új szempontok:

- A 2020-as NAT-nak megfelelően módosítottuk a Helyi tantervünket. Új tantárgyi elnevezéseket, illetve tananyag tartalmakat vezettünk be, pl. informatika helyett 3. évfolyamtól a Digitális Kultúra tantárgyat. A változásokat a tantervek felsorolásánál láthatjuk. A Digitális Kultúra tantárgy tartalmi változásai miatt az ECDL vizsgára már nincs értelme felkészíteni a diákokat, így azt elhagytuk. Az új tanterveket felmenő rendszerben vezetjük be, és a 2023/24-es tanévben fejeztük be ezt a folyamatot. Ennek a tanévnek a végén áttekintettük a változások eredményét és a tantervekben elvégeztük a szükséges átalakításokat, módosításokat.
- Az egyik legjelentősebb változás, hogy megszűnt a lehetőség, hogy a heti öt testnevelés órából heti kettőt Néptánc tantárgy oktatására fordítsunk. Így a 2024-25-ös tanévtől visszaállt a heti öt testnevelés óra, néptáncot már csak modul szinten tanítunk, nem külön óra keretben.
- A teljes módosítás az új alsós, illetve felsős órahálóknak is követhető. A Covid következtében meglazult kapcsolatokat a szülőkkel, társ intézményekkel megerősítjük.
- Megerősítjük a két tagintézmény közötti együttműködést.
- Törekedni fogunk a tanév programjainak maradéktalan megtartására. Egy módosítást is végrehajtottunk, a Tavaszköszöntő műsort és a Néptáncos évadzárót összevonjuk, helyettük Karácsony Sándor Gálát rendezünk.
- Megerősítjük a projekt oktatásunkat.
- Kiegészítjük az értékelési rendszerünket az SNI és BTMN-es tanulókra vonatkozólag is.
- A helyi tantervben a 8. osztályban a magyar és matematika óraszámokat a felvételire való még erőteljesebb felkészülés érdekében úgy módosítjuk, hogy az első félévben több ilyen órájuk, a 2. félévben pedig kevesebb lesz.
- Az intézmény struktúrája a 2024. január 1-től megváltozott törvényi előírásoknak megfelelően megváltozott. A korábbi tagintézmények intézményegységekké alakultak át, melyeket a tagintézmény vezetők irányítanak. Az ő munkájukat az intézmény

főigazgatója koordinálja, aki továbbra is az intézmény egyszemélyi felelőse (ld. Alapító okirat, ill. SZMSZ).

- Az óvodai intézményegység nevelési programját is módosítottuk a megújult óvodai Alapprogram változásainak megfelelően.

A 2024/25-ös évtől kötelező bevezetni a PUÉ törvény alapján a pedagógusok Teljesítmény értékelési rendszerét. A Kormány tervei szerint ez alapja lesz a pedagógusok teljesítményalapú bérezésének, amely véleményük szerint a pedagógusok teljesítményére ösztönzőleg fog hatni. Ennek részletes működését a vonatkozó jogszabályok alapján elkészített Teljesítményértékelési szabályzata rögzíti.

1.3. Általános elvek

Mitől református egy iskola?

A Magyarországi Református Egyház - Krisztus Urunk missziói parancsának engedelmeskedve, az évszázados gyakorlat folytatásaként, tagjai igényének megfelelően, a Magyar Köztársaság Alkotmánya és a Magyarországi Református Egyház Alkotmánya, továbbá a lelkiismereti- és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló hatályos törvények és egyéb jogszabályok alapján - közoktatási intézményeket tart fenn.

Működésük és rájuk vonatkozó egyházi szabályozás nem lehet ellentétes azokkal a jogszabályokkal, amelyek a fenntartótól függetlenül valamennyi magyarországi közoktatási intézményre vonatkoznak, ha azok nincsenek ellentétben a Szentírás parancsaival.

A református közoktatási intézményekben a nevelés és az oktatás - figyelemmel az állami iskolák követelményeire, továbbá a magyar református iskolák autonóm életéből és hagyományaiból következő művelődési anyagra - Istennek a teljes Szentírásban adott kijelentése, valamint a Második Helvét Hitvallásban és a Heidelbergi Kátéban megfogalmazott hitelvek és a magyar kálvinizmus szellemében folyik.

A gyermek és adottságai Isten ajándéka. A nevelés alapvető színtere a család. A keresztelekor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulásának egyik lehetséges helyszíne a református közoktatási intézmény, amely a gyermeket Krisztusban testvérnek fogadja el.

A Magyarországi Református Egyház által fenntartott és működtetett református közoktatási intézmények célja és feladata, hogy

- Óvodásait, tanulóit művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőjévé, a magyar haza és nemzet hűséges és áldozatkész, alkotó polgáraivá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani és közvetíteni.
- Református óvodásait, tanulóit egyházunk hitvalló tagjaivá nevelje.
- Nem református óvodásait, tanulóit - vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett saját felekezetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére nevelje.

Mindezek megvalósítása egyházunk oktatási intézményeinek évszázadok során kialakult hitbeli örökségére és pedagógiai kultúrájára épül, és azt fejleszti tovább.

Intézményünk valamennyi munkatársa magára nézve kötelező érvénnyel elfogadja az ETI-KAI KÓDEX ajánlásait.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS
ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

---

2. Az óvodai tagintézmény Nevelési programja

2.1. Óvodánk személyi feltételei

Óvodánkban 4 szakképzett óvodapedagógus és 2 dajka és egy pedagógiai asszisztens dolgozik. A pedagógusok előmeneteli rendszerében elért fokozat szerint: 2 fő PED 1-es, 2 fő pedig PED 2-es fokozatban van. Szakvizsgával két fő (közoktatásvezetői szakvizsga két fő, Drámapedagógus szakvizsga egy fő), digitális szaktanácsadói végzettséggel egy fő rendelkezik. A két vegyes életkorú csoportba 48 gyermeket veszünk fel.

2.2. Óvodánk tárgyi feltételei

Az új óvodaépület az iskola szomszédságában, csendes kertvárosi környezetben van, ahol kicsi a forgalom, és tiszta a levegő. Épülete megjelenésében beleillik a környezetébe, harmonizál a másik tagintézménnyel.

A világos csoportszobákban a szerepjátékoknak külön sarkok lettek elkülönítve, ez garantálja a gyermekek sokrétű élményszerzési lehetőségeit, társas kapcsolataiknak fejlődését. A finommotorikát fejlesztő eszközök, ceruzák, ollók, gyöngyök, színezők a gyermekek számára is bármikor elérhető helyet kaptak, szabad alkotásra hívják a gyermekeket.

Református hitünknek megfelelően törekszünk arra, hogy a gyermekek gyakran találkozzanak bibliai történetekkel, arról szabadon beszéljünk, saját életünkre vonatkozóan megélhessünk hasonlóságokat, hitbeli élményeket. A hitéleti neveléshez kapcsolódó tárgyaknak, könyveknek, szemléltetőeszközöknek külön kis templom formájú polca/szekrénye van ahol puha babzsákfotel len való elhelyezkedés biztosítja a nyugodt ráfigyelés lehetőségét. Szemléltető eszközök segíthetnek megismerni a történetek szereplőivel.

A környező világunk letérképezése a gyermek számára folyamatos. Mindenhol és mindenben meglátható Istenünk gondoskodása, óvó szeretete, mely minket is arra sarkall, hogy ilyen szeretettel és gondoskodással legyünk környezetünk felé.

Természetsarkunkban mindig jelen vannak az aktuális évszak, a természet kincsei, ajándékai.

A fejlesztő szoba berendezése, barátságos, motiváló légköre lehetővé teszi az eredményes együtt munkálkodást gyermek és a szakember között.

A nagymozgások kielégítésére, a helyes mozgásformák, koordináció fejlesztésére sokféle eszköz áll rendelkezésünkre.

A dekorációk igazodnak a keresztyén szellemiséghez, egyszerűséget, esztétikumot közvetítenek.

Ma már elképzelhetetlen a nevelőmunka az IKT eszközök használata nélkül. Az internet számos lehetőséget kínál számunkra, és ez akkor igazán hatékony, ha a nevelő a nap folyamán a gyerekek mellett is hozzá fér a kívánt tartalmakhoz, ezért törekszünk arra, hogy csoportonként egy-egy laptop és internet hozzáférés álljon rendelkezésre a pedagógusnak. A kivetítésekhez, szemléltetéshez, új ismeretek átadásához projektort használunk. Mindkét csoportszobában található cd lejátszó segítve, színesítve a pedagógiai munkát.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

A szakkönyvtárunk alapvető forrása természetesen megtalálható a felnőtt és a különböző gyermek biblia, különböző képességfejlesztő területek, hitoktatással foglalkozó szakkönyvei. Segítséget adnak a tervezést, szervezést szolgáló szakkönyvek, valamint a különböző ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódó gyűjtemények.

Feladataink:

- A gyermekek környezetében olyan optimális feltételeket teremteni, amelyek megfelelnek életkoruknak, fejlettségüknek, egyéni sajátosságaiknak, amelyek biztosítani képesek a megfelelő testi-lelki fejlődésüket és segítik az esztétikai ízlésviláguk kialakítását.
- Biztosítani az óvodai nevelésünk megvalósításához szükséges tárgyi feltételeket.
- A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel elhelyezni.
- Megfelelő munkakörnyezetet biztosítani az óvodai munkatársaknak, esztétikus csoportszobát a gyermekeknek és lehetőséget teremteni a szülők fogadására.

Udvar:

Arra törekszünk, hogy gyermekeink minél több időt töltsenek a szabadban.

Az udvarunk az előírásoknak megfelelően változatos mozgásformákra kínál lehetőséget, egyéni fejlettségtől függően lehet motorozni, biciklizni, mászókázni, csúszdázni, de alkalmas a hálóval körbevett, gumiburkolatú pálya a szabadtéren való torna megtartásához is.

Udvarunkon egy nagy diófa is található, amely természetes árnyékot ad, de megfelelő nagyságú napos területtel is rendelkezünk. Egy nagyméretű fából készült mászóka-vár segíti a különböző mozgások rendszeres gyakorlását (mászófal, csúszda, lengő híd). Két homokozónk van, és telepítettünk a labdajátékokhoz alkalmas eszközt is. Fém játéktároló segíti a mozdítható udvari játék-eszközök tárolását.

A szabad mozgás érdekében az edzés megfelelő mozgásfejlesztő eszközökön és eszközökkel történik, melyek lehetőséget adnak a sokféle mozgástevékenységre.

Így rendelkezésre áll:

- biztonságos, hordozható, műanyag csúszda
- különböző méretű labdák
- ugrálólabda
- földre rajzolt ugrálók

A családjáték továbbfejlesztésére szolgáló udvari eszközök:

- babakocsik,
- udvarra kivehető asztalok, székek,
- nagyméretű autók, műanyag járművek

Épület:

Az épület minden olyan helyiséggel rendelkezik, amit a vonatkozó jogszabályok előírnak (2 csoportterem, öltöző, vizesblokk, vezetői szoba, nevelői szoba, vizesblokk a munkatársak részére, takarítósztár, raktár, és 2 tetőtéri helyiség, ami szintén tárolásra alkalmas.) Tornaterem és orvosi szoba az épületen belül nincs, de az óvoda is igénybe veheti a szomszédos iskola orvosi szobáját és tornatermét.

Bútor:

A bútoraink egységes szabványúak és gyermekméretűek.

Az óvodaépületben biztosított valamennyi gyermek részére az ágy (50 db.) és három garnitúra ágynemű.

Öltöző felszerelése:

- 48 főre elegendő gyermekméretű öltözőszekrény
- tükör
- vendég fogas, felnőtt cipőpolc

A 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet 2. sz. melléklete által előírt kötelező (minimális) eszközzeiről és felszereléseiről tekintetében a neveléshez szükséges eszközökkel rendelkezünk.

2.3. Munkarend

Az óvoda nyitva tartása	07.00-17.00	
Délelőtti óvónő	07.00-13.30	(Pénteken: 7.00-13.00)
Délutáni óvónő	10.30-17.00	(Pénteken: 11.00-17.00)
Délelőtti dajka	06.00-14.00	
Délutáni dajka	10.00-18.00	

Az óvodai nevelési év szeptember 1-től augusztus 31-ig tart.

2.4. Szervezeti és időkeretek

2.4.1. Napirend

A gyermek egészséges tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket. Melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van.

A napirend alakítása során fontosnak tartjuk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Az óvoda teljes nyitvatartása alatt az óvodapedagógus feltétlen jelenléte és közreműködése szükséges.

A két csoport egymáshoz hangolt napirendje lehetővé teszi az óvodai élet, a tevékenységek folyamatosságát, gördülékenységét mindkét csoportban.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS
ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Óvodánk javasolt napirendje:

7.00 – 10.40	Érkezés, gyermekek fogadása Játék , szabadon választott tevékenységek, képességfejlesztések, Áhítat/Csendes percek - hitéletre nevelés 10-15 perces együttlét Testápolási teendők , naposi munka, előkészületek a reggelihez, Reggeli (<i>nem folyamatos!</i>) Párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek , (vers-mese, énekzene, énekes játékok, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, külső világ tevékeny megismerése, matematikai tartalmú tapasztalatok, mozgás.) Testápolási teendők , készülődés az udvarra, Játék , mindennapos mozgás, egyéb tevékenységek a szabadban
11.30 – 12.30	Testápolási teendők, előkészületek az ebédhez, naposi munka, ebéd
12.30 – 15.00.	Mesehallgatás, pihenés , (<i>a délben hazamenő gyermeket 13h-ig el kell vinni</i>)
15.00. – 17.00	Ébredés (a két csoportban 20 perces eltéréssel), Testápolási teendők, előkészületek az étkezéshez, folyamatos uzsonna Játék, szabadon választott tevékenységek , egyéni képességfejlesztések, Hazabocsátás

A várakozási időben mindennapos a mondókázás, verselés, képességfejlesztés.
A lelkész havonta egy alkalommal a templomban hétkezdő áhítatot tart az óvodásoknak.

2.4.2. Hetirend

A hetirend ugyanúgy, mint a napirend a folyamatosságot, a rendszerességet és a nyugalmat biztosítja. Ezen kívül lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével a gyermekek napi életének megszervezéséhez. A beszoktatás idején figyelünk arra, hogy minél rugalmasabb heti rendet állítsunk össze.

A hetirend kialakítása az óvodapedagógus feladata. Összeállításánál figyelembe vesszük az adott csoport és a gyermekek igényeit, képességeit, ill. a másik csoport hetirendjét.

2.5. Óvodánk jellemzői

2.5.1. Gyermekkép

A kisgyermek a felnőttektől függő, érzékeny, fejlődő személyiség, önálló, egyénenként változó testi, lelki szükségletekkel, akit gondoskodás és különleges védelem illet meg.

A gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint az egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiséget és szociális lényt. Református óvodánk felnőtt közössége a keresztyén életvitelhez hűen szolgálja Istent és neveli a rábízott gyermekeket.

Valljuk, hogy az óvodának kiemelkedő jelentősége van a szeretetteljes kapcsolatokon, spontán és tervszerű hatásokon keresztül a gyermekek személyiségének formálásában.

Az elfogadó és a gyermeki megnyilvánulásokat, önálló próbálkozásokat, kiemelten a játékot és a mesét, éneket támogató légkörben alakulnak azok a tulajdonságaik, melyek az eredményes életvezetés szempontjából lényegesek.

Nyitottak az őket körülvevő világra, együtt érzők társaikkal, együttműködésre, egymás segítésére képesek, elfogadják a másságot. Felismerik, képesek kielégíteni saját szükségleteiket.

Munkatársi közösségünk érzelemgazdag, boldog gyermekek nevelésére törekszik, akik fogékonyak a szépre, értéknek tekintik saját egészségüket, és az őket körülvevő természeti környezetet, önálló és kreatívak. Harmóniában és szeretetben élnek Istennel, önmagukkal és környezetükkel.

2.5.2. Óvodakép

Egyházi óvodaként életünk egészét áthatja a keresztyén nevelés, sajátossága Krisztus szeretetének, megértésének sugárzása. Ennek érdekében minden nevelőhatást úgy szervezünk, hogy az bizalmat, hitelességet és feltétel nélküli elfogadást jelentsen a gyermekek számára.

A gyermekek egyediségének, képességeinek megismerése és az arra való építkezés képezi pedagógiánk alapját, szorosan együttműködve a szülőkkel.

A differenciált egyéni fejlesztésünkkel az optimális előrelépést, a tehetségek kibontakoztatását is kívánjuk szolgálni. A családi nevelést óvodánk oly módon kívánja kiegészíteni, hogy annak értékeit megismerve építi be nevelési rendszerünkbe. Az óvodai életrend nyugodt, kiszámítható ritmusával tesszük lehetővé a gyermekek számára az egészséges életmód és ahhoz kapcsolódó tevékenységek nyugodt körülményeit ahogy a sokrétű, inspiráló tapasztalatszerzést a világról.

Elsődleges feladatunk:

- hit és szeretet legyen az uralkodó szempont
- érzelmi nevelés
- lelki nyugalom megteremtése
- a szeretet kifejezésének igénye, képessége
- a befogadó és elfogadó óvodai nevelés megvalósítása
- egymás örömeinek, bánatának átélése

Az óvodai tagintézmény - ellentétben az iskolaival - jelenleg még nem alkalmas a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésére, ezért az integráció megvalósításáról csak később, ha az igények és a lehetőségek úgy alakulnak, akkor döntünk. *(A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli, mellyel nem rendelkezünk.)* Ugyanakkor fontosnak tartjuk a minden gyermeket megillető jogok biztosítását, és hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljenek, meglévő hátrányaik csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. Amennyiben a hozzánk bekerülő gyermeknek mégis szüksége lenne speciális ellátásra, ezt igyekszünk számára biztosítani utazó gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus bevonásával.

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő) a gyermekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső, pszichikus feltételei.

2.6. Nevelési alapelveink, értékeink

- Az óvodáskorú gyermek életében a legfontosabb, hogy szeretetet, elfogadást kapjon és biztonságban érezze magát, és kialakuljon a kölcsönös bizalom az óvodapedagógus és a gyermek között.
- Harmonikus személyiségfejlődésük elősegítésére az egyéni képességeikhez igazodó nevelési módszereket és eljárásokat alkalmazunk, melyek fókuszában az életkorukra jellemző érdeklődésük felkeltése és fenntartása, a tevékeny óvodai mindennapok és önálló választások lehetősége áll.
- Érzelmi biztonságot nyújtó derűs légkört teremtünk, melyben természetes a gyermek alapvető szükségleteinek figyelembevétele és biztosítása, legyen az testi vagy pszichés vonatkozású. A nevelőhatásokat csakis őszinte szeretet kapcsolatra alapozzuk, amely az azonosulást, mintakövetést és kellő erőfeszítések megtételét is motiválja a gyermekekben
- Egyszerű, a gyermekek elmélyült tevékenységét elősegítő szokásrendszert alakítunk, mely támaszt nyújt a szociális tanuláshoz, az érzelmi elköteleződéshez a helyes és értékes cselekedetek iránt.
- Az intézmény és a család együttműködésében, a kölcsönös elfogadás és segítségadás megoldásait tartjuk hatékonyak. Formálja a család és az óvoda együttesen a gyermek személyiségét úgy, hogy értékes emberré alakuljon.
- Az óvodai tevékenységek sokféleségében előtérbe helyezzük a gyermekek fejlődésében megmutakozó hátrányok enyhítését.
- Egységes pedagógiai hatások közvetítésére törekszünk az értékátadás során a módszertani sokszínűség biztosításával.
- A gyermekek – mással nem helyettesíthető – szabad játékhoz való jogát messzemenően tiszteletben tartjuk.

Óvodánk küldetése, hogy gyermekeinket a keresztyén értékrend alapján, személyes hitünk, életünk példájával, legjobb tudásunknak megfelelően, családi légkörben a szülőkkel szorosan együttműködve neveljük.

A 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeljük, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítjuk, azaz **kooperációra** és **kommunikációra** kívánjuk képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

2.6.1. Elsődleges feladatunk

- a gyermekek alapos megismerése, testi és lelki nevelése
- a periférián levő gyerek figyelemmel kísérése, a kirekesztés okainak számbavétele; ha szükséges, játék, ill. bekapcsolódás játékába, segítése, hogy barátira találjon, ha szükséges, akár direkt módon is.

- dicséretre törekvés
- a gyermeki szükségletek kielégítése,
- érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése,
- mással nem helyettesíthető, sokszínű játék tevékenység lehetőségének biztosítása.

2.6.2. Folyamatosság mindennapjainkban

A nap tevékenységei során a folyamatosságot szeretnénk biztosítani. A várakozási időt a lehetőségekhez képest minimálisra csökkentjük. Ez által elkerülhető a türelmetlenség, lökdösődés és egyéb kellemetlenség. Viszont a rövid várakozás elkerülhetetlen, nevelési célja is van.

A gyermekeket kiscsoportos koruktól kezdve folyamatosan szoktatjuk a rövid várakozás szükségességéhez, amely nagycsoportos korokra eljuttatja őket arra a szintre, amikor már ez nem jelent gondot számukra.

2.6.3. Óvodapedagógusi magatartás

Olyan etikai és szakmai elvárás a kívánalom óvodapedagógusainktól, melyet a fenntartó egyházi testületek törvényei, szabályrendeletei, nevelőkre vonatkozó etikai kódexe is megkövetel:

„MRE 2005. évi II. tv. VII. 53.§- a alapján:” a pedagógus hivatásának gyakorlása közben és magánéletében egyházához és hazájához való hűségével, feddhetetlen életmódjával, vallásának gyakorlásával mutasson példát.” – MRE Kt VII. 48.§ alapján: „Az intézmény minden alkalmazottjának tekintet nélkül arra, hogy milyen vallású és milyen munkakörben dolgozik, figyelembe kell vennie, hogy református keresztyén közösség munkatársa, és köteles megjelenésével, megnyilatkozásaival, valamint életvitelével segíteni az ifjúság evangéliumi hit és erkölcs szerinti nevelését.”

A református intézmények számára készült „Etikai kódex” ismerete és betartása, a keresztyén életvitel folytatása, kötelezettségeink közé tartozik nevelőtestületre, vezetőre és vezetettekre egyaránt vonatkozik. Megkívánjuk, hogy az Etikai kódexnek megfelelő magatartás – a gyermekek számára elsődlegesen érthető – nonverbális csatornákon is megnyilvánuljon. Elfogadó, problémamegoldó, pozitív, segítőkész, szeretetteljes, de nem megengedő attitűd az elvárásunk.

A gyermek és egymás tisztelete jellemezze kapcsolatainkat. Úgy teszem a dolgom mások javára, hogy csendben igyekszem a helyeset cselekedni. Az óvodapedagógus legyen nyitott minden értékre, szakmai érdeklődését tartsa ébren. Az intézmény vezetőségének lehetőséget kell teremtenie a munkatársak lelki épülésére (bibliaórák, áhítatok, istentiszteleti alkalmak), szakmai fejlődésre (továbbképzések, konferenciák).

Pedagóguskép:

- a nevelőmunka kulcsszereplője, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Ezért magatartása, viselkedése, kommunikációja, bánásmódja mindenkor követendő modell legyen a gyermek számára
- Óvodapedagógusaink feltétel nélkül szeretik, és tisztelik a gyermeket, a szülőt, elfogadják a különbözőségeket.
- legyen elfogadó, kezdeményező, együttműködő, odaforduló, azaz személyes, (ismerje meg a gyermekek szokásait, játékait, örömeit, bánatait, stb.), kedves, támogató, határozott és következetes
- kerülje a kiabálást és a fenyegetőzést

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

- mélyítse a baráti kapcsolatokat és segítse az új társas kapcsolatokat alakulását
- törekedjen a másik ember elfogadására, tolerálására
- alaposan ismerje meg a gyermekeket
- valósítsa meg gyermekek testi és lelki nevelését
- csodálkoztassa rá a gyerekeket a körülvevő világra, egy-egy természeti jelenségre, egy jó cselekedetre
- nevelje őket arra, hogy képesek legyenek befogadni a szépet, az őket körülvevő felnőtteket, gyermekeket, azok alkotásait, munkáit, alakítsa ki a szép iránti fogékonyságot
-
- Az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követik és írásban rögzítik.
- A szülőt folyamatosan tájékoztatják az elért eredményekről, gyermekének fejlődéséről.
- Jellemzi őket a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a megújulásra való törekvés, egymás elfogadása, segítése, tisztelete, együttműködés a közösen megfogalmazott célok elérése érdekében.
- Jó munkahelyi légkörre, hatékony munkakapcsolatra törekvés az intézmény minden partnerével.
- Tervezik a saját szakmai jövőjüket, fejlődési lehetőségeiket, ismereteiket gyarapítják önképzés és továbbképzés során egyaránt. Szakmailag elhivatottak, igyekeznek megfelelni a társadalmi, oktatáspolitikai, és szervezeti elvárásoknak.
- A gyermeki közösség aktív, tevékeny irányítói. Tudatosan alkalmazzák a közösségfejlesztés változatos módszereit, élmény gazdag tevékenységek biztosításával.

Dajka kép:

- Figyelemmel kíséri az óvodapedagógusok elvárásait és annak megfelelően vesz részt a nevelőmunkában.
- Elfogad minden gyermeket és ennek megfelelően segíti személyiségük fejlődését.
- A szokásrendszer alakításában erősíti a gyermekeket személyes példaadással.
- Megfelelően, példamutatóan kommunikál a gyermekekkel és felnőttekkel egyaránt.
- Folyamatosan biztosítja az óvodai élethez szükséges megfelelő higiéniai feltételeket pontos, precíz munkavégzéssel.
- Aktívan részt vesz a rendezvények lebonyolításában.
- magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével mintát ad a gyermeknek
- a gyermekekkel elsajátíttatja a közösségi együttélés szabályait, illetve a helyes viselkedési normák betartására neveli őket
- segíti a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását
- nyomon követi a gyermek fejlődését
- biztosítja a gyermekek testi szükségleteinek kielégítését és a lelki nevelését

Kíváncsi a szülőkkel szemben:

Az óvoda igazi keresztyén szellemisége a szülők támogatása nélkül nem valósulhat meg. Természetesnek vesszük, hogy a szülők elfogadják, tisztelik az óvoda református jellegét, értékrendszerét, nevelési elveit, becsülik az intézményben dolgozók munkáját. Ennek érdekében lehetőséget

biztosítunk arra, hogy az óvoda pedagógiai programját, feladatait megismerjék. Beiratkozás alkalmával a szülők nyilatkoznak arról, hogy az óvodánk keresztyén szellemiségében történő nevelését elfogadják.

2.6.4. Konfliktus kezelése

- megfigyeljük, észleljük a konfliktusokat
- lehetőség szerint engedjük, hogy maguk oldják meg
- segítségkéréskor próbáljuk a békés megoldást felkínálni, sikertelenség esetén alternatívákat ajánlunk, csak szükség esetén döntünk

2.7. Óvodai nevelésünk célja

- A gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevétele, személyiségük kibontakoztatása, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki és szociális érettség elérésének segítése.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek inkluzív nevelése, képességeik differenciált fejlesztése.
- A gyermekek műveltségének életkori sajátosságaikhoz igazodó megalapozása, hogy majd önállóan, kreatív és erkölcsös életvitelre legyenek képesek.
- Az egészséges életmóddal és a környezettudatossággal összefüggő magatartás megalapozása a gyermekekben.
- Átfogó célunk a keresztyén szellemű nevelés, ami által a gyermekek megismerkednek Isten szeretetével, gondoskodásával, személyes kapcsolatuk alakul Istennel, imádkozó emberekké válnak.

2.7.1. A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként **változó testi, lelki szükségletei** vannak. A szükségletek **kielégítésében**, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a **család** szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs szint, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a "társadalomba való bevezetés" feladatait.

A családi nevelés mellett az **óvodának** igen nagy szerepe van (lehet) az elsődleges szocializáció során. Tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a **társas érintkezés** elemi formái integráns egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak.

Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében:

- Az egészséges óvodai környezet megteremtése;
- A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása;

- A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása;
- A gyermek szükségleteinek kielégítése.

2.7.2. A csoportok szokásrendszerének kialakítása

Az óvoda mindennapi életének zökkenőmentességét, harmonikus voltát és nyugalmit biztosítja, ha **megfelelő szokásrendszert** sikerül kialakítani.

A szokásalakításban elsődleges maga a cselekvés, a tevékenység, ami az egész személyiséget fejleszti, és öntevékenységre, a gyermek aktív együttműködésére, utánzásra és azonosulásra épül.

A szoktatás esetében tehát a **példamutatásnak** van kiemelt szerepe.

A szokásalakítás módja **utánzás - ismétlés - tudatossá váló** cselekvés.

A szokásrendszer a csoport nyugalmit, derűs légkörét alapvetően befolyásolja. Erre építhető fel a harmonikus, kiegyensúlyozott, tevékenységgel teli napi óvodai élet.

2.7.3. A gyermekek gondozása

A gondozási feladatok végzése az óvodában dolgozó **valamennyi felnőtt feladata**, ami az óvodapedagógust nem mentesíti a tényleges teendőtől, csupán arról van szó, hogy neki kell koordinálnia, megterveznie, átgondolnia a többiek munkáját is.

Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

Az óvodai környezet esztétikus, harmonikus és célszerű kialakítása, a veszélyforrások minimálisra csökkentése, az óvodai napirend helyes kialakítása a gondozási feladatok végzését könnyíti meg. Az óvodába kerülő gyermek számára a **környezetváltozás**, az idegen emberek, új életfeltételek, a megszokott környezettől való elszakadás nagyon komoly **nehézséget** jelent. Ezek a bekövetkező változások az első időszakban a gyermek pszichés és testi állapotában átmeneti zavarokat okozhatnak. A **gondozás**, a gyermekkel való törődés az első kapocs, ami **közel viszi** a felnőttet a kicsihez, ami lehetővé teszi az átmeneti problémák kezelését.

Az óvodai csoportban elsősorban azt kell biztosítani, hogy a gyermekek kellemes, jó légkörben, szükségleteiknek megfelelően végezhesék a tisztálkodással, a WC használatával, az öltözködéssel, az étkezéssel kapcsolatos teendőiket. **Az a cél, hogy megtanulja önállóan ellátni magát a gyermek.** Ehhez nyújtanak segítséget a felnőttek.

Fontos ezen a területen is a **családdal való szoros együttműködés**, egymás tájékoztatása és a rendszeresség mindkét fél részéről a gondozáshoz kapcsolódó szokások kialakítása érdekében. Az egyéni bánásmód, az egyes gyermekek sajátos igényeinek figyelembevétele a gondozás esetében is érvényesül.

2.7.4. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. A gyermek tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban. A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

A gyermekek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenységre. A gyermeki tevékenység szervezésekor szükséges figyelembe venni a 3-7 éves korú gyermekek tevékenységének jellemzőit.

Az óvodapedagógusaink tudják, hogy az életkor és az egyéni adottság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét, tehát ezt figyelembe véve segíthetik elő a tevékenységek minél szélesebb kibontakoztatását a csoportban. A 3-7 éves korú gyermek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermek számára a játék lehet munka is és fordítva. **A közösségért végzett feladat** lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése.

A nevelő hatás pedagógiai feltételei:

- A tevékenység pedagógiai előkészítése (ráhangolás, tudatosítás stb.) közös feladata az óvodapedagógusnak, dajkának és az egész óvodai környezetnek.
- A tevékenység pedagógiai megszervezése az óvoda dolgozói részéről nagy tapintatot igényel *(semmit se végezzünk el a gyerekek helyett, de mindenben segítsünk, amikor arra szükségük van a gyerekeknek).*
- A tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladata az óvodapedagógusnak. A siker, sikertelenség okai, a jól vagy rosszul megválasztott tevékenységi mód, az együttműködés megléte vagy hiánya stb. lehet az értékelés kiinduló alapja.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- Minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételek (idő, hely, eszközök, ötletek) biztosítása.
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodunk a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára.
- Élmények nyújtásával segítjük elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportokban.
- A tevékenységek kiválasztásánál mindig szem előtt tartjuk a gyermekek eltérő képességeit, fejlődésük eltérő ütemét, életkori sajátosságait, esetleges korlátaikat.

2.7.5. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára, a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit, fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit (tárgyi eszközök, tapasztalat- és élményszerzés lehetőségének biztosítása, szeretetteljes légkör);
- A gyermekek megismerését követően folyamatosan nyomon követi a fejlődésüket, írásban rögzíti és a fejlesztésüket ennek megfelelően végzi, erről a szülőt folyamatosan tájékoztatja;
- A folyamatos megfigyelés útján alkotson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére;
- Minden gyermek képességét önmagához - a saját lehetőségeihez - viszonyítva igyekezzen fejleszteni.

2.7.6. A tudatos fejlesztés feltételei

A 3-7 éves korú gyermek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a **nevelési folyamatban** valósul meg. A nevelési folyamat a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermek **spontán fejlődése**, érése és a nevelési céloknak megfelelő **tudatos fejlesztése** egymást kiegészítve érvényesülnek.

Az óvodai nevelés egymásra épülő, egymással összefüggő komplex tevékenységek rendszerében fejt ki hatását. Ahhoz azonban, hogy a tevékenységek lehetőségét biztosítani tudjuk, a nevelés során át kell gondolnunk a nevelés feltételrendszerét.

Az óvodai nevelés objektív feltételei:

- Az óvoda épülete, udvara, környezete
- Az óvoda belső berendezése, tereinek átláthatósága, kialakítása az elkülönülési igényekre való tekintettel
- Az óvoda tárgyi feltételei, rendelkezésre álló eszközei, szakmai felszereltsége
- Esztétikusan kialakított környezet

Az **óvodapedagógusok kreatív**, alkotó emberek, akik folyamatosan szépítik, fejlesztik az óvodai környezetet. Az egyéni elképzelések alapján kialakított esztétikus óvodai környezetnek fontos nevelő hatása van. Igyekszünk a környezet kialakításába a gyermekeket is bevonni.

A tudatos fejlesztés szubjektív feltételei:

A szubjektív feltételek sokrétűségéből az alábbi öt legfontosabb elem kiemelésével próbáljuk összefoglalni azt, ami a programunkkal összefüggésben a legfontosabbnak látszik a nevelőmunkánk során.

- az oldott, derűs, nyugodt, meleg és szeretetteljes óvodai környezet megteremtése
- a megfelelő napirend (periodikusan ismétlődő tevékenységek, szokásrendszer) biztosítása.
- az óvodapedagógusnak képesnek kell lennie a szeretet megmutatására, mert a gyermek számára a testi kontaktus, a felnőttől áradó szeretet nyugalmat, biztonságot kölcsönöz
- családi háttér számontartása, segítségadás
- az óvodapedagógus modell szerepe

Az óvodapedagógus a legfőbb minta a gyermek előtt. Ebben a korban meghatározó a pedagógus személyisége, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért.

- keresztyén értékek képviselése,
- problémák tapintatos és a gyermek érdekeit figyelembe vevő megközelítése
- **az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése a nevelőmunka során**
- **Az óvodapedagógus és a dajka együttműködése**

Programunk megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval **összehangolt**, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével **hatást gyakorol** a kisgyermekre.

Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvodapedagógusok a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás, különösen a szakképzett dajkák esetében megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelő hatásokat.

A **dajka is nevel**, ő is hat a gyermekcsoportra, tehát neki is tudnia kell, milyen rendszer, milyen elvek, milyen elképzelések alapján nevelünk, hiszen a gondozás mellett a gyerekek lelki nevelése is feladata. A sok tevékenység figyelemmel kísérése, ugyancsak megköveteli, hogy a dajka szorosabban együttműködjön a csoporttal, hogy kialakuljon a kölcsönös bizalom.

Az óvodánkban minden dolgozó munkájára jellemző, hogy:

- őszintén szereti és tiszteli a gyermekeket, rendelkezik a gyerekek iránt megnyilvánuló együttérző, oda és ráfigyelő magatartással,
- ismeri a rábízott gyerekek életkori szükségleteit,
- a gyermek fejlődését nyomon követi,
- nyugodt, szeretetteljes nevelési légkört, esztétikus nevelési környezetet biztosít, gondoskodik a gyermekek testi épségének megóvásáról,
- teljes odafordulással fogadja a gyermeki kérdéseket, azokra igyekszik reagálni,
- a gyermekekkel elsajátíttatja a közösségi együttélés szabályait, illetve a helyes viselkedési normák betartására neveli őket,
- szakmai önállóságát, döntéseit a gyermekek fejlesztése érdekében legjobb tudása szerint alkalmazza, hozza meg,
- pontos, precíz, felkészült, nyitott (munkájában, emberekhez való viszonyaiban),
- munkatársaival és a szülőkkel korrekt, jó partnerkapcsolatot alakít ki, etikusan viselkedik az óvodán belül és kívül
- kollégáival együttműködik, összehangolt munkát végez, ezzel hozzájárulva az óvodai nevelés eredményességéhez
- a nevelési körülmények kialakításával biztosítja a gyermeki önállóság kibontakoztatását,
- pedagógiai ismeretét folyamatosan bővíti, továbbképzzi magát, igénye van az önképzésre
- a helyi pedagógiai program szellemében választja meg nevelési módszereit, eszközeit
- legjobb tudásával törekszik a differenciált, egyéni fejlesztésre
- igény esetén segítséget nyújt a családoknak nevelési problémáik megoldásában..
- tiszteletben tartja a gyermek és a szülő jogait.

2.8. Általános feladataink

2.8.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmód magában foglalja a **környezettel való harmonikus együttélést**, a **természet szeretetét és védelmét**. Természetes körülmények között minél nagyobb mozgástér biztosítása a célunk. Tágas, levegős, világos csoportszoba és fákkal, növényekkel, füves területekkel beültetett udvar szükséges a nevelési feladatok megoldásához.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek **minél több időt töltsenek el a szabad levegőn**. A napfény és a levegő edzi, erősíti őket. Természetesen az időjárásnak megfelelő ruházatra van szükség kint az udvaron és bent az épületben.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Vannak olyan udvari játékeszközeink, tornaeszközeink, amelyek lehetővé teszik a gyermekek sokoldalú mozgásigényének kielégítését. Az egészséges életmódra nevelést nemcsak az óvoda épületében és udvarán valósítjuk meg, hanem időként sétákat, kirándulásokat szervezünk.

Az egészséges életvitel igényének kialakítása, a testi fejlődés biztosítása, a fizikai állapot védelme, edzése, és a lelki nevelés az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, amely segíti a gyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését. Ezek mellett hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához. Fontos, hogy az óvodapedagógus ismerje a gyermek igényeit, egyéni jelzéseit, otthonról hozott szokásait.

2.8.1.1. *Testápolás*

A testápolási szokások rendszere a gyermekek tisztasági igényének kialakulását szolgálja. Szükségesnek tartjuk a családi és az óvodai gondozási szokások összehangolását. Az óvónagyerek közös együttműködése során sajátítják el a gondozási műveletek technikáját és alakítjuk ki a gyermekek igényét az önálló testápolásra (haj, bőr köröm, fogápolás). Az óvodában kialakult szokásrend szerint a gyermekek akkor mehetnek WC-re amikor akarnak.

2.8.1.2. *Öltözködés*

A hőmérsékleti változások ellensúlyozására javasoljuk a szülőknek a többretegű öltözék biztosítását. Napközben többször is az óvodapedagógus segítségével öltöznek a gyermekek. Ez lehetőséget teremt a bensőséges érzelmi kapcsolat kialakulására, a gyermekek önállóságának fejlesztésére. Figyelünk a szükség szerinti cipőcserére, az egészséges tartást biztosító lábbeli használatára felhívjuk a szülők figyelmét.

- a gyermek ruházata legyen kényelmes, könnyen mosható, igazodjon a külső és belső hőmérsékletre
- az óvodai nevelés során a gyermekek fokozatosan tanulják meg a helyes, önálló öltözködést

2.8.1.3. *Táplálkozás (helyes szokások kialakítása)*

Az egészséges életmód szokásainak kialakításában fontos szerepet kap **a helyes táplálkozás szokásainak** kialakítása és az **étkezés körülményeinek, esztétikumának** biztosítása. A helyes táplálkozási szokások kialakításánál a **rendszeresség** az első szempont.

Célunk:

- a gyermekek ismerjék meg és sajátítsák el a kulturált étkezés szokásait (terítő, szalvéta, evőeszközök megfelelő használata, étkezés közbeni helyes viselkedés stb.)
- váljon természetessé az étkezések előtti és utáni hálaadó imádság

A szülőkkel egyetértésben és segítségükkel mindennapos a zöldség és gyümölcs fogyasztása.

A reggelit és az ebédet együttesen, közösen fogyasztják el, az uzsonna folyamatos.

Óvodánk melegítő konyhával rendelkezik, így az ételek összetételét és minőségét nem tudjuk befolyásolni. A konyha, ahonnan az ételt kapjuk, különös figyelmet fordít a korszerű táplálkozásra, és így a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök, illetve a tejtermékek rendszeres fogyasztására. Ezzel egyetértve mi sem tápláljuk a gyermekeket édességekkel.

Pihenés, alvás

- a mindennapi pihenés, alvás a csoportszobában történik
- az alvás előtti alapos kiszellőztetés legfontosabb feltétele a jó pihenésnek
- Óvodai lepedőt, párnát, saját takarót, pizsamát használunk, melyeket a szülők az eseménynaplóban meghatározott időnként maguk mosnak

- a pihenéshez megnyugtatóképpen behozhatnak egy plüss állatot/alvókát, melyeket az ágyne-művel együtt adunk haza váltáskor
- a délutáni pihenés megkezdése mesével, altatódalokkal, simogatással történik
- műanyag óvodai fektető ágyon alszanak

2.8.1.4. *Testedzés*

Befolyásolja a gyermek egészségének stabilizálását, lelki egyensúlyát, fejleszti kitartását, általános jó közérzetet biztosít. Az időjárástól függően igyekszünk minél több időt a szabad levegőn tölteni (játék, séta, kirándulás).

A gyermekek mozgásigényének kielégítésére, testi képességeinek fejlesztésére spontán és szervezett lehetőségeket biztosítunk.

A kedvező gyermeklétszám, az udvar és a terem kiválóan alkalmas arra, hogy játékidőben a csoportszobán belül és kívül is végezzenek nagymozgásos tevékenységeket a gyerekek. Ehhez az óvodapedagógus teremti meg a balesetmentes és változatos feltételeket (eszköz, balesetmentes hely, idő, ötlet).

A mindennapos mozgásra és szervezett foglalkozásra, a napi és hetirend szerint kerül sor.

A szabad levegőn történő délelőtti és délutáni mozgás, a játék mindennapi elfoglaltsága a gyermekeknek. Itt lehetőség nyílik új mozgásformák kipróbálására, begyakorlására, önbizalmuk erősítésére. A mozgásos játékokhoz az óvodapedagógus ad ötletet, biztatja, segíti a gyermekeket.

A rendszeresen szervezett séták és kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt is jelentenek a gyermekek számára.

2.8.1.5. *Mozgás*

A gyermek életében a mozgásnak fokozott jelentősége van, hiszen aktivitása elsősorban ebben a tevékenységben vezetődik le. Az óvodában a rendszeres mozgásfejlesztés és a mindennapos mozgás szolgálja a testi erő céltudatos fejlesztését, az ügyesség fokozását. Emellett igen jelentősek azok a mozgások, amelyeket játék és munka közben a nap folyamán végeznek a gyermekek.

A mozgás személyiségfejlesztő hatása nagy, a rendszeres mozgás fokozza az állóképességét.

A gyermekek mozgásának fejlesztése örömforrás és alkalmas lehetőség az esetleges mozgáshibák korrigálására is. Az optimális mozgásfejlődéshez biztosítani szükséges a spontán mozgáslehetőségeket, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Ajánlatos tehát **minden adódó lehetőséget** kihasználni a nap folyamán a **mozgásra**.

A feladatok megoldhatók spontán, a gyermek igénye szerint a szabadban; valamint szervezett formában történő mozgásfejlesztéssel. Ezek többnyire a csoportszobában, történnek. A napirend része a mindennapos mozgás is.

2.8.1.6. *Egészségnevelési, egészségvédelmi feladataink*

Ahhoz hogy gyermekeinkben kialakuljon az egészség, mint érték, lényeges az egészségmegőrzés szokásainak alakítása. A gyermekeknek meg kell érteniük az ok-okozati összefüggéseket a betegségmegelőzés érdekében.

El kell érniük azt, hogy az egészségügyi szabályok megtartása a gyermek magatartásának szerves részévé váljon.

a. Egészséges táplálkozás:

- mindennapi gyümölcs- és zöldség-fogyasztás,
- rendszeres étkezés biztosítása,

- szükség szerinti folyadékpótlás biztosítása,
  - helyes táplálkozás szokásainak kialakítása,
  - magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése,
  - tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.
- b. Mindennapos testnevelés:**
- mozgás fontossága,
  - szabad levegő kihasználása,
  - egészséges mozgásfejlődés elősegítése.
- c. Testi-lelki egészség fejlesztése:**
- a helyes viselkedési formák megtanítása,
  - Istennel való kapcsolatra nevelés,
  - lelki egyensúly megteremtése,
  - hőmérsékleti körülményekhez való alkalmazkodás,
  - a családi-baráti kapcsolatok fontossága,
  - elegendő alvás biztosítása,
  - szellőztetés a csoportszobában,
  - helyes napirend kialakítása.
- d. A bántalmazás és az óvodai erőszak megelőzése:**
- felhívjuk a figyelmüket, hogy a konfliktusaikat ne erőszakos módon rendezzék,
  - feszültség levezető módszerek ismertetése.
- e. Balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás:**
- szűrő, vágó eszközt, gyufát az óvodába behozni szigorúan TILOS!
  - a gyermekek semmilyen ékszer, (gyűrű, lánc, óra, a kislányok fülbevalóján kívül) kendőt nem viselhetnek balesetveszély miatt;
  - a gyermek nem húzhat az ujjára, csuklójára gumigyűrűt, mert veszélyes lehet;
  - ollóval, bottal, ceruzával nem hadonászhatnak;
  - a korlátra, kerítésre nem mászhatnak fel;
  - egymás testi épségét óvják, vigyázzanak egymásra (Ne lökdösődjenek, verkedjenek!)
  - a csúszdát és a járműveket rendeltetésszerűen használják, képességeiknek megfelelően;
  - a csoportszobában és az óvoda belső tereiben nem szaladgálhatnak;
  - baleset esetén a balesetet elsőként észlelő óvodai dolgozó azonnal elsősegélyt nyújt, a szülőt értesíti, illetve szükség esetén további orvosi ellátásról gondoskodik.
- f. Személyi higiéné:**
- a testi tisztasággal szembeni igényesség kialakítása,
  - saját ruhájának tisztántartása,
  - szükség esetén rendszeres kézmosás (étkezés előtt, gyakran utána is, WC-használat után, udvari játékot követően, festés, ragasztás és egyéb vizuális tevékenységek után, tüsszentés után),
  - a fogmosás a napi rutin részévé váljon,
  - a testápolási szokások és a tisztaság igényének kialakítása,
  - orrfújás tanítása,
  - helyes WC-használat megtanítása.

2.8.1.7. *A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére*

- fejlődés jellemzői az óvodáskor végére
- mindennapi szükségleteiket önállóan elégítik ki,
- a kívánt tevékenységi formákhoz pozitívan viszonyulnak,
- önmaguk kiszolgálásában aktívak,
- önállóan, az aktuális és az egyéni szükségleteknek megfelelően végzik a tisztálkodással, az étkezéssel, az öltözködéssel, a pihenéssel kapcsolatos teendőiket, törekedve az egészségmegőrzésre, illetve a betegség megelőzésére, az ezekhez szükséges tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használják, óvják, helyére teszik,
- az önkiszolgáló tevékenységek a készség szintjére fejlődnek, automatizálódnak,
- igénylik a rendszeres testmozgást,
- ismeretekkel rendelkeznek az egészséges életmóddal kapcsolatban,
- kialakul az önmaguk és környezetük iránti igényesség, törekednek a környezet megóvására, védelmére,
- edzettek, mozgásuk harmonikus, összerendezetté válik,
- egészségükkel kapcsolatban képesek a mindennapi élet alternatívái közül az „egészségesebbet” választani,
- kialakul a testképük,
- képessé válnak saját erőforrásaik hatékonyabb mozgósítására.

2.8.1.8. *Az óvodapedagógus feladata az egészséges életmód alakításában*

- a gyermekek egészségének védelme, testi fejlődésük elősegítése, természetes mozgásigényük kielégítése,
- megfelelő higiéniai szokások alakítása a szülők, óvodapedagógusok és segítő szakemberek segítségével és közreműködésével,
- egészséges és biztonságos környezet, megfelelő óvodai életritmus kialakításával testiszellemi fejlődésük segítése,
- a gyermekek saját és egymás testi épségének óvására, megóvására nevelés,
- környezettudatos magatartás alakítása a környezetszennyezés megelőzésével, a környezet védelméhez, megóvásához és a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások alakítása,
- saját egészségük védelmére nevelés (zsebkendő használat, kézmosás, evés előtt, közös használati tárgyak tisztántartása),
- a dajkával aktív, rendszeres együttműködés a környezet tisztántartása, és a fertőzések megelőzés érdekében,
- rendszeres gyermekorvosi kapcsolattartás, a gyermekek higiénés ellenőrzése, probléma megbeszélése érdekében (pl. érzékszervi, tartási rendellenességek),
- rendszeres testedzés, időjárásnak megfelelő öltözködés, kirándulás, óvodán kívüli programok szervezése minden évszakban,
- fokozatos fizikai megterhelés, a nagymozgásos foglalkozásokon, és kirándulásokon,
- családi életre való felkészítés (apa-anyja szerep),
- a sajátos fejlődésű gyerekek beilleszkedésének segítése, konfliktuskezelésre nevelés,

- önálló munkajellegű feladatoknál a veszélyhelyzetre való figyelemfelhívás (pl. teremrendezés).

2.8.1.9. Az óvodapedagógus feladata betegség esetén

- betegség, ill. a betegség tüneteinek felismerése, szülő értesítése
- szükség esetén lázcsillapítás, orvoshoz fordulás
- a gyermek elkülönítése, ellátása

A betegségek megelőzése érdekében fontos :

- szabad levegőn való tartózkodás
- csoportszoba megfelelő szellőztetése
- játékszerek, eszközök higiénés kezelése
- zsebkendőhasználat fokozott ellenőrzése
- alapos kézmosásra való törekvés

2.8.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása, megvalósítása

- Az óvoda dolgozói Jézus pedagógiájának alkalmazásával az egyén szeretetteljes nevelésére igyekezzenek.
- A gyermek óvodába lépése érzelmileg nagy változást jelent számára. Ezért nem közömbösök az első benyomások Ennek érdekében legfontosabb az állandó értékrend, a, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör kialakítása, érzelmi biztonságának megteremtése.
- Ha látjuk, hogy ilyen körülmények között könnyen oldódik, talán nem is szükséges az anyának hosszabb jelenléte a beszoktatásnál. Amennyiben mégis azt észleljük, hogy a gyermek érzékenyebb és szükség van az anyára, természetesen igény szerint jelen lehet 1 maximum 2 hétig.
- Az óvodapedagógus és a dajka saját példamutatásával segítse elő a gyermekek egymás közötti és a felnőttekkel való kapcsolatteremtését.
- Magatartása legyen határozott, barátságos, őszinte, toleráns, ítélkezéstől mentes, viselkedésében szeretet és elfogadás legyen az uralkodó. Nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására és tiszteletére, a saját maga és a másik ember elismerésére.
- Az óvodapedagógus legyen befogadó, segítsen minden gyermeket abban, hogy megtalálja helyét a csoportjában, "én" tudata erősödjön. Engedjen teret önkifejező törekvéseinek, segítse erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését.
- Az óvodapedagógus lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek kielégítsék természetes társas szükségleteiket, segíti a közösség kialakítását.
- Az **óvodapedagógus** nagyon eltérő érzelmi kívánalmakkal találkozhat. Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni és **empátiakészséget** mutatni ugyanúgy hozzátartozik az **érzelmi neveléshez**, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása. Az olyan óvodai atmoszféra, amelyik sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárul a gyermek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez és ezzel együtt a másik megértéséhez. Azok a gyerekek pedig, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek (agresszivitás, gátlás), különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek.

- A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például a segítőkészség, az önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- Óvodánk a gyermek nyitottságára épít és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- A kiemelt figyelmet és a különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- szeretetet, otthonos körülményeket árasztó esztétikus környezet megteremtése,
- biztonságérzetet adó szokás-és szabályrendszer alakítása, mely lehetőséget ad a közös élmények átélésére, és az önálló elképzelések megvalósítására,
- az egészséges énkép, reális önértékelés alakulásának segítése,
- empátiás készségük és szociális érzékenységük fejlesztése,
- a gyermekek pozitív, negatív élményeinek, gondolatainak figyelmes meghallgatása, megoldási utak keresése,
- az érzelmi intelligencia fejlesztése az érzelmi kifejezőmód elmélyítésével, önkontroll alakításával, motivációs szükséglet kontrollálásával,
- az emberek különbözőségének megértéséhez, és elfogadásához szükséges beállítódásuk alakítása,
- a keresztyén értékrendnek megfelelő erkölcsi tulajdonságok alakítása, pl. becsületesség, igazmondás, a tettek reális következményeinek elfogadása, egymásra való figyelés, öröm, megbecsülés érzésének megtapasztaltatása,
- a kötődést erősítő érzelmek és kifejezőmódok erősítése, a családhoz, óvodatársaihoz, felnőttekhez, szülőföldhöz, nemzethez, természeti és épített környezethez,
- baráti kapcsolatok segítése, tiszteletben tartása,
- egymás iránti felelősségvállalás megalapozása,
- közös feladatok, közös tevékenység a családdal (játsszódélután, ünnepek),
- a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek beilleszkedésének segítése, szükség esetén nevelésükhöz szakemberek bevonása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- kialakul a közösség, társak iránti igényük,
- képesek betartani a közösségi élet szabályait, alkalmazkodnak a szokásokhoz,
- konfliktusaik megoldásával próbálkoznak, kompromisszum készek,

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

- kialakul az önértékeléshez és az önkifejezéshez szükséges készségek, egészséges énképük,
- a választott tevékenységben kitartók, a tevékenységet türelmesen befejezik,
- feladattudatuk kialakulóban van,
- szívesen segítenek egymásnak és a felnőtteknek,
- felelősséget éreznek egymásért és a vállalt feladatokért, kialakul önfegyelmük,
- tudják érzelmeiket kifejezni szóban, cselekedetben,
- empátiás készségük megnyilvánul,
- társas kapcsolataik, a közösségben elfoglalt helyük kialakul, elfogadják a másikat, toleránsak.

A beszoktatás

- A gyermek egész későbbi óvodai életére kihat a beszoktatás minősége. Nagyon sok **türelmet, gyöngédséget** és **időt** igényel a gyermekek beszoktatása. Eleinte a gyermek és a szülő **egyéni igényei szerint** először 1-2 órát, majd egyre hosszabb időtartamot tölt el a gyermek az óvodában.
- Az első héten **mindkét óvodapedagógus** hosszabb ideig az intézményben tartózkodik. A beszoktatás alatt lehetővé tesszük, hogy a gyermek az őt megnyugtató tárgyat (kivétel cumi, cumisüveg), plüssállatot behozhassa az óvodába. A csoportban lévő régebbi gyermekeket is előkészítjük az újak befogadására, hogy minden tekintetben biztosítva legyen a **szeretetteljes légkör és a jó hangulat** az ismerkedés időszakában.
- A beszoktatás során kiépül a gyermekben az a **bizalom**, ami később az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködését meghatározza. A bizalom kiépítése a szülők irányában is rendkívül fontos.
- A fejlesztés azután kezdődik, miután a gyermek **beilleszkedett** a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, megismerkedett a felnőttekkel és a gyerekekkel, azaz bátran, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben.

Az érzelmi intelligencia fejlesztése:

Óvodánkban a keresztyén identitás megélése, a szeretet légkörének megtapasztaltatása mellett ezzel összhangban az érzelmi intelligencia fejlesztése, az érzelmekre történő odafigyelés pedagógiai hitvallásunk fontos pillére.

A gyermek megélt érzelmeit nem vonhatjuk kétségbe, minden, amit megélt az az övé. Arra kell megtanítanunk, hogy mit kezdjen azzal, amit érez. Fontos, hogy értse meg a gyermek, hogy az emberi életben helye van mindenféle érzelmeknek: öröme, haragnak, szomorúságnak, vidámságnak, bosszankodásnak, dühnek, szeretetnek. Szabad őket megélni és kifejezni.

A legfontosabb, hogy megtanulja ezeket felismerni és nevével nevezni. Tudja, hogy melyik érzelmet mi válthatja ki, milyen helyzetekben találkozhat vele, milyen verbális kifejezések és emocionális, non-verbális megjelenési formákról ismerhetjük fel.

Az érzelmeink felismerése és beazonosítása nem csak azért fontos, mert általa közelebb kerülünk önmagunkhoz, hanem azért is, mert az érzelmek pontos megnevezése segít a tisztánlátásban és abban, hogy szép lassan ismét kapcsolódni tudjunk másokhoz, negatív érzéseinket pedig sikerüljön magunk mögött hagyni, s helyettük rátalálni pozitív, megnyugtató érzésekre is.

Az érzelmi intelligencia fejlesztését akkor tudják közösen elősegíteni, ha megtanulják pontosan kifejezésre juttatni a bennük dülő, éppen aktuális érzelmeket.

Az érzelmi intelligencia fejlesztése társas kapcsolatok, kapcsolódások mentén közösségi létben valósítható meg. Ezért törekszünk arra, hogy kiemelt figyelemmel kísérjük a gyermekek társas kapcsolatait, kötődéseit, reakcióit a gyermekekkel és felnőttekkel egyaránt.

2.8.2.1. *Gyermek –gyermek kapcsolat*

- Az egymáshoz való alkalmazkodás során alakul ki alkalmazkodó- és tűrőképességük, erkölcsi normáik, együttműködésük a társakkal, beszédképességük.
- Igyekszünk elősegíteni a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességének fejlődését a kortárs kapcsolatokban.
- Arra törekszünk, hogy a gyermekek egymás közötti kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. A hit és a szeretet legyen az uralkodó tényező. A baráti kapcsolatok alakulását mindannyian segítjük, ahol erre szükség van.
- Egyetlen gyermek sem lehet kiközösített.
- Igyekszünk korán rávezetni őket a tolerancia szükségességére, fontosságára, valamint, hogy fogadják el, ill. be a más nemzethez, nemzetiségekhez, népcsoportokhoz, felekezetekhez, stb. tartozó társaikat is, és legyenek figyelmesek, segítőkészek a fogyatékkal élőkkel szemben.
- Evangéliumi kis történeteink olyan nevelő hatásúak legyenek, melyből a gyermek egész élete folyamán sok erőt meríthet.

2.8.2.2. *Gyermek –felnőtt kapcsolat*

Az óvoda alkalmazottai és a gyermek kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Az egészséges, kiegyensúlyozott gyermek életéből nem hiányozhat az öröm. Ne felejtjük el, hogy az öröm testi és lelki energiaforrás is. A napi nevelőmunka legapróbb részlete is tükrözze a gyermekek iránti okos szeretetet, amely azonban távol áll a kényeztetéstől. A tudat, az érzés, hogy szeretnek, nyugalmat jelent a gyermeknek. A minden nevelői tudatosságot nélkülöző szeretet viszont elkényezteteti, szeszélyessé, zsarnokoskodóvá teheti a gyermeket. Az ilyen gyermek magatartása nyugtalanságot visz az egész csoport életébe. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. Az óvoda alkalmazottai közötti kapcsolatot is pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

2.8.2.3. *Az óvodai élet helyes viselkedés- és illemszabályai:*

- érkezéskor és távozáskor érthető hangon köszönjenek *(ne az öltözőben, hanem a gyermeket átadva a szülővel együtt a csoportszoba ajtajánál)*
- a nagyok már egymást is üdvözljék
- sajátos köszönésünk : Áldást, békességet!
- a gyermekek keresztnevükön szólítsák egymást

- egymás munkáját becsülik meg, vigyázzanak a saját és mások munkájára is
- nyújtsanak segítséget mindenben, mindenhol, ahol csak szükséges
- gyakorolják a figyelmességet, mások tevékenységét ne zavarják
- legyenek türelmesek mind a beszédben, mind a társas kapcsolataikban
- gyakorolják az önfegyelmet, indulataik csökkentését
- a bántó, csúnya beszédet, gúnyolódást kerüljék
- a nagycsoportos gyermekek illedelmesen tudjanak bemutatkozni
- járműveken még nem kell átadni a helyüket, de vegyék észre, figyeljék meg, mások hogyan teszik ezt

2.8.2.4. *A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére*

- ismerje a gyermek a társas együttélés szabályait
- magatartásába épüljön be az együttérzés, tolerancia, szeretet, figyelmesség, empátiás készség
- a megismert bibliai történeteken keresztül formálódjon benne a keresztyén értékrend
- tudjon a jó és rossz között különbséget tenni
- a nagycsoportos gyermek próbálja, sőt legyen képes konfliktus helyzeteket megoldani
- érzelmileg erősödjön, hogy egy új közösségi forma elvárásait teljesíteni tudja /iskola /
- legyenek: segítőkészek, együttérzőek (örömben, bánatban), igazmondóak, őszinték lelkiismeretesek

2.8.3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az értelmi fejlesztések, nevelés a gyermekek érzelmi képességeinek sokirányú fejlesztését célozza. Építünk a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, a játék során szerzett spontán tapasztalataikra. Az egyéni fejlesztés keretében megteremtjük ezek felhasználásának, alkalmazásának lehetőségét a gyakorlatban. Főleg önkéntelen figyelmükre támaszkodva a tevékenységek során biztosítjuk a sok mozgást, cselekvést, a tárgyak, dolgok jelenségek szemléletességét, azok sokoldalú érzékelését. A tapasztaltak szóbeli megfogalmazására készítjük a gyermekeket, miközben gondolkodásukat tartalmilag és formailag is fejlesztjük

Az anyanyelvi nevelés az óvodában a teljes nevelési folyamatot áthatja. Derűs légkörben, vonzó tevékenységekkel, interperszonális kapcsolatokkal ébresztjük fel és tartjuk fenn a gyermekek beszédkedvét. Kiemelten fontosnak tartjuk az óvodapedagógusok példamutató, utánzásra alkalmas kifejező, szép beszédét, valamint az árnyalt metakommunikatív kifejezőmódot. A nap során természetesen adódó helyzetekben megérettetjük a gyermekkel a magyar nyelv változatosságát, játékosságát, érzelmeiket kifejező árnyaltságát, humorát. Tudatos megerősítéssel érjük el, hogy kialakuljon az életkoruknak megfelelő anyanyelvi kultúrájuk, az élményközpontúság figyelembevételével. Olyan kommunikációs helyzeteket teremtünk, melyekben fejlődik beszédkapcsolatuk, képessé válnak azok folyamatos fenntartására.

A beszédhibák megelőzése érdekében játékos formában gyakorolják a helyes hangképzést, kiejtést, beszédritmust, hanglejtést. Kihasználjuk a mese, a vers és a bábjáték pedagógiai hatását.

Megteremtjük az önálló tanuláshoz szükséges feltételeket, a véleményformálás és ítéletalkotás lehetőségét. A gyermekek élményeit, tudását, tapasztalatait folyamatosan bővítjük az őket körülvevő

természeti és társadalmi környezetről. Eközben fejlődnek az ismeretek rendszerezéséhez szükséges készségeik és képességeik.

2.8.3.1. Általános alapelvek, az óvodapedagógus feladatai

- a pozitív beszélő-környezet megteremtése,
- az egyéni szükségletek megfogalmazásának, kifejezésének segítése,
- a szókincs, a kifejezőkészség fejlesztése, a nyelvtanilag helyes beszéd alakítása, beszédbátorság fejlesztése,
- a nyelvi identitás és alkotóképesség fejlesztése,
- az érzelmek felismerése és kifejezése,
- a gondolkodás fejlesztése a problémamegoldó, kreatív gondolkodás irányába,
- a minden érzékszervre ható tapasztalatszerzés, folyamatos tevékenykedtetés biztosítása,
- a gyermekek önkéntelen figyelmének, kérdéseinek, megjegyzéseinek, az őket foglalkoztató aktuális témák figyelembevételére,
- fogalmaik, képzeletük gazdagítása az új tapasztalatok összekapcsolása a már meglévőkkel, az alkotóképesség és a képzelet fejlesztése,
- a műveltség megalapozása, a művészetek esztétikájának felismertetése, az esztétikai fogékonyság fejlesztése,
- az együttműködés képességének fejlesztése a közös feladatmegoldások által.

Keresztyén gondolkodásunk nemcsak a mindennapi áhítatokban és a lelkész által tartott alkalmon nyilvánul meg, hanem egész napunkat jellemzi.

2.8.3.2. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- figyelmét tudja összpontosítani
- aktívan részt vesz különböző tevékenységekben
- a szerzett ismereteket megfelelő formában tudja rendezni és közölni
- hibáit észreveszi és javítani tudja azt
- örömet leli a kihívások legyőzésében, az önfejlesztő tanulásban
- választékosan, érthetően, helyes kiejtéssel tudja magát kifejezni
- igénylik a mindennapos mesélést, képesek követni, megérteni belsővé formálni a mondanivalóját,
- szívesen beszélnek egymással és a felnőttekkel, mondanivalójuk érzelmi árnyalására is képesek,
- végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét,
- a metakommunikációs jelzéseket megértik, maguk is alkalmazzák,
- minden szófajt használnak, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak.
- képesek az átélt események, történések, mesék, érzelmek felidézésére,
- képesek elemi következtetésekre ok- okozati összefüggések felismerésére,
- képesek megérteni az átvitt értelmet, képesek elvonatkoztatni a konkrét helyzettől,
- kialakul a testséma, a pontos térészlelés, téri tájékozódás,
- megjelenik a tudatos tervezés az eszköz kiválasztásban, az egyszerű műveletek sorrendiségének megállapításában,
- képesek előre látni tevékenységük következményét, képesek időben előre gondolkodni,
- kombinatív képességük játéktevékenységeikben megnyilvánul

2.8.4. Keresztyén szellemű nevelés

Keresztyén szellemű nevelésünknek fontos pillére a bibliai történetekkel való ismerkedés, melynek életkorhoz igazodó formáját, tartalmát óvodapedagógusaink illetve fenntartó lelkészeink keresik.

Meghatározó: a gyermekek életkora és a keresztyén ünnepekörök.

Az óvodában a 3-7 éves korú gyermekek életkori sajátosságai behatárolják a lehetőségeinket. Azokat a történeteket részesítjük előnyben, amelyek a korosztály adottságainak megfelelően Isten oltalmazásáról, szeretetéről, gondoskodásáról szólnak. Ez a szemlélet határozza meg az elmondásra ajánlott bibliai történeteket.

A keresztyén ünnepek történetei keretet adnak az éves együttléteinknek.

A bibliai történetmondás, a csendes percek, áhítatok alkalmain az Isten dolgairól hallunk és arról beszélgetünk. A történetmondás a szóbeliségben hat. Meghatározó a beszélgetés körülménye, az a közeg, amiben elcsendesedünk, amiben Istenre figyelünk. Meghittsége van az Istenre figyelés csendes perceinek, érezzük ilyenkor ennek a titokzatosságát és a mégis közellévségét. Természetes, egyszerű együttléteink mentesek minden kényszertől.

A katechézis sikere emberileg sokban múlik azon, hogy az hogyan kezdődik. Nem a bibliai történetmondás adja meg csupán a keresztyén szellemű nevelés lényegét, legalább olyan fontos, a személyes érintettség, az Istennel való kapcsolat átélése. Ezen a téren a hitelességet az óvodapedagógus/lelkész személyes meggyőződésének kisugárzása adja, amelyet nem pótol a bibliai eseménysor csak szó szerinti visszaadása. A megszokott liturgia, a rendszeresen használt szimbólumok állandóságot, biztonságot közvetítenek a gyermekek felé. Egyben magukban hordozzák az üzenetet: most az Isten dolgairól fogunk hallani.

Célunk a helyes Istenkép kialakulásának segítése, megéreztetni a gyermekekkel az Isten szeretetének jó ízét, ezért hangsúlyozni kell a szeretetet, rámutatni a bizalomra, hogy növeljük a gyerekekben az ős bizalom csíráját.

Összekulcsoljuk a kezünket, meghajtjuk a fejünket, hogy amíg imádkozunk, ne terelje el semmi a figyelmünket. A gyermeki imádság csak néhány meondat.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A tanult imádságokat önállóan mondják. Az imádság mondás életük természetes részévé válik.
- Várják a bibliai történetmondás alkalmát.
- Segítenek a történetmondás és a történet hallgatás körülményeinek a megteremtésében.
- Az ismert történetek közül szívesen báboznak, dramatizálnak, ábrázolnak számukra kedves jeleneteket.
- Ismernek a keresztyén ünnepekhez kapcsolódó verseket, énekeket.

2.9. Tevékenységek formái:

2.9.1. Játék

A játék a gyermek legfontosabb, legfejlesztőbb, szabadon választott, mással nem helyettesíthető tevékenysége.

- A játék az óvodai nevelés leghatékonyabb nevelési eszköze, szükséglet és létforma a kisgyermek életében. Sokrétű és összetett viselkedést, életmódot feltételez. Minden nap biztosítjuk a zavartalan, hosszan tartó szabad játékot.
- A játékban a kisgyermek szinte észrevétlenül tanul, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő pozitív, negatív élményeket.
- Viselkedését is befolyásolhatja a játék, hisz újra élheti kellemes élményeit, megnyugodhat, kiélheti szorongásait.
- A kreatív légkör erősíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását és az alkotó együttműködés kialakulását.
- A játék szabadon választott, külső céltől független, melyet örömezés kísér, és amelyben legsokoldalúbban és legtípikusabban mutatkozik meg a gyermek önkifejezése és környezethez való viszonya.
- A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékba tagolja. Így válnak kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé a mozgásos játékok, a szerepjátékok, az építő, konstruáló játékok, a szabályjátékok, a dramatizálás és a bábozás, de a gyakorló játék létjogosultságát is tiszteletben tartjuk.
- Nem választhatók szét egymástól; játék folyamata, módja teljes egész. Pedagógiailag egyaránt értékesnek tartjuk a magányos, páros, kisebb vagy nagyobb csoportokban zajló játékot. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő élményt adó tevékenységgé.
- A játék valamennyi tevékenységformát magába foglalhatja, ami ebben az életkorban érdekes lehet. A dalok, versek, mondókák, rajzok, kézimunkák segíthetik a játék érzelmi, képzeleti átélését.
- A kisgyermek első játszótársa a felnőtt, az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játék-tevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógusok személyes példája, hiteles, őszinte viselkedése minta, ösztönző hatású a kisgyermek játék-tevékenységére. Követve vezeti a csoport szabad játékát, bekapcsolódik, inspirációt ad szavakkal, kérdéseivel, egy-egy felkínált tárggyal. Tapintatos szemlélője a játéknak. A gyermekek szabad játékához és különböző tevékenységeihez nyugodt kommunikációs teret, ehhez kedvező feltételeket alakít ki.
- A csoportszoba tárgyai, berendezése, a játékszerek a belső indítékokból létrejövő játék külső feltételei. A belső tér kialakításakor az esztétikai szempontok mellett figyelembe vesszük, hogy a bútorok, berendezési tárgyak könnyen mozgathatók legyenek, teret adva a gyermek játékában megnyilvánuló fantáziájának, kreativitásának.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

- A csoportszobában lehetőséget teremtünk az általuk megépített kuckóknak, de igyekszünk olyan sarkokat is kialakítani, amiben elkülönülve tudnak játszani. Mert a gyermekeinknek körül kerített kis világra, védettségre, meghittsége van szükségük. Esztétikus, a gyermeki képzelet szabad áramlását ösztönző anyagokat, játékszereket biztosítunk.

Minden évszakban sokat játszunk az udvaron, adottságait kihasználva itt is megteremtjük a szabad játék lehetőségét.

Cél:

A gyermekek szocializációjának elősegítése önmaga, társai és a környező valóság játékbán történő megismerése által.

Minden gyermek számára olyan érzelmi élményt nyújtani, melyben vágyait és ötleteit a kötetlen játéklehetőségben teljes mértékben kibontakoztathatja.

Megfelelően feldolgozott bibliai történetek is beépülnek a gyermek játéktevékenységébe, gazdagítva a meglévő játéktémákat.

A játék közbeni társas kapcsolatokban a tanult, hallott erkölcsi tételek, pozitív viselkedésminták aktualizálódnak.

Feladatok:

- a szabad játék túlsúlyának és folyamatosságának érvényesüléséhez szükséges feltételek biztosítása,
- gyermekek játékban történő önkifejezésének elősegítése,
- a gyermekek szabad képzettársításának, problémahelyzetek önálló megoldásának támogatása,
- valódi játszótársként adjon mintát a játékkapcsolatok alakulásához: mintakövetés, bevonódás, szerepvállalás, kezdeményezés, alkalmazkodás,
- ismerje és segítse elő a gyermekek élményforrásainak alakulását,
- a gyermeki fantázia kibontakozását segítő játékok, játékformák, játéksituációk feltételeinek biztosítása, (anyagok, használati tárgyak, képek, eszközök, játékszerek),
- udvaron egyéb lehetőségek kihasználása mellett a mozgásos játékok kezdeményezése,

2.9.1.1. *A játéki általános feltételei*

Az óvodapedagógus feladata

- Kísérje figyelemmel a gyermekek játékát
- Álljon mindenkor a gyermekek rendelkezésére, érezzék a felnőtt segítőkész jelenlétét
- Csak akkor és annyit avatkozzon a játék menetébe, amikor arra az adott gyermeknek szüksége van
- Tanítsa meg a gyermekeket arra, hogy a játékeszközökre vigyázzanak, ne rongálják azokat

Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységsszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Gyakorlójátéknál : nagyobb mennyiségű eszköz biztosítása

Szimbolikus-szerepjátéknál :

- személyes példaadás
- minél több élmény biztosítása
- megfelelő kellék biztosítása az eljátszott témákhoz

Barkácsolásnál :

- állandó hely kialakítása
- megmunkálható anyag, eszköz biztosítása
- a gyermek igényeinek megfelelő segítségnyújtás

Dramatizálásnál, bábozásnál :

- példaadás
- élmény-nyújtás
- segítségnyújtás

Építő, konstruáló játéknál:

- megfelelő, nyugodt hely kialakítása
- a konstrukciós eszközök használatának megtanítása
- megfelelő mennyiségű és minőségű építőelemek, kockák, Lego, Dupló, kirakók, gyöngyök stb. biztosítása
- egyéni ötletek kibontakoztatása
- alkotásaik igény szerinti megőrzése

Szabály-játékoknál :

- egyszerű, érthető játékokhoz kapcsolódó szabályok felállítása
- sokoldalú képességek fejlesztése érdekében játékkezdemenyezés /dominó, sakk/
- a játék figyelemmel kísérése
- a veszteség és a nyereség elviselésére való nevelés

Az óvodapedagógus feladata, hogy kihasználja a lehetőséget a szabad játék során a gyermekek képességeinek kibontakoztatására.

2.9.1.2. *A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére*

- óvodáskor végére szívesen, önállóan kezdeményeznek játékot, megszervezik a tevékenységet,
- képesek együttműködni, szabályokat felállítani, megállapodást kötni és azokhoz, valamint egymáshoz alkalmazkodni,
- képesek kitartóan, elmélyülten játszani a maguk által alakított játékorientált környezetben,
- tartós társkapcsolatok alakulnak a gyermeki önkifejezés megvalósulása során,
- a kialakult konfliktusok megoldására ismernek megoldási módokat,

- tudnak önállóan, konszenzusos alapon szabályt tartva játszani,
- a szabályokhoz tudjanak alkalmazkodni, ill. betartani azokat
- szívesen kezdeményeznek szabályjátékokat, önállóan is kitalálnak szabályokat. saját egyéni ötleteik, elképzeléseik alapján bonyolultabb építményeket tudjanak létrehozni /házak, labirintusok, makettek /
- tudjanak játéktevékenységeket előre közösen tervezni
- játékeszközök kiválasztására is alkalmasak legyenek / pl. mese szereplőinek összeállítása /

A fejlődés eredményéről megfigyelés útján tájékozódunk, melyet a fejlődési naplóban rögzítünk.

2.9.2. Munka jellegű tevékenység

Keresztyén szellemiségű óvodánkban a munkatevékenységek végzésével célunk a szolgáló élet megalapozása.

A gyermekek munka jellegű tevékenysége a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének fontos terepe, az adott feladatvégzéshez szükséges tapasztalatok, készségek, attitűd alakításának fontos lehetősége. Ide tartozik elsősorban a saját személyükkel kapcsolatos önkiszolgálás és az élethelyzetekben való közös együttműködés, a folyamatos megbízások rendszere, az önként vállalt naposi munka.

Törekszünk arra, hogy a gyermekek sok mindent kipróbálhassanak, ami az életkori sajátosságaiknak megfelel. A felnőttel közösen végzett munkatevékenységek örömmel, büszkeséggel töltik el a gyermekeket, legtöbbször nem is az eredmény motiválja őket, hanem az együttes élmény.

A környezet rendbetételében, udvar szépítésében, a babakonyha kitakarításában és számtalan más helyzetben felfedezik az esztétikumot, hatással van rájuk az erőfeszítés öröme.

Utánozzák a családban és az óvodában interiorizált mintát, valójában játszanak munkavégzés közben. Lehetőség nyílik mindezek közben a beszélgetésekre, megfigyelésre, szókincsük bővítésére, éneklésre, mondókázásra, mókázásra.

Megbízuk a kisebb-nagyobb alkalmi feladatokkal, élvezik, ha sikeresek (pl. üzenet továbbítása). Bevonjuk őket környezetük ápolásába, növények öntözésébe, seprésbe, tevékenységek utáni asztaltörlésbe, kisállatok gondozásába pl.madáretetés.

Cél:

Az óvodapedagógus tudatosan szervezze és irányítsa a munkatevékenységet a gyermekkel való együttműködésben, valamint folyamatosan értékelje is konkrét, reális, a gyermek saját magához mért fejlesztő értékeléssel. Az óvodapedagógus biztosítson többféle munkalehetőséget a gyermekek számára (pl:naposság, felelősök, önkiszolgálás, egyéb megbízások)

- legyen a munkatevékenység pozitív élmény, sikerélmény forrása,
- alakuljanak ki cselekvő tapasztalás útján a munkavégzéshez szükséges szokások, attitűd, jártasságok és készségek,

- segítse elő a közösséghez, környezethez fűződő pozitív viszony kialakulását, annak megóvását, védelmét,
- legyenek képesek saját és mások munkájának megbecsülésére, elismerésére.

2.9.2.1. *Az óvodapedagógus feladatai:*

- a sokoldalú cselekvő tapasztalatszerzést elősegítő munkaalkalmak feltételeinek megteremtése,
- az önálló munkavégzés lehetőségeinek biztosítása,
- önállóság, felelősségérzet, kitartás, alkalmazkodó-, együttműködő készség fejlesztése
- a munka eszközeinek, azok használatának, a munkavégzés legcélszerűbb fogásainak megismertetése, gyakorlása,
- a balesetvédelmi, higiéniai szabályok megismertetése, betartása, betartatása 31
- a környezet esztétikumának, rendezettségének átéreztetése, ezzel kapcsolatos komfortérzetük formálása,
- környezettudatos magatartásra, környezetvédelemre nevelés.
- gyermekmértéti eszközök biztosítása, munka jellegű tevékenység eszközeinek, azok helyes használatának ismertetése, figyelmeztetés a balesetveszélyre
- az önálló munkavégzés lehetőségének biztosítása
- képességeiknek és teherbírásuknak megfelelő munka jellegű tevékenységekbe való bevonás (*ágyazás, szék-asztal elrakás, teremrendezés*)
- reális, egyéni fejlődés figyelembevételével a gyermekek segítése az adott feladat jobb megoldásában, ezzel serkentve őket a további munka jellegű tevékenységre (*együttműködés*)
- adjunk minél több lehetőséget gyűjtőmunkára
- az óvodapedagógus és a dadus néni munkatevékenysége mindenkor legyen modellértékű
- a munka jellegű tevékenység folyamán az anyanyelvi nevelésre is hangsúlyt fektet (beszélő környezet, helyes mintaadás, szabálykövetítés, beszédmegértés, kommunikáció)
- hívjuk fel a szülők figyelmét arra, hogy gyermekeiket otthon is szoktassák képességeiknek megfelelő munkára, segítségre, vegyék komolyan, tartsák tiszteletben gyermekük munkáját, ha kell, segítsék őket.

2.9.2.2. *A fejlődés eredménye óvodáskor végére :*

- az önkiszolgálást természetes teendőként látják el,
- kialakulnak a környezetük rendben tartásával, óvásával, védelmével kapcsolatos szokások,
- képesek a munkavégzés során együttműködni, alkalmazkodni,
- megjelenik a felelősségtudat, kitartás,
- ismerik a munkaeszközök használatának módját, a legcélszerűbb munkafogásokat,
- kialakulnak a tevékenység által megkívánt baleset-megelőző szokások, vigyáznak saját és egymás testi épségére,
- érzik, tudják, hogy tevékenységüknek hatása van környezetükre,
- értékelik és megbecsülik önmaguk és mások munkáját.
- a gyermekek végezzék el az önmagukkal kapcsolatos, önkiszolgáló feladatokat
- vállaljanak a társuk érdekében is munka jellegű tevékenységet
- mindenkor örömmel, szívesen végezzenek megbízásokat

- becsüljük meg a másik munkáját

A fejlődés eredményéről megfigyelés útján tájékozódunk, melyet a fejlődési naplóban rögzítünk.

2.9.3. Tevékenységben megvalósuló tanulás

A tevékenységben megvalósuló tanulást vonzóvá teszi a hiteles, meggyőződésen alapuló ismeretközlés, melyek az érzelmekre is hatnak. Személyes hit és meggyőződés alapján neveljük gyermekeinket, így kapnak információt a láthatatlan és a látható világról.

Ebben az életkorban a gyermekek természetes módon nyitottak a lelki világ, Isten felé.

Folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység a tanulás, mely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését szolgálja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Elsődleges cél:

Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Cél:

Az óvodapedagógus biztosítsa – a gyermekek cselekvő aktivitására építve – a közvetlen, sok érzékszervüket foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségeit. Az óvodapedagógus motiválja a gyermekeket, teremtsen problémaszituációkat, de mindig játékos legyen és az egész óvodai napot szője át a tanulás.

Mivel a gyermekek a játékban tanulnak a legkönnyebben, ezért a játék a cselekvésben megvalósuló tanulás legfőbb színtere.

Érje el az óvodapedagógus, hogy a gyermekek örömmel és önként vegyenek részt a tevékenységekben.

Feltétele:

- a gyermek cselekvő aktivitása,
- a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás,
- felfedezés lehetőségének biztosítása,
- a gyermek kreativitásának erősítése.

2.9.3.1. A tevékenységben megvalósuló tanulás formái

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA 2.1

- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- a gyakorlati problémamegoldás,
- a tevékenységeken keresztül történő közvetítés, cselekvő tapasztalás,
- életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalom átadása,

A tevékenységi formák számtalan cselekvéses tanulási lehetőséget biztosítanak a gyermeknek. A nevelés egészén belül tapasztalatszerzésekre, élménygyűjtésekre van lehetőség.

A tevékenységben megvalósuló tanulási folyamat megtervezése előtt tisztában kell lenni a következőkkel:

- az életkori sajátosságokkal és a fejlődés jellemzőivel
- az adott gyermekcsoport és az egyes gyermekek jellemzőivel
- a tevékenységi formák adott tartalmának átfogó ismeretével

A fejlettségi szint megállapítása történhet:

- a gyermeki tevékenység megfigyelésével
- a személyiségi lapokról
- a gyermekek által készített munkákról
- szülőktől való tájékozódásról
- korábbi tapasztalatok alapján

Műveltségtartalmak:

- mozgás
- ének-zene
- bibliaismeret
- mese-vers
- ábrázolás, mintázás
- külső világ tevékeny megismerése

Minden reggel 10-15 perces áhítattal kezdjük napi teendőinket, mely mindenki számára kötelező.

2.9.3.2. *Az óvodapedagógus feladata*

- a gyermekek megismerési vágyának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése
- **egyéni képességeik megismerése, fejlesztése /egyéni adottságok figyelembevételével, egyéni fejlődési napló vezetésével/**
- a gyermek életkorához, és egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése
- a kompetenciák fejlesztése (valamire való képesség, hatékonyság érzésének fejlesztése)
- a gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának, önkifejezésének fejlesztése
- olyan helyzetek teremtése, amelyben felfedezhetnek, kipróbálhatják magukat, tapasztalatokat szerezhetnek és megismerhetik saját teljesítőképességüket
- a nyugodt, kiegyensúlyozott, derűs légkör, eszközök, élmények biztosítása
- sikerélményhez juttatás, hogy önbizalmuk növekedjen. El kell érniük, hogy a gyermekek ne kudarcként éljék meg sikertelenségüket, mert ez visszahúzódomóvá teszi őket és alulértékelik önmagukat.
- a tudatos pedagógiai szervezés, a gyermekkel való együttműködés és a folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mért fejlesztő értékelése

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

- **differenciált feladatadás, egyéni bánásmód**
- az ismeretek mélyítésére több idő és lehetőség biztosítása
- anyanyelvi kompetencia fejlesztés (szókincsbővítés, beszéd-készség), beszéd- és kommunikációs kedv fenntartása meglévő élmények és tapasztalatok alapján, a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása és a válaszok figyelmes meghallgatása,
- a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel
- a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységek biztosítása, melyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről
- valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését ösztönző környezet biztosítása

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

2.9.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- legyenek képesek a különböző gondolkodási műveletek következtetésére, ítéletalkotásra, ill. összehasonlításra
- ismerjék fel az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket
- feladatmegoldásban / tevékenység végzéskor / legyenek kreatívak, keressenek több megoldást
- szándékos figyelmüket tudják irányítani, legyen tartós
- ismert feladatvégzésnél, tevékenységnél legyenek önállóak
- szókincsük, beszédük legyen változatos, gondolataikat érthetően, mondatokat alkotva legyenek képesek közölni

A gyerekek mérése – értékelése az óvodában

Célja:

- útmutatást adjon a gyermekek egyéni fejlesztéséhez
- a gyermekek eljuttatása az optimális fejlettségi szintre
- nevelő munkánk hatékonyságának nyomon követése

Elvei:

- a mérés a gyermekek megszokott természetes környezetében történik
- a csoport óvodapedagógusai végzik
- a csoport napirendjéhez igazodik
- figyelembe vesszük a gyermekek fejlettségét és aktuális állapotát

Módszerei:

- megfigyelés
- beszélgetés
- rajzolás
- bábozás
- szituációs játékok

A mérés és az értékelés fajtái és ennek további leírása a 2.sz. mellékletben.

2.10. Projekt módszeren alapuló tanulásszervezés bevezetése

A Karácsony Sándor-féle pedagógiai megközelítés alapján végzett óvodai projektpedagógia alkalmazása. **Élményszerű, közösségi alapú tanulás, amelyben nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek egyéni tapasztalatainak és közösségi élményeinek integrálására a tanulási folyamatba.**

a.) Gyermekközpontúság:

Mind Karácsony Sándor pedagógiája, mind az óvodai projektpedagógia a gyermekek szükségleteire, érdeklődési körére épít. Az óvodai projektpedagógia keretében a gyermekek aktívan részt vesznek a tanulási folyamatban, saját kérdéseik és érdeklődésük irányítják a projekt témáját, hasonlóan Karácsony elméletéhez, amely szintén a gyermekek önálló gondolkodásának és kreativitásának támogatására törekszik.

b.) Közösségi tanulás:

Karácsony hangsúlyozta a közösség fontosságát az egyén fejlődésében. Az óvodai projektpedagógia is a közös munka, a csoportos tevékenységek révén fejleszti a gyermekek szociális készségeit. A közösségben történő tanulás elősegíti a gyermekek együttműködési és kommunikációs készségeinek fejlődését.

c.) Élménypedagógia:

Mindkét megközelítés fontosnak tartja az élményekre épülő tanulást. Az óvodai projektpedagógia során a gyermekek valós tapasztalatokon, felfedezéseken keresztül tanulnak, ami szinkronban van Karácsony Sándor azon elvével, hogy a tanulásnak az életből és az élményekből kell kiindulnia.

d.) Holisztikus szemlélet:

Karácsony Sándor pedagógiája a gyermek teljes személyiségének fejlesztésére törekszik, figyelembe véve érzelmi, szociális és intellektuális szükségleteiket. Az óvodai projektpedagógia szintén átfogó megközelítést alkalmaz, amely a gyermekek különböző készségeit egyaránt fejleszti, a tanulás komplex, integrált formáját elősegítve.

A **projekt módszer** a gyermek érdeklődésére, a pedagógus és a gyermek közös tevékenységére épülő módszer. A megismerési folyamatok a projektek tevékenységeinek sorozatában valósulnak meg.

A projekt módszer jellemzői:

- A konkrét, a **mindennapi életből vett problémákat** közösen oldják meg, eközben a gyermekek saját elképzelései is megvalósulnak, nagyfokú szabadság jellemzi a megvalósulást
- A gyermekeknek **aktív részvétele és érdeklődése** biztosított, mert a gyermekek maguk választhatják ki érdeklődésük, képességeik, tempójuk szerint azokat a feladatokat, amelyek számukra vonzóak.
- Az óvodapedagógus-gyermek és a gyermek-gyermek közötti természetes **együttműködésre épül** mind a téma kiválasztásában, mind a hozzá szükséges tudás megszerzésében, a kellékek és eszközök beszerzésében, a produktum elkészítésében és bemutatásának megszervezésében.
- Központi témája **tevékenységekben vagy tevékenységek sorozatában valósul meg.** (Például gyümölcssaláta egészség-napra: gyümölcs behozása, kiválogatása, megtisztítása, feldarabolása, tálalása)
- A téma jellegétől függően **időtartama** lehet rövidebb vagy hosszabb (egy nap, egy hét – két hét).
- **A témafeldolgozás teljes**, mivel az adott körülményekhez képest a lehető legtöbb összefüggés kerülhet felszínre (például az őszi gyümölcsök, az egészség, a higiénia, a vitaminok, az őszi jellemzői....)

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

- A **tevékenységekbe integrált műveltségterületek** sokoldalú tapasztalatok során épülnek be a gyermeki tudatba (például a gyümölcsök osztályozása alkalmával a nagyság, érettség, szín, számosság, tömeg, íz, a gyümölcs részei, egészség, vitamin műveltségterületek összefüggései természetes, valós közegben, közvetlen átélte tapasztalat hatására rögzülnek). A valóságos élettevékenységek maguk köré rendezik az ismereteket, ezáltal komplexsége és több szempontúvá válik a központi probléma feldolgozása. Eközben a gyermekek aktívan és cselekvően „élik” az életet, és megismerésük fő forrása a *közvetlen tapasztalás* lesz, amely így maradandó tudást biztosít.

2.11. Műveltségterületek

2.11.1. Bibliaismeret

A gyermekek lelki nevelése elsősorban a szülők felelőssége. Az otthonról kapott minták beépülnek lelki világukba. Az lenne a jó, ha a Bibliával való találkozásuk a családban már hamar megtörténne, erre azonban nem minden gyermeknél építhetünk. Fontos a családokkal való szoros együttműködés. A kisgyermek inkább érzi, mint érti a hitbeli dolgokat. Történeteken, énekeken keresztül juthat el hozzájuk Isten üzenete.

2.11.2. Áhítat

A bibliaismereti foglalkozásokon kívül részt veszünk a hétkezdő áhítatokon, melyet lelkes tart. Ezen kívül a napi áhítatok a csoportban történnek óvodapedagógus vezetésével. Ezek az alkalmak segítik a gyermekeket abban, hogy örömeiket, vigasztalásukat leljék a beszélgetésekben, az imádságokban, éneklésben. Fontosnak tartjuk, hogy a megélt hittel naponta találkozzanak a gyermekek.

2.11.2.1. Az óvodapedagógus feladata

- a bibliai történetek, az imádságok és ünnepek szeretetteljes, bensőséges légkörével, a megfelelő érzelmi biztonság kialakítása
- a gyermekek keresztyén nevelésén keresztül harmonikus lelki fejlődésük elősegítése
- a gyermeki érdeklődés, rácsodálkozás, felismerés elindítása Isten tetteivel, megváltó munkájával kapcsolatban
- keresztyén erkölcsi tartalmak átadása (pl. válogatás nélküli szeretet, megbocsátás, önzetlenség, ragaszkodás stb.)
- az imádságok tanításán keresztül az önálló imádkozáshoz való elvezetés (pl.: étkezések előtt és után, bibliaismereti foglalkozásokon, ill. a nap folyamán adódó élethelyzetekben)
- a bibliai történetek elmondásával, dramatizálásával és énekek helyes megválasztásával folyamatosan fejleszti a gyermekek anyanyelvi kompetenciáját
- esztétikus szemléltető eszközök, képek, bábok stb. megválasztása
- az ünnepek nyugodt, hangulatos előkészítése

Heti egy alkalommal kerül sor új témára. A vegyes csoport Bibliaismeret foglalkozásoknál figyelembe vesszük a csoport összetételét, életkori sajátosságait. Jellemző a változatosság, mozgalmaság.

Felkészülés

- Minden gyermek legnagyobb igénye, hogy Isten szeresse őt. Biztonságot nyújt neki, elfogadó szeretetével, gondoskodik róla, megőrzi őt. Erre az alapra szabad és kell építenünk.
- Fel kell ismernünk, hogy a történetek nem azt akarják hangsúlyozni, hogy milyen az ember, hanem, hogy milyen jó az Isten. Minden esetben fontos a helyes hangsúly.
- Vegyes csoport lévén különösen óvatossá kell lennünk a történetekkel, és azok magyarázatával. A 3-6 éves gyermekek még nem képesek elvont gondolkodásra.
- Fontos, hogy milyen az óvodapedagógus Isten képe, és mit mond a történet elsősorban az óvodapedagógusnak, hiszen csak azt tudjuk szívből a gyermekek elé tárni, amit magunk is átélünk, sajátunkká lett.

Felépítés

- Vegyes csoport lévén különösen fontos a tárgyyszerű indítás (pl. valamilyen anyag, tárgy vagy természeti jelenség) ami a történetben is benne van, megközelítési lehetőséget adhat. Ez a kapcsolódási pont legyen nagyon játékos a gyermekek felé.
- A történetből egy központi igazságot kell kiemelni, egy síkon fusson a történet, hogy az minden gyermek számára érthető legyen.
- A kicsik és nagyok együtt hallgatják a történetet. Rövid mondatokban kell beszélnünk, szemléletesen, de nem terjengősen.
- A megértést és az elmélyítést segíthetik a szemléltető segédeszközök, képek. Ezek ne legyenek túl részletesek.
- Célszerű vegyes csoportban különösen több érzékszervet bekapcsolni (pl. mozdulatok, mozgás, tapintás stb.)
- Idegen szavakat ne használjunk, ill. magyarázzuk meg.

2.11.2.2. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- a gyermekekben alakuljon ki a 3-6 éves gyermek szintjén az Isten-kép
- ismerjék és tudják, hogy a Biblia szent könyv, Isten ígését tartalmazza
- ismerjenek néhány bibliai történetet, egyházi éneket, tudják, hogy ez utóbbi az Isten dicséretére történik
- tudják, hogy a templom Isten háza és annak megfelelően kell ott viselkedni
- tudják, hogy a világot Isten teremtette, minket ő alkotott, ezért hálásak vagyunk
- alakuljon ki bennük az imádság, az Úr Jézussal való kapcsolatteremtés igénye
- érezzék, hogy az Úr Jézus nagyon szereti őket
- harmonikus, boldog, békés Istenre figyelő személyiségekké váljanak

2.11.3. Anyanyelv, verselés, mesélés

2.11.3.1. Általános alapelvek

Az anyanyelv használata végigkíséri az óvodás gyermek egész napi életét, a gyermek minden megnyilatkozását, a felnőttek és a gyermekek kapcsolatát.

A gyermekre figyelő, jó beszédpéldát nyújtó, választékosan beszélő környezet pozitívan befolyásolja a gyermek nyelvi fejlődését. A későbbiek során a beszéd és gondolkodás fejlődésével egyidejűleg alakul ki figyelmük a közlés verbális tartalmára.

A beszéd a gondolatok szóbeli kifejezésének módja, az önkifejezés eszköze.

A gyermekek kommunikációs képessége, kedve a családban bontakozik ki, a család szociális háttérétől függően. A család közlési módjától, szokásaitól, a gyermekkel való foglalkozástól függ, milyen nyelvi készség alakul ki a gyermekben, milyen mintákat vesz át.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

Ha a gyermekek személyi összetétele indokoltta teszi (migráns gyermekek) az óvodában dolgozók feladata, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

A gyermek számára hiteles és elfogadható legyen közlése, mivel az óvodás gyermek elsősorban a metakommunikációra figyel. Az óvodapedagógus ebből a szempontból is kulcsszereplő.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A népmese és a vers ősi forrása az anyanyelvnek, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermeknek. *A mese ill. a versmondás lényeges elemeit - testbeszéd, tekintet-tartás, verbális emlékezet, mint az anyanyelvi nevelés és kommunikációs nevelés eszközt – az óvodapedagógus példáján keresztül sajátítja el a gyermek.*

A mese, vers a nyelvi nevelés eszköze, valamint érzelmi, értelmi, esztétikai és etikai fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Mindennap biztosítani kell rá a megfelelő időt. Anyaga sokszor kapcsolódik a környezet témáihoz is, de nem feltétlenül. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, klasszikus és kortárs irodalmi műveknek helye van.

Mivel a mesékben rejlő üzenetet a gyermekek saját élményként fogadják el és dolgozzák fel, a **mese és vers** kiválasztása keresztyén nevelésünk megnövekedett felelőssége. Egy-egy mese, vers több alkalommal térjen vissza a gyermekek igényének megfelelően. Vigyázzunk arra, hogy a gyermekek fantáziáját szemléltető eszközökkel ne kössük le!

A gyermekek a mesével hamar azonosulnak. A valóság és a mesevilág között könnyen eligazodnak. Tudják, a mesékben bármi megtörténhet, mégis a nagycsoportos gyermekek különbséget tudnak tenni a valóság és a nem létező dolgok között.

Úgy az anyanyelvi nevelésnek, mint a játéknak szerves része a **bábozás, dramatizálás**. Mindkettőben tükröződnek az irodalmi élmények hangulatai. Kifejezésre juthatnak érzelmi szóban és manipulatív tevékenységben egyaránt. A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket a barkácsolás keretein belül készíthetik el, ezzel fokozva a játék örömeit.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A gyermekek mese, **vers** iránti szeretete áttérjed arra a személyre, akitől a mesét hallják, így ezek hatással vannak a gyermekek és a felnőtt közötti pozitív érzelmi kapcsolat kialakítására is.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolóok, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

A beszoktatás időszakában az elszakadást megkönnyítő, érzelmi biztonságot nyújtó **lovagoltók, altatók** alkalmasak erre. A későbbiekben is mindennapos a mondókázás és verselés. Ez a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A könyvből való mesélést inkább hosszabb meséknél, **tündérmeséknél** és **folytatásos meséknél** alkalmazzuk.

A mese feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. A mese oldja a szorongást, melyet a nagyrészt még ismeretlen világ, feldolgozatlan indulatok váltanak ki a gyermekből.

A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra, és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. Fejleszti erkölcsi érzéküket, ítéelőképességüket, magatartásukat, esztétikai fogékonyságukat, szókincsüket.

A **bábozás, dramatizálás** előnye, hogy általa a félénkebb, csendesebb gyermekek, saját hangjuk hallatára könnyebben megnyílnak.

Lényeges, hogy csak nyelvileg tiszta, értékes mesét, verset halljanak gyermekeink.

A **népi mondókák és népmesék, rigmusok** az anyanyelv sajátos ritmusát, dallamát, sajátosan hangzó világát közvetítik megfelelő formában.

Az élmények feldolgozását elősegítik a különféle kellékek, amit az óvodapedagógus biztosít számukra, de ők maguk is készíthetnek ilyeneket.

A keresztyén ünnepi alkalmakra könnyen tanulható, **vallási témájú verseket**, bibliai történeteket dolgozunk fel.

Célok:

- a mese sajátos hatásrendszerével a valóság teljesebb megismerésének elősegítése,
- gazdagodjon verbális kifejezőképességük, belső képi világuk, a gyönyörködtetésén és érzelmeiken keresztül,
- alakuljanak az irodalmi érték befogadásával kapcsolatos szokások.

2.11.3.2. Az óvodapedagógus feladata:

- az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs légkör megteremtése, - ahol meghitt személyes kapcsolatot alakít ki a gyermekekkel, - és élményt nyújt az alkotások képszerű, fantáziára ható bemutatásával,
- a mindennapi mesélés, verselés nyugalmas színterének, szertartásainak megteremtése,
- a gyermekek mindennapjaihoz, élményvilágához igazodó népmesék, versek, mondókák, kortárs irodalmi alkotások kiválasztása,
- a klasszikus és modern írók, költők irodalmi alkotásaiból
- a gyermekek számára az irodalmi élményeik újra alkotásához, bábozáshoz, dramatizáláshoz esztétikus, szimbolizált eszközök biztosítása,
- a gyermekek által kezdeményezett spontán lehetőségek kihasználása, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, a gyermeki kérdések megválaszolása,
- gyermekek saját vers és mesealkotásának ösztönzése, kombinálása egyéb tevékenységekkel,
- a pihenés előtti mesélés, verselés nyugalmanak, meghittségének megteremtése.
- a saját mese, vers repertoár gazdagítása, az előadásmód folyamatos munkálása.
- a beszéd és a kommunikációs kedv fenntartása a meglévő élmények és tapasztalatok alapján
- beszédöröm biztosítása, élményeik szabad elmesélésével, meghallgatásával

- mások meghallgatására való ránevelés
- a helyes kiejtés gyakoroltatása úgy, hogy a szóvégek is érthetőek legyenek
- az óvodapedagógus személyes példája (helyes mintaadás), meghallgatás, beszélgetés stb.
- *szókincsük bővítése, metakommunikációs ismereteik gazdagítása (érzelmet kifejező gesztusok, testtartás, mimika)*
- szabálykövetítés (helyes beszéd, mondatszerkesztés)
- anyanyelv megbecsülésére, szeretetére nevelés
- *a gyermekek nyelvi képességének fejlesztése anyanyelvi játékokkal: hang- és szójátékok, szóból mondatszövegek, mondatból meseszöveg*
- a mesekönyvek könnyen elérhetővé tétele, megbecsülésükre szoktatás
- az irodalmi művek gondos, sokszor alkalomszerű kiválasztása
- mese, vers olyan előadása, amely örömforrást jelent a gyermekeknek
- különböző élethelyzetek, körülmények és szituációk biztosítása, melyben a gyermekek készségei, képességei irányított vagy spontán módon fejleszthetők
- a gyermekek kérdéseire mindenkor a kielégítő válasz megadása
- a bátorlalanabb gyermekek dicsérése és biztatása
- a gyermekek életkori sajátosságaihoz mérten rövid történetek elmondására való ösztönzés
- a beszédhibával, gátlásossággal küzdő gyermekekre való figyelés /logopédus segítése/
- az optimális körülmények megteremtése, pl. hangulatos mesesarok kispárnákkal
- bábok beszerzése, biztosítása
- fejdíszek és egyéb kellékek készítése

2.11.3.3. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- megszilárdulnak a mese – vershallgatáshoz kapcsolódó szokásaik
- szókincsükben, mondatalkotásukban megjelenik a mesék, versek irodalmi nyelvezete
- képessé válnak az irodalmi élmény befogadására, ráhangolódni, figyelmesen, csendben végighallgatni a mesét
- rajzaikat és kézműves tevékenységeiket is ösztönzik irodalmi élményeik
- képesek azonosulni az irodalmi művek szereplőivel
- képesek kitalálni mesét, verset, mondókát; önállóan is kezdeményezni
- esztétikai érzékük formálódik, érzékelik a szavak szépségét, humorát, ismerjék a szavak jelentését, és megfelelően használják azokat
- ismerjenek bibliai történeteket

2.11.4. Külső világ tevékeny megismerése

2.11.4.1. Környezeti nevelés /természeti, társadalmi/

Az óvodás gyermek szüntelenül felfedezi környezetét, és eközben számára fontos tapasztalatok birtokába jut. A környezet megismerése révén sokoldalú matematikai tapasztalatokat szerez, hiszen életünk tele van matematikai tartalommal.

A környezettudatos magatartás formálása elsődleges, kiemelve az egyén és a társadalom kapcsolatát, és felelősségét.

A természetszeretetre és védelemre való nevelést lakóhelyünk élővilágának, a helyi értékek megismertetésével kezdjük. A rácsodálkozást követi a természet megszerettetése, majd az érte való cselekvés gyakorlása.

A gyermekek megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, a szokások, közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit.

Az óvoda udvarán figyeljük az évszakok és az időjárás változásait, gondozzuk a kiskertet.

Évszakknak megfelelően tevékenykedünk a gyermekekkel közösen: télen madarakat etetünk, játszunk a hóval, tavasszal rügyeket, hajtásokat figyelünk, csíráztatunk, palántázunk, ültetünk, gereblyézünk, talajt előkészítünk, nyáron locsolunk, homokvárat építünk, gyomlálunk, ősszel terméseket gyűjtünk, falevelet gereblyézünk, udvart rendezünk, betakarítjuk a kiskert terméseit. Tevékenységeink során mindent megnézünk, megfogunk, beszélünk róla, használunk nagyítót, kis kosarat, kis seprűt, lapátot, ásót. Észrevesszük a madarakat, a kis bogarakat, lepkéket, hangyákat, ásás során gilisztát figyelünk.

Sokat beszélgetünk, a gyermekek élményeit, mondanivalóját elsődlegesnek tekintjük. A kötöttségektől mentes gondolkodást és a beszédkedv támogatását fontosnak tartjuk. Fontosak vagyunk egymásnak, így segítjük elő, hogy a gyermekek önálló véleményt alkothassanak környezetükről, a szépségről, különlegességről.

Az emberek és a természet világával való ismerkedésünk során élünk az információs és kommunikációs technika eszközeinek használatával is.

IKT eszközöket minden esetben az óvodás korú gyermek életkori sajátosságaihoz, kíváncsiságukat figyelembe véve és megfelelő mérték mentén haladva alkalmazzuk, elsődlegesen az óvodapedagógusi munka felkészülő, tervező szakaszában, pl. CD lejátszó, fényképezőgép, internet, laptop, projektor.

A tevékenységben megvalósuló tanulás területei:

Társadalmi környezet:

- Család
- Óvoda
- Szülőföld
- Testünk
- Közlekedés
- Napszakok
- Jeles napok
- Egyházi ünnepek
- Óvoda-iskola

Természeti környezet:

- Évszakok
- Növény és állatvilág

Célunk, hogy a gyermekek rendelkezzenek a társadalmi környezetről megfelelő ismeretekkel ebben a témakörökben.

Család

- adataik ismerete (név, cím, lakhely, szül. idő)
- családtagok ismerete, munkája, egymáshoz való viszonyuk (tisztelet, szeretet, részvét)

Óvoda

- a csoportba járó gyermekek nevének, jeleiknek ismerete
- az óvodában dolgozó felnőttek munkájának megismerése

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

- gyakrabban előforduló, felnőttek által végzett munkák megismertetése (pl. postás, orvos, kertész, tűzoltó, kőműves stb.)

Testünk

- érzékszerveink funkciója, védelme
- testrészek ismerete, tisztántartásuk,
- orvos és védőnő gyógyító munkája
- betegellátás feladatai, gyógyszerek használata, baleset-megelőzés (tűz, víz, rozsdás vas stb.)

Közlekedés

- helyes gyalogos közlekedés gyakorlása séták alkalmával
- megfelelő viselkedés a közlekedés során
- udvariassági szokások
- segítségadásra nevelés
- közlekedési eszközök ismerete (vízi, légi, szárazföldi, alkalmanként repülőter látogatással egybekötve)

Napszakok

- ezek megfigyelésével időérzékük alakul
- a hét napjainak ismerete

Jeles napok

- ismerjenek meg népi hagyományokat, szokásokat

Egyházi ünnepek

- ismerjék meg egyházunk főbb ünnepeit, a hozzájuk tartozó bibliai vonatkozásokat
- éljék át az ünnep adta örömet

Óvoda - Iskola

- az iskolába menő gyermekekkel látogatást szervezünk a fogadó iskolába (élmények, tapasztalatszerzés lehetősége)
- az óvodánkból már az iskolába elment gyermekek bármikor felkereshetik régi „otthonukat”, beszámolhatnak sikereikről, élményeikről

Évszakok

- időjárás jellemző változásai – fizikai, kémiai, biológiai tapasztalatok megfigyelése, alapvető összefüggések - színek, formák szépségeinek megfigyelése

Növény és állatvilág

- évszakkal való kapcsolatuk megláttatása
- az állatokról szerzett élményszerű hatások biztosítása
- fejlődésük megfigyelése, védelme
- kerti munka megismerése, gyakorlása az óvodában is

Mind a növény mind az állatvilággal való ismerkedésnél törekszünk arra, hogy természetes környezetben figyelhessük meg azokat. *(pl. Állatkerti látogatás, lehetőség szerint állatokat tartó családok felkeresése)* A növények fejlődésének megfigyeltetését a csoportszobában, a változásokat pedig az óvoda udvarán tesszük többek között a veteményeskertünk segítségével *(pl. egy adott fa évszakonkénti változása)*.

A fent felsorolt témakörök irányadók, a csoport összetételétől, érdeklődésétől, az egész évet befolyásoló egyéb körülményektől függ, hogy megbeszélésre kerül-e mindegyik, vagy sem.

2.11.4.2. Környezetvédelem

Az óvodáskorban történő fenntartható fejlődésre és környezetvédelemre való nevelés fontos lépés a gyermekek ökológiai tudatosságának kialakításában. Ebben az életkorban a gyerekek rendkívül fogékonyak, és ha már korán megtanulják, hogy a környezetük védelme miért fontos, az egész életükre kiható, pozitív szemléletet alakíthat ki. Az alábbi módszerekkel és tevékenységekben, amelyek segítenek ebben:

1. Természetes környezet megismerése és szeretete:

- Kirándulások és természetmegfigyelés:

Az óvodásokat érdemes rendszeresen kirándulásokra vinni a természetbe, ahol megismerhetik a növényeket, állatokat, és természetes élőhelyeket. Itt játszva tanulhatják meg a természet szépségét és fontosságát.

- Kerti tevékenységek:

Az óvoda udvarán kialakított kis kiskertben a gyerekek saját maguk ültethetnek növényeket, gondozhatják azokat, és láthatják a növekedés folyamatát. Ezáltal közvetlen kapcsolatba kerülnek a természettel, és megtanulják értékelni a növények gondozását.

2. Hulladékcsökkentés és újrahasznosítás:

- Szelektív hulladékgyűjtés:

Már az óvodában bevezethetők a szelektív hulladékgyűjtés alapjai. A gyerekek megtanulhatják, hogy a papírt, műanyagot és egyéb anyagokat különválogatva gyűjtsék.

- Kreatív újrahasznosítás:

A hulladék anyagok felhasználása kézműves tevékenységekhez nagyszerű módja annak, hogy a gyerekek megtanulják, hogyan lehet új életet adni egy-egy tárgynak. Például üres műanyag palackokból készíthetnek virágtartót vagy más játékokat.

3. Energiatakarékosság:

- Világítás és vízhasználat tudatosítása:

Az óvodai tevékenységek során felhívható a gyerekek figyelmére arra, hogy kapcsolják le a villanyt, amikor nincs szükség rá, és ne pazarolják a vizet, amikor kezet mosnak.

- Napenergia bemutatása:

A napsütéses napokon napelemes játékok, vagy egyszerű napkollektoros kísérletek segítségével érthetővé válhat, hogyan működik a megújuló energiaforrás.

4. Értékkrend és felelősségtudat kialakítása:

- Történetek és mesék:

Olyan meséket és történeteket lehet beépíteni a mindennapokba, amelyek bemutatják a természet fontosságát, és azt, hogy milyen következményekkel járhat a környezetkárosítás.

- Szerepjátékok:

Környezetvédelmi témájú szerepjátékok révén a gyerekek megtanulhatják, hogyan viselkedjenek felelősségteljesen a természetben.

5. Kapcsolódás a közösséghez és közösségi programok:

- Közösségi takarítási akciók:

Az óvoda közössége szervezhet olyan programokat, ahol a gyerekek és szüleik együtt takarítják meg a közeli parkokat, erdőket.

- Zöld ünnepek és rendezvények:

Az óvodában ünnepelhetnek különböző zöld ünnepeket, mint például a Föld Napja, ahol a fenntarthatóság és a környezetvédelem áll a középpontban.

6. Pozitív példa mutatása:

- Nevelők példamutatása:

A pedagógusok viselkedése és hozzáállása kulcsfontosságú. Ha ők maguk is tudatosan viszonyulnak a környezethez, az a gyerekekre is pozitív hatással lesz.

A fenti módszerek révén az óvodás korú gyermekek már korán megtanulhatják a fenntarthatóság és a környezetvédelem alapelveit, és ezek beépülhetnek a mindennapi életükbe.

Környezeti nevelési elveink:

- A környezet a Teremtő Isten műve, melyet óvnunk, védenünk kell. Ennek megismerése és megszerettetése fontos feladat. Fedezzék fel és csodálják meg a gyermekek a szép természetet (virágzó fákat, zöld füvet, színes, hulló leveleket, a hófehér tájat, az állatok, virágok sokszínűségét), és legyenek tisztában azzal, hogy az őket körülvevő környezetet Istentől ajándékba kaptuk! A tevékenységek során kihangsúlyozzuk, hogy minden Isten szeretetét tükrözi.
- A gyermek, miközben felfedezi a környezetét, megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.
- A gyermekek védjék, óvják az élő környezetet, ne rongálják, hanem gondozzák, gondoskodjanak róla. Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszeré és tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Tanulják meg, hogy:
  - szelektíven gyűjtsék a hulladékot (papír, műanyag, üveg, elem, komposzt)
  - takarékoskodjanak az energiával (víz, villany)
  - óvják, gondozzák a virágokat, növényeket
  - az életük része a természet, ezért védeni és óvni kell,
  - minden élőlénynek joga van az élethez
  - védjék az állatokat, bogarakat, figyeljék meg életüket

Mindezek épüljenek be szokásrendszerükbe.

A környezetvédelemre nevelés nem csupán a gyermekek feladata, meg kell kívánnunk a helyes magatartásformát az óvoda minden dolgozójától és a szülőktől is. Ebben az életkorban a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet védelme, a környezetvédelem szokásainak kialakítása igen lényeges és kiemelt feladat minden nevelő számára, hiszen belőlük alakul az új nemzedék, aki alakítani, óvni és védeni fogja a környezetet, vagy tönkretenni azt. Ez rajtunk múlik.

2.11.4.3. Az óvodapedagógus feladata

- megteremteni a gyermekek számára a lehetőséget a természeti és társadalmi (őket körülvevő) környezet tevékeny megismerésére.
- az élményszerű tapasztalatszerzés, témakörökre, feladatokra lebontva, részletesen megjelenik az éves munka (/projekt)tervben
- a folyamatos, cselekvő tapasztalatszerzés biztosítása a közvetlen és tágabb természeti környezetről,
- a környezet szépségének felfedeztetése, megóvására nevelés,
- az ember alkotta mesterséges környezetben való eligazodás segítése, a környezetkultúra, környezettudatos megatartás alakítása,
- a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatása a környezet formai és mennyiségi viszonyainak felfedezésével,
- annak felismertetése, hogy környezetünknek magunk is alakítói vagyunk (*élősarok, teremdzítés*),
- a testséma és térpercepció fejlesztése,
- az évszakok változásának érzékelésével, az ünnepek a népi megfigyelések, a készülődés örömeinek megéreztetése,

- keresztyén értékeink szerint a teremtett világ szépségeinek felfedeztetése,
- nemzeti kultúránk, hagyományaink játékba ágyazott felidézésével a hazaszeretetük, szülőföldhöz tartozásuk erősítése. segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában,
- a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására különböző projektekkel, élmény és ismeretszerző kirándulásokkal, munkáltatásokkal (*szelektív hulladékgyűjtő cégek meglátogatása, óvodában szelektív gyűjtés a csoportokban elhelyezett kukákban...*)
- séták, kirándulások szervezése
- biztosítson megfelelő helyet, szemléltető eszközöket, képeket, elegendő alkalmat, időt a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.

2.11.4.4. *A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére*

- ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja is
- ismerjék a napszakok sorrendjét: reggel, dél, este; helyesen alkalmazzák azokat
- ismerjék a hét napjait
- ismerjék fel az évszakokat, tudjanak különbséget tenni és jellemezni
- ismerjék saját személyes adataikat
- tájékozottak legyenek a legismertebb foglalkozásokról
- vegyék észre a természet változásait, szépségeit
- életkorukhoz képest értsék az ok-okozati összefüggéseket
- ismerjék és szeressék az állatokat
- gyakorolják az alapvető közlekedési szabályokat
- védjék és óvják környezetüket, másokat is intsenek erre
- legyen fogalmuk a fenntarthatóságról, annak lehetőségeiről
- legyen igényük az esztétikus környezet kialakítására és fenntartására
- pozitívan viszonyulnak az őket körülvevő természeti környezethez, óvják azt,
- az ember alkotta közvetlen környezetben képesek tájékozódni,
- családjukról, önmagukról, lakóhelyükről megbízható tudásuk van,
- az évszakok változását, napszakokat ismerik, aktívan, örömmel vesznek részt a néphagyományhoz, hitélethez, kapcsolódó ünnepeken,
- képesek ok-okozati összefüggések felismerésére, megfogalmazására,
- képesek cselekvéses úton különféle dolgok csoportosítására, ahhoz szempontok találására,
- tudnak számlálni, mennyiségeket, térbeli viszonyokat megkülönböztetni.

2.11.5. **Matematika**

Az óvodáskorú gyermekek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szereznek a közvetlen és tágabb értelemben vett természeti, emberi, tárgyi környezet formái, mennyiségi és téri viszonyairól. A környezet megismerése során matematikai tapasztalatoknak, ismereteknek is bir-

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

---

tokába jutnak, és azokat tevékenységeikben alkalmazzák. Felismerik a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképességük, fejlődik tér, sík és mennyiségsszemléletük. A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb.

A gyermekek számára a matematika szerepe a ráismerés öröme, összefüggések felfedezése, tehát a gondolkodás fejlesztését szolgálja. A pedagógus és a szülő feladata kibontakoztatni a gondolkodás sokszínűségét. A matematikai nevelés hozzájárul a gyermekek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozásához. Anyagát elsősorban a környezet megismerése során szerzett élményeik, tapasztalataik biztosítják.

A gyermekek a környezetben végzett megfigyeléseik alkalmával vegyék észre, hogy a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlíthatók, tulajdonságaik alapján szétválogathatók. Ezen a területen is kiemelten kell kezelni az egyéni fejlesztést, ill. differenciálást.

A tevékenységben megvalósuló tanulás tartalma:

A számfogalom kialakítása érdekében mennyiségeket:

- mérünk
- összemérünk különböző egységekkel

Geometriai ismeretek:

- építésekkel
- síkbeli alkotásokkal; ezekkel megalapozva a geometriai formák felismerését

Énekes játékok során találkoznak a gyerekek:

- térformákkal (nyitott-zárt „csigavonalakkal”, köralakítással)
- tő- és sorszámnevekkel (mondókák, kiszámolók)
- párosítással, párba rendezéssel

A téri tájékozódáshoz, ill. a síkban való tájékozódáshoz elengedhetetlenül fontosak a tükörrel végzett tevékenységek, ill. mozgások a tükör előtt. Ugyanilyen fontosak olyan matematikai játékok szervezése, amelyek során a gyermekek saját személyükkel, a személyük és a tárgyak, vagy személyük és más személyek között keresik a kapcsolatokat (pl. előttem, mögöttem, stb.). A térbeli tájékozódást kifejező szavak értelmezését, helyes kifejezését a kérdőszavak használatával segíthetjük (hol, hová, honnan).

Feladatunk, hogy sok olyan játékot, játékos tevékenységet biztosítsunk a gyermekeknek, amelyek segítségével alapvető **összehasonlításokat** tehetnek:

- tárgyak, személyek, halmazok sorba rendezése megnevezett mennyiségi tulajdonságok alapján
- mennyiségek összemérése térben (hosszúság, szélesség, vastagság, bőség)
- számlálásban két mennyiség összehasonlítása (több-kevesebb)
- tő és sorszámnevek fogalmának ismerete
- melléknevek fokozatainak helyes használata
- ellentétek, ellentétpárok felismerése, logikus gondolkodás

2.11.5.1. Óvodapedagógus feladatai

- tudatos felkészülés
- az összefüggések játékos felfedeztetése, megismertetése
- problémahelyzetek teremtése, megláttatása, felfedeztetése
- spontán felismerések megerősítése

- kreatív gondolkodtatásra törekvés, képességek kibontakoztatása
- differenciált feladatok adásával a gyermekek sikerélményhez juttatása
- olyan eszközök kikészítése, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben teszik lehetővé számukra matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek szerzését.
- a gyermekek ötleteinek és élményeinek mindenkori figyelembevétel
- a tevékenységek színessé tétele, hogy örömmel és önként vegyenek részt bennük
- anyanyelvi kifejezőképességük fejlesztése (térbeli viszonyok, matematikai fogalmak használatával)

2.11.5.2. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- legyenek képesek mennyiségeket egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni vagy egy adott mennyiségnél kisebbet, vagy kevesebbet, ill. nagyobbat vagy többet létrehozni.
- ismerjék fel környezetükben a tárgyakon a síkidomokat (négyzet, kör, téglalap, háromszög)
- tudjanak tárgyakat tulajdonságuk szerint csoportosítani
- tudjanak 10-ig cselekvéssel, látható, hallható, tapintható mennyiségeket létrehozni, tudják a mennyiségek számszerűségét érzékelés alapján megállapítani. Szóban is ki tudják magukat fejezni.
- tudjanak 10-et, vagy 10-nél kisebb mennyiséget cselekedve két, vagy többféle bontani és az előttük levő részhalmazokról meg tudják állapítani a többet, kevesebbet, ugyanannyit.
- használják helyesen a tő- és sorszámneveket
- legyen képzetük a „pár” kifejezésről
- helyesen használják a térbeli viszonyokat jelentő névutókat saját személyük és a tárgyak vonatkozásában, valamint az előttük vízszintesen fekvő papírlapon is.

2.11.6. A gyermek technológiai, informatikai és kommunikációs készségeinek meg- alapozása az IKT és Robotika bevezetése által

A 6 éves korban végzett IKT-fejlesztés, különösen a robotika terén, segíthet a gyermekek problémamegoldó képességeinek, kreativitásának és logikai gondolkodásának fejlődésében.

Bemeneti és kimeneti szakaszok:

Bemeneti szakasz:

1. Alapvető készségek fejlesztése:

- A gyermekek megismerkednek az alapvető technikai fogalmakkal, mint például a programozás és az eszközök működése.
- Egyszerű, játékos robotikával foglalkozó eszközök, például építőkészletek és alapvető programozó játékok használata.

2. Játékos tanulás:

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

- Interaktív játékok és alkalmazások, amelyek segítenek a gyermekeknek megérteni a robotok működését és a programozás alapjait.
- A robotok irányítása alapvető utasítások segítségével (például előre, hátra, balra, jobbra) és egyszerű feladatok végrehajtása.

3. Képességek gyakorlása:

- Egyszerű logikai feladatok, amelyek elősegítik a problémamegoldó készségeket és a térbeli tájékozódást.
- Csapatmunka és együttműködés erősítése különböző feladatok során.

Kimeneti szakasz:

1. Fejlettebb programozás:

- Bonyolultabb programozási feladatok, amelyek növelik a gyermekek logikai és kritikai gondolkodási képességeit.
- Használat olyan eszközökkel, amelyek lehetővé teszik a programozás vizuális elemeinek kombinálását, mint például a blokk-alapú programozási nyelvek.

2. Önálló projektmunka:

- A gyermekek saját ötleteik kidolgozása és bemutatása, ami növeli az önállóságot és kreativitást.
- Önállóan végrehajtható feladatok, amelyekhez szükséges a robotok programozása és az irányításuk.

3. Képességek alkalmazása:

- A tanult készségek gyakorlati alkalmazása komplex feladatok során, például akadálypályák megoldása vagy interaktív játékok készítése.
- Az egyéni és csoportos munkavégzés során a kommunikációs és problémamegoldó készségek fejlesztése.

2.11.7. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„ A zene lelki táplálék és semmi mással nem pótolható. Aki nem él vele: lelki vérszegénységben él és hal. Teljes élet zene nélkül nincs. Vannak a léleknek régiói, amelyekbe csak a zene világít be. „
Kodály Zoltán

Az óvodáskor a magyar zenei anyanyelv megalapozásának a korszaka.

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Református óvodai nevelésünk nagy lehetősége, hogy Urunk megismerésére a református anyanyelvet használjuk.

- zsoltárok és dicséretetek
- vallásos szövegű magyar népdalok

Szeretnénk, ha gyermekeink ebből a kategóriából válogatott énekeken nőnének fel. Igyekszünk minél többet hallatni belőlük.

- pl. áhítatra hívó és kivezető ének
- imádság előtti és utáni ének
- étkezés előtti és utáni ének , vagy ima
- elalvás előtti éneklés, dúdolás, vagy zenehallgatás

Jó szoktatás után a gyermekekben szinte feltételes reflexek alakulnak ki, és valósulnak meg Luther szavai:

„Az éneklés a fegyelmezés egyik gyengéd és kedves formája „

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

A születésnapok megünneplése mindig egy áldást kívánó énekkel zárul.

Az egyházi éneken, zenén kívüli népdalok, műdalok anyaga elsősorban a környezet témaköreihez kapcsolódik. Az ének—zene magába foglalja:

- a környezet hangjainak megfigyelését,
- közös és egyéni éneklést,
- zenélést
- ölbéli játékokat
- népi gyermekdalokat,
- énekes játékokat, melyek örömet jelentenek a gyermekeknek:
- az óvodai zenei nevelés megszeretteti a gyermekekkel az éneklést
- énekes játékkal szoktatja őket a szép, tiszta éneklésre
- fejleszti a zenei hallásukat, ritmusérzéküket, zenei emlékezetüket
- felkelti a zene iránti érdeklődésüket
- formálja ízlésüket
- fogékonytá teszi őket az esztétikai élmények befogadására
- segíti mozgáskultúrájukat

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet.

A zenei nevelés elsősorban az érzelmekre hat, de egyidejűleg az értelemre is. Szorosan kapcsolódik az irodalmi neveléshez, a zenei anyanyelv megalapozásához. Az anyanyelvvvel alapvető és átfogó kapcsolatot mutat.

Az óvodai ének—zene-nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok mind felhasználhatók. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermek-, néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az ének—zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a mesélés, séták, kirándulások stb. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre vagy körjáték játszására. Ezért az éneklés mindennapos, visszatérő tevékenység. A zenei nevelés programja az életkori sajátosságok figyelembevételével átgondolt, tudatosan tervezett, kiemelt tevékenység.

A zenei képességet fejlesztő anyag feldolgozása az óvodákban Kodály Zoltán útmutatása alapján történik, melyet Forrai Katalin dolgozott fel „Ének—zene az óvodában,„ címmel., A zenehallgatás, melyet az óvodapedagógus akár hangszeres játékkal vagy éppen énekhangjával közöl, a gyermek számára sokszor felejthetetlen élményt nyújthat.

Énekelni a nap bármely időszakában lehet.

Ne felejtsük el, hogy énekhangunk Isten ajándéka, de vigyázzunk arra, hogy ezzel meg ne sértsünk olyanokat, akiknek ez nem adatott meg. Igyekezzünk őket is észrevétlenül bevonni az éneklésbe, és alkalmat találni a buzdításukra.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás tartalma:

- dalanyagból dallamfelismerés
- zenehallgatás
- magas és mély hangok megkülönböztetése

- a dallam-ritmus visszaéneklése
- egyenletes lüktetés
- dallam motívumok
- ritmus motívumok
- hangszerekkel való ismerkedés
- halk – hangos éneklés

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

2.11.7.1. Az óvodapedagógus feladata

- biztosítson megfelelő helyet, lehetőséget és élményt a spontán énekléshez, a mozgással kísért énekes játékhöz
- figyeljen a helyes testtartásra
- hívja fel a gyermekek figyelmét a helyes levegővételre
- mindig törekedjen a tiszta levegőjű szoba biztosításáról
- személyes példaadással és együtténekléssel fejlessze a gyermekek énekét
- ha a gyermekek személyi összetétele indokoltá teszi a zenehallgatási anyag megválasztásánál vegye figyelembe a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is

2.11.7.2. A fejlődés eredménye óvodáskor végére

- ismert dalokat tudjanak alkalmazkhoz, ünnepekhez kapcsolni
- ismerjenek zsoltárokat, dicsérő énekeket
- élvezettel játszanak énekes játékokat
- tudjanak tempót tartani, tempónak megfelelően járni, ill. önállóan énekelni
- figyeljék és élvezzék a hallott zenét
- egyszerűbb dalokat tudjanak felismerni dallamotívumok alapján ill. ezeket vissza tudják énekelni
- érezzék az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát
- zenei fogalompárokat meg tudják különböztetni / magas-mély, lassú-gyors, halk-hangos /
- végezzenek egyszerűbb táncos mozgásokat
- ismerjék az óvodai hangszereket

2.11.8. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka mint az ábrázolás különböző fajtái fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének, valamint a gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi- plasztikai kifejezőképességük birtokába juttatja. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Kialakítja bennük az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességet, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését, esztétikai érzékenységüket, igényességüket. Az építő, ábrázoló, alakító tevékenység segíti a gyermekek téri, formai és színpéztének kialakulását, gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését. Szinte rácsodálkoznak a természet színeire, formáira. A művészi rajzok, festmények, szobrok, népi alkotások nézegetésével felkeltjük a szépség iránti vonzódásukat, és az értékelő képesség alakulását.

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka megismerteti a gyermekeket a különböző anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel, ezért szorosan összetett, sokszínű nevelési terület.

Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Tevékenységben megvalósuló tanulás tartalma:

- rajzolás
- festés
- mintázás
- építés
- képalakítás
- konstruálás
- kézimunka
- ábrázolás
- műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés, mely fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Az előbb felsorolt tevékenységek bármelyike örömet és egy felszabadult világot is jelent a gyermekek számára.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Mivel munkájuk mindnyájunk számára érték, ennek megfelelően kell kezelnünk. A tevékenység a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására.

Mindenkor kellő idő álljon a gyermekek rendelkezésére. Adjon az óvodapedagógus lehetőséget arra, hogy a gyermekek képességeiknek megfelelő szinten tudjanak alkotni. Próbáljon különféle természetes anyagot is biztosítani számukra. Érzékeltesük az egyes anyagok képlékenységét (gyurma, viasz, gipsz, agyag, nyáron sárgyúras).

Más anyagokat is kipróbálhatnak, pl.: textil, papír, fonal, filc, rafia, vatta, kukoricacsuhé.

Új és meglévő tapasztalataik, élményeik megbeszélése alapján anyanyelvi kompetenciájuk alakul.

A szülők figyelmét is hívjuk fel e nevelés fontosságára, és kérjük, otthon is engedjék tevékenykedni a gyermekeket.

Az ünnepekre való készülődés során vegyenek részt a közös és egyéni ajándékok elkészítésében. Örömmel tegyék ezt.

2.11.8.1. Az óvodapedagógus feladata:

- nyugodt környezet teremtése, hogy e tevékenységet egész nap gyakorolhassák
- a gyermekek egyéni képességeinek figyelembevétele
- minél több élmény biztosítása, hogy gazdagodjon fantáziájuk, megfigyeléseik
- az alkotás örömeinek felfedeztetése
- a természetes és jó minőségű anyag ill. a megvalósításhoz szükséges eszközök biztosítása, használatának megismertetése
- a különböző technikák megismertetése, elsajátítása
- a képességek kibontakoztatása

- az eszközök helyes használatának megtanítása, azzal a figyelmeztetéssel, hogy a tárgyak bal-
esetveszélyesek

2.11.8.2. *A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére*

- a képalkotásban egyéni módon jelenítsék meg élményeiket
- Kialakulnak a vizuális tevékenységekkel kapcsolatos szokások,
- Képesek a gazdag színhasználatra, és változatos formák alkalmazására
- Ismernek és önállóan tudnak különböző technikákat alkalmazni egyszerű játékok, kellé-
kek készítésénél,
- Képesek az alkotás örömeinek átélésére egyéni és csoportos formában,
- Képesek a vizuális önkifejezésre,
- Életkoruknak és egyéni sajátosságaiknak megfelelő mértékben kialakul finommotoriká-
juk, szem – kéz, kéz – kéz koordinációjuk,
- Kialakul a síkban és térben való tájékozódás képessége.

2.11.9.   **Mozgás**

A gyermek életében nagyon nagy jelentősége van a mozgásnak. Egész napját át kell, hogy szője.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formá-
lásának és fejlesztésének eszközei.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevéken-
ységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problé-
mamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

2.11.9.1. *Mindennapos mozgás*

Kötetlen formában történik. Központjában a mozgásos játékok állnak, ill. kiegészülnek a gim-
nasztikai gyakorlatokkal.

Lehetőség szerint a szabadban végezzük, de gyakran történik az óvoda belső helyiségeiben is /a
csoportszobákban /

2.11.9.2. *Mozgásfejlesztő tevékenység*

Heti 1 alkalommal történik a csoportszobában . A mozgás örömteli tevékenység, ezért nagyon
fontos, hogy biztosítsuk a gyermekek számára, hogy jó közérzettel, jó hangulatban, érzelmileg
motiváltan vegyenek részt a mozgásos tevékenységekben. A gyermekek ruhája és felszerelése ne
gátolja a szabad mozgási lehetőséget, legyen biztonságos. / tornacipő, torna öltözék /.

Tevékenységben megvalósuló tanulás:

- játék (szerep, szabály, küzdő játék),
- gimnasztika (kar, láb, törzsmozgások)
- kéziszer-gyakorlatok
- járás, futás, ugrás, csúszás-mászás
- dobások

- támasz, egyensúlyozó gyakorlatok

A gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően gyakorolják a különböző mozgásokat. Mindenkor játékkal fejezzük be.

2.11.9.3. *Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése*

A mozgásfejlesztés több más terület fejlesztését is lehetővé teszi, szervesen kapcsolódik más tevékenységi ágakhoz.

- az állóképesség fejlesztése a fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitás előkészítésére szolgál (önértékelés, önbizalom növelés).
- a nagy és a finom mozgások gyakorlásával erőnlét fejlesztése
- egyensúly, ügyesség, gyorsaság fejlesztése
- a gyermeki szervezet teherbíró képességének fejlesztése
- szem-kéz, szem-láb-koordináció
- ritmikus tevékenységgel ritmusérzék fejlesztése
- testséma fejlesztése
- testrészek ismerete
- testfogalom kialakítása
- testkoordináció alakítása
- kéz erősítése (a balkezességet természetesnek tekintjük, átszoktatása tilos)
- a társra figyelés fejlesztése

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hat a gyermekek egészséges fejlődésére.

Egyre több gyermeknél okoz problémát a gerincoszlop rendellenessége, ezt az óvodaorvosa minden évben vizsgálja. A mozgásos játékoknak, tevékenységeknek, feladatoknak fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiégyesítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

2.11.9.4. *A mozgás hatása az értelmi képesség fejlődésére*

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

Az agyműködést fejlesztő fontos eszköz a mozgás.

- a különböző mozgásos játékok, gyakorlatok térszerű felidézésével fejlődik a vizuális memória
- az ismeretek gyarapítása a testrészek, és térirányok megismerésére szolgál
- a fogalomalakítást segítik a látott, hallott, megnevezett cselekvések
- a mennyiségi, formai, vizuális és környezeti tapasztalatok bővítésére a mozgás közbeni tevékenységek számtalan lehetőséget biztosítanak

2.11.9.5. *A szociális képességek fejlődése a mozgás hatására:*

A közösen végzett mozgás öröme segíti a társas kapcsolatokat alakulását, valamint az alkalmazkodóképességet, az önuralmat, a toleranciát és az együttműködés képességét. A mozgásos versenyek, versenyjátékok során alakul az egészséges versenyszellem.

2.11.9.6. *Mozgásfejlesztő eszközeink*

Az eszközök kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét és a csoport összetételét, és ennek megfelelően tervezzük a tevékenységet. A szabad játéktevékenységben célunk, hogy a gyermekek megtalálják a fejlettségi szintjüknek, érdeklődési körüknek és temperamentumuknak legmegfelelőbb tevékenységet.

Eszközeink :

- tornapad, zsámolyok, különböző méretű labdák, színes szalagok, babzsákok, trambulín, billegő, karika, bordásfal, mozgáskotta, varázskövek (

- udvaron :
csúszda (mobilizálható)
labdák
focikapu
maroklabda
műanyag járművek
rollerek

2.11.9.7. *Az óvodapedagógus feladata*

- minél több szabadban szervezett tevékenység az egészséges életmód kialakulásáért
- a napi és hetirend megfelelő alakítása, hogy jusson elegendő idő a mozgásos tevékenységekre
- a csoportszoba átalakítása
- lehetőség biztosítása, hogy az egyéni fejlődésnek megfelelően gyakorolhassák a különböző mozgásformákat
- differenciált feladatok adása a fejlettségi szintnek, és a csoport vegyes összetételének megfelelően
- az eszközök biztosítása
- várakozások minimálisra csökkentése
- a fejlesztési feladatok tudatos tervezése
- az egészséges versenyszellem kialakítása
- törekedjen a gyermeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

2.11.9.8. *A mozgásfejlődés várható eredménye óvodáskor végére*

- sajátítsák el a természetes mozgás elemeit (járás, futás, kúszás, mászás stb.)
- ismerjék a vezényszavak tartalmát, legyenek képesek azt megfelelően végrehajtani
- irányváltásra legyenek képesek
- bátran legyenek képesek kisebb akadályokat átugrani, a kéziszereket biztonságosan használni (labdagurítás, dobás, célzás)
- padon (rézsútoson is) tudjanak egyensúlyozó járásban végigmenni
- mozgásuk legyen összerendezett (kéz-láb-szem koordinációja)
- páros lábon és fél lábon szökdeljenek, egyensúlyozzanak

- finom motorikájuk alakuljon ki
- verseny / küzdőjátékban a szabályt tudják betartani
- csapatjáték esetén értékeljék a közösségi szellemet, annak függvényében játsszanak
- versenyjátéknál legyen kitartásuk
-

2.11.10. Az óvoda ünnepei, hagyományai

Az óvoda fennállásának több mint 25 esztendejében igyekeztünk kialakítani egy intézményünkre jellemző, sajátos arculatot.

Egyes területeken próbálkoztunk hagyományok létesítésével is. Ilyenek az ünnepek, ünnepélyek, és az egyházi szolgálatok. Egyházi ünnepeink megünneplése, templomi szolgálataink az iskolával közösen a templomban történnek:

- évnyitó
- reformáció ünnepe / óvodások szolgálata /
- adventi istentisztelet
- húsvét
- évzáró

Egyéb ünnepeink, melyeket az óvoda közösségében tartunk:

- óvodai karácsony
- nagycsoportosok búcsúztatója

Egyéb ünnepeink, melyeket a csoport közösségében tartunk:

- születésnapok
- Mikulás
- csoport- karácsony / ajándékozás /
- farsang
- csoport- húsvét / ajándék /
- anyák napja
- Hagyományaink:
- Szüreti mulatság
- Adventi barkácsolás
- Nagycsoportosok jutalom kirándulása
- Év végi buszos kirándulás
- Föld napja - fenntarthatósági kalandpálya

A néphagyományőrzést úgy valósítjuk meg óvodánkban, hogy:

- népi mondókkal, körjátékokkal és népmesékkal ismertetjük meg a gyermekeket,
- néhány népi ünnephez kapcsolódó szokást felidézünk (farsangi álarc készítése, farsangi mulatság, húsvéti tojás festés, locsolóvers).

A néphagyományok közül azok jelennek meg óvodánkban, amelyek összeegyeztethetők keresztény értékrendünkkel (pl. csúfolódó mondóka, kiszabás égetés, stb. nincs).

Hagyomány már az egyszeri év-végi egész napos kirándulás is, melyen minden gyermek részt vesz, még a legkisebbek is.

2.12. Óvodánk kapcsolatai

2.12.1. Óvoda – Család

- A gyermek nevelésében elsődleges szerepe a családnak van. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Az óvodai nevelés ráépül a családi nevelésre, kiegészíti azt, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés.
- Igyekszünk minél hamarabb megismerkedni a gyermekek szüleivel, családjával, a családi kultúra értékeivel és pozitív, elfogadó, támogató attitűdöt kialakítani velük.
- Nyitottan, befogadóan, kellő tisztelettel közelítünk egymáshoz, így idővel kialakul a kölcsönös bizalom és a szülő-óvodapedagógus együttműködése, mely során érvényesítjük az intervenciók gyakorlatot (a családhoz illesztett segítséget).
- Próbáljuk figyelembe venni a család szokásrendszerét, ha a gyerek érdeke kívánja, tapintatosan befolyásoljuk a szülőket az életmód jobb szokásainak kialakításában.
- Az óvodába lépést követően számos alkalom nyílik arra, hogy közvetlen kapcsolat alakuljon ki az óvodapedagógusok és a család között. Ilyenek a közös egyházi és óvodai ünnepélyek, (pl.: karácsonyi, húsvéti istentisztelet, anyák napja, évzáró), ill. a szülői értekezletek, valamint a gyermekért végzett együttes tevékenységek. Ezek mind mélyítik kapcsolatainkat.
- Pedagógiai programunkat minden szülővel meg kívánjuk ismertetni.
- A fentiekből kitűnik, hogy a szülőkkel való kapcsolatunk szoros. A mindennapos őszinte, bizalmas beszélgetések lehetővé teszik, hogy a gyermekekkel kapcsolatos bármilyen problémát azonnal megbeszélhessünk.
- A családlátogatásra többnyire az óvodába lépést megelőzően kerül sor. Ezek remek alkalmat teremtenek arra is, hogy a gyermek szociális helyzetéről minél realisabb kép alakuljon ki, amit a gyermek nevelésekor figyelembe kell venni.
- A szülői munkaközösséget mindenkor csoportonként két fő képviseli. Ők hivatottak arra, hogy az óvodapedagógusok részéről felmerülő aktuális helyzetekben segítséget adjanak (pl. ajándék és egyéb vásárlása, ünnepi teremdíszítés stb.), ill. a többi szülőt bevonják munkájukba.
- Az eddig elért sikeres kapcsolataink fenntartása továbbra is célunk.

2.12.2. Óvoda – Iskola

Óvodánk az iskola tagintézménye. Kapcsolatunkat erősíti, hogy óvodásainknak idősebb testvérei tanulnak ott. Így nagyon hamar megismerik az ott dolgozó pedagógusokat. Ez a közvetlen kapcsolat kölcsönös.

A nagycsoportosokkal lehetőség szerint minden év májusában ellátogatunk az első osztályba, ajándékkal kedveskedünk nekik. Viszonzásképpen minket is ajándékkal köszöntenek. Az utóbbi években szinte hagyománnyá vált, és ezt szeretnénk megőrizni, hogy az iskola a leendő elsősöknek játékos, iskolához szoktató foglalkozásokat szervez.

A félévi óvodai szülői értekezleten az iskola igazgatója és a leendő első osztályos pedagógus is jelen lehet, így részletes tájékoztatással szolgálhatnak. A Szülői Fórumon csoportonként 1 szülő képviseli az óvodai szülőket.

- Megerősítjük a két tagintézmény közötti együttműködést, az iskola tanítói és az óvodapedagógusok kölcsönös látogatást tesznek egymásnál és így jobban képet kaphatnak az iskolában és óvodában folyó munkákról és a tanulókról, illetve óvodásokról. (Sokféle tapasztalatot meg tudnak egymással osztani.)

Az évnyitó, évzáró, ill. az egyházi ünnepeken mindig közösen veszünk részt az iskolásokkal a templomban.

2.12.3. Óvoda—gyülekezet, lelkész

- A hétkezdő áhítatokat legtöbbször a lelkész tartja.
- A lelkész hetente egyszer, játékos formában, bibliai történetekkel ismerteti meg a gyermekeket..
- Az egyházi ünnepeken a gyülekezettel és az iskolával együtt veszünk részt, óvodásaink esetleg kis műsorral készülnek
- Óvodásaink bekapcsolódhatnak a vasárnapi gyülekezeti gyerek- istentiszteletekbe.
- Karácsony közeledtével – igény esetén - a gyülekezet időseinek, özvegyeinek és magányosainak kedveskedünk kis műsorral.

Partnereink (szülők, gyermekek, munkatársak) igényének és elégedettségének mérése az 1. számú mellékletben szabályozott módon történik. A melléklet tartalmazza a vizsgálatba bevont partnerek körét, a felmérés, és az azt követő elemzés, értékelés és intézkedés módját.

2.12.4. Egyéb kapcsolatok

Az óvoda kapcsolatot tart az óvodai élet során a szükséges intézményekkel (pedagógiai szak-
szolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi- ill. köz-
művelődési intézmények).

Nevelési Tanácsadóval:

- Sajátos problémával küszködő gyermekek (sajátos nevelési igényű, beilleszkedési-, tanulási-, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek) esetében kérjük a szakember /pszichológus, fejlesztőpedagógus / véleményét, segítségét.
- Iskolaalkalmassági vizsgálatot kérünk a rászoruló gyermekeknél. Ha a gyermek eléri az iskolaköteles kort, de a Nevelési Tanácsadó még egy évet javasol az óvodában, akkor a gyermek számára az ő javaslatukat maximálisan figyelembe véve szükség esetén velük közösen alakítjuk ki a gyermekre vonatkozó egyéni fejlesztési tervet, és az ő közreműködésükkel valósítjuk meg az abban foglaltakat.

Logopédussal:

Évente 2 alkalommal / ősz, tavasz / figyeli meg a középső ill. nagycsoportosokat. Ha szükséges, fejlesztésekre hívja be a gyermekeket.

Egészségügyi Intézménnyel:

- A védőnő rendszeresen látogat el az óvodába, amikor a gyermekek növekedését ellenőrzi, figyeli, ilyenkor az aktuális kérdések megbeszélésére is sor kerülhet.
- A fogorvos ellátogat az óvodába, amikor az általános vizsgálaton túl a helyes fogmosási technikákra is felhívja a figyelmet.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Közművelődési Intézményekkel:

- Közeli művelődési házak bábelőadásait alkalmanként megtekintjük.
- A Fővárosi vagy egy vidéki Állatkertet vagy természetvédelmi parkot lehetőség szerint évente meglátogatunk.
- Esetenként felkeresünk múzeumot, könyvtárat.

Az óvodából való kitekintések mindig a csoport aktuális összetételétől függenek, de az óvoda pedagógusait általában szülők segítik ebben.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

2.13. Az óvoda szolgáltatásai

2.13.1. Gyermekvédelem az óvodában

Hitünk szerint a gyermeknevelés feladatát a családok kapták Istentől. Így a család számunkra olyan, amit óvni és védeni kell. Ebben segítségünkre van a fenntartó egyház, melynek felvállalt feladata, hogy a családok mögött és a nevelési intézmények mellett álljon.

A család mögött, hogy támaszt jelentsen annak egészséges működésében, boldog kiteljesedésében, a nevelési intézmény mellett, hogy az együttműködés lehetőségeit kihasználva segítsen.

A gyermek fejlődését az óvoda csak a szülővel egyetértésben tudja biztosítani. A gyermekek védelmi rendszerében fontos feladatokat látunk el, mint nevelési - oktatási intézmény.

Az óvodánkban folyó gyermekvédelem célja, hogy a gyermekek problémáit minél korábban felismerjük, minél hatékonyabban kezeljük, megelőzzük súlyosabbá válásukat.

Gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenységünk:

- gyermeki jogok biztosítása és védelme;
- minden gyermek részére biztosítani a fejlődéshez szükséges feltételeket
- biztosítani, hogy a gyermekek egyenlő eséllyel részesülhessenek a nevelésben
- biztosítani a lehetőségeket, hogy szükség esetén leküzdhesse születésénél, családi, vagyoni helyzeténél vagy bármely okból fennálló hátrányait;
- családokkal, szülőkkel tapintatos, személyes viszony kialakítása;
- titoktartási kötelezettségünk betartása;
- közreműködés a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében;
- a gyermeki személyiséghez igazodó pedagógiai intézkedések megvalósítása (a gyermek egyéni szükségletének megfelelően segítünk);
- az óvodánkba járó gyermekek ránevelése arra, hogy tanulják meg tisztelni a felnőtteket, szeressék és fogadják el pajtásaik egyéniségét, másságát, tudják kifejezni magukat, de legyenek képesek alkalmazkodni is.

A gyermekvédelmi munka koordinátora a gyermekvédelmi felelős.

Feladata:

- gyermekvédelmi esetek feltérképezése, feladatok meghatározása (esetmegbeszélések);
- gyermekvédelmi szempontból szükséges nyilvántartások vezetése;
- illetékeseknek adatszolgáltatás;
- környezettanulmányok készítése a hatóság felkérésére;
- kapcsolattartás a Gyermekvédelmi Szolgálat-, Családsegítő-, Nevelési Tanácsadó területfelelősével;
- pedagógiai munka koordinálása a gyermekvédelmi esetekben (hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek), valamennyi csoportban.

2.13.2. *A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló elvek*

- befogadó óvodai nevelés megvalósítása (nyitottság, tolerancia),
- a gyermeket annak elfogadására, megértésére nevelni, hogy az emberek különböznek egymástól,
- minden gyermek részére – képességeitől függetlenül – biztosítani a fejlődéshez szükséges feltételeket,
- biztosítani, hogy a gyermekek egyenlő eséllyel részesülhessenek a nevelésben,
- biztosítani a lehetőségeket, hogy szükség esetén leküzdhesse születésénél, családi, vagyoni helyzeténél vagy bármely okból fennálló hátrányait.

2.13.3. *A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek*

- feladatunk a szociálisan hátrányos helyzetű és/vagy gyengébb képességű gyermek differenciált nevelése, harmonikus fejlődésének elősegítése, hátrányainak csökkentése érdekében, figyelembe véve eltérő egyéni adottságait, képességeit, fejlődési ütemét,
- lehetőség nyílhat olyan tevékenységekre, amelyre a szociális háttér esetleg nem ad módot (színház, Planetárium, könyvtár),
- a jogszabályoknak és az önkormányzati rendeletnek megfelelően az arra rászoruló családok kedvezményt kaphatnak az étkezési díjak fizetéséből,
- felvilágosítást adunk a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatásokon,
- az óvodapedagógusok és a gyermekek segítő, személyes kapcsolatait,
- a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése,
- fontosnak tartjuk a minden gyermeket megillető jogok biztosítását, és hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljenek, meglévő hátrányaik csökkenjenek.

2.13.4. *Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése*

- a különböző képességű gyermekek differenciált nevelésével,
- a kiemelt figyelmet és a különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel,
- óvodánk - ellentétben az iskolával - jelenleg még nem alkalmas a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésére, ezért az integráció megvalósításáról csak később, ha az igények és a lehetőségek úgy alakulnak, akkor döntünk. (A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.)
- óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll,
- a gyermek egyszeri, egyedi lényének felismerése és készségeinek, képességeinek felelősségteljes fejlesztése alapvető szempont,
- figyelembe véve eltérő egyéni adottságait, képességeit, fejlődési ütemét, érdeklődésének és képességeinek megfelelő feladatok, tevékenységek felkínálása.

2.12.5. *Egyéb szolgáltatásaink*

Óvodánkban külön foglalkozásokat nem szervezünk, így a szülők egyénileg oldják meg ilyen jellegű igényeiket

A gyülekezet által rendezett gyermek alkalmakra felhívjuk a családok figyelmét.

2.14. Óvodába lépés feltételei

- a gyermek 3. életévének betöltése
- testileg, szellemileg ép, nincs olyan súlyos testi hibája, ami a többieket veszélyeztetné
- szobatiszta

De felvehető az a gyermek is, aki a 3. életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, ha a fenntartó képviselője, az óvodavezető és az igazgató úgy dönt.

Óvodában addig tartózkodhat a gyermek, míg el nem éri az iskolába kerüléshez szükséges fejlettségi szintet, legkésőbb a 8. életéve betöltéséig.

Az óvodában nem valósítunk meg integrált nevelést.

A felvételhez szükséges iratok :

- születési anyakönyvi kivonat
- a szülő személyi azonosító és lakcímet igazoló hatósági igazolványa
- a gyermek nevére kiállított személyi azonosító és lakcímet igazoló hatósági igazolvány

Kedvező, ha a szülő magával hozza a gyermekét a beiratkozásra.

Az óvodába való felvételtől a fenntartó képviselője, az óvodavezető és az igazgató dönt.

A gyermek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt.

2.15. Az óvodai elhelyezés megszűnése

Ktv 74.§ (1) Az óvodai elhelyezés megszűnik, ha:

- a) a gyermeket másik óvoda átvette, az átvétel napján;
  - b) a szülő írásban bejelenti, hogy gyermeke kimarad, a bejelentésben megjelölt napon;
  - c) az óvodai elhelyezést fizetési hátralék miatt az intézmény, ill. az óvodavezető - a szülő eredménytelen felszólítása és a gyermek szociális helyzetének vizsgálata után - megszüntette, a megszűnés tárgyában hozott döntés jogerőre emelkedésének napján;
  - d) a gyermeket felvették iskolába, a nevelési év utolsó napján;
  - e) a gyermeket nem vették fel az iskolába annak a nevelési évnél az utolsó napján, amelyben a nyolcadik életévét betölti
- (2) Megszűnik az óvodai elhelyezés akkor is, ha a gyermek jogszabályban meghatározottnál igazolatlanul többet van távol az óvodai foglalkozásokról.
- (3) Az (1) bekezdés b)-c) pontjában és a (2) bekezdésben foglaltak nem alkalmazhatók, ha a gyermek a gyámhatóság intézkedésére vették fel az óvodába, továbbá, ha a gyermek e törvény 24. §-ának (3) bekezdése alapján vesz részt óvodai nevelésben. Az (1) bekezdés c) pontjában, valamint a (2) bekezdésben foglaltak nem alkalmazhatók akkor sem, ha a gyermek hátrányos helyzetű.

2.16. Ellenőrzés, értékelés

A vezetői ellenőrzés célja:

Az intézményben folyó pedagógiai tevékenység eredményeinek, minőségjegyeinek, célszerűségének és feltételeinek megállapítása.

Az eredményeket értékelve olyan intézkedések kidolgozása, melyek:

- erősítik a kedvező tendenciákat,
- feltárják és kijavítják a hibákat,
- meghatározzák a feladatokat.

A vezetői ellenőrzés feladata:

A programunkban megfogalmazott célok összevetése az óvoda mindennapi életével, működésének eredményével.

A nevelés folyamatok vizsgálata – milyen az pedagógus munkája, hogyan segíti, irányítja, motiválja a gyermekeket, hogy minél eredményesebb legyen nevelő munkája.

A gyermekek vizsgálata a programban megfogalmazott „a fejlődés várható eredménye” alapján – hol tart a gyermek a fejlődésében, mit értünk el nevelésünkkel.

A dokumentumok vizsgálata - vezetésük szakszerűsége, pontossága.

A belső ellenőrzés (vezetői) elvei, szabályai:

- az időszakos ellenőrzés pontos időpontja és az ellenőrzés típusa (amely lehet tájékoztató, tematikus, visszatérő) az adott nevelési év munkatervében kerül rögzítésre.
- amennyiben az ellenőrzés elmarad – előre nem látható esemény miatt – az érintett személy erről tájékoztatást kap.
- az elmaradt ellenőrzés – a váratlan esemény megszűnte után két héten belül pótlásra kerül.
- váratlan események, problémák miatt szükségessé vált ellenőrzést nem kell bejelenteni, ha az veszélyeztetné az ellenőrzés eredményességét.

A folyamatos ellenőrzést nem kell bejelenteni.

A dokumentumok (fejlődési napló, csoportnapló) ellenőrzése félévente, a kiemelt feladatok megvalósulásának ellenőrzése évente, a munkatársak ellenőrzése, értékelése kétévente történik.

Az ellenőrzés dokumentumai:

- Éves ellenőrzési terv
- Az ellenőrzött értékelő lapja
- Az adott nevelési év kiemelt feladatának ellenőrzése és értékelése

A munkatársi értékelés folyamata:

- A megadott szempontok alapján a vezető értékeli az ellenőrzés során tapasztaltakat, melyről mindkét fél rendelkezik dokumentummal. Szóbeli egyeztetés után jezőkönyvbe kerül az értékelés.
- Ha a vezető az ellenőrzés során hiányosságokat tár fel, akkor ajánlást készít a hiányosságok pótlására.
- Fejlesztést segítő kritériumokat fogalmaz meg.

A munkatársak értékelésének sikerkritériumai:

- A munkatársak tisztában vannak képességeikkel, erősségeikkel, gyengeségeikkel.
- Igényük van az innovációra.
- A munkatársak a szakmai ismereteiket tudatosan alkalmazzák.

A gyermekek értékelése :

- Egyrészt folyamatos, a mindennapi tanulásban, tevékenységekben értékeljük őket.
- Másrészt a középső és nagycsoportos gyermekeket felmérjük egymásra épülő felmérésekkel, melyek eredményeit összesítjük csoport és óvoda szinten is. Ezek segítségével vannak a hiányos területek, illetve a jól működő, eredményes területek beazonosításánál, a következő évben szükséges fejlesztések megtervezésének alapjai.
- Minden gyermekről fejlődési naplót vezetünk, és annak tartalmáról a szülőt tájékoztatjuk évente két alkalommal.

2.17. Iskolába lépés feltételei

A Köznevelési törvény 6. §-ának 2. bekezdése alapján:

Ha a gyermek eléri az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget, attól a naptári évtől válik tankötelessé, amelyben a 6. életévét augusztus 31. napjáig betölti. A szülő kérelmére azonban a gyermek fejlettségétől függően tankötelessé válhat akkor is, ha a 6. életévét december 31.-ig tölti be.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges:

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodából iskolássá szocializálódik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolaérettségnek az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

---

iskolai munkához. Ezért óvodánk közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését (önállóság, segítőkészség, tolerancia, szocializáció, kommunikáció, empátia).

A *testileg* egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A *lelkileg* egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálódásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama. A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.

Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.

A cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van. (A gyermek gondolkodási műveleteit tárgyi, képi és elemi fogalmi szinten is végzi. Képes szín, forma, nagyság, időrendiség alapján csoportosítani tárgyakat, tárgyképeket. Képes az elemi okozati összefüggések felismerésére, megértésére.)

Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél. Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ. Különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot. Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat. (A fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek.) Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről. Tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat. Ismeri, és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait. Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét. Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megővéséhez szükségesek. Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.

A *szociálisan* egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni. Késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg. Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az *egész gyermeki személyiség* harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett *korrekció* mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

Az óvodapedagógusok - amennyiben szükséges, a Nevelési Tanácsadóval közösen – felméri a gyermek fejlettségi szintjét. Ez január-február hónapban történik, majd ismertetik az eredményeket.

A vezető óvónő kitölti az óvodai szakvéleményt, mely a beiratkozáshoz szükséges. A beiratkozás időpontját a faliújságra is kitesszük.

Az iskolai felvételtől a fenntartó képviselőjével előzetesen egyeztetve az igazgatóhelyettes, az érintett osztálytanítók, osztályfőnök véleményének figyelembe vételével az iskola igazgatója dönt.

2.18. Az óvodai nevelést elősegítő eszközök listája

Ld. III. számú melléklet

3. AZ ISKOLAI INTÉZMÉNYEGYSÉG NEVE- LÉSI PROGRAMJA

3.1. Iskolánk küldetésnyilatkozata:

KÜLDETÉSNYILATKOZAT

*„Minden gondolatunk, minden tervünk azt célozza: hogy lehetne benneteket vidámabbá, életrevalóbbá, műveltebbé, derekabbá tenni.”
(Karácsony Sándor)*

Intézményünk a gyermek testi, lelki, értelmi és érzelmi szükségleteinek és egyéni adottságainak figyelembevételével, elfogadással, a krisztusi értékeket szóban és tettekben felmutatva formálja, növeli, neveli, tanítja a rábízott „Kincseket”.

Törekszünk arra, hogy a nálunk töltött 8 év alatt tanítványaink erősödjenek hazájuk szeretetében, az élet tiszteletében.

Segítjük őket abban, hogy elinduljanak az önismeret útján, megismerjék és elfogadják saját erősségeiket és gyengeségeiket.

*„Figyelj népem, tanításomra, fordítsátok felém fületeket, amikor beszélek!
Mert példázatra nyitom számat, ősrégi titkokat akarok hirdetni.*

Amiket hallottunk és tudunk, mert őseink elbeszélték nekünk, nem titkoljuk el fiaink elől, elbeszéljük a jövő nemzedéknek: az Úr dicső tetteit és erejét, csodáit, amelyeket véghezvitt.” (Zsolt. 78, 1-4.)

Ösztönözzük őket arra, hogy maguk is személyes kapcsolatot alakítsanak ki az Úrjézussal.

Célunk, hogy a tőlünk távozó tanulók legyenek nyitottak a világ megismerésére, megszerzett ismereteik gyakorlati alkalmazására, felkészülten nézzenek szembe a 9. évfolyam kihívásaival.

*„...Akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el.”
(Ézs 40,31.)*

Céljaink eléréséhez az élménypedagógia módszereit, eszközeit, Karácsony Sándor pedagógiai elveit és útmutatásait alkalmazzuk.

Törekszünk arra, hogy pedagógusaink keresztyén, lehetőleg református felekezethez tartozó, hitüket gyakorló személyek legyenek.

*„A pedagógus nem lehet elkeseredett, megtorpant ember, mert a pedagógusnak egyetlen karizmája van: a jövőbe vetett hit optimizmusa.”
/Karácsony Sándor/*

3.2. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, értékei, feladatai, eszközei, eljárásai

...a református keresztyén nevelés múltban, jelenben és jövőben egyformán ennyi: bizonyágtevő erőt indukálónan bizonyágot tenni arról, hogy Jézus a Krisztus. Ezen pedig a poklok kapui sem vehetnek diadalmat.

(Karácsony Sándor)

3.2.1. Iskolánk nevelőtestületének pedagógiai hitvallása

„Úgy kell élnünk az életünket, ki-ki a maga mesterségét folytatva, hogy az életünk legyen a bizonyágtétel a kívülállók számára. És ha már nagyon megirigylik életünknek ezt a Krisztus segítségével irigylésreméltó folyását, akkor csak kimondott követelésükre áruljuk el, honnan kapjuk hozzá az erőt.”

(Karácsony Sándor)

A gyermeket – adottságaival együtt – Isten ajándékának tekintjük.

A nevelés alapvető színtere a család. Az iskola nem csorbíthatja a szülők jogait, és nem vállalhatja át a kötelességeiket. Munkánk hatékonyságához azonban hozzátartozik, ha nevelési céljaink, módszereink megválasztásában és megvalósításában együttműködünk a családi közösségekkel.

A református iskola olyan keresztyén iskola, amely sajátos értékrendjével, kiegészített tananyagával, tantervi-óratervi hangsúlyeltolódásaival és módszereivel elősegíti, hogy a gyermekből egészséges, jellemes, művelt keresztyén ember váljék.

Célunk, hogy a nálunk végzett növendékek:

- szolgáljanak Istennek, segítői társaiknak és védelmezői a teremtett világnak;
- szeretetben járjanak, és helyt álljanak közösségeikben;
- készek legyenek az őket megszólító Isten üzenetének meghallására, annak megértésére és az arra való feleletre;
- a mindenségben Isten által beépített törvények érvényesítésén fáradozzanak a tudományok művelése által.

„Boldog ember az, aki megtalálja a bölcsességeket, és az az ember, aki értelmet kap. Mert több haszna van ennek, mint ezüstnek és nagyobb jövedelme, mint a színaranyoknak. „ (Pld. 3,13-14.)

3.2.2. Iskolánk alapelvei:

I. Keresztyén szellemiség, ezen belül református arculat megteremtése

Ennek az alapját a **Magyarországi Református Egyház iskoláinak küldetésnyilatkozata** képezi, mely a következőket szögezi le:

Jézus Krisztus missziói parancsa: "... tegyetek tanítványokká minden népeket..." (Máté, 28,19) nem csupán az Egyháznak szól, hanem a családnak, az óvodának és az iskolának is. A református oktatási intézmény jó lehetőség arra, hogy segítse a szülőket és a gyülekezeteket abban, hogy valóra válthassák a gyermek keresztelesekor tett ígéretüket, amely szerint úgy nevelik és neveltetik őt, "hogy ha majd felnőtt, a konfirmáció alkalmával ő maga önként tegyen vallást a Szent-háromság Istenbe vetett hitéről a gyülekezet előtt".

A református oktatási intézmény keresztyén közösség. Olyan hitvalló (lehetőleg református) pedagógusokat feltételez, akik hivatásukat Istentől kapott küldetésnek tekintik. Életpéldájukkal, minden megnyilvánulásukkal keresztyénné, krisztusi emberré kívánják nevelni a tanítványaikat.

1. A Magyarországi Református Egyház református vallású diákjaiból öntudatos magyar reformátusokat kíván nevelni intézményeiben.

a.) Reformátusokat, tehát olyan keresztyéneket, akik

- életének zsinórmértéke a Szentírás; elfogadják ősi hitvallásainkat, a Heidelbergi kátét és a II. Helvét hitvallást,
- tudják, hogy Isten választotta ki őket, s ha Tőle kérnek segítséget, a Lélek alkalmassá teszi őket feladataik elvégzésére.

b.) Magyar reformátusokat, azaz olyan kálvinistákat, akik

- a magyar kultúrát - elsősorban rendkívül gazdag anyanyelvünket és népi kultúránkat - megbecsülik, azt tisztán megőrizni, gazdagítani és továbbadni kívánják,
- ismerik az itt élők és a határainkon kívülre szorult magyarok múltját, jelenét, értékeit; szívesen vallják magukat magyarnak, szeretik hazájukat, s családjukért, egyházukért, hazájukért áldozatokra készek.

c.) Öntudatos magyar reformátusokat, azaz olyan magyar reformátusokat, akik:

- tudják, hogy Kiben és miért hisznek,
- képesek önállóan, logikusan gondolkodni, cselekedni,
- törekednek önmaguk és környezetük megismerésére, megóvására; jellemük, erkölcsi ítélőképességük és ízlésük fejlesztésével a jó és a rossz, az igaz és a hamis, a szép és a rút egyre biztosabb megkülönböztetésére;
- felismerik a valódi értékeket, és tisztelik azokat;
- a különböző tudományterületeken és művészetekben alapos ismereteket szereznek;
- igyekezőek a testi-lelki-szellemi harmóniára életvitelükben;
- elfogadják, befogadják maguk közé a más nemzethez, nemzetiségekhez, népcsoportokhoz, felekezetekhez, stb. tartozó társaikat is, és a testi – szellemi fogyatékkal élőket is;
- figyelnek embertársaikat megsegíteni, különös tekintettel, a fogyatékkal élőket;
- törekednek a hit ajándékának elfogadásához szükséges ismeretek, élmények, tapasztalatok megszerzésére;

- felelős helytállásra igyekeznek.

2. Református iskolánk úgy tudja elérni fenti nevelési céljait, hogy

- a.) - megismerteti növendékeit a Biblia igazságaival és az egyháztörténet máig érvényes tanulásaival;
- a hiteles krisztuskövetés vonzó személyes példáját nevelői által is a tanulók elé állítja;
- hitéletének közösségi alkalmai révén a gyülekezeti életben való felelős részvételre indít;
- b.)- növendékeiben felkelti a tudásvágyat, és megalapozza a magas szintű önművelés igényét;
- növendékeit a tudományok segítségével rávezeti a teremtett világ megismerésének és megőrzésének fontosságára;
- a kultúra időtálló értékeinek közvetítése által fogékonnyá teszi őket a szépre;
- a reál és humán tudás átadásával kifejleszti bennük a józan, kritikus és önálló gondolkodás és a felelős cselekvés képességét;
- c.) - gondosan ápolja az anyanyelvet és a magyar nemzeti hagyományokat;
- megérteti tanítványaival, hogy a világ megismeréséhez elsősorban saját nyelvükön, kultúrájukon keresztül vezet az út;
- rendszerességével és következetességével a személyes és társadalmi szintű kötelességtudat és áldozatvállalás mintáját állítja növendékei elé.

A Magyarországi Református Egyház iskoláiban a nem református vallású diákjait öntudatos magyar keresztyénekké kívánja nevelni. Lehetővé teszi számukra saját vallásuk-felekezetiük hitvallásainak megismerését, ugyanakkor elvárja tőlük a református értékek ismeretét és tiszteletét.

A fenti célok elérése érdekében a Magyarországi Református Egyház iskoláinak, így a mi intézményünknek is az a feladata, hogy imádsággal, igényes nevelő-oktató munkával, a magyar református iskolák hagyományainak, a keresztyén közösség nevelőerejének, a legfejlettebb tudományos és technikai eredményeknek-eszközöknek, valamint a családokkal és a gyülekezetekkel kiépített gyümölcsöző kapcsolatoknak a felhasználásával a lehető legtöbbet tegye meg azért, hogy minden növendéke fel tudja mutatni azokat a képességeit, amelyeket csak ő maga kapott a Teremtőtől.

II. Családias légkör kialakítása, megtartása

- Célunk, hogy a szülők, tanárok, gyerekek, testvérek, valamint az iskola többi munkatársa között minél szeretetteljesebb, meghittebb kapcsolat alakuljon ki, így is segítve tanulóink harmonikus növekedését. Ennek érdekében évfolyamonként csak egy-egy osztályt indítunk, lehetőség szerint 20-24 fővel.
- A gyerekeket úgy igyekszünk nevelni, hogy természetes legyen számukra az, hogy figyelnek a náluk kisebbekre, és felelősséget érezzenek irányukban.
- A tanév során rendezvényeket - osztályműsorokat tartunk a megfelelő időszakhoz kapcsolódó témákkal. Alkalmanként a szülőkkel, a tanítványokkal és a munkatársakkal közösen szervezünk összejöveteleket táncházzal, közös játékokkal, vetélkedőkkel. Így próbáljuk a szülőket, testvéreket az iskola vérkeringésébe bevonni.
- Az évközben szervezett családi kirándulásokkal is segítjük a fenti cél megvalósítását.
- A gyülekezettel közösen megtartott egyházi ünnepek is igen nagy segítséget nyújtanak a közös belső értékek kialakításához.

- A szülők többsége szoros kapcsolatban van egymással és a gyermekeiket nevelő - tanító pedagógusokkal, ami hozzájárul a közös munka sikeréhez. A fenti célok megvalósulását segíti elő a Szülői Fórum munkája is.

III. Karácsony Sándor pedagógiája aktualitásainak alkalmazása a nevelés területén

- Iskolánkat alapításakor több alternatív pedagógia megismerése után választottuk Karácsony Sándor pedagógiáját, mely a nyugati alternatív pedagógiákban gyökerezik, de keresztyén alapokon áll, és figyelembe veszi, elsődleges helyen kezeli a magyar pedagógiai sajátosságokat.
  - Munkánkban rendkívül sokat segítettek Karácsony Sándor tanítványai, közülük is legtöbbit Dr. Kontra György egyetemi tanár, Vargha Domokos író, Vargha Tamás közvetlen munkatársa: Halmos Mária matematikus, valamint Hatvany László nyugalmazott történelem tanár. Rajtuk keresztül egyre többet tudtunk meg Karácsony Sándorról.
  - Egyetértünk és magunkénak érezzük pedagógiáját: pl. a magyar nyelvet, a magyar kultúrhagyományokat, a komplex világnézet kialakítását tekintve, valamint a gyermek autonómiáját illetően.
  - Nagymértékben segíti a mai kor egyik „találmánya” a projektoktatás Karácsony Sándor azon szemléletre nevelését, mely azt vallja, hogy a gyerekek a világot, mint egészet ismerjék meg. Így az általunk alkalmazott módszerek között is nagy hangsúlyt fektetünk a projektoktatásra.
- a) A magyarságra nevelés munkásságának egyik elvi alapja volt. Erre vonatkozólag a következő útmutatást találtuk:
- „Mi legyen a magyarságra nevelés praktikus programja?:
1. „Ne engedjük lelkünkben a származás, faj és vér kérdéseit Isten akaratával szemben nagyra nőni. Annak másutt mások vehetik hasznát, itt a mi sokféleségünkben nincs ennek semmi haszna, tehát semmi értelme sem.
  2. Ne tűrjük, hogy gyermekeink mást tűzzenek maguk elé célul, mint ennek a hazának a sorsközösségét. Akárhik is voltak az ősök, akár honnan jöttek ide, mi mindenesetre itt vagyunk, magyarok vagyunk. Igyekezzünk megismerni ezt a darab földet.
  3. Álljunk ellen mindenféle csábításnak, mely bennünket délibábok felé csalogat a biztos talajról, ennek a hazának a földjéről és közösségéből.
  4. Legyünk tisztában azzal, mi egy magyar ember, egy magyar család, egy magyar gyermek tennivalója akár ma is, vagy holnap ebben a közösségben.
  5. Tilos a gyűlölködés és hetvenkedés. A maroknyi magyarság egyiket sem engedheti meg magának. Gyűlölködés helyett inkább ismerjük meg szomszédainkat és tőlünk elszakított magyarnyelvű és idegen ajkú testvéreinket.
  6. Tanuljunk meg azonban mindennek előtt alaposan magyarul. Meg kell tanulnunk, mi az igazán magyar szellemű kincs és mi az, ami csak magyar formában jelentkezik, de nem igazán magyar.
  7. Mindez ne gátoljon bennünket abban, hogy a magyar világ mellett megmutassuk nekik a nem - magyar világot.
  8. Ha így apródonként tudatosul gyermekeink magyarsága, erő lesz belőle, mely sok mindenre áldásosan felhasználható.” (Magyarok kincse 148. o.)

- b) Másik fontos gondolata Karácsony Sándornak, hogy minden nevelés nyelvi nevelés, ezért szükséges anyanyelvünket minél jobban elsajátíttatni a gyermekekkel.
- Amikor tanterveinket készítettük figyelembe vettük Karácsony Sándor komplexitásra buzdító írásait, valamint azt, hogy nem szabad elfeledkezni a gyermekek életkori sajátosságairól.
  - Nagyon fontosnak tartottuk és tartjuk, hogy minél több könyvét, írását megszerezhessük Karácsony Sándornak, és ezeket olvasva, tanulmányozva megpróbáljunk az Ő nyomdokaiba lépni.
  - Karácsony Sándor haladó szellemiségét az is jellemzi, hogy pedagógiájában nagyon sok párhuzamot fedezhetünk fel a mai kompetencia alapú oktatással.
  - A

IV. IKT kompetencia fejlesztése a tanulók életkori sajátosságainak megfelelően

A modern informatikai eszközök bevonásával történő oktatást olyan inspiráló, családi nevelési környezetben biztosítjuk, melyben a tanulás felszabadult, alkotó folyamattá válik.

Olyan kompetenciákhoz szeretnénk hozzásegíteni tanulóinkat (kreatív gondolkodás, hatékony információszerzés), melyek segítenek a jövőben helytállni és sikeres emberré válni.

2018 őszétől olyan programok megvalósítására törekszünk, melyek terveink megvalósítását biztosítják:

- 1. osztálytól kezdődően digitális eszközök felhasználásával tesszük interaktívabbá a tanórákat.
- 5. osztálytól csoportbontásban tanítjuk a digitális kultúrát. Gépírásszakkör segítségével fejlesztjük a diákjaink folyamatos írását a számítógépeken.
- Robotika szakkör biztosításával a programozás alapjaival is megismertetjük tanítványainkat.
- Pedagógusainkat bátorítjuk a folyamatos önképzésre, hogy lépést tudjanak tartani az infokommunális technikai fejlődéssel.

3.2.3. Az iskolában folyó nevelő-oktató munkánk céljai, feladatai:

CÉLJAINK:

Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka céljait az általános emberi-nemzeti-és keresztyén értékek tanulókkal történő megismertetése, elfogadtatása és átadása határozza meg.

Pedagógiai munkánk alapvető célja, hogy a gyermeki nyitottságra, fogékonyságra, érdeklődésre és aktivitásra építve a személyiségfejlődés szempontjából kiemelten fontos alábbi értékeket tanulóink elsajátítsák, ezek képviselője váljon bennük meggyőződéssé és határozza meg viselkedésüket, magatartásukat:

- **A Biblia alapértékeinek hangsúlyozása, elfogadtatása.**
- **Az élet tisztelete és védelme.** A természeti környezet megóvása. Az állatok és növények védelme, szeretete. Fogékonyság az élő- és élettelen természet szépsége iránt.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

- **Az ember testi és lelki egészsége.** Az egészség megőrzésének fontossága. Az egészséges és kulturált életmód iránti igény. A testmozgás iránti igény.
- **Az önismeret, a saját személyiség kibontakoztatásának igénye.** Felelősségvállalás saját sorsának alakításáért. Nyitottság az élményekre, a tevékenységekre az esztétikum befogadására és létrehozására. A tanulók képességek szerinti fejlesztése.
- **Fogékonyság az emberi kapcsolatokra, barátságra.** Hűség, önzetlenség, megértés, tapintat, őszinteség, egymás elfogadása, udvariasság, figyelmesség.
- **A család tisztelete,** a szülők, nagyszülők megbecsülése, szeretete.
- **Kulturált magatartás és kommunikáció a közösségben.** Udvariasság, figyelmesség, mások szokásainak és tulajdonságainak tiszteletben tartása. Fegyelem és önfegyelem. Közösségi érzés, áldozatvállalás. Törekvés az előítélet-mentességre, a konfliktusok kezelésére, készség a megegyezésre.
- **A világ megismerésének igénye.** Igény a folyamatos önművelésre, az értékelés és önértékelés, valamint az önálló tanulás képességének kialakítására. A fejlődő világ új ismereteihez és követelményeihez való megfelelő viszony kialakítása. A környezetünk iránti felelősség tudatosítása. Művészeti nevelés.
- **A szülőföld és Magyarország megismerése, szeretete.** A nemzeti kultúra ápolása: a nemzeti múlt megismerése, megértése, emlékeinek, hagyományainak, jelképeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése, a hazaszeretet érzésének kialakítása.
- **A kisebbségben élő magyarságért érzett felelősség-és közösségvállalás.** A hazánkban élő kisebbségek és más népek, nemzetek jogainak tisztelete, kultúrájuk, hagyományaik tiszteletben tartása.
- **Az alkotmányosság, a törvényesség, az állampolgári jogok tisztelete.** Az emberek egyenlőségének elismerése. Az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása. Igény a közösségi tevékenységekre. Törekvés a demokrácia érvényesítésére.
- **Az egész életen át tartó tanulás előkészítése.** A tudás iránti igény kialakítása. Az anyanyelv megszerettetése. A szóbeli és írásbeli készség alakítása. Az idegen nyelv ismeretének megalapozása. A logikus gondolkodás fejlesztése. A kompetenciaterületek fejlesztése, gyakorlatban is használható tudás elérése. Az informatikai kultúra közvetítése.

FELADATAINK:

A pedagógiai alapvetésekben megfogalmazott nevelési cél, eszmény elérése érdekében az iskola az alábbi részfeladatok harmonikus egységét kívánja megvalósítani:

Alapkészségek elsajátításának biztosítása:

A tanulók számára az olvasás, írás, számolás eszköz szintű használatának kialakítása, információszerzés szűkebb és tágabb környezetről, elemi összefüggések megismerése, a lényeges megkülönböztetni tudása a lényegtelenről.

A hatékony tanítási- nevelési folyamat érdekében:

- tanulóinkkal megismertetjük az önálló tanulás és az önképzés hatékony módszereit;
- törekszünk a diákok kreatív, az igazságok felfedezésére irányuló képességeinek kibontakoztatására;
- előtérbe helyezük a kreatív gondolkodást igénylő feladatokat.
- olyan tanítási módszereket alkalmazunk, amelyek hozzásegítik a tanulókat az életkori sajátosságaiknak megfelelő önálló gondolkodáshoz, tanuláshoz, kritikai képességeik kifejlesztéséhez, és amelyek segítségével - figyelembe véve az egyes tanulók képességeit - a tananyagot a diákok el tudják sajátítani az alkalmazási készség szintjén;

- végzős növendékeinket segítjük, hogy megismerjék képességeiket, és ennek megfelelően választani tudjanak a továbbtanulási lehetőségek között.

A szociális nevelés területén:

- szorgalmazzuk - együttműködve a tanulók családjával- az emberi és keresztyén értékek elsajátítását, figyelve a nyílt és kiegyensúlyozott személyiség kibontakoztatására;
- igyekszünk kibontakoztatni bennük a közösségteremtő erőt az emberek és az események megértésének kialakításával;
- gyakoroltatjuk a szolidaritás gondolatát a lemondás és az önzetlen segítségadás alkalmával;
- különös gondot fordítunk a mások iránti tisztelet és a nemes célokért való együttműködési készség kialakítására a dialógus, a szolgálatkészség és a kulturált társadalmi érintkezés formáinak gyakorlásával;
- Szorgalmazzuk a társadalmi és gazdasági élet törvényeinek fokozatos megismertetését a társadalom különböző rétegeinek hiteles bemutatásával;
- igyekszünk felkészíteni a tanulókat a közéleti felelősségre;
- szakszerű segítséget veszünk igénybe a sérült és a nehezen beilleszkedő tanulók nevelésében;
- külön gondot fordítunk a tervszerű, rendszeres tehetséggondozásra.

A vallásos és erkölcsi nevelés formái tekintetében:

- tevékenységünk minden szintjén a szeretet és összetartozás légkörének kialakításán fáradozunk;
- a református iskola sajátos küldetésének megfelelően biztosítjuk, hogy a tanulók szilárd és kiegyensúlyozott hitbeli ismeretekhez jussanak a rendszeres és módszeres tanórai hitoktatásban;
- segítjük a növendékek életkorának megfelelően a hit kibontakozását, az istentiszteleti és más hitéleti alkalmak megszerettetését, és ez által az Istennel való mélyebb kapcsolat kialakulását;
- fontosnak tartjuk a vallási ünnepeinken való részvételt és azok méltó megünneplését;
- megteremtjük a tanítás előtti énekes imádság, valamint a többi hitéleti alkalom lehetőségét (evangelizációk, csendesnapok, bibliaórák, stb.)
- előmozdítjuk a gyülekezeti közösségekkel való kapcsolatot;
- biztosítjuk a fenntartó gyülekezet lelkészenek valamint iskolánk lelkészenek munkálkodását az iskola keresztyén szellemiségének és erkölcsiségének előmozdítása érdekében.

Az egészséges életre nevelés területén:

- megismertetjük és igyekszünk megszerettetni a tanulókkal a rendszeres testedzés formáit;
- felvilágosítjuk őket az egészséges táplálkozás szabályairól;
- óvjuk őket a káros szenvedélyek veszélyeitől (alkohol, drog, dohányzás, játékautomaták, tv, videó, szerencsejátékok... stb.);
- felvilágosítjuk őket a felelősségteljes emberi életvitel kialakításáról a keresztyén erkölcsi elvek alapján;
- alapvető ismereteket adunk a betegségek megelőzéséről és gyógyításáról, az elsősegélynyújtásról;
- oktatjuk a balesetmegelőzés és tűzvédelem, valamint a polgári védelem alapvető szabályait;

- a testápolás és a tisztálkodás szükséges és egészséges módjára nevelünk.

A környezeti - környezetvédelmi nevelés területén:

- Az iskolánk egész képzési rendszerét átfogó környezeti nevelés során globális látásmód kialakítása a cél, amely a lokális cselekedetekben mutatkozik meg, azaz a szűkebb környezet megóvásának, az esztétikus környezet kialakításának és fenntartásának igényében. (ld. Környezeti nevelési program, I. számú melléklet)

Az esztétikai nevelés területén:

- megismertetjük az emberi környezet esztétikumának kialakítását a lakásban, az iskolában, közvetlen környezetünkben;
- szabatos fogalmazásra, igényes és gondos munkára nevelünk;
- Saját és a közösség tulajdonainak gondozására, rendben tartására és megbecsülésére neveljük diákjait;
- a természet és a környezet megbecsülésére és védelmére nevelünk;
- ízléses és egyszerű öltözködésre és gondozott, ápoltság megjelenésre nevelünk.

Szociális ellátások biztosítása:

- Az iskola egyik alapfeladata a szülők igényeivel összhangban lévő, az iskola társadalmi környezetéhez alkalmazkodó egész napos ellátások (ügyelet, délutáni foglalkozások, tanulási idők) és diákétkeztetés biztosítása.
- A különféle normatívák-támogatások megfelelő felhasználásával könnyíteni a rászorulóknak terheit;
- Az iskolánk alapítványa (Karácsony Sándor Iskola Alapítvány) alkalmanként támogatja a nehéz szociális körülmények között élő tanulókat

3.2.4. A tanítási-tanulási folyamatok pedagógiai elvei

Intézményünk családi jellegéből adódik, hogy szinte mindenki mindenkit ismer, így megvalósulhat egy olyan bensőséges kapcsolatrendszer tanár és diák között, amely biztosítja: a követelmények személyre szabottságát (a gyermek adottságainak a figyelembevételét), azt, hogy ne legyenek „elveszett, szürke” gyerekek, és minden gyermekből kihozzuk a legtöbbet.

Legfontosabb feladatunk, hogy megpróbálva megfelelni a szülők bizalmának a ránk bízott gyermekeket úgy neveljük, hogy amikor elhagyják az iskolát, rendelkezzenek azokkal a lelki - szellemi - fizikai muníciókkal, amelyek birtokában:

- lesznek gyökereik
- helyt tudnak állni a próbatételekben,
- váratlan helyzetekben megőrzik cselekvőképességüket
- képességeiknek megfelelő intézményben tudják folytatni tanulmányaikat,
- meg tudnak birkózni a rájuk váró feladatokkal,
- képesek lesznek az alkalmazkodásra.
- angol nyelven alapszinten megértik a másikat, és ki tudják fejezni magukat,

- Ezeken felül nagyon reméljük, hogy ha még nem döntöttek Krisztus mellett, akkor hitük kibontakozik, és mihamarabb bekövetkezik ez a mindent eldöntő fordulat életükben.
- A fentiek érdekében törekszünk:
  - a keresztyén értékek közvetítésére,
  - szeretetteljes, családi légkör megteremtésére és megtartására.
- Kiemelten kezeljük: a következő tantárgyakat:
  - a hittant (felekezetenként)
  - a magyart
  - a matematikát
  - a művészeti tantárgyakat (rajz-és vizuális kultúra, néptánc, ének)

Az egyéni adottságokat figyelembe véve biztosítjuk a tanulóinknak a felzárkóztatás és a tehetséggondozás lehetőségét, valamint integrált nevelést valósítunk meg.

Pedagógiai céljaink elérése érdekében hagyományos módszereink mellett a kompetencia alapú oktatást elősegítő programcsomagok minél több elemét igyekszünk adaptálni oktató-nevelő munkánkban.

Általános fejlesztési alapelvek:

Gyermekközpontúság

Elsősorban a gyerekek fejlődésének érdekét kell szolgálnunk, így minden tevékenységet annak kell alárendelni, azt kell figyelembe venni, hogy azok miként hatnak a tanulókra (s nem azt, hogy melyik egyszerűbb, kényelmesebb és olcsóbb).

Gyakorlatközpontúság és alkalmazható tudás

Prioritást kell kapnia annak a szemléletnek, hogy a tanulók a tanulási folyamat során minél önállóbban és a lehetőségek szerint a valós környezetben szerezzék meg a mindennapi életben, a közvetlen természeti és társadalmi környezetben megismerhető tudáselemeket. A hasznosítható, folyton változó társadalmi környezet igényeinek megfelelő ismereteket kell a műveltségi területnek közvetítenie, az azzal kapcsolatos tudást kell átadnia és megszerzetnie.

A tudás- és a képességfejlesztés helyes arányának megtalálása

A műveltségterületi fejlesztésben az ismeretek átadására és a képességek fejlesztésére egyaránt megfelelő teret kell biztosítani, de a korábnál nagyobb figyelmet kell fordítani a képességfejlesztésre, az alkalmazható tudás megszerzésére.

Képesség- és személyiségfejlesztés

Az értelmi képességek fejlesztése mellett kiemelt fontosságúként kell kezelni a tanulói személyiség egészének fejlődését szolgáló tevékenységterületeket: a szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztését, a társadalmi érzékenység, a nyitott, befogadó és empatikus személyiség kialakítását, a társas aktivitás.

Új típusú tanári attitűd

Új tanárszerepet igényel, nem előadó tanárt, hanem a tanulási folyamatot irányító, segítő, támogató és innovatív pedagógust.

Tevékenységek központú tanítási-tanulási gyakorlat megvalósítása

élményszerű helyzetek teremtésével a tanulók tapasztalatokat szerezhhetnek, maguk fedezhetik fel a környezeti elemek közötti kapcsolatokat és összefüggéseket, azokból következtetéseket

vonhatnak le, korábbi tapasztalataikat, ismereteiket és készségeiket alkalmazhatják. Lehetőséget kell teremteni arra, hogy a tanulók megfogalmazzák egyéni és csoportosan kialakított véleményeiket, azokat meg tudják védeni érvekkel és meg tudják vitatni.

Differenciált fejlesztés és esélyegyenlőség

Differenciált tanulás-szervezési módszerEK bevezetésével lehetőség nyílik az egyes tanulók személyi szükségleteinek, tudásának, képességeinek, érdeklődésének és érdekelttségének megfelelő fejlesztés.

Fokozatosság és folyamatosság

Előnyben kell részesíteni azokat a programokat, modulrendszereket, amelyek egymásra épülnek, amelyek a folyamatosságot és a folytonosságot teremtik meg a tanítási-tanulási folyamatban. Számolnak a tanulók különböző ütemű mentális- és képességfejlődésével, az egyes képesség- és kompetenciaterületek éveken át tartó fejlődési folyamatával.

Valóságos tanulási környezet

Az ismeretszerzésnek a hagyományosnál nagyobb mértékben kell épülnie a valóságra annak közvetlen és közvetett megtapasztalása, megfigyelése és vizsgálata által. A tanuláshoz hozzá kell segítenie a tanulókat ahhoz, hogy kedvező kapcsolatuk alakuljon ki a környezettel. A tartalmakat és a megközelítéseket úgy kell megválasztani, hogy a tanulási helyzeteket a terepmunkán keresztül tapasztalják meg.

Integrációs elv

Módszereinknek szoros összhangban kell állniuk az alaptanterv fejlesztésre váró kulcskompetenciáival, a közös követelményekkel („kereszttervekkel”) és a különböző műveltségi területekkel. Hangsúlyossá tesszük, hogy nemcsak a tantárgyi, hanem a képességterületi és a nevelési integrációs lehetőségeket is fejleszteni szükséges.

3.2.5. A nevelő-oktató munka pedagógiai eszközei, módszerei, eljárásai

A diákok fejlesztéséhez javasolt tevékenységrendszer a tapasztalatszerzésre épülő megismerést, a kooperatív tanulási technikákat és az egyéni fejlettséghez igazodó differenciált fejlesztést részesíti előnyben. ezért ehhez igazodik taneszközfejlesztésünk és metodikai kultúránk is. Alapelve, hogy a megválasztott eszközök álljanak teljes összhangban a nevelői szabadság, az alkotás iránti tisztelet, valamint a deklarált célrendszerrel.

A tantestület törekvése az, hogy a rendelkezésre álló eszközök és feltételek meglétével a pedagógiai kulturáltság és hatékonyság optimális viszonyát teremtsen meg iskolánkban.

cél:

- a tanítási-tanulási folyamatban leghatékonyabban alkalmazható eszközök, eljárások választása;
- a tanulási aktivitást, önálló ismeretszerzést lehetővé tevő eszközök, eljárások alkalmazása;
- a pedagógiához és a tantárgyakhoz kötődő módszertani kutatások figyelemmel kísérése alapján a folyamatos innováció.

feladat:

- a különböző tantárgyak tantervében megjelölt belépő tevékenységformákhoz szükséges eszközök alkalmazása;
- a munkaközösségek keretein belül az új eszközök beszerzéséhez listák összeállítása, az egyes tantárgyakhoz kapcsolódó eszközök karbantartása, megóvása a leltárfelelősök irányításával;
- a továbbképzéseken megismert új eljárások megismertetése a munkaközösségek tagjaival, az alkalmazás lehetőségeinek megszervezése, megteremtése;
- A tanórán differenciált munkaformák alkalmazása a meglévő eszközeinkkel, az informatikai lehetőségek használatával;
- tanulóink rendszeres könyvtárhasználatra ösztönzése,
- projektnapok szervezése, lebonyolítása,

felelősök:

- Az új eszközök beszerzésének irányításában a főigazgató és az intézményegység-vezető, illetve a gazdasági vezető.
- Az új eszközigénylések összeállításában a munkaközösség-vezetők.
- A meglévő eszközök állagának megóvásában a munkaközösség-vezetők és a pedagógusok.

alkalmazott módszereink:

A diákok fejlesztéséhez javasolt tevékenységrendszer a tapasztalatszerzésre épülő megismerést, a *kooperatív* tanulási technikákat és az egyéni fejlettséghez igazodó *differenciált* fejlesztést generálja, mely kikényszeríti az ilyen irányú taneszköz fejlesztést és metodikai kultúra elterjedését.

- tanórai differenciálás heterogén csoportban,
- kooperatív tanulási munkaformák,
- tevékenységközpontú pedagógiai eszközök,
- drámapedagógia eszközei,
- egyéni és csoportos projektmunka,
- egyéni és kiscsoportos megsegítések,

Eszközök:

A program szakít az egy tankönyvre épülő oktatás gyakorlatával. Megvalósításához a metodikai elágazásokat, illetve változatokat, valamint a differenciált fejlesztést kiszolgáló modulrendszerű, több elemből álló, gazdag tanulói taneszközrendszer tartozik.

3.3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A nevelő-oktató munka alapvető feladata a gyermekek személyiségének különféle iskolai tevékenységek megszervezésével történő széleskörű fejlesztése. Szükséges, hogy átéljék emberi méltóságukat, szabadságuk következményeként a felelősséget.

Nem beszélhetünk addig a személyiségfejlesztésről, amíg nem biztosítjuk az alapvető készségek, képességek fejlesztését.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Tudatában kell lennünk annak, hogy a személyiségfejlesztést csak a szülőkkel együtt tudjuk megvalósítani, ill. annak, hogy a gyerekekre hatnak az iskolán kívüli közösségek is.

A személyiség fejlesztése a gyermek teljes (testi-lelki-szellemi) fejlesztését jelenti. Ennek érdekében feladatunk:

- -,hogy minden tevékenységünket – az oktatás és a nevelés területén egyaránt – a gyerekek szeretete hassa át,
- -,hogy meglássuk, megláttassuk és továbbfejlesszük a gyermekek személyiségében rejlő értékeket,
- -,hogy a tárgyi tudás mellé a gyermek szerezzon olyan kommunikációs képességeket is, amelyek segítségével tudását önmaga és mások számára hasznosítani tudja,
- -,hogy tanítsuk meg őket az egyéni és csoportos versenyzésre,
- -,hogy elsősorban személyes példamutatással neveljük gyermekeinket,
- -,hogy lehetőségeink szerint a gyermekek számára biztosítsunk képességeinek, érdeklődésének megfelelő változatos programokat, tevékenységi formákat,
- -,hogy kiemelten hangsúlyt fektessünk a kulcskompetenciák fejlesztésére,
- -,hogy jól együttműködjünk a térség iskoláival,
- -,hogy a szülőkkel olyan szemléletben tudjunk együttműködni, hogy az iskola és a szülő egyaránt érezze: közösek a céljaink.

Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos konkrét feladataink:

3.3.1. Erkölcsei nevelés

„De a lélek gyümölcse: szeretet, öröm, békesség, nagylelkűség, szíveség, jóság, hűség, szelídség, mértékletesség; az ilyenek ellen nincs törvény.”

(Gal. 5,22-23.)

- Az alapvető erkölcsi értékeket tanulóinkkal meg kell ismertetni, majd tudatosítani és meggyőződéssé alakítani bennük. Hitünk szerint az erkölcsi értékek irányadója a Biblia. Az erkölcsi nevelés a keresztyén értékrend megismerését, ennek elfogadását, az e szerinti viselkedés kialakítását, valamint a viselkedéshez szükséges képességek kiépülését jelenti. Az igazon, a jón, a szépen, nyugszik. Példát maga Jézus adott: *"Példát adtam nektek: amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek."/Jn. 13, 15/* Az így elsajátított szokások, ismeretek alkalmassá tehetik tanítványainkat a különféle társadalmi rendszerek erkölcsi elvárásainak is.
- Jézus példájának megismerése és elfogadása fokozatosan történik. Először a gyerekeknek el kell sajátítaniuk a keresztyén viselkedés alapvető szabályait, meg kell érteniük a szabálytudat, a döntési szabadság és felelősség szerepét. Olyan iskolai életrendet kell kialakítanunk, amely a hétköznapi életben elősegíti, hogy a tanuló megtapasztalhatta a kölcsönös megértés, együttérzés, segítőkészség előnyeit, hiányuk következményeit.
- A közvetlen megtapasztalás mellett nagy szerepük van a közvetett hatásoknak élményeknek is. Fontos az élményszerű, pozitív minták felkínálása személyes példamutatással, irodalmi, bibliai, történelmi szereplők tetteinek, magatartásainak átélési lehetőségével; a negatív, antiszociális minták hatásának a csökkentése.

- Ahhoz, hogy a jézusi ember szokásait ki tudjuk alakítani, szükséges olyan légkörnek a megteremtése, amelyben a tanulók biztonságban érzik magukat, mivel a magatartási szabályok átláthatóak, kiszámíthatóak, mindenkitől egyértelműen és következetesen elvártak.

3.3.2. Értelmi nevelés

- Az értelem művelésénél fontos a megismerési vágy, a felfedezési vágy, a játékszeretet és az alkotásvágy fejlesztése.
- Ki kell alakítanunk és folyamatosan fejlesztenünk az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességeket, erősíteni a megfigyelő, kifejező és emlékező képességeket, a teremtett világ megismerésére való törekvés igényt.
- Ezzel egyidejűleg fejlesztenünk kell a tanulási képességeket is: a kognitív műveleteket, a megismerést, a gondolkodást, a kommunikációt, valamint a tapasztalati és értelmező tanulást, mindezt a következetes kompetencia alapú oktatáson keresztül.
- Feladatunk a közvetlen tapasztalatokra épülő gyakorlati ismerteket tartalmazó tudás átadása, a kreatív gondolkodás fejlesztése, az önellenőrzés kialakítása.
- Tanulási ambíció, alkotásvágy fejlesztése. Reálisan elvégezhető házi feladatok kijelölése, ezek rendszeres ellenőrzése, értékelése. Az optimális tanulási igény szint fejlesztése. Az egészséges sikervágy, kudarc-tűrés kialakítása, fenntartása.
- A tanuló önismeretének, együttműködési képességének fejlesztése, akaratának edzése.

3.3.3. Érzelmi nevelés

- Feladatunk az élő és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és az önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítendő érzelmek kialakítása.
- Meghatározó a pozitív érzelmi légkör kialakítása és fenntartása az osztályokban, az iskolában, amelyben úgy a tanulók, mint a pedagógusok biztonságban és jól érzik magukat.
- Ki kell alakítanunk és fejlesztenünk kell a megfelelő érzelmi viszonyulást a családhoz, az iskolához, a szülőföldhöz, a hazához, a keresztyénséghez.

3.3.4. Önismeret

- Az önértékelés, önmegismerés, önfejlesztés képességének kialakítása nem köthető konkrét tantárgyhoz. Így az iskola feladata, hogy olyan pedagógiai kultúrát alakítson ki, amely a tantárgyközi kapcsolatokban, az iskola mindennapi életében a tanulók értékelését, az ellentétek, konfliktusok kezelését folyamatosan felhasználja az önértékelés, önmegismerés, önfejlesztés működtetésére.
- A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség képességeinek kialakításával saját személyiségük kibontakoztatására vonatkozó igényt fejleszthetjük.

3.3.5. Közösségi nevelés

- Feladatunk az emberi együttélés szabályainak megismertetése, a társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása. A kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása.

- Fontos, hogy az ehhez szükséges kompetenciákat (segítőkézség, együttműködési készség, alkalmazkodó képesség, elfogadás...) folyamatosan fejlesszük, alakítsuk.
- A segítőkézség fejlesztéséhez az iskolának fel kell kínálni a segítés sokféle lehetőségét és módját.
- Az együttműködési képesség fejlesztéséhez a pedagógusnak rendszeresen kell élnie a segítő együttműködés formáival, (együtt cselekvés, közös kirándulás, közös feladatmegoldás). Az iskolának úgy kell szerveznie a tevékenységeit, hogy az osztályok legalább havonta egyszer részt vehessenek olyan tevékenységben, amely a segítő együttműködés által valósul meg.

3.3.6. Egészséges és kulturált életmódra nevelés

A református iskola a teljes ember nevelésére hivatott. A teljes ember kifejezés magába foglalja azt, hogy az ember testből és lélekből áll. Feladatunk tehát úgy nevelni a ránk bízottakat, hogy testileg-lelkileg egészségesek legyenek.

Közvetve vagy közvetlenül, minden tevékenységünkkel ezt kell elősegíteni.

3.4. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az intézmény nevelési alapértékei között első helyen áll az élet és az egészség védelme. Az egészség, az egészségvédelem (egészségnevelés), az egészséges életmódra nevelés (egészségfejlesztés) olyan értékek, amelyeknek védelme minden pedagógusnak – szaktárgyi képzettségre tekintet nélkül – mindennapos nevelői feladata.

Egészségnevelésünk biblikus lényege: „a test a lélek temploma” nem a saját tulajdonunk, Isten adta. Így minden erőnkkel azon kell lennünk, hogy a ránk bízott gyermekek egészségüket megőrizve, testi, lelki, szellemi kapacitásuk teljes birtokában betölthessék azt a küldetést, melyre Isten hívja el őket.

Az egészség fogalma: testi, szellemi, szociális jólétet (WHO), a szervezet és a környezet egyensúlyi helyzetét, benne az egyén és társadalom egészségéért való felelősséget tartalmazza.

A teljes körű iskolai egészségfejlesztési programunk az intézményi közösséghez tartozók közös akaratát összegző cselekvési program, melynek közvetlen és közvetett célja az életminőség, ezen keresztül az egészségi állapot javítása, olyan új közösségi problémakezelési módszer, amely az érintettek aktív részvételére épít.

Az egészségfejlesztés az alábbi alapeladatok rendszeres végzését jelenti – minden tanulóval, a nevelőtestület és a szülők bevonásával, az intézmény partneri kapcsolati hálójában szereplő külső szakemberek ésszerű bevonásával:

- egészséges táplálkozás megvalósítása,
- mindennapi testnevelés/testedzés biztosítása minden gyermek számára,

- a gyermekek érett személyiséggé válásának elősegítése személyközpontú pedagógiai módszerekkel és a művészetek személyiségfejlesztő hatékonyságú alkalmazásával (énekek, néptánc, mesemondás, népi játékok),
- környezeti, médiatudatossági, fogyasztóvédelmi, balesetvédelmi és családi életre nevelést is magában foglaló egészségfejlesztési modulok, programok beépítése az erre alkalmas tantárgyakba, délutáni tevékenységekbe.
-

3.4.1. Az egészségfejlesztés iskolai feladatai

Iskolánk egészségnevelési tevékenységének kiemelt feladatai:

- a) A tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek egészségük megőrzése és védelme érdekében.
- b) Tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az egészséges életmód gyakorlását szolgáló tevékenységi formákat, az egészségbarát viselkedésformákat.
- c) A tanítványaink az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli délutáni foglalkozások keretében – foglalkoznak az egészség megőrzésének szempontjából legfontosabb ismeretekkel:
  - az egészség fogalma és tartalma,
  - a táplálkozás,
  - az alkohol-és kábítószer fogyasztás, dohányzás káros hatásai a szervezetre,
  - a családi és kortárskapcsolatok,
  - a környezet védelme,
  - az aktív életmód, a sport, a mindennapos testmozgás,
  - személyi higiéné, a szexuális fejlődés,
  - az elsősegély-nyújtási alapismeretek területén.

Az egészségnevelés területei:

- testi (szomatikus) egészség védelme
- lelki (pszichikai) egészség védelme
- szociális egészség védelme
- a társas társadalmi kapcsolatok harmóniájának alakítása.

Testi (szomatikus) nevelés

A szomatikus nevelés feladatai között a személyi tisztaság, a környezeti tisztaság megteremtését, a higiénés magatartásra való szoktatást, a szervezet betegségekkel szembeni ellenálló képességének fokozását, az egészséges táplálkozásra, ruházkodásra történő nevelést tartjuk elsődlegesnek. Testi képességek: az erőnlét, állóképesség, ügyesség, gyorsaság fejlesztése.

Higiénés nevelés

Célja az egyén és a közösség egészségének védelme, a külső környezetből származó ártalmak megelőzése, elhárítása.

Személyi higiénére nevelés

Az egész nap folyamán példát mutatunk, és folyamatosan felhívjuk a figyelmet ezen szabályok betartására (bőrápolás, körömápolás, fogápolás, orr, fül, szemápolás, egészséges ruházkodás, a helyes (egészséges) táplálkozás, a kulturált étkezés nevelési feladata.

Környezet higiénéiára nevelés

A gyerekekkel közösen végezzük az osztályterem tisztaságának megóvását, szépítését, virágosítását, a termék szellőztetését, az udvar tisztántartását, gondozását.

A betegségek megelőzésére nevelés

A fertőző betegségek megelőzésére nevelés magában foglalja a közvetlen érintkezés útján, cseppfertőzéssel, továbbá az élelmiszerekkel terjedő fertőzések megelőzésére nevelést. Felhívjuk a figyelmet, és megtanítjuk a helyes zsebkendő használatot, a köhögés, tüsszentés alkalmával, hangsúlyozzuk a kézmosás szükségességét az étkezések előtt, után, az óráközi szünetek után, WC használatot követően.

Kiemelt figyelmet fordítunk az élősködők (rüh, fejtetű) felismerésére és kiküszöbölésére. Ebben segítséget kérünk a védőnői hálózattól.

Az egyszerűbb rendellenességek megelőzése magában foglalja a beszédhibák megelőzését, felfedezését, korrekcióját, mely logopédus segítségével történik, és a tartási (ülési) rendellenességek felfedezését, korrekcióját, a helyes testtartás kialakítását, melyet testnevelés órán valósítunk meg.

A kondicionális testedzés

Iskolánkban a testmozgás célja a gyerekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel, hiszen tapasztaljuk, hogy a modernkor és az azzal együtt járó technológiák az embert olyan életmódba kényszerítik, amely a mozgásszegény életmódhoz, a fizikai képességek hanyatlásához vezethet, áttételesen előidézve ezzel a szellemi teljesítmény romlását is. Ennek tükrében évek óta működik intézményünkben a mindennapos testnevelés. A tanórák 45 percesek, melyekben az alábbi sajátos egészségügyi és pedagógiai szempontoknak kell teljesülniük: Minden gyermek minden nap részt vesz a mindennapi testnevelési programban. Minden alkalommal megtörténik a keringési és légzőrendszer megfelelő terhelése. A testnevelési tananyag egészében nagy hangsúlyt helyezünk a gerinc és ízületvédelmi szabályok betartására, külön figyelemmel a fittség mérések testhelyzeteire és az izomerősítések különböző testhelyzeteire. (Az Útmutató a tanulók fizikai és motorikus képességeinek méréséhez című 2000-ben megjelent kiadványt használjuk a félévenkénti méréshez.)

Baleset-megelőzésre nevelés

A felgyorsult technikai fejlődés, a civilizáció számtalan olyan újabb eredményt is hozott, amely jelentősége mellett balesetveszélyt, életveszélyt is rejt magában. A pedagógusok minden alkalommal felkészítik a gyerekeket a baleseti helyzetek felismerésére az iskolai feltételek között, és a biztonságos eszközhasználat gyakorlására (kés, olló, villa, kísérleti eszközök). Az otthoni baleseti források felismertetése, megelőzésük gyakorlása is az iskolában valósul meg. Az utcai közlekedés szabályainak elsajátítása környezet, illetve technika órákon realizálódik.

Pszichohigiénés (lelki egészségre) nevelés

Az egészséges életvezetés

Az egészséges napirend, életrend tartalmazza a kiegyensúlyozott társas kapcsolatok alakítását, a jó családi és iskolai környezetet és a gyerekek között kialakuló légkört, az intim emberi kapcsolatok irányítását. Erre környezetismeret, magyar nyelv és irodalom órán nyílik lehetőség.

A deviánsviselkedés (durvaság, agresszivitás, veszélyhelyzet és baleseti helyzet teremtése) megelőzésére a tanítói példamutatás szolgál.

A családi életre nevelés az egészséges életvezetés egyik kiemelt feladata napjainkban. Az anyai és apai hivatás megértése, megbecsülése minden szakórán megvalósul a képzőművészeti, irodalmi és zenei tananyagokon keresztül.

Stresszelhárítás

A stresszokok kiküszöbölése azoknak az élethelyzeteknek az elkerülését tartalmazza, amelyek stresszhatásuk következtében erősen megterhelik az idegrendszert. Ilyen a füstös, áporodott levegőjű helyiségben való tartózkodás, a folyamatos zajhatás, erős fény, sok ülés, fokozott mozgáskorlátozás. A pedagógus feladata ezek megszüntetése, illetve kiküszöbölése, fokozott figyelme.

A stresszelhárítás bevált módszere a tanórán kívüli tevékenység: évente 2 – 3 alkalommal gyalogtúra vagy kerékpártúra a közeli természeti környezetbe, játékos vetélkedők, akadályversenyek rendezése, egészségügyi séták alkalomszerűen, a napközi foglalkozások keretében, környezetismeret tantárgyhoz kapcsolódó témakörök feldolgozása tanulmányi sétákon (pl. gyümölcsöskert, baromfiudvar, erdő, mező, vízpart élővilágának megtekintése), vízhez szoktatás, úszás, mozgásos szabad játékok.

Érzelmi nevelés

A gyermek személyiségében az érzelmek jelentős szerepet töltenek be, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket biztonság, otthonosság, derűs szeretettel teli légkör vegye körül az iskolában is. Nevelési szempontból feladatunkhoz tartozik a pedagógusok és más felnőtt dolgozók és a gyermekek közötti pozitív érzelmi kapcsolat erősítése, a félelmek, szorongások feloldása, a kudarc elkerülése. Iskolánkban családias légkörben folyik az oktatás, állandó a meleg érzelmi kötődés a gyerekek és felnőttek között. Elég sok tanuló hátrányos családi környezetből származik, sok gyermek szülői elhanyagolással küzd, így nekünk pedagógusoknak kell pótolni a szeretetet.

Szociohigiénés (harmonikus társkapcsolatokra történő) nevelés

Kedvező társas miliő működtetése. Kiemelt szerepet játszik a család társas támogató rendszere, a szülő – gyermek kapcsolat, anya – gyermek kapcsolat zavartalansága, a személyiség kibontakozási lehetőségének biztosítása, a személyiségben meglévő kreativitás kibontakozása.

Ezeket, a szerepeket is a már említett hátrányos, érzelmileg szegény környezetből származó tanulóink miatt az iskolának kell megtanítania, amely csak részben valósul meg, a család támogatása nélkül.

Kommunikációs nevelés

Az iskolánk feladatköre a gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése. Arra nevelünk, hogy a tanulók gondolataikat, elképzeléseiket, érzelmeiket őszintén közöljék társaikkal és a felnőttekkel. E feladatkörből kiemeljük azt a munkát, amely a beszédnyelv tisztaságának fenntartására, a gyermek meghallgatására, a tanulói kérdések érvényesülésére, és a válaszok igénylésére irányul. Ez a feladat a tanórákon is, tanórán kívüli tevékenységekben is és a pedagógusok példamutató magatartásával, következetes neveléssel valósulhat meg. A kommunikációs zavarok feloldására, enyhítésére beszédfejlesztési gyakorlatokat, légzéstechnikai feladatokat végzünk a tanórákon, kiegészítve a szókincsbővítéssel, a kifejező készség fejlesztésével. Ezekre lehetőséget biztosítanak a magyar nyelv és irodalom, énekzene, testnevelés órák, és a logopédiai foglalkozások. Akkut esetekben gyermekpszichológus segítségét kérjük.

A szerepfeszültségek feloldása:

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

A családi és iskolai szerepek ütközése gyakran a családi élet érzelmi kötelékének lazulásához vezet. Megelőzésükre egyszerűbb feszültségoldó technikákat alkalmazunk: vita, kérdésfelvetés, szerepjáték, drámajáték, segítő beszélgetés, kikérdezés, meggyőzés, meghallgatás.

A szülőknek adandó nevelési tanácsadást, a család és az iskola közötti nevelési feszültség (kettős nevelés) feloldását a szülői értekezletek, családlátogatások alkalmával ejtjük meg.

A segítő kapcsolatok színterei és kapcsolódási pontok:

– Szülők (család)

A szülő, a család a legfontosabb társ a tanulók érdekében végzett munkában. Ez a szülők körében sajnos nem minden esetben valósul meg. Mi pedagógusok igyekszünk bevonni őket az iskolai egészségfejlesztő program kialakításába.

– Háziorvos, védőnő

Az egészségügyi szolgálat segítségének igénybe vétele évi rendszerességgel történik (védőnő, iskolaorvos). Évente egy alkalommal szűrés (testmagasság mérés, testsúlymérés, mellkőrfogat mérés, szemvizsgálat, fogászati szűrés és ellátás, ortopédiai szűrés), rendszeres higiéniai szűrővizsgálatok.

– Gyermejkölési szolgálatok, nevelési tanácsadók, családsegítők segítségét is igénybe vesszük a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyerekek esetében alkalmasszerűen.

– Az ANTSZ megyei intézeteinek szakemberei alkalmasszerűen besegítenek az iskolai egészségnevelési munkába.

3.4.2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tanítási órákon belül (osztályfőnöki, biológia és testnevelés óra) és délutáni csoportfoglalkozásokon belül valósul meg.

Az elsősegély azonnali segítségnyújtás vagy beavatkozás, amelyet a sérült kap valamely sérülésére vagy hirtelen egészségkárosodása miatt, a mentők, orvos vagy más személy megérkezése előtt.

Az elsősegélynyújtás képessége tudáson, begyakorláson és tapasztalaton alapul.

Az elsősegély-nyújtási ismeretek szerves részét képezik a NAT kompetenciaterületi tudásanyagának, beépül az osztályfőnöki órák, a biológia tantárgy tananyagába.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az elsősegélynyújtás alapismereteit;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten - tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegélynyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében:

- az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal, Magyar Ifjúsági Vöröskereszttel;
- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe;
- támogatjuk a pedagógusok elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésekre való jelentkezését.

3.4.2.1. Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja:

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók:

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát,
- ismerrjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat,
- ismerjék fel a vészhelyzeteket,
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit,
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat,
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével,
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

3.4.2.2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái:

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- a helyi tantervben szereplő tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
<i>Biológia</i>	<ul style="list-style-type: none"> - rovarcsípések - légúti akadály - artériás és ütőeres vérzés - komplex újraélesztés
<i>Kémia</i>	<ul style="list-style-type: none"> - mérgezések - vegyszer okozta sérülések - savmarás - égési sérülések - forrázás - szénmonoxid mérgezés
<i>Fizika</i>	<ul style="list-style-type: none"> - égési sérülések - forrázás
<i>testnevelés</i>	<ul style="list-style-type: none"> - magasból esés

- az ötödik – nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott elsősegély-nyújtási ismeretek:

teendők közlekedési baleset esetén,
segítségnyújtás balesetknél;
a mentőszolgálat felépítése és működése;
a mentők hívásának helyes módja;

- valamint az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele az ötödik – nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan.

A részleteket Ld.: I. számú melléklet – Egészségfejlesztési program

3.5. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az ember társas lény, közösségre van szüksége, az Istenhez is csak a közösségen keresztül jut el. Az iskolára - hiszen a gyerek ideje nagy részét ott tölti - óriási szerep hárul, amelyet nem lehet elhibázni: közösségi embert formálni az egyénből és egyben olyan közösséget formálni a csoportból, amely a közösség erejét a keresztyén értékrend szerint, pozitív célok eléréséért, használja fel.

Ahogy a személyiség fejlesztésénél a jézusi ember az eszményi, úgy a közösségformálásnál a jézusi közösség a cél.

Alaptörvény: a szeretet - igazi értelmében véve!

"Arról ismerje meg mindenki, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt." /Jn. 13, 35/

A közösségfejlesztést nem lehet beszűkíteni egy tanórára. A tanórán kívüli foglalkozásokon (napközi, kirándulás, erdei iskola, tábor, szakkörök, ebéd, iskolai ünnepek, rendezvények, stb.), és szabadidős tevékenységek alakalmával (múzeum-, színházlátogatás, osztályprogramok, napközi közösségében megélt időtöltés) is törekedni a közösség formálására.

Aki ezt a folyamatot irányítja az a pedagógus. Nem szabad elfelejtenie, hogy megjelenésével, viselkedésével, beszédstílusával, példaként áll a diákok előtt; s csak akkor tud sikeresen közösséget formálni, ha ő is közösségi ember. Ezért fontos, hogy a tantestület is közösséggé váljon.

Az ünnepek, megemlékezések, a hagyományok ápolása a közösségfejlesztő tevékenységnek, ezáltal pedagógusaink nevelőoktató munkájának részét képezik.

Rendezvények, Iskola szintű ünnepek:

- Tanévnitó
- Tanévzáró
- Ballagás
- Nyílt napok
- Tanulmányi versenyeken való részvétel
- Tanulmányi versenyek szervezése
- Eredmények közösség előtti értékelése
- Irodalmi, zenei, ismeretterjesztő, stb. műsorok szervezése tanulói előadások és hivatásos művészek és előadók részvételével
- Iskolanapok, sportversenyek, kerékpáros és gyalogos túrák szervezése
- Karácsonyi ünnepség
- Farsangi bál
- Télapó-ünnepély
- Anyák napja

3.5.1. A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok:

A gyermekközösségek nevelési céljai, feladatai

1.osztály:

Az osztályközösség megszervezése. Az iskola belső rendjének elsajátíttatása, betartatása. A helyes tanár-diák viszony alapjai. A közös játék szabályai. A helyes étkezés, az önálló öltözködés elsajátíttatása. Felelősi rendszer kialakítása, egymás elfogadása. A szülő-iskola kapcsolat kialakítása, családlátogatások.

2.osztály:

Az osztályközösség erősítése, a Házi rend pontos ismerete, betartása. Tanulóközösségek, tanulópárok kialakítása, differenciált munkavégzés. Munkavégzés az iskoláért. Egymás értékelésének kialakítása. Önálló feladatvállalás az osztályért. Az iskola környékének megismerése. A szülői kapcsolat erősítése.

3.osztály:

Az osztályközösség erősítése, a felelősi rendszer önálló kialakítása. Egymás elfogadása, az osztálytárs segítése /gyengébb, vagy beteg gyermekkel történő foglalkozás/. Az osztály rendjének önálló megtartása, a Házi rend betartása. Az idősebbek helyes példáinak követése. A kulturált beszéd, a szabatos fogalmazás kialakítása. Önálló feladatvállalás az osztályért, az iskoláért /versenyek, rendezvények/. A differenciált munkavégzés rögzítése, gyakorlata. A kerület megismerése. Közös programok a szülőkkel /anyák napja, télapó ünnep stb./.

4.osztály:

A házi rend betartása. Egymás elfogadása, megbecsülése. Az idősebb társakkal, a felnőttekkel kialakított kapcsolat fejlesztése. A szabadidő részben önálló megszervezése. Az osztályközösség megszilárdítása. Felelősség önmagáért, a társakért. Munkavégzés az iskoláért. A kitartás, az önmérséklet fejlesztése. Részben önálló rendezvények a szülőkkel közösen. Részvétel a kerület ünnepein, rendezvényein, kerületi és levelező versenyeken.

5.osztály:

Az osztályközösség erősítése. A tanulóközösségek kialakítása. Differenciált foglalkozások rendszere. Kiskamaszkori helyes kapcsolatok elsajátítása. A Házi rend betartása. Szereplés iskolai rendezvényeken, részvétel iskolai, kerületi versenyeken, ünnepeken. Munkavégzés az iskoláért, az iskola környezetének védelme. Önálló feladatvállalás az osztályért, az iskoláért.

Közös programok a szülőkkel.

6.osztály:

Az osztályközösség erősítése. Egymás elfogadása, megbecsülése. A kiskamaszkori durvaságok leküzdése, az önuralom fejlesztése. Mások véleményének elfogadása, az egészséges vitaszellem kialakítása. Az egészséges életvitel elsajátítása. Az önállóság fejlesztése a tanulás, a munkaszervezés, a szabadidő hasznos eltöltése terén. A szülőkkel kialakított kapcsolat további erősítése. Aktív részvétel a Diákönkormányzat munkájában, részvétel versenyek, rendezvények megszervezésében, lebonyolításában. Önálló véleménynyilvánítás az értékelésnél, jutalmazásnál, a magatartási és szorgalmi jegyek elbírálásánál.

7-8. osztály:

Az osztályközösség erősítése, a Házi rend betartása. Az önálló tanulás folyamatos erősítése. A kamaszkor testi és lelki problémáinak megismertetése, leküzdésükre történő nevelés. A másság és önmaguk elfogadására nevelés. Ismerjék meg önmaguk értékeit, tudjanak örömet találni minden napjaikban. Társas kapcsolatukban a helyes példák megtalálása, azok követése. Az iskolához kötődésük további erősítése. Aktív szerepvállalás az iskola életének szervezésében, lebonyolításában /Diákönkormányzat, versenyek, rendezvények, ünnepek/. Képviselőjükön keresztül részvétel a Városi Diákönkormányzat munkájában, részvétel a városi ifjúsági rendezvényeken. Az iskolán

kívüli helyes magatartás megkövetelése. A rájuk leselkedőveszélyek /drog, csavargás stb./ tudatosítása, a megelőzés módjának elsajátíttatása, gyakorlata. A helyes pályaválasztás kialakítása, felelősségtudatuk erősítése.

A megfelelő vitaszellem gyakorlása, a szabatos, kulturált kifejezőmód erősítése. A szülői vélemény elfogadására nevelés, az önuralom erősítése. Munkavégzés az iskoláért. A közösségfejlesztés további kiemelt területei az osztály közösségi programjai az iskolában, valamint a tanulók közösségei által létrehozott diákkörök (napközi, szakkör, érdeklődési kör, önképzőkör) keretében végzett közösségfejlesztő tevékenység.

3.5.2. Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:

A közösség az egyén által megélt élmény. Olyan helyzeteket kell teremteni, hogy létrejöhsenek az élmény, az értéképzés folyamata.

Az egyén, ha a közösség érdekében cselekszik, akkor önmagáért is, és fordítva.

Szükség van állandó célkitűzésekre, e nélkül nem működik a közösség. Minden tagnak lehetőséget kell kapnia pozitív oldalának kibontakoztatására, egyéniségének kiteljesítésére, ugyanakkor ösztönzést is a hibáinak kijavítására.

Nekünk, pedagógusoknak olyan légkör kialakítására kell törekedni, amely feloldja a tanulóinkban lévő gátlásokat, segíti őket abban, hogy őszintén nyilatkozzanak meg.

Biztosítsunk olyan színteret a tanórán kívül is, ahol mindenki szabadon megnyilvánulhat.

Legfontosabb, hogy "együtt éljünk" a gyerekekkel, mintát adjunk.

Az iskolának a tanítási órákon kívül is ugyanolyan felelősséggel kell példát adnia, mutatnia a közösségi nevelésben, hisz ez nem választható szét. Tanítási órákon kívül három tekintetben kell közösségi nevelést végeznünk: családi, társasági és közéletre kell nevelnünk.

Családi életre nevelés

Feladataink:

- Aktívan vegyenek részt a család feladatainak végzésében.
- Ismerjék a szülők munkáját.
- Alakuljon ki bennük a szereteten alapuló nagyszülők iránti szolidáris viselkedés.
- A családhoz tartozás fontosságának felismertetése, annak elfogadtatása, hogy a gyerekek jogai és kötelességei vannak, és szükség van a kölcsönös alkalmazkodásra.
- Fel kell készíteni a tanulókat a boldog házasságra és az egészséges nemi életre.
- Törekednünk kell a testi-lelki egészség gondozására.

Tevékenységeink:

- Állandó feladatvállalás ösztönzése a családban.
- Beszélgetések, szituációs játékok, olvasmányok.
- A megfelelő biológiai, anatómiai, pszichológiai ismeretek átadása.
- Pozitív családképek vázolása.
- Rendkívül fontos, hogy tanulóinkkal megismertessük a konfliktusok kezelésének lehetőségeit.

A problémák rendezése során két fontos dolgot kell szem előtt tartanunk:

- A személyes céljainkat el tudjuk-e érni,
- valamint a jó kapcsolatot meg tudjuk-e tartani.

Lényeges, hogy keressük a kompromisszumot, együttműködők legyünk, rendelkezünk empátiás készségekkel.

Kereshetünk külső segítséget.

Nem téveszthetjük szem elől a megbocsátás lehetőségét, mint keresztyén erényt.

Tudjunk különbséget tenni lényeges és lényegtelen között. Látnunk kell az egyéni és a közösségi érdekek közötti kapcsolatokat, ellentmondásokat is.

Segítségül hívható a humorérzék és akár az önjutalmazás eszköze is.

Fejleszteni kell a döntési, cselekvési és kommunikációs készségeket, valamint alakítanunk kell a vitakultúrát, melyhez a drámapedagógia kiváló lehetőséget adhat.

Társasági életre nevelés

A társadalomba való beilleszkedéshez alapvető normák, szabályok elsajátítása szükséges.

Feladataink:

- A tanulók alkalmazkodjanak az adott környezethez.
- A gyerekek közvetlen környezetük problémáira érdeklődéssel és érzelemmel tudjanak reagálni.
- Tanulóinkat a társak iránti érdeklődésre, empátiára, toleranciára kell nevelnünk.
- Ki kell bontakoztatnunk tanítványaink kapcsolatteremtő és kommunikációs képességeit.

Tevékenységeink:

- A konkrét élethelyzetek által nyújtott lehetőségek megragadása.
- Klubdelutánok, színházlátogatások, kirándulások, táborozások alkalmával a helyes öltözködés, beszédkultúra illemszabályainak tudatosítása.

Közéletre nevelés

Feladataink:

- A környezetünkért érzett felelősségtudat fejlesztése.
- Az egyén és közösség megfelelő kapcsolatának formálása.
- A társadalmi problémák iránti nyitottság fejlesztése az életkornak megfelelően.

Tevékenységeink:

- Részvétel a lakóhely, környezet javát szolgáló munkában (pl. városszépítő munka, néptánc, hagyományőrző csoportban való tagság).
- Az iskola szokásainak, hagyományainak megismertetése, ápolása, a diákönkormányzat munkájában való részvétel.
- Megemlékezéseken, ünnepeken, vetélkedőkön, városi rendezvényeken való részvétel.
- Tanulóink ismerjék iskolánk, városunk, hazánk vezetőit.

Céljaink egy demokratikusan szervezett és működő közösségben valósíthatók meg.

Az egyénben így kialakulnak azok a vonások, amelyek fejlesztik benne a másokkal való együttműködés készségét.

Megízlelhetik a másokkal való tisztességes, becsületos együttműködés örömét.

3.5.3. A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai:

Az intézmény diákönkormányzata az intézményben mindenkor nyilvántartott tanulók jogainak, kötelességeinek gyakorlására, érdekképviselőre létrejött diákszervezet, amely a 2011. évi CXCV. törvény - a nemzeti köznevelésről 29. részében foglaltak alapján alapult és működik.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

A diákönkormányzat (DÖK) egyfajta híd a diákság és a tantestület, illetve az iskola fenntartója között. Ezt a szerepét mindaddig helyesen tölti be, amíg tanár és diák vezetői, valamint minden tagja megtiszteltetésnek és szolgálatnak tartja az ott végzett munkát.

A DÖK megfogalmazott célja:

1. Hogy aktívan részt vegyen bizonyos iskolai rendezvények előkészítésében és lebonyolításában és azokban a feladatokban, melyekre felkérést kap./Pl. diákügyelet / Ezzel a hozzáállással sokat segít iskolánk arculatának alakításában, református keresztyén nevelési céljainak megvalósításában.

2. Hogy ötleteivel illetve észrevételeivel hozzájáruljon az iskola pedagógiai programjában meghatározott célkitűzések megvalósulásához.

3. Sajátos közegét felhasználva segítse a közélet iránt fogékony tehetséges tagjai tevékenységét.

A diákönkormányzat szervezete, működése

- Saját maga által kidolgozott működési szabályzat alapján működik.
- A DÖK működési szabályzata összhangban van az iskola működési szabályzatával.

Szervezeti felépítése

A DÖK tagjai: Az osztályközösségek tagjai: minden 5-8. osztályos tanuló, aki betöltötte a 12. életévét és elfogadja az SZMSZ-ét.

Az 5. osztályban a 12. életévüket be nem töltő diákok a DÖK munkájában megfigyelőként vesznek részt, a DÖK által szervezett alkalmakon segítőként csatlakoznak.

A DÖK vezetője: az osztály által demokratikusan választott osztálytitkár és helyettese.

Diákbizottság

Tagjai: az évfolyamfelelősök, a munkacsoportok képviselői, a titkár és az elnök által behívott al-elnök

Diákközgyűlés

A diákönkormányzat legfelsőbb fóruma.

A diákönkormányzatot, segítő pedagógust a diákok javaslata alapján a nevelőtestület bízza meg. A diákönkormányzat munkájának rendezvényeinek segítése minden pedagógus fontos feladata.

A diákönkormányzat feladatköre

Az osztályközösségek, az oktatási törvényben a „tanulók közösségeire „vonatkozó döntési, véleményezési és javaslattevő jogokat a diákbizottságra, mint szervezeti egységre ruházzák át.

A diákönkormányzat feladatait a diákbizottság látja el.

A diákönkormányzat feladata a problémák megfogalmazása.

A diákönkormányzat érdekeit a nevelőtestületben a diákönkormányzatot segítő pedagógus képviseli.

A diákönkormányzatnak döntési joga van:

- Saját működése, munkája megszervezéséről
- Saját szervezeti és működési szabályzatának megalkotásáról
- Tisztségviselőinek megválasztásáról
- Működéséhez biztosított pénzösszeg felhasználásáról
- Meglévő hatáskörei gyakorlásáról
- Egy tanítás nélküli munkanap programjáról
- Saját tájékoztatási rendszeréről
- A maga alapította díjak, kitüntetések adományozásáról, pályázati elbírálásáról

A diákönkormányzatnak véleményezési joga van:

- A diákok iskolai életét érintő minden kérdésben

A diákönkormányzat javaslattevő joga van:

- Az iskola szabadidős programja, szakkörök létrehozásában

A diákönkormányzat egyetértési joga

- Az iskolai szervezeti és működési szabályzat bizonyos pontjainak elfogadásakor és módosításakor
- Az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásában
- A házirend elfogadásakor ill. módosításakor

A diákönkormányzat kötelessége

- a diákok jogi és erkölcsi védelme
- az osztályközösségek, osztályfőnökök korrekt tájékoztatása
- évenként egyszer jelentéssel tartozik az iskola vezetőségének
- évenként munkaterv készítése
- munkarendből adódó feladatok végrehajtása

A diákok véleménynyilvánítási lehetőségei

Az osztályfőnöki órák, a diáktanács ülései, diákközségi ülés.

Az észrevételeket a pedagógusok, osztályfőnökök közvetítik a DÖK segítő tanárának, aki a problémákat az iskola vezetőségi ülésein közli. A vezetőség megoldási javaslatáról munkaértekezlet során a nevelőtestület dönt. A döntésekről az érdekelteket rövid időn belül értesíteni kell.

A diáktanács elnöke a tanulók nagyobb közösségét érintő kérdésekben közvetlenül az igazgatóhoz fordulhat.

A diákközösségek fejlődését szolgálja a diákönkormányzat működésének támogatása, munkájának segítése, évi rendszerességgel diákközségi ülés megszervezése.

3.5.4. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

„Csak akkor kerülhet közel a gyermekhez és ifjúhoz a pedagógus, ha a várt bizalom fejében emberi magamagát is megláttatja velük, s a tanár-tanítvány viszonyon túl legbelsőbb gondolatait, érzéseit is feltárja a reá bízottak előtt, és úgy könnyíti meg nekik, hogy kinyúljanak segítségére kész keze felé.”

Jausz Béla

Feladataink:

- A tanuló ismerje meg a társas együttélés alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolatok kialakításához elengedhetetlenek.
- A közösségben találja meg az igazi helyét. Tanuljon meg engedelmeskedni, alkalmazkodni, ha vezetésre teremtett ezt szolgáltatnak tekintse.
- Tudjon és merjen a konfliktusokról beszélni - a felnőttekkel is -, tapasztalja meg, hogy ezek természetesek, s hogy van rájuk megoldás. Tanítsuk meg a konfliktusok kezelésére, megoldására.
- Tanítsuk meg, hogy társát tisztelje, szeresse. Tanítsuk meg arra, hogy felismerje: szeretve van Isten által és az emberek által; segítsük, hogy a ráirányuló szeretetet el is tudja fogadni. Segítsük, hogy tudjon bízni a társaiban, az emberekben; hogy megtapasztalja, hogy igazi biztosságot az Istenbe vetett bizalom ad.
- Tapasztalja meg, és tudatosítsa, hogy a közösségnek milyen nélkülözhetetlen szerepe van a személyisége formálódásában.
- Igazodjék el az emberi kapcsolatok, közösségek világában. Minél szűkebb egy közösség, annál nagyobb a felelősség, ugyanakkor maradjon nyitott a nagyobb közösségek irányában is (iskola, egyház).
- Fejlesszük a beteg, sérült, és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást.
- Alapozzuk meg a nemzettudatot, mélyítsük el a lakóhely, a közvetlen és tágabb környezet megismerését; a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet.
- Ösztönözzük a hagyományok (családi, iskolai, népi) feltárására, ápolására, készítsük az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységekre.
- Alakítsuk ki a tanulóban, hogy a környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás legyen életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelv.

A tanítási időn kívül folyó nevelőmunka jelentős színtere a napközi otthon, a délutáni foglalkozások, szakkörök, a szabadon szervezett közösségépítő osztály-alkalmak (kirándulások, színház-múzeum látogatások stb.).

Célja: Olyan gyerekek nevelése:

- Akik tudatosan szervezik, és hasznosan töltik szabadidejüket.
- Akik elsajátítják az egészséges életmódhoz szükséges ismereteket
- Emberarcú, oldott, felszabadult légkör biztosítása
- Kommunikációs kultúra fejlesztése
- A szabadidő kulturált eltöltésére való törekvés
- Esztétikai érzék fejlesztése
- A sokoldalú érdeklődés kiegészítésének lehetőség szerinti elérése
- személyes kapcsolat kialakítása minden gyerekkel
- közösségért végzett munka, megbízatás (felelősi rendszer)
- az osztály közvéleményének kibontakoztatása
- együvé tartozás érzésének erősítése, közösen végzett munka öröme
- gyerekek közötti társas kapcsolatok fejlődése
- kölcsönös udvariasság, felnőttekkel, egymással
- egymás köszöntése név- és születésnapon
- szabályok alkotása, önkormányzó képesség kialakítása, fejlesztése
- együttes tervezgetés, tevékenység (meglepetés, későbbi esemény, stb.)
- egyéni törődést igénylő tanulók kiszűrése, fejlesztésük irányának meghatározása

3.6. A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok szakmai (pedagógiai) és benne az osztályfőnök nevelési tartalmú tevékenységének a pedagógiai programban való szabályozása nem jelent egyet a munkaköri leírással (mely az SZMSZ része), azonban a munkaköri leírás pedagógiai tevékenységgel kapcsolatos részei összhangban állnak a pedagógiai program ezen részével.

Az iskola nevelési és oktatási feladatait a Nevelőtestület végzi. Tevékenységük kiterjed a tervezésre, a megvalósításra és a teljes tanítási folyamat értékelésére. Nemcsak hozzáértés és komoly, folyamatos felkészülés, hanem a szaktudás mellett keresztyén meggyőződésből fakadó tanúságtétel is nélkülözhetetlen.

A református nevelésben tevékenykedő pedagógusok teremtik meg azt a keresztyén légkört, amelynek az iskola tanítását és életét át kell járnia.

A tanárok joga és kötelessége alapfeladatuk pontos és hiánytalan ellátásán túl:

- a pedagógiai program ismerete, elfogadása és megvalósítása;
- a református intézményekre vonatkozó etikai kódex ismerete és az abban foglaltak megtartása;
- pontos és aktív részvétel a tanári összejeveteleken, értekezleteken és minden egyéb iskolai rendezvényen;
- lelkiismeretes részvétel a szakmai és vallási továbbképzéseken;
- készséges együttműködés az iskola vezetőségével, a szülőkkel, valamint az illetékes egyházi, állami, önkormányzati és társadalmi szervezetekkel;
- az iskola különböző szintjei (pl. alsó és felső tagozat) nevelési programjának összehangolása;
- személyes adottságainak és szaktudásának rendszeres fejlesztése (folyamatos önképzés, 7 évenkénti továbbképzés), amely hozzájárul a keresztyén pedagógus személyiségének kibontakoztatásához;
- olyan harmonikus iskolai légkör megteremtésének elősegítése, amely az eredményes nevelői munka elengedhetetlen feltétele;
- közreműködés a derűs, egészséges, örömteljes és őszinte légkör létrejöttében pedagógusok, gyerekek és szülők körében azért, hogy az evangéliumi örömhír sugallta optimizmus érvényesüljön;
- a kulturált beszédstílus és viselkedés, rend és fegyelem tevékenységük minden szintjén;
- őszinte és igaz véleménynyilvánítás, természetes és hivatali titoktartás a nevelőtestületi ügyekben.

A technikai dolgozók

Elvárjuk tőlük is a református keresztyén alapelvek és a pedagógiai program ismeretét és támogatását, a kulturált beszédet, a pontos és gondos munkát.

3.6.1. A pedagógusok feladatai

A pedagógusok helyi intézményi feladatai a nevelés-oktatás folyamatában

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Az intézményben dolgozó pedagógusok felelősséggel és önállóan, a tanulók tudásának, képességeinek és személyiségének fejlesztése érdekében végzik szakmai munkájukat a munkaköri leírásban foglaltak keretein belül az iskolai tantárgyfelosztásban meghatározott munkarend alapján.

A pedagógus:

- tanóráira és tanórán kívüli foglalkozásaira rendszeresen felkészül, nagy gondot fordít a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő fejlesztő foglalkoztatásra, a módszertani innovációra, a rendelkezésre álló idő optimális kihasználására;
- tanórai munkáját a gyermekek adottságainak, haladási tempójának megfelelően differenciáltan szervezi;
- a lemaradó tanulók számára felzárkóztató foglalkozásokat szervez, egyéni segítségnyújtással biztosítja továbbhaladásukat;
- gondot fordít a tehetséges tanulók megfelelő foglalkoztatására, amit a tanórai differenciáláson kívül egyéni tehetséggondozó foglalkozás illetve tanulmányi versenyekre való felkészítés formájában is megtehet;
- a gyermekek tanulmányi fejlődését egyéni foglalkoztatással, sokoldalú szemléltetéssel szolgálja, s maga gondoskodik az általa használt szemléltető és technikai eszközök helyes tárolásáról, épségének megőrzéséről;
- rendszeresen ellenőrzi és értékeli a gyermekek tanulmányi munkáját annak figyelembe vételével, hogy az értékelés az életkori sajátosságoknak megfelelő, motiváló hatású legyen;
- az értékelésben törekszik az írásbeli és szóbeli formák egyensúlyának megtartására gondot fordít arra, hogy az írásbeli és szóbeli számonkérés egyensúlyban legyen;
- a kötelező írásbeli feladatokat ellenőrzi, javítja vagy a tanulókkal együtt értékeli;
- az írásbeli számonkérések anyagait a következő tanórára, de legkésőbb 10 munkanapon belül köteles kijavítani;
- a tanulók személyiségfejlesztését a tanítás-tanulás folyamatában tervszerűen végzi, s ennek keretében feladata a gyermekek minél alaposabb megismerése, amit a tanulók állandó, tudatos megfigyelésével, változatos közös tevékenységek szervezésével, szükség szerinti családlátogatások és különböző vizsgálatok segítségével érhet el;
- fokozatosan szoktatja tanulóit az iskolai élet szabályainak betartására, megismerteti és betartatja velük az iskola házirendjét;
- biztosítja tanulói számára, hogy nyugodt légkörben, türelmes, elfogadó környezetben fejlődjenek;
- feladata a tanulás megszerettetése, a szellemi erőfeszítésekben rejlő örömforrások felfedeztetése, a gyermekek spontán érdeklődésének fenntartása, fejlesztése;
- a tanítási órákon és tanórákon kívüli foglalkozásokon különös gondot fordít a tanulók együttműködési készségeinek, önállóságának és öntevékenységének kialakítására;
- a félévi és az év végi zárás előtti utolsó témazáró, illetve iskolai dolgozatot legkésőbb egy héttel a jegyek lezárása előtt megírattja;
- a kötelező házi feladatokat ellenőrzi, javítja, vagy a tanulókkal javíttatja, és velük együtt értékeli;
- megismeri az általa foglalkoztatott tanulókról szóló szakvéleményeket és szakértői véleményeket, annak ajánlásait figyelembe veszi és mérlegeli az érintett gyermekek tanításkor és osztályzásakor;
- az iskolavezetés jóváhagyásával, a tantárgyfelosztás alapján a lassúbb tempóban haladó gyerekek számára felzárkóztató foglalkozásokat szervezhet lehetőséget biztosítva a javításra;
- foglalkozásain optimálisan felhasználja a rendelkezésére álló szemléltető eszközöket;

- állandó jelleggel gyarapítja szakmai és pedagógiai tudását, a szaktárgya körébe tartozó új tudományos eredmények megismerésére törekszik és a módszertani fejlesztések körében való tájékozódik;
- a megtartott tanítási órák és helyettesített órákat is pontosan, időben dokumentálja;
- részt vesz osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátásában, az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátásában;
- részt vesz iskolai kulturális, és sportprogramok, ünnepek, rendezvények, tanulmányi kirándulások szervezésében, lebonyolításában;
- részt vesz a munkaközösségi, nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken, a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken;
- közreműködik a tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzéseken;
- feladatot vállal a szertárrendezésekben, szakleltárak és tantermek rendben tartásában;

3.6.2. Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

Az osztályfőnököt az igazgató bízta meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnöki munka nevelési tartalmai

Az osztályfőnök céltudatosan irányítja az osztályban folyó nevelő-oktató munkát, összehangolja az iskolai és iskolán kívüli nevelési tényezőket, pedagógiai törekvéseket.

A tanulókkal közösen tervezi, elemzi, és alakítja az osztály életét, biztosítja annak bekapcsolódását az iskola egészének nevelési rendszerébe.

A tanulók közvetlen megismerése és az osztályközösség arculatának formálása kiváló lehetőségeket kínál az iskolai és iskolán kívüli programok: szakkörök, klubdelutánok, sportfoglalkozások, rendezvények, diákgyűlések, utazások, kirándulások, színház-, és múzeumlátogatások stb.

Az osztályfőnöki munka eredményessége érdekében a pedagógus kapcsolatot tart tanítványai szüleivel, erősíti a családból származó pozitív nevelési hatásokat, megismeri a család viszonyulását az iskolához, a gyermekhez. Az osztályfőnöki munka kritikus pontja a torz családi nevelési minták és szokások ellensúlyozása, a negatív társadalmi hatások kivédése.

Célunk, hogy a tanulók fejében megfogalmazódott kérdések ne haljanak el. Gondolkodjanak, kérdezzenek, vitatkozzanak ők és az osztályfőnök is. A válaszokat ne a tanár fogalmazza meg, ő csak a saját véleményét mondja el, de társ legyen a megoldáskeresésben.

Sokszor egy-egy problémát alternatív módon lehet csak kezelni és megoldani, ebben segíthet a szülő is. Lényeges, hogy az osztályfőnök - akinek célja a diákok sokoldalú megismerése és fejlesztése - élvezze ezt a szabadságot adó együttlétet.

Serkentő környezetet teremtsen, bátorítsa a gyermekek autonóm törekvéseit, fogadja el fantázia-világukat. Biztonságos hátteret adjon a gyermekeknek, a fejlesztő szándék mellett is elfogadva őket olyannak amilyenek, hiszen élettapasztalatukat, társadalmi - emberi mintáikat és személyes élményeiket saját környezetükből, életterükből hozzák.

Az osztályfőnöki órákon sajátos rendszerező, szintetizáló módszerrel kerül sor a tanulók nevelésében szerepet játszó nevelési tartalmak, témakörök feldolgozására. Jellemezze az osztályfőnöki órákat a mai fiatalokhoz közel álló tartalom és forma! Az osztályfőnöki óra a helyes vitakultúra

kialakításának nélkülözhetetlen gyakorlóterepe.

Az osztályfőnöki órákon törekedni kell olyan légkör kialakítására, amely feloldja a tanulóknak lévő gátlásokat, segíti a tanulókat abban, hogy őszintén nyilatkozzanak meg a "kényes" témákban is. A feloldódáshoz más környezet kell, mint a hagyományosan merev tantermi berendezés, az egymás hátát látó gyerekekkel. Célszerű a tantermet a lehetőségekhez képest átrendezni, puffokkal, ülőpárnákkal, vitrinekkel, polcokkal, szőnyeggel kiegészíteni.

A falon legyen lehetőség "területeket" kialakítani saját osztály-, faliújságra, akár falfirkára is. Legyen a teremben hagyományos és modern audiovizuális eszköz, kartonok, színes papírok, ollók, ragasztó, színes ceruzák, zsírkréta, festékek, folyóiratok, könyvek, művészeti alkotások reprodukciói. Nem szükséges minden órát ebben a megszokott környezetben tartani, lehet színhely: könyvtár, múzeum, vagy éppen a természet is.

Az osztályfőnök közvetlen pedagógiai tevékenységének jellemzői:

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Az 5-8. évfolyamon kötelező osztályfőnöki órák nevelési témái lehetnek: kötöttek, szabadon választhatók és aktuális eseményekhez kapcsolódóak.
- Az osztályfőnöki óra egyszerre szolgálja az általános műveltség gyarapítását, a világszemlélet és az erkölcsi értékrend alakulását. Fejleszti az önismeretet, felkészíti a tanulókat a kulturált társas kapcsolatok építésére és fenntartására. Hozzájárul a differenciált emberkép és identitástudat alakulásához.
- A tanulókat tudományosan megalapozott ismeretekhez juttatja a természeti- és társadalmi környezetről, az emberről, és megismerteti őket a magatartási szabályokkal és etikai normákkal.
- Szükség van azonban arra, hogy a javasolt osztályfőnöki program koncentrikusan bővülő ismeretrendszerrel már 5. osztálytól járuljon hozzá a fiatalok önismeretének, önfejlesztő stratégiájának és erkölcsiségének alakításához (egészséges életmód, konstruktív életvezetés, magatartás kultúra, erkölcsismeret, vallásismeret).
- Az életkornak megfelelő ember-, és társadalomismeretek nyújtásával segítse elő a tanuló szocializációs folyamatát, természeti és társadalmi környezetébe való beilleszkedését.
- Segítse a tanulót kapcsolat-, és viszonyrendszereinek felismerésében, nevelje értékes és hasznos kapcsolatok kialakítására és ápolására.
- Fejlessze a tanuló szociális érzékenységét, toleranciáját, valamint empátikus képességét az életkornak megfelelő társadalmi problémák iránt.
- szervezzen tanórán kívüli szabadidős foglalkozásokat a tanulók életkorának, igényeinek megfelelően;
- gyakoroltassa a közös iskolai tevékenység minden mozzanatában a kulturált emberi viselkedés szabályait;
- folyamatosan kísérje figyelemmel az osztálytermének rendjét, dekorációját;
- szülői értekezletek, fogadó órák megtartása;
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: naplóvezetés, ellenőrzés, statisztikai adatok, bizonyítványok megírása, hiányzások vezetése, továbbtanulással kapcsolatos teendők ellátása,
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére;
- rendkívüli esetben órát látogat az osztályban;

- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.

3.7. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek helyi rendje

3.7.1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Pedagógusaink feladata, hogy a tehetséget, képességeket úgy gondozza a mindennapok során, hogy a test, lélek, szellem fejlesztésének harmóniájára törekedjen, és ebben megtalálja az egyensúlyt.

Az iskolában folyó képességfejlesztés alapja az életkorokhoz igazodó embertani szempontok szerint kidolgozott tantervre épülő pedagógiai munka.

Fontos, hogy iskolánkban olyan pedagógusok dolgozzanak, akik időben észreveszik a tehetséges tanulókat és mindent megtesznek azért, hogy a jó képességük, tehetségük tovább fejlődhessen.

A következő fázis a tehetség kibontakoztatásához szükséges környezeti, eszközi és anyagi feltételek megteremtése.

A tehetséggondozás feladatainak megvalósítása iskolánkban differenciálással és egyéni tehetséggondozással történik. A differenciálás áthatja az iskola egész nevelési folyamatának feladatait, tartalmát, követelményeit, módszereit, eszközeit, szervezeti formáit, értékelési rendszerét.

Pedagógusaink nevelő-oktató munkájuk során arra törekszenek, hogy a differenciálás módszerével teljes mértékben kibontakoztassák a tanulóknak rejlő képességeket, fejlesszék kreativitásukat, szociális kompetenciájukat, kognitív és affektív szférájukat.

Ennek érdekében:

- A tanítási órákon alkalmazzuk a differenciált foglalkozást,
- A közösségi nevelés mellett nagy figyelmet fordítunk az egyéni bánásmódra,
- Egyéni feladatok adásával igyekszünk kibontakoztatni a gyermek képességeit, tehetségét,
- A tanulók érdeklődésének, adottságainak megfelelően szakköröket szervezünk a tanítási órákba be nem illeszthető ismeretek és készségek elsajátítása érdekében. A szakkörök szervezésénél a sokoldalúságra, a változatosságra törekszünk.
- Folyamatosan részt veszünk a református iskolák számára kiírt pályázatokon, tanulmányi versenyeken, vetélkedőkön.
- Lehetővé tesszük tanítványainknak, hogy bekapcsolódjanak az iskolán kívül megszervezett tanfolyamokba, tevékenységekbe, ha azok összeegyeztethetőek iskolai kötelezettségeikkel.
- A közművelődési intézmények által biztosított lehetőségek kihasználása (múzeum-, hangverseny-, és színházlátogatások; könyvtárakban, levéltárakban végzett kutatómunka stb.).
- Diákönkormányzati tevékenység, diákújság szerkesztése, iskolai rendezvények szervezése.

A tehetséggondozás formái:

A kooperatív tanítási módszer a kerettantervnek is megfelelően a kiscsoportos oktatásban valósulhat meg a legjobban. A humanisztikus együttműködő tanulás során a tanulók az egymásra épülő tárgyi tudásszint mellett érzelmi fejlődésen át válhatnak intelligens értő és megértő "gazdag" emberekké.

Tanórán belül:

- differenciált feladatok adásával
- az önálló tanulás módszerének elsajátításával, fejlesztésével, melynek során megtanítjuk a gyermeket önállóan tanulni, gondolkodni, véleményt alkotni, kreativitását kibontakoztatni
- segédeszközök használatának megtanításával (gyűjtő munka, kutató munka, könyvtárhasználat)
- kiscsoportos tanulásnál csoportszervezéssel, csoportirányítással
- tantervi tartalmat elmélyítő, széles látókört biztosító órai tananyaggal fejlesztő programok felhasználásával

Tanórán kívül:

- Szorgalmi feladatok adásával
- speciális foglalkoztatási lehetőségek, mint pl.: szakkörök, önképző körök, ének és zenekar, stb.
  - Szakköreinkkel igyekszünk minden igényt kielégíteni. A problémás gyerekek között is sok a tehetség. Így nem csak humán és reál tantárgyakhoz kötődő szakköröket, hanem a túlmozgásos gyerekeknek sportszakköröket is indítunk. Az ügyes kezű gyerekeknek manuális tevékenységet és rajzszakkört biztosítunk, igény szerint a 6 vagy 8 osztályos gimnáziumot célba vevőknek angol szakkört szervezünk.
- Különböző versenyeken, pályázatokon való részvételi lehetőségekre hívjuk fel a gyerekek figyelmét s nagy gondot fordítunk a résztvevők felkészítésére.
- Az iskolai és helyi rendezvények, hagyományok lehetővé teszik, hogy különböző produkciókkal, produktumokkal tanulóink bizonyíthassák tehetségüket és gyakorolhassák a nyilvánosság előtti szereplést.

3.7.2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

A tanulási kudarcok jelentős része a tanulási zavarokból következik.

A tanulási zavarok értelmezése:

Tágabb értelemben minden olyan zavar, lemaradás, amely az iskolai tanulást hátrányosan befolyásolja. Szűkebb értelemben a tanulási képesség specifikus vagy globális zavarait jelenti.

Elsődleges feladat a tanulási kudarcok felismerése szűréssel.

Célja azoknak a részképesség-zavaroknak a feltárása, amelyek jelenléte nehezíti vagy akadályozza az olvasás, írás, számolás információt szerző és közlő szerepének kialakulását.

Ennek érdekében minden 1. osztályban elvégezzük a DIFER mérést ahol a kezdő szakaszt követően az osztálytanító szükségesnek ítéli.

Iskolánk is részt vesz a kerületi 1. osztályos bemeneti mérésben.

Felsőbb éves tanulók eredményeinek figyelemmel kísérése, felmerülő probléma esetén az illetékes segítő szolgálattal való kapcsolat felvétele és együttműködés.

A tanulási zavarok típusai:

A. Neurogén tanulási zavarok:

- Dysphasia, (nyelvi fejlődési zavar)
- Dyscalculia (specifikus számolási zavar)
- Dyslexia (olvasási és helyesírási gyengeség)
- Dysgraphia (írászavar)
- Dyspraxia (mozgászavar)

Ezek a gyermek fejlődésében időbeni változásokat idéznek elő, lassítják az észlelési, mozgásos, emlékezeti folyamatok integrációját, a képesség-struktúrán belül különböző mértékű különbségeket idéznek elő.

B. Pszichoreaktív, környezetfüggő tanulási zavarok:

Főként a korai szakaszban elszennvedett környezeti ártalmak hatására jön létre. **Jellemzője:**

- Motivátlanság
- Szorongás
- Túlkövetelés
- Kudarc orientáltság

C. Jó képességekkel rendelkező, kiemelkedő intelligenciával bíró tanulóknál is felléphetnek tanulási zavarok.

Ezek okai lehetnek:

- Hátrányos szocio-ökonómiai státus,
- Korai szocializációs probléma,
- Rossz családi interakció,
- A szülők oktatás- nevelés iránti nem megfelelő attitűdje,
- A nem megfelelő tantervek,
- A nem megfelelő oktatási módszerek,
- A nem megfelelő stratégiák.

Feladatok:

- Differenciált eljárással, felzárkóztató, tehetséggondozó programmal megteremthető az a bázis, amely a tanulási zavarok enyhítését, megszüntetését eredményezheti.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

- Az iskola sokat tehet azért, hogy a gyermek kellemes élményként élje meg az ismeretszerzést, amely biztosítja számára az önkibontakozás lehetőségét. A megelégedettség - mint érzelmi – gondolati - erkölcsi értékelés - aktivitást vált ki. Ébren kell tartani a tanulóban az érdeklődést, bővíteni kell a tanuló motivációs bázisát!
- A tanuláshoz való viszony szorosan összefügg az iskola pszichés klímájával, az iskolai túlterheléssel, a tanár és diák viszonyainak jellemzőivel, a tantárgyi kötődéssel.
- Nagyon sokat javít a tanulás iránti pozitív viszony kialakításában a szorongás-és stresszmentes iskolai légkör, a kölcsönös kommunikációra épített didaktikai szituáció.

Eszközök:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- az iskolaotthon, a napközi otthon;
- az egyéni foglalkozások;
- a felzárkóztató foglalkozások;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a továbbtanulás irányítása, segítése.

3.7.3. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése

A beilleszkedési zavar az elfogadott társadalmi normáktól való eltérő viselkedés. Pontos meghatározása nehéz, mert a társadalomban sokféle párhuzamos normatíva és elvárás-rendszer létezik. Szoros összefüggés van az adott társadalom helyzete, életszínvonala és a normaszegés mértéke, jellege között.

Fontos feladatunknak tartjuk időben felismerni és kiszűrni a beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdő tanulókat. Ez a tevékenység csak akkor eredményes, ha ismerjük a magatartási zavarok megnyilvánulásának leggyakoribb formáit.

Az iskolai nevelő-oktató munkában a tanuló beilleszkedési problémái, zavarai a tanuló eltérő magatartásában figyelhetők meg. A viselkedészavarok megnyilvánulása változatos: az enyhe szorongástól a súlyos neurotikus tünetekig, a csavargástól az erőszakos tettekig, az enyhébb kényszerektől a súlyos pszichotikus megnyilvánulásokig terjedhetnek ki.

Fel kell figyelnünk:

- az agresszív megnyilvánulásokra,
- a közönyre és a passzivitásra,
- az érzelem-szegény, apatikus magatartásra,
- a túlzott félelemre és szorongásra,
- a kifejezett féltékenységre, irigységre,
- a beszédzavarra,
- a hirtelen romló tanulmányi eredményre stb.

A problémák, a nem elfogadható viselkedés számbavétele után következik a viselkedési zavart kiváltó pszichológiai, szociális, esetleg biológiai okok feltárása.

- a családi környezet hatásaiból ered-e (pl. nevelési hibák, a szülők deviáns magatartása),
- a család és az iskola ellentétéből fakad-e,
- iskolai ártalmakra vezethető- e vissza (pl. túl magas követelmények, túl szigorú, autokratikus magatartás, gúny, megszegyenyítés, túlzottan engedékeny, irányítás nélküli nevelés stb.)
- esetleg a kedvezőtlen társas pozíciók (pl. peremhelyzet) következménye

Az időben nyújtott szakmai segítség képes a folyamatot megállítani. Ezért az iskola feladatai között az egyik legfontosabb a helyzet felismerése, jelzése, a megfelelő szakemberhez való irányítás, speciális csoportba való javasolás. Nagyon fontos az együttműködés az egészségügy, a gyógypedagógia és a nevelési tanácsadó szakembereivel.

A beilleszkedési, magatartási zavarok megoldását, ill. enyhítését az alábbi pedagógiai tevékenységekkel kívánjuk elérni:

- békéltető, konfliktusmegoldó stratégia alkalmazásával;
- a felnőttek és a serdülők közötti barátságos viszony kialakításával, amely lehetővé teszi, hogy a tanuló problémáival, érzelmi konfliktusaival, kritikus élethelyzeteiben bizalommal fordulhat tanítójához, tanáraihoz;
- személyes szeretetteljes bánásmód kialakításával;
- teljesíthető, reális követelmények támasztásával;
- a pozitív énkép kialakulásának támogatásával (dicsérettel, biztatással);
- a szülőkkel való rendszeres kapcsolattartással;
- az egy osztályban tanító tanárok együttműködésével, egységes nevelési elvek alkalmazásával;
- az osztályközösség segítő erejének mozgósításával;
- a közös iskolai és iskolán kívüli programok során a peremhelyzetű tanulók bevonásával;
- következetes - a fegyelmi vétségek súlyával arányos büntetési rendszer kialakításával (lásd „a tanulók jutalmazásának és elmarasztalásának rendszerét”);
- az ifjúságvédelmi felelőssel való együttműködéssel;
- szükség esetén pszichológus, ill. más külső szakember segítségének igénybevételével

- **Korrepetálás**
- **Fejlesztő foglalkozások**
- **Egyéni segítségnyújtás**
- **Órai differenciálás, sikerélményt adó feladatok adása**
- **Egyéni motivációk megtalálása**
- **Több felkészülési idő, ill. számonkérésnél hosszabb idő adása**
- **Egyéni értékelés**
- **A problémától függően a számonkérés módjának megválasztása (írásbeli vagy szóbeli)**
- **Kooperatív tanulási technikák alkalmazása a tanórán, ill annak egy részében**
- **Egyéni tanulási technikák tanítása**

- **Iskola pszichológus segítő együttműködése a gyermekkel, ill. a szülővel, pedagógusokkal**
- **A szülővel való folyamatos, segítő kapcsolattartás**
- **Az osztályközösség formálása – keresztényi értékrenden alapuló toleráns magatartás, segítő elfogadás kialakítása**
- **Konkrét segítségnyújtás a felkészülésben osztálytársak részéről**

3.7.4. A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátása:

Az iskolai gyermek-és ifjúságvédelem komplex és preventív tevékenységi rendszer, amelyet a gyermeki szükségletek (szeretet, biztonság, esélyegyenlőség, egészségvédelem) és jogok kiteljesítésére való folytonos törekvés jellemez. Ez a tevékenység nagyfokú érzékenységet, empátiát, tapintatot, szakértelmet igényel.

Ezt a feladatot az alábbi rendszer szerint végezzük:

1. Az iskolában védő, óvó, pártfogó rendszert működtetünk ifjúságvédelmi felelős megbízásával. Az ifjúságvédelmi felelős munkája során személyes, közvetlen kapcsolatot tart a diákokkal, szükség esetén felveszi a kapcsolatot a szülővel, gyermekjóléti szolgálattal, folyamatosan konzultál az érintett osztályfőnökökkel, szaktanárokkal.

2. A tanulók fejlődését veszélyeztető okok feltárása az ifjúságvédelmi felelős, az osztályfőnökök, és az osztályban tanító tanárok feladata, melynek során kiszűrjük a hátrányokkal, tanulási nehézségekkel küzdő gyerekeket, akik bármi miatt válságban vannak, testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésük veszélyeztetve van.

3. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős segíti az iskola pedagógusainak gyermek- és ifjúságvédelmi munkáját. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata különösen:

a) az osztályokat felkeresve tájékoztatni a tanulókat arról, hogy milyen problémával, hol és milyen időpontban fordulhatnak hozzá, továbbá, hogy az iskolán kívül milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel,

b) a pedagógusok, szülők vagy tanulók jelzése, a velük folytatott beszélgetés alapján megismert veszélyeztetett tanulóknál – a veszélyeztető okok feltárása érdekében – családlátogatáson megismeri a tanuló családi környezetét,

c) gyermekbántalmazás vélelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén kezdeményezi, hogy az igazgató értesítse a gyermekjóléti szolgálatot,

d) a gyermekjóléti szolgálat felkérésére részt vesz az esetmegbeszéléseken,

e) a tanuló anyagi veszélyeztetettsége esetén kezdeményezi, hogy az iskola igazgatója indítson eljárást a illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítása, szükség esetén a támogatás természetbeni ellátás formájában történő nyújtása érdekében,

f) az iskolában a tanulók és a szülők által jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények (pl. gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, drogambulancia, ifjúsági lelki segély telefon, stb.) címét, illetve telefonszámát,

g) az iskola nevelési programja, gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatai keretében egészségnevelési program kidolgozásának segítése, végrehajtásának figyelemmel kísérése; szükség esetén intézkedés megtételének kezdeményezése az iskola igazgatójánál, a tanulók, a szülők és a pedagógusok tájékoztatása.

4. A gyermek- és ifjúságvédelmi munka keretében az osztályfőnökök feladatai különösen

a) évfolyamismétlő vagy más iskolából átvett tanulók beilleszkedési problémáinak feltárása, beilleszkedésük segítése,

b) a gyerekek illetve szüleik figyelmének felhívása szociális jellegű támogatásokra (étkezési hozzájárulás, beiskolázási segély, tankönyvtámogatás)

c) kapcsolatfelvétel a veszélyeztetett gyerekekkel és szüleikkel egyéni beszélgetés, szükség esetén családlátogatás útján,

d) információk nyújtása, melyek segítségével a jogi, egészségügyi, szociális és társadalmi problémákat és azok megoldásait jobban megismerhetik,

e) a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzése, feltárása és megszüntetése érdekében kapcsolattartás a szülővel, közreműködés az osztályban tanító tanárokkal és az ifjúságvédelmi felelőssel.

A gyermek- és ifjúságvédelem szorosan kapcsolódik a nevelési-oktatási intézmények pedagógiai tevékenységéhez. Összefügg azzal, hogy az óvodában, iskolában olyan légkört, olyan igazgatási, pedagógiai tevékenységet kell kialakítani, amely eleve kizárja annak a lehetőségét, hogy bármilyen gyermek, tanuló származása, színe, neme, vallása, nemzeti etnikai hovatartozása, vagy bármilyen más oknál fogva hátrányos, kizáró helyzetbe kerüljön. A pedagógiai tevékenységgel szemben támasztott alapvető követelmény, hogy mindenki részére biztosítsa a fejlődéséhez szükséges feltételeket, azokat a lehetőségeket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a gyermek, tanuló képességeit, tehetségét kibontakoztathassa, szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi, vagyoni helyzeténél, vagy bármilyen más oknál fogva fennállnak. A gyermek- és ifjúságvédelem ennek megfelelően széles körben át kell, hogy fogja a pedagógiai munkát, a nevelő és oktató tevékenységet. Legtágabb értelemben ide kell érteni ezért teljes iskolai, nevelő és oktató munkát, minden olyan pedagógiai tevékenységet, amely hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló felkészülhessen a továbbtanulásra, a munkába állásra.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenység magában foglalja a családdal, a szülőkkel való kapcsolattartás rendszerét is, hiszen alapvető célkitűzés, hogy a gyermek családban nevelkedjen, szüleitől kapja meg azt a segítséget, amely ahhoz szükséges, hogy iskolába járjon, és ott eredményesen tudjon felkészülni.

A gyermek- és ifjúságvédelem körébe tartozik a tanulói szervezetek, a diákönkormányzatok létrejöttének segítése, bevonása az iskolai döntéshozatalba, az iskolai munka tervezésébe, az egyes döntések végrehajtásának ellenőrzésébe. Ugyancsak e körbe tartozónak kell tekinteni minden olyan iskolai tevékenységet, amely arra irányul, hogy a tanulók megismerjék jogukat, véleményét nyilváníthassanak az őket érintő kérdésekben.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

A nevelési-oktatási intézmények vezetője felel a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, a nevelő és oktató munka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséért, a tanuló- és gyermekbalesetek megelőzéséért, a gyermek, tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezéséért.

Megfogalmazódik a kötelezettség a pedagógusoknál is a következők szerint:

- A pedagógus alapvető feladata, hogy nevelő és oktató tevékenysége során figyelembe vegye a tanuló egyéni képességét, tehetségét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét és fejlettségét, fogyatékosságát, segítse a gyermek, tanuló képességének kibontakoztatását, illetve, a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermek, tanuló felzárkóztatását. Kötelessége továbbá, hogy a tanulók részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjön.
- A pedagógusnak közre kell működnie a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek, a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. Feladata, hogy a szülőket és a tanulókat az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztassa, a szülő figyelmeztesse, ha gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedéseket tart szükségesnek.
- A pedagógusnak kötelezettsége az is, hogy a tanulók emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsa.

Az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok magukban foglalják mindazokat a feladatokat, amelyek mindahoz szükségesek, hogy a gyermek, tanuló családban történő nevelése, iskolai felkészülése megvalósulhasson, hogy a tanuló személyiségét kibontakoztathassa, tehetségét kifejleszthesse, hátrányát ledolgozhassa, hogy hozzájusson a fejlődéséhez szükséges ellátáshoz. Az iskolának együtt kell működnie a gyermekvédelemmel foglalkozó más hatóságokkal, szervezetekkel, személyekkel annak érdekében, hogy elősegítse a gyermek családban való nevelkedését, a veszélyeztetettség megelőzését és megszüntetését. Szoros kapcsolatra van szükség az iskola, a nevelési tanácsadó, a rendőrség, az ügyészség, a társadalmi szervezetek, az egyházak, az alapítványok között a gyermek- és ifjúságvédelem területén.

A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat ellátó személynek állandó és rendszeres kapcsolatot kell kialakítania a tanulókkal, illetve a szülőkkel. Tájékoztatni kell őket arról, hogy hol és milyen időpontban fordulhatnak hozzá, továbbá, hogy melyek azok az intézmények, amelyek gyermekvédelmi feladatot látnak el.

Az iskolában a tanulók és a szülők által jól látható helyen közzé kell tenni a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények, például a gyermekjóléti szolgálat, a nevelési tanácsadó, a drogambulancia, az ifjúsági lelki segély, a gyermekek átmeneti otthona címét, illetve telefonszámát.

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelősnek a tanuló anyagi veszélyeztetettsége esetén rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítását kell kezdeményeznie az illetékes települési önkormányzat polgármesterénél.

3.7.5. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

A tevékenység célja segíteni azon tanulók beilleszkedését az iskolai környezetbe, akik szociális körülményeiket tekintve, tartós betegségük miatt vagy egyéb okból hátrányos helyzetűek, így különösen a csonka családban felnövő gyermekek vagy munkanélküli szülők gyermekei. Ehhez először elemeznünk kell azokat a károsan ható tényezőket, amelyek hozzájárulnak a hátrányos helyzet kialakulásához.

Ilyenek:

- a családi mikrokörnyezet (pl. lakásviszonyok, jövedelmi viszonyok, kulturális helyzet, nevelési hagyományok stb.);
- a családi házon kívüli környezet (pl. utca, lakóközvet, társas kapcsolatok);
- az iskolai környezet (pl. helytelen nevelői magatartás, rossz tanár-diák viszony, a tanuló peremhelyzete a közösségben stb.);
- A hátrányok számbavétele után meghatározzuk tevékenységünk célját és a hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformákat.

A szociális hátrányok enyhítését iskolánkban az alábbi tevékenységi formák szolgálják:

- Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése.
- Felzárkóztató ill. tehetséggondozó programok szervezése.
- Mentálhigiénés programok.
- Felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatásokon, értesítés (iskolaújság, levél...).
- Motiválás arra, hogy a gyermek napközis ellátásban részesüljön.
- Szoros kapcsolat a polgármesteri hivatallal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.
- A tankönyvtámogatás elveinek, mértékének meghatározása.
- Táborszámú hozzájárulások.
- Pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon.
- Az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata.
- A nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai.
- A szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése.
- A továbbtanulás irányítása, segítése.
- **Iskolai alapítványi támogatás lehetőségének biztosítása**
- **Konkrét célra szervezett adománygyűjtés, ill. segítségnyújtás szervezése**
- **A tanuló fokozott figyelemmel kísérése a pedagógusok, osztályfőnök részéről**
- **Együttműködés az iskolalelkésszel, az iskola pszichológussal, ill. az adott családdal**
- **A törvény által adott lehetőségekről való tájékoztatás, ill. segítségnyújtás annak igénybevételeiben**

- A segítő szolgálatokkal való szoros együttműködés

3.8. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

Az erre vonatkozó jogszabály a 2011. évi CXCV. törvény - a nemzeti köznevelésről, ezen belül is a 48. § 4. bekezdés ad útmutatást.

Tanítványaink közösségét a diákönkormányzat képviseli és az iskolánkban biztosítja a lehetőséget, hogy azokban a kérdésekben, amelyekben a jogszabályok erről rendelkeznek, a diákok egyetértési, illetve véleményezési jogukat gyakorolhassák. A diákok munkáját egy pedagógus segíti.

- A tanuló jogában áll részt venni az osztály és az iskola életének alakításában, részt venni az iskolagyűléseken, valamint a Diákönkormányzat ülésein, és más olyan értekezleten, amire meghívják, s így megismerni, milyen kérdésekben tartanak igényt véleményére és javaslatára; az osztályközösség előtt, az iskolagyűlésen, személyes ügyeiben az osztályfőnöknek
- az emberi méltóság tiszteletben tartásával szabadon véleményt nyilváníthat.
- A tanulók joga, hogy a tanév kezdetén az osztályfőnökök tájékoztatásából megismerjék a jogaik érvényesítéséhez szükséges jogszabályokat, a diákönkormányzathoz fordulhasson érdekképviseletéért.
- A tanulók véleménynyilvánításának és tájékoztatásának fóruma az iskolagyűlés. Ezen kívül minden fontosabb esetben rendkívüli iskolagyűlést hívhat össze a Diákönkormányzat, ha az osztályok kétharmada vagy az igazgató illetve a tantestület javasolja.
- A Diákönkormányzat dönt a tanév során egy tanítás nélküli munkanap időpontjáról és programjáról.
- A tanulók választhatnak és választhatók az osztály és az iskolai önkormányzat valamennyi tisztségére, – tanulmányi eredménytől függetlenül; a választás rendjét a diákönkormányzat működési szabályzata határozza meg.
- Az osztályközösség az osztály ügyeiben önállóan dönthet, az osztályok döntése nem lehet ellentétes a Házirendben leírtakkal, az osztályok jogosultak valamennyi iskolai ügyben javaslatot tenni, véleményüket kifejezni.
- A diákönkormányzat kötelező véleményezési joga szempontjából a tanulók nagyobb közösségének legalább az egy évfolyamra járó tanulók tekinthetők.

3.9. Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei:

Az eredményes nevelő-oktató munka, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház, a tanulói és a pedagógus közösség koordinált, aktív együttműködése. A tanuló, a szülő és a pedagógus az iskolai **nevelés-tanítás-tanulás** folyamatának három egymásra utalt, azonos érdekű szereplője. Az érdekazonosság ellenére az együttműködés alkalmazkodási képességet, empátiát, bizalmat, fegyelmet és sok türelmet kíván mindhárom féltől.

Az együttműködés fontos **feltétele**, hogy a partnerek ismerjék alaposan az iskola **nevelési** programját, különösen annak első szakaszát, amely az itt folyó nevelő-oktató munka **alapelveit, céljait, feladatait, eszközeit és eljárásait** határozza meg. Ez adhatja meg a **tartalmát** az együttműködésnek.

Az elvárások rendszere

A tanulók jogait és kötelességeit a 2011. évi CXC. törvény - a nemzeti köznevelésről 45-46. §-a tartalmazza, valamint a Magyarországi Református Egyház Közoktatási törvényének (az 1998/1. sz. törvénnyel módosított 1995/1. sz. törvény) 40-41.§-a; a szülők jogait a 2011. évi CXC. törvény - a nemzeti köznevelésről 73. §, valamint a Magyarországi Református Egyház Közoktatási törvényének (az 1998/1. sz. törvénnyel módosított 1995/1. sz. törvény) 43.§-a; a pedagógusok jogait és kötelességeit a 2011. évi CXC. törvény - a nemzeti köznevelésről 62-63. §-a és a Magyarországi Református Egyház Közoktatási törvényének (az 1998/1. sz. törvénnyel módosított 1995/1. sz. törvény) 43-44.§-a tartalmazza.

Az alkalmazottakra a Magyarországi Református Egyház Közoktatási törvényének (az 1998/1. sz. törvénnyel módosított 1995/1. sz. törvény) 48. §-ában megfogalmazottak, és az ott felsorolt törvények vonatkoznak.

A fentiek szellemében illetve azok kiegészítéseként megfogalmazhatók a következő jogok és kötelességek:

3.9.1. A tanulói közösséget érintő kapcsolattartási formák

A növendékek

A tanulóknak joguk van ahhoz, hogy az oktatás és nevelés során szeretetteljes bánásmódot, alapos és korszerű ismereteket kapjanak, megismerjék az erkölcsi értékeket és azokkal a gyakorlatban azonosuljanak. Kötelességük ugyanakkor:

- a rendszeres iskolalátogatás;
- a szorgalmas tanulás, a megbízhatóság és pontosság;
- a felelősségtudat a közös munkában;
- a tiszteletteljes magatartás embertársaikkal szemben;
- a készséges együttműködés az iskolai életben;

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

- az iskola épületének, felszerelésének és tisztaságának megóvása;
- az anyagi javak megbecsülése;
- a rendes és gondozott megjelenés iskolában és iskolán kívül;
- fegyelmezett részvétel, alkalomhoz illő öltözet az ünnepeken és ünnepeken.

A tanuló és a pedagógus együttműködésének formái, alkalmi, lehetőségei:

- kötelező tanítási órák,
- nem kötelező iskolai órák,
- szakköri foglalkozások,
- énekkari órák,
- közös kirándulások,
- klubdélutánok,
- közösen végzett hasznos munkák,
- sportversenyek, vetélkedők,
- diák fórumok,
- személyes megbeszélések,

A tanulókat az iskolai diákönkormányzat választott vezetői képviselik. A diákönkormányzatot megbízott pedagógus segíti munkája végzésében.

3.9.2. A szülői közösséget érintő együttműködési formák:

Az együttműködés során először azokat a kérdéseket kell rendezni, hogy milyen módon működhet közre, segítheti a **szülő** az iskolában folyó nevelőmunkát, illetve az iskola milyen módon és formában nyújthat segítséget a **szülőnek** gyermeke helyes neveléséhez.

A szülők joga és feladata, hogy Isten és az emberek tiszteletével és szeretetével olyan családi légkört teremtsenek, amely elősegíti a gyermekek minden irányú nevelését az egyéni és közösségi élet számára. Ezért őket tekintjük az első és legfontosabb nevelőnek. Az iskolának elő kell segítenie, hogy a családban megkezdett vallásos és erkölcsi nevelés folytatódjék, illetve ha ez nincs, akkor segítenie kell a szülőket, hogy közeledjenek a református keresztyén hitelvekhez és erkölcsiséghez.

Együttműködésünk megvalósul, ha:

- megismerik, magukévá teszik és elősegítik az iskola szellemiségének megvalósulását;
- a pedagógusok megértő munkatársaivá válnak gyermekeik nevelésében;
- figyelemmel kísérik gyermekük emberi és erkölcsi fejlődését az iskolában is;
- nevelési gondjaikat a pedagógusokkal megosztva, a kettős nevelés elkerülése érdekében összehangolják az otthoni nevelést az iskolaival;
- segítik iskolai és iskolán kívüli tanulmányi és kulturális előrehaladásukat az iskolai elfoglaltságokkal összhangban;
- rendszeresen eljárnak a szülői értekezletekre és fogadóórákra;
- résztvesznek a szülők közös rendezvényein és a Szülői Fórum / SZMK. munkájában.

1. A szülők részéről a nevelőmunka segítéséhez az alábbi közreműködési formákat várjuk el:

- aktív részvételt az iskolai rendezvényeken,
- őszinte véleménynyilvánítást,
- együttműködő magatartást,
- nevelési problémák őszinte megbeszélését, közös megoldását,
- a családi nevelésben jelentkező nehézségek közös legyőzését,
- érdeklődő-segítő hozzáállást,
- szponzori segítségnyújtást.

2. Iskolánk a gyermekek helyes neveléséhez a következő segítségnyújtási formákat kínálja:

- osztály szülői értekezletek (félévente legalább egy),
- fogadó órák,
- családlátogatások,
- rendkívüli megbeszélések,
- nyílt napok, nyílt órák szervezése
- rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről, magatartásáról,
- pályaválasztási tanácsadás

3. Jól segíthetik az **együttműködést** az iskolánkban kialakult hagyományok közös ápolása, fejlesztése, az iskolai ünnepek egyéb rendezvények is.

Ezek a következők:

- tanévnyitó istentisztelet,
- iskolai vers- és prózamondó versenyek,
- családi délelőtt
- karácsonyi műsor, ünnepi istentiszteletek
- farsangi rendezvények,
- anyák napi műsorok,
- néptáncos évadzáró műsor
- ballagási ünnepség,

- tanévzáró istentisztelet

A felsorolt események alkalmat teremtenek az iskola számára, hogy bemutathassa a nevelő-oktató munka folyamatát, annak eredményeit és nehézségeit a szülők számára. A szülők közvetlen tapasztalatokat szerezhetnek gyermekeik fejlődésével, haladásával kapcsolatosan. A programok lehetőséget adnak a szülők aktív részvételére, az együttműködésre is.

A szülők közösségének képviselői szervei: osztály SZMK választmányok, Szülői Fórum.

3.10. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

3.10.1. A vizsgaszabályzat hatálya, célja

3.10.1.1. A vizsgaszabályzat célja

Az iskola pedagógiai programja meghatározza az iskola nevelési programját, ennek keretén belül a tanulmányi vizsgák és az alkalmassági vizsgák szabályait

A tanulmányok alatti vizsga helyi szabályainak kialakításai azokat a normákat tartalmazzák, amelyek a vizsgán való részvétel és a vizsgázás valamint a vizsgáztatás – jogszabályi keretek között – meghatározható intézményi specifikumait érintik.

A tanulmányok alatti vizsga (javítóvizsga, osztályozó vizsga, különbözeti és pótló vizsga) a tanulmányi kötelezettség teljesítésének atipikus formája.

Jogszabályi háttér: a nevelési-oktatói intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a tanulmányi kötelezettségek teljesítéséről.

3.10.1.2. A vizsgaszabályzat pontjai

- A vizsgát a tanév helyi rendjében meghatározott időszakban (vizsgaidőszak) lehet tenni, azzal, hogy az igazgató ettől eltérő időpontot is kijelölhet.
- A vizsga időpontjait az igazgató jelöli ki, melyet a helyben szokásos módon valamint az intézmény honlapján közzétesz.
- A vizsga időpontjáról (év, hónap, nap, óra, perc) és helyszínéről (cím, épület, terem száma) a vizsgázó, illetőleg a kiskorú tanuló esetén a szülő (gondviselő) minimum a vizsga kezdete előtt 10 nappal térivevényes postai értesítést kap.
- Egy vizsgaidőszakban legfeljebb két évfolyam tananyagából tehető vizsga. Három évfolyam anyagából csak rendkívül indokolt esetben igazgatói engedéllyel lehet vizsgázni.
- Az osztályozó vizsga kérelemre történő letételét az igazgató engedélyezi. Az osztályozó vizsgára való jelentkezés az iskola titkárságán elérhető formanyomtatványon történik, az igazgató által meghatározottak és kihirdetettek szerint. A jelentkezési lapot a tanuló, valamint kiskorú tanuló esetében a gondviselő is aláírja). Az osztályozó vizsga napján a tanuló mentesül a tanórák látogatásának kötelezettsége alól.

- A vizsga követelményeit az iskola helyi tantárgyi tantervében foglaltak határozzák meg. A vizsga részletes követelményeiről a tanuló a vizsga előtt legalább 6 héttel írásbeli tájékoztatást kap. A tantervi követelmények az iskola honlapján folyamatosan megtekinthetők
- A vizsgakötelezettség a tanulónak az évfolyam követelményeiben megállapított valamennyi tantárgyra vonatkozhat. Ez alól felmentést csak a szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak alapján, az igazgató adhat engedélyt.
- Az osztályozó vizsgák alkalmával a készségtárgyak (vizuális nevelés, ének-zene, tánc-és mozgás) értékelése: megfelelt-nem felelt meg jelöléssel történik.

Vizsgaforma, vizsgarészek

- szóbeli vizsga
- írásbeli vizsga

3.10.1.3. A vizsgaszabályzat hatálya

- Az írásbeli vizsga időtartama – a szakvélemény alapján ettől eltérést lehetővé tevő esetek kivételével – tantárgyanként és évfolyamonként 45 perc, magyar nyelv és irodalom tantárgyból 60 perc.
- Egy napon legfeljebb két írásbeli vizsgát lehet tenni.
- A szóbeli vizsgát az iskola szakos tanáraiból az igazgató által kijelölt vizsgabizottság előtt kell megtartani. A vizsgabizottság kérdező tanára lehetőleg az a tanár legyen, aki a tanulót előzőleg tanította.
- Az elnöki teendőket az igazgató vagy a megbízottja látja el.
- A vizsgán az elnökön és a kérdező tanáron kívül még egy vizsgabizottsági tagnak jelen kell lennie.
- A tanulónak az írásbeli vizsgán kihúzott tétel (ami több feladatból állhat) kidolgozására legalább 20 percet kell biztosítani, kivéve a 1. pontban tett kivételt.
- A szóbeli feleletek maximális időtartama 15 perc. Ha a tanuló a feladatát nem tudja megoldani, teljes tájékozatlanságot, árul el az elnök egy alkalommal póttételt húzathat vele. Erre is 20 perc a felkészülési idő, valamint 15 perc a felelet időtartama.
- A vizsgázó osztályzatát a két felelet százalékos átlaga alapján kell megállapítani.
- Azt a vizsgázót, aki akár az írásbeli, akár a szóbeli vizsgán figyelmeztetés ellenére meg nem engedett eszközt használ, az igazgató a vizsga folytatásától eltilthatja, a vizsgaeredménye: elégtelen. Az indokolatlanul félbehagyott vizsgát úgy kell tekinteni, mint ami nem sikerült. Az önhibán kívüli; indokolt vizsgamegszakítás esetén módot kell adni, annak megismétlésére.
- A vizsga a vizsgázó számára díjtalan
- A szabályosan megtartott vizsga nem ismételhető meg.
- A vizsgáról jegyzőkönyv készül az elnök és a tagok aláírásával, melyet az iskola irattárában a jogszabályban meghatározott ideig kell őrizni.
- A jegyzőkönyv vezetéséért és hitelességéért a vizsgabizottság elnöke felel.
- A jegyzőkönyvben minden vizsgázót külön jegyzőkönyv nyomtatványon kell jegyezni.
- A jegyzőkönyv melléklete a vizsgázó írásbeli dolgozata és feladatlapja, valamint a diák szóbeli felkészülés alatti jegyzetei. Az írásbeli feladatlapot és jegyzetelés (vázlatkészítés) céljára kapott papírlapot az iskola körbélyegzőjével el kell látni. A tanuló és a szülő kérésre, egyeztetett időpontban a vizsgaelnök jelenlétében a vizsgadokumentumokba betekinthez, írásos megjegyzést fűzhet az értékeléshez, melyet jegyzőkönyvbe kell venni.
- Az írásbeli dolgozatot a szaktanár piros tollal javítja, a hibák megjelölésével értékeli és aláírásával látja el. A javítás téves bejegyzéseit látható módon szignálva kell eszközölni.

- A vizsga eredményét a törzslapba és a bizonyítványba a jogszabályban meghatározott záradékokkal be kell vezetni.
- Az vizsgaeredmény kihirdetésének legkésőbb a vizsgát, több vizsga esetén a legutóbb teljesített vizsgát követő második munkanapon meg kell történnie.

3.10.1.4. Az értékelés rendje

Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái és rendje

Az írásbeli számonkérés eleme lehet például a házi feladat; a feladatlap, tesztlap kitöltése, a dolgozat; házi dolgozat.

Szóbeli számonkérés: a felelet, beszámoló, kiselőadás megtartása.

Fontos, hogy tanítványaink beszédképessége fejlődjön, ezért arra kell törekednünk, hogy a szóbeli számonkérés nagyobb szerephez jusson a mindennapi oktatásban.

- Az egyenletesebb terhelés érdekében a tantestület tagjai elfogadják, hogy egy tanulócsoporthoz egy napon legfeljebb két témazáró dolgozat íratható. Ezért a dolgozat várható időpontját legalább egy héttel a megírása előtt be kell jelenteni.
- A témazáró után dolgozatjavító órát kell beiktatni.
- A dolgozatok kijavításának határideje: maximum 2 hét.

Az ellenőrzést értékelés követi. Célja a teljesítmény mérése; visszajelzés a tanuló, a szülők és persze a pedagógus számára. Fontos, hogy az értékelés tükrözze az aktuális tudásszint mellett a tanuló fejlődését, a tananyag elsajátítására befektetett energiáját is, mert csak így, komplexen fejtheti ki személyiségfejlesztő hatását.

Az osztályzásnál az ötfokozatú skálát használjuk az 1993. évi LXXIX. a közoktatásról szóló törvény 70.§ első (5) bekezdése szerint. Kiemelkedő teljesítmény esetén szaktanári dicséret adható.

Annak érdekében, hogy az értékelés a lehető legobjektívebb képet adja, az egyes munkaközösségek az írásbeli munkák javításához egységes százalékszámítási rendszert dolgoznak ki, amelyet a tanulókkal is ismertetnek.

Félévente tantárgyanként minimum 4-5 osztályzat szükséges, ebből lehetőleg 1 legyen szóbeli jegy. A nagyobb óraszámú tanított tárgyaknál legalább a heti óraszámnak megfelelő havi érdemjegy alapján alakítjuk ki az adott félév osztályzatát. Idegen nyelveknél – a tárgy jellegéből következően – arra törekszünk, hogy a tanulónak minél többször legyen alkalma tudásszintjéről szóban is számot adni.

A tanulók egészségügyi és pszichés problémáit, esetleg a családi háttérből eredő nehézségeit mindig mérlegelve módot kell adnunk arra, hogy a tanuló tudásának gyarapodásáról, képességeinek fejlődéséről számot adjon. Ennek módját a szaktanár joga megállapítani, s a javítás lehetőségéről, idejéről, feltételeiről is ő ad tájékoztatást a tanulóknak.

Az érdemjegyeknek a naplóba való rendszeres beírása a tanár kötelessége.

Az osztályzatok mellett legalább olyan fontos a teljesítmény szóbeli értékelése feleletnél, dolgozatkiosztáskor, a félév zárásaként.

A tanuló előmenetelének érdemjeggyel való értékelése félévkor és év végén a szaktanár joga és kötelessége. Ha a tantárgy oktatása félévkor fejeződik be, a tanuló osztályzatát az év végi bizonyítványban kell feltüntetni.

- A tanuló magasabb évfolyamba lépését az 1993. évi LXXIX. közoktatásról szóló törvény 71.§-ának első (5) bekezdése szabályozza.

- Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja. Az évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait az a tanuló is, akit fegyelmi büntetésként az adott iskolában eltiltottak a tanév folytatásától.
- A magántanulók jogviszonyát a 11/1994. MKM rendelet 23.§-ának első (5) bekezdése szabályozza.
- Az egyéni tanrendben tanuló diákok, ill. a tartósan külföldön tartózkodó diákok félévi és évvégi osztályvizsgálója során a készségtárgyak (ének-zene, vizuális kultúra, testnevelés, néptánc) értékelésénél a megfelelt/ nem felelt meg értékelést használjuk.

3.10.2. A vizsgatárgyak részei és követelményei

Történelem

- szóbeli feladat: napi órára felkészülés – új anyagként – 1-2 alfejezet
- témazáró dolgozat esetén 1 fejezet (maximum 8 alfejezet)
- írásbeli feladatot tanévenként néhány alkalommal (maximum 3-4) egy-két oldal terjedelemben

Magyar nyelv és irodalom

- új anyag feldolgozása nem adható házi feladatként, kivéve írók, költők életútja, életrajza megadott szempontok szerint
- minden félév elején kijelöljük a tananyaghoz kapcsolódó memoriterek és a számonkérés időpontját a hónap megjelölésével
- a kötelező és ajánlott irodalom listáját (nagyepika, dráma) ismertetjük a nyári szünetet megelőzően, a 7. és 9. évfolyamon a tanév elején
- olvasónapló készítése évente maximum 2-3 mű feldolgozásával megadott szempontok alapján
- házi dolgozat maximum két félévente a fogalmazási készség fejlesztésére
- különböző stílusrétegű szövegek feldolgozása szövegértési feladatokkal

Idegen nyelvek

- a házi feladat az órai munka egyéni folytatása, a tanultak begyakoroltatása
- új nyelvtani anyag feldolgozása nem adható fel otthonra
- a házi feladat ne legyen nehezebb, mint az órai feladatok, illetve ne haladja meg a tanulók tudásszintjét és képességeit
- a tanár igazítsa a házi feladat mennyiségét a csoport szintjéhez
- a feladatok mennyisége az emelt szintű csoportoknál több lehet
- a házi feladatot a tanár mindig ellenőrizze

Számítástechnika

- otthoni feladatként adható gyakoroltató (számítógépes, vagy írásbeli) feladat
- a házi feladat mennyisége nem haladhatja meg az egy tanórán elvégezhető feladatok mennyiségét
- otthoni feladatként adható anyaggyűjtés és/vagy feladatterv készítése, de az ilyen jellegű feladat elvégzésére legalább egy hetet kell adni

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

- számítógépes feladat esetén biztosítani kell a tanulóknak az iskolai gépekhez való hozzáférést a délutáni órákban a szaktanárral történő előzetes megbeszélés alapján

Matematika

- Új anyag feldolgozása házi feladatként nem adható
- Írásbeli házi feladatként az órán megoldott feladatokhoz hasonló típusú feladatok adhatók
- A házi feladatok mennyisége tananyagtól függően csak annyi legyen, hogy a biztos feladatmegoldáshoz szükséges rutint a tanuló megszerezhesse (a túlerheltség elkerülése érdekében ezért a tanár a házi feladat feladása előtt mindig célzottan és gondosan válasszon feladatokat)
- A házi feladatok megoldása közben a tanulók mindig találkozhatnak problémákkal, ezért szoktassuk a tanulókat arra, hogy a problémák kerüljenek feljegyzésre. Adjunk alkalmat arra, hogy később órán ezekre visszatérhessünk.
- A házi feladatok kijelölésénél differenciált módon is gondolkodjunk. Ha lehetséges, jelöljük meg azokat a feladatokat, melyeket előbb – utóbb mindenkinek meg kell tudni oldania. A gyengébb, illetve jobb képességű tanulóknak külön is adhatunk házi feladatokat.
- A témazáró dolgozatok utolsó előkészítési fázisában érdemes megjelölni a témazárhoz hasonló feladat csoportokat. Ezeket írásban ne kérjük számon, de a felkészülés elősegítését jól szolgálhatja.
- A házi feladatok ellenőrzése minden esetben nem lehetséges, de legyenek szűrőpróba szerű ellenőrzések a rendszerességre szoktatás érdekében.
- Ha valaki rendszeresen nem készíti el a házi feladatát, a sorozatos hanyagságot osztályzattal is értékelhetjük (esetleg a szülőkkel is felvehetjük a kapcsolatot).
- Egyszerűbb témakörök feldolgozásához igénybe vehetünk diák segítséget, melyet siker esetén jutalmazunk.

3.11. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

3.11.1. Tanulói jogviszony létesítése

Intézményünknek beíratási körzete nincs.

Iskolánkba önkéntes elhatározásból, az intézményünk pedagógiai programjába foglaltakat elfogadó és támogató bármely magyar állampolgár gyermeke jelentkezhet.

A jelentkezés előfeltétele még, hogy a gyermek rendelkezzen engedélyező iskolaérettségi szakvéleménnyel.

3.11.1.1. Belépés az iskolába

A beiratkozás előtt az iskola egy ismerkedési délutánt tart, amikor a szülők bővebb tájékoztatást kapnak az intézmény életéről. Ez alatt a gyerekek egy játékkal egybekötött kreatív foglalkozáson vesznek részt, és ott ismerkednek egymással, és a tanárokkal.

3.11.1.2. Átvétel másik iskolából

A tanuló átvételéről az igazgató az érdekelt osztályfőnök véleményének ismeretében dönt. A tantárgyi rendszerek, tananyagok összevetése után az igazgató különbözeti vizsgát/kat írhat elő. A felkészülési időre a diák felmentést kaphat az adott tárgyból.

3.12. A felvételi eljárás különös szabályai

Az iskolába történő felvételtől a fenntartó gyülekezet lelkészével történt egyeztetést követően az igazgatóhelyettesnek valamint az érintett osztálytanítók, osztályfőnökök véleményének figyelembe vételével az igazgató dönt.

A felvételtől illetve az elutasításról legkésőbb a jelentkezés határideje után két héttel tájékoztatni kell a szülőket.

A felvétel tekintetében előnyt élveznek a már beiratkozott tanulók testvérei, a fenntartó gyülekezet tagjainak gyermekei és unokái, a református vallásúak, a szociálisan rászorultak, valamint a kispesti jelentkezők, közülük is kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.

Az intézmény óvodájából az iskolájába jelentkező gyerekek felvétele automatikusan megtörténik, kivételt képez, ha a következő esetek valamelyike áll fenn:

- nem megfelelő magaviselet
- iskolaéretlenség
- a megfelelő fejlődéshez speciális iskolára van szükség
- a szülők gyermekük harmonikus fejlődése érdekében nem hajlandóak együttműködni az intézmény munkatársaival

HELYI TANTERV ISKOLAI INTÉZMÉNYEGY- SÉG

I. AZ INTÉZMÉNYEGYSÉG HELYI TANTERVE

4. Az intézményegység helyi tanterve

4.1. A választott kerettanterv megnevezése

A nemzeti köznevelési rendszer tartalmi és működési kereteinek átalakításának folyamatában 2020. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben új követelményeknek kellett megfelelnie az iskolai pedagógiai munkának, életbe lépett a 2020-as NAT.

Törvényi háttér:

2011 évi CXCV. törvény a Nemzeti köznevelésről
5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet. A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról

Intézményünk a Magyar Református Egyház által kiegészített református többletet tartalmazó a Nemzeti Alaptantervre épülő kerettantervet használja az oktatás-nevelés során.

4.2. Az új NAT (2020) óraszámai:

Az 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámai, 2020								
Heti óraszám/évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5	4	4	3	3
Matematika	4	4	4	4	4	4	3	3
Történelem					2	2	2	2
Állampolgári ismeretek								1
Etika/hit és erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Első élő idegen nyelv				2	3	3	3	3
Fizika							1	2
Kémia							1	2
Biológia							2	1
Földrajz							2	1
Természettudomány					2	2	2	2
Környezetismeret			1	1				
Ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
Vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
Digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
Hon- és népismeret					1			
Dráma és színház					1			
Osztályfőnöki					1	1	1	1
Összesen:	22	22	22	23	27	26	28	28
Kötelező óraszám	22	22	22	23	27	26	28	28
Szabadon tervezhető óra	2	2	2	2	1	2	2	2
Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30
A régi maximális órakeret	26	26	26	27	29	30	32	32
Heti óraszám csökkenése	2	2	2	2	1	2	2	2

4.3. Tervezett órahálónk a 2024/25-ös tanévtől

Alsó tagozat:

tantárgyak	1.évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
magyar nyelv és irodalom	7+1 4olvasás 4 írás	7 4 olvasás 2 nyelvtan 1írás	5+1 (szabadon felhasználható óra) 3 olvasás 3 nyelvtan, szövegalkotás	5+0,5 (szabadon tervezhető óra) 2,5 olvasás 3 nyelvtan, szövegalkotás
matematika	4	4	4+1 (szabadon tervezhető óra)	4+0,5 (szabadon tervezhető óra)
hit és erkölcsstan	1+1	1+1	1+1	1+1
környezetismeret	beépítve a magyarban a felhasználható órákeretből+ erdei suliban	1 (szabadon tervezhető órából)	1	1
éneke-zene	2	2	2	2
vizuális kultúra	2	2	2	1
technika és tervezés	1	1	1	1
digitális kultúra	-	-	1	1
testnevelés 1	3	3	3	3
testnevelés 2	2	2	2	2
első idegen nyelv: angol nyelv	-	-	-	2
kötelező óraszám:	22	22	22	23
szabadon felhasználható:	2	2	2	2
maximális órakeret:	24	24	24	25
kialakult óraszám:	24	24	25 (hittan óraszám miatt)	25

Az egyházi iskolákban a 2. hittan óra nem feltétlen a szabadon tervezhető óraszám felhasználását jelenti.

Megjegyzés:

A szabadon felhasználható órakereteket 1-1 esetben a hittanra tettük.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS
ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA 2.1

FELSŐ TAGOZAT				
	5. évfolyam	6.évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
magyar nyelv és irodalom	4+0,5 (+szab. választh. fele)	4+1 (szab. választh.)	3+1 (szab. választh.)	3+1 (szab. választh.)
matematika	4+0.5 (szab. választh. fele)	4	3+1 (szab. választh.)	3+ 0.5 (szab. választh. fele)
történelem	2	2	2	2
állampolgári ismeretek	-	-	-	1
hit és erkölcstan	1+1	1+1	1+1	1+1
első idegennyelv: angol nyelv	3	3	3	3
természettudomány	2	2	-	-
fizika	-	-	1,5 (1)	1,5 (2)
kémia	-	-	1,5 (1)	1,5 (2)
biológia			1,5 (2)	1,5 (1)
földrajz			1,5 (2)	1,5 (1)
énekezen	2	1	1	1
vizuális kultúra	1	1	1	1
technika és tervezés	1	1	1	-
digitális kultúra	1	1	1	1
testnevelés 1	3	3	3	3
testnevelés 2	2	2	2	2
hon- és népismeret		beépítve a magyarba és néptáncba	-	-
dráma és színház		1 – (25/26-tól)	-	-
osztályfőnöki	1	1	1	1
egyházi ének	beépítve az énekbe	1 (csak a 24/25-ös tanévtől)	-	(beépítve az áhítatba)
kötelező óraszám	27	26	28	28
szabadon tervezhető óraszám	1	2	2	2
maximális órakeret	28	28	30	30
kialakult óraszám	29	29	31	30.5
áhítattal:	30	30	32	31,5

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS
ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

megjegyzések:

- Az egyházi éneket 5. osztályban beépítjük az egyik énekórába ill. a hétkezdő áhítatba.
- Az egyházi ének 8.osztályban a hétkezdő áhítat alatt lesz megtartva.
- A 2024/25-ös tanévben a 6. osztálynak is kell egyházi éneket tartani, mert nekik 5.-ben még nem volt.

FELSŐ TAGOZAT I. FÉLÉV

	5. évfolyam	6.évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
magyar nyelv és irodalom	4+0,5 (+szab. választh. fele)	4+1 (szab. választh.)	3+1 (szab. választh.)	5 (szab. választh.)
matematika	4+0.5 (szab. választh. fele)	4	3+1 (szab. választh.)	5 (szab. választh. fele)
történelem	2	2	2	2
állampolgári ismeretek	-	-	-	1
hit és erkölcsstan	1+1	1+1	1+1	1+1
első idegennyelv: angol nyelv	3	3	3	3
természettudomány	2	2	-	-
fizika	-	-	1	1
kémia	-	-	2	1
biológia			2	1
földrajz			1	1
énekezen	2	1	1	1
vizuális kultúra	1	1	1	1
technika és tervezés	1	1	1	-
digitális kultúra	1	1	1	1
testnevelés 1	3	3	3	2
testnevelés 2	2	2	2	2
hon- és népismeret	beépítve a magyarba és történelembe	beépítve a magyarba és történelembe	-	-
dráma és színház		1 – (25/26-tól)	-	-
osztályfőnöki	1	1	1	1
egyházi ének	beépítve az énekbe	1 (csak a 24/25-ös tanévben)	-	1 (beépítve az áhítatba)
kötelező óraszám	27	26	28	28

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS
ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA 2.1

szabadon tervezhető óraszám	1	2	2	2
maximális órakeret	28	28	30	30
kialakult óraszám	29 (+1hittan)	29	31	30
áhitattal:	30	30	32	31
megjegyzések:				
<ul style="list-style-type: none"> - Az egyházi éneket 5. osztályban beépítjük az egyik énekórába ill. a hétkezdő áhitatba. - Az egyházi ének 8.osztályban a hétkezdő áhitat alatt lesz megtartva. - A 2024/25-ös tanévben a 6. osztálynak is kell egyházi éneket tartani, mert nekik 5.-ben még nem volt. 				

FELSŐ TAGOZAT – II. FÉLÉV

	5. évfolyam	6.évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
magyar nyelv és irodalom	4+0,5 (+szab. választh. fele)	4+1 (szab. választh.)	3+1 (szab. választh.)	3 (szab. választh.)
matematika	4+0.5 (szab. választh. fele)	4	3+1 (szab. választh.)	2 (szab. választh. fele)
történelem	2	2	2	2
állampolgári ismeretek	-	-	-	1
hit és erkölcsstan	1+1	1+1	1+1	1+1
első idegennyelv: angol nyelv	3	3	3	3
természettudomány	2	2	-	-
fizika	-	-	1,5 (1)	2
kémia	-	-	1,5 (1)	2
biológia			1,5 (2)	2
földrajz			1,5 (2)	2
ének-zene	2	1	1	1
vizuális kultúra	1	1	1	1
technika és tervezés	1	1	1	-
digitális kultúra	1	1	1	1
testnevelés 1	3	3	3	4
testnevelés 2	2	2	2	2
hon- és népismeret	beépítve a magyarba és történelembe	beépítve a magyarba és történelembe	-	-
dráma és színház		1 – (25/26-tól)	-	-
osztályfőnöki	1	1	1	1

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS
ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

egyházi ének	beépítve az énekbe	1 (csak a 24/25-ös tanévben	-	1 (beépítve az áhítatba)
kötelező óraszám	27	26	28	28
szabadon tervezhető óraszám	1	2	2	2
maximális órakeret	28	28	30	30
kialakult óraszám	29 (+1hittan)	29	31	31
áhítattal:	30	30	32	32
megjegyzések:				
<ul style="list-style-type: none"> - Az egyházi éneket 5. osztályban beépítjük az egyik énekórába ill. a hétkezdő áhítatba. - Az egyházi ének 8.osztályban a hétkezdő áhítat alatt lesz megtartva. - A 2024/25-ös tanévben a 6. osztálynak is kell egyházi éneket tartani, mert nekik 5.-ben még nem volt. 				

4.4. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tankönyv, taneszköz kiválasztása - az iskola helyi tantervének függvényében - a szakmai munkaközösség és a szaktanár kompetenciája és felelőssége.

A tankönyv kiválasztásánál a helyi tanterv követelte kompatibilitáson kívül figyelembe veendő szempontok:

- a tankönyvpiac rendjéről szóló többször módosított 37/ 2001. évi törvényen foglaltak betartása, pl. Szülői Fórum jóváhagyása
- az iskola pedagógiai programjában szereplő célok megvalósítását a lehető legoptimálisabban segítse elő
- tankönyvcsaládhoz, komplex eszközrendszerhez tartozás előnyben részesítése
- költségek csökkentése, többszöri használhatóság
- eszközesztétikum, tartósság
- a Református Pedagógiai Intézet ajánlása

A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt (a megelőző tanév májusában) tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége. (A törvényben meghatározott tanulók köre ingyen juthat tankönyvhöz.

Az iskola arra törekszik, hogy saját költségvetési keretéből, illetve más támogatásokból egyre több nyomtatott taneszközt szerezzen be az iskolai könyvtár számára. Ezeket a taneszközöket a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók ingyenesen használhatják.

4.5. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása:

Iskolánkban a tanítási-tanulási tevékenységrendszer céljait, feladatait, a gyermek és a serdülőkor sajátosságainak figyelembevételével, az óvodára építve, 4 egymásra épülő pedagógiai szakaszra bontjuk:

1. az 1-2. évfolyam a bevezető

2. a 3-4. évfolyam a kezdő
3. az 5-6. évfolyam az alapozó
4. a 7-8. évfolyam a fejlesztő szakasz.

Ezekhez a szakaszokhoz konkrét tantárgyi tartalmakat, elvárásokat, követelményeket, kiemelt sikerkritériumokat rendelünk.

Ezeket a gyermekek tudásának -ismereteinek szintje, neveltségi szintje és motivációs szintje szerint rendszeresen felülvizsgáljuk és szükség szerint módosítjuk..

Iskolánk tartalmi munkájában a hittan, egyházi ének, az anyanyelv, a matematika, a művészeti tantárgyak (vizuális kultúra, ének, néptánc) oktatását—nevelését kezeljük kiténtetetten.

A bevezető és a kezdő szakasz közös feladata a kommunikációs képességek, az olvasási készség, beszédképesség a szövegértés és a szövegalkotás folyamatos fejlesztése. A megismerési képesség fejlesztésében nagyon lényeges a szemléletes megfigyelések biztosítása, a megfigyelések szóbeli alkalmazása, ezáltal a fogalmi készlet és szókincs növelése.

A másik fontos feladat. a biztos számfogalom kialakítása az alpműveletek elsajátítása, a logikus gondolkodás fejlesztése. A gondolkodási képességek fejlesztésekor a rendszerezési, kombinatív, szabályalkotó képesség fejlesztése tapasztalati szinten, tárgyakkal, játékokkal elsősorban manipulációs úton. Alapvető jártasságok és készségek kialakítása a szöveges feladatok megoldása terén.

Az általános iskola feladata a tanítás-tanulás magas fokú, a kor színvonalához és a megváltozott követelményekhez igazodó megszervezése.

A cél, nem csupán az ismeretek elsajátítása, hanem olyan széles spektrumú tevékenységrendszeren alapuló, komplex személyiségfejlesztés, melynek hatására a tanulóban fokozatosan kialakul az önálló művelődés igénye, valamint olyan magatartásformákkal gazdagoknak, melyek az egyén és a közösség számára egyaránt hasznosak, így a későbbi társadalmi beilleszkedés segítői.

Az értelmi felkészültség olyan pszichikus nagy rendszer, amely az információk kezelését oldja meg sajátos motívumok (érdeklődés), képességek /megismerés, kommunikáció, gondolkodás, tanulás, (képességek pl. íráskészség) és ismeretek (pl. nyelvtani fogalmak) készleteinek felhasználásával.

Az is lényeges, hogy a séták, kirándulások, erdei iskolák során ébredjen fel benne a vágy a természet szeretetére, megismerésére és megóvására.

4.5.1. Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A bevezető szakaszban az iskolai szocializáció kialakítására hosszabb, néhány hónapra nyújtott időtartamot biztosítunk. Ez időszak alatt, az óvoda és az iskola közötti átmenetet könnyítjük meg rugalmasabb tanulási időszervezéssel, esetenként hosszabb szünetekkel, reggeli beszélgetésekkel, élettérszervezéssel (beszélgető -és játszósarok kialakítása stb.).

Pedagógiai tevékenységünkben a nevelés területén az iskolai közösségek megalapozását, az osztályok közösséggé kovácsolódását segítik elő a gyakori séták, közösségi játékok, az osztálykeretben tartott közös áhítatok, ünnepek (névnap, születésnap, stb.), a kirándulások.

Az iskolába érkező gyermekek képességeiről, készségeiről ún. „bemeneti” méréssel tájékozódunk. (Szükség esetén elvégezzük a Differ mérést) Pedagógiai tevékenységünket az eredmények tudatában tervezzük meg. Ebben a szakaszban a vizsgálatok eredményének következménye-

ként alakítjuk ki a felmerülő pedagógiai problémák kezelésének lehetőségeit. (dyslexia, dyscalculia, dysgráfia, hiperaktivitás, magatartási zavarok stb.) A „bemeneti” mérés teszi lehetővé a pedagógiai hozzáadott érték mérését is.

4.5.2. A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a Nat elveiből következő motiválási és tanulásszervezési folyamat.

A kezdő szakaszban a tanulókat egyéni fejlődési ütemüknek figyelembevételével juttatjuk el alapvető képességeik és készségeik olyan állapotába, amelyek lehetővé teszik számukra az alapképzési ciklus eredményes lezárását.

A tanuló iskolai előrehaladását ebben az időszakban a ténylegesen működő differenciált tanítás- tanulás biztosítja. Évfolyamonként a továbbjutás feltételeit, tantárgyi követelményeit szabályozzuk, melyről a szülőket év elején tájékoztatjuk. A feladatok megoldásánál az egyszerűbbtől haladunk az egyre összetettebb felé. Fontos a tapasztalatok gyűjtése, a megfigyelések rendszerezése, az ok-okozati összefüggések felismerése. A nyelvtani alapok elsajátítása is fontos. Cél az is, hogy szerezzon jártasságot a szótárak és a lexikonok használatában.

Csak a kezdő szakasz második felétől indul az angol nyelv oktatása, mert a gyakorlat azt mutatja, hogy először az anyanyelvet kell jól elsajátítani, és erre épülve hatékonyabb lehet a nyelvoktatás.

A kezdő szakasz 4. osztályában a felső tagozatba történő átmenet előzményeként az országos kompetenciamérések mellett, helyi méréssel készítjük elő a magasabb évfolyamba lépést.

4.5.3. Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

Az alapozó szakaszban, az 5. és 6. osztályban megerősítést nyernek az alap kultúrtechnikák (olvasás, írás, számolás), a képességek, a készségek nyomatékos elmélyítésével. A sikeres felső tagozat elérése érdekében az alsó tagozat felső tagozat pedagógiai átmenetét a két tagozat nevelőinek átgondolt együttműködésével fejlesztjük.

5. osztálytól elegendő időt és lehetőséget biztosítunk és nagy hangsúlyt fektetünk a tanulási technikák tudatos elsajátítására, gyakorlására, mivel rendkívül fontosnak tartjuk az önálló tanulás képességének kifejlesztését. Így ekkor kerül sor a tanulás tanítására. Egyre nagyobb hangsúlyt kap az önálló ismeretszerzés, a kommunikációs készség kialakítása, szóban és írásban egyaránt.

4.5.4. A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:

A fejlesztő szakasz, a 7-8. osztály a hagyományos 4 évfolyamos középiskolába való bekezdésre irányuló felkészülés időszaka. Hangsúlyosan kapnak szerepet az önálló ismeretszerzés és feldolgozás módszereit gyakoroltató feladatok. E két évfolyamon folyó nevelés-oktatás alapvető

feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása.

A matematika és a természettudományos tárgyak, a kommunikációs tárgyak az eredményes felvételük, a továbbtanulás feltételeként kapnak még nagyobb jelentőséget. A gondolkodás terén az elvont gondolkodásmódot és a problémamegoldást erősítő feladatokra kerül a hangsúly.

A pályaválasztási, pályaorientációs előkészítő feladatok előtérbe kerülnek. (Felvételi előkészítők, beiskolázási tevékenység.) Bővített tartalommal ismét sor kerül a tanulás tanítására a 8. évfolyamon.

A felső tagozaton elvárás még: a tanulási tevékenység céltudatos cselekvéssé alakítása, a tantárgyi kötődések elősegítése, mert ez is a későbbi sikeres pályaorientációt készíti elő.

Feladat a tanulás értékének tudatosítása, valamint a megismerési folyamatban a megfigyelések írásbeli lejegyzése képességének fejlesztése.

Kiemelten kezeljük továbbra is az anyanyelvet és a matematikát, de ez most már határozottan kiegészül az idegen nyelvvel is.

4.6. Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a köznevelési törvény 27.§ (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük a következő módon.

- 1-8. osztályban felmenő rendszerben bevezetjük a heti 5 óra testnevelést. Ezt úgy igyekszünk szervezni, hogy minden osztálynak lehetőleg minden nap legyen egy-egy ilyen órája. Ezen felül mindennap legalább három szünetet udvari játékokkal a szabad levegőn töltenek a tanulóink.
- A sportkörök rendelkezésre álló heti minimális iskolai óraszámát tagozatonként: 2 óra. Alkalmanként az 1-4. évfolyamos tanulók részére játékos egészségfejlesztő testmozgást szervezünk meg.
- A gyerekek és szülők igényei és a mi lehetőségeink szerint tanfolyamokat szervezünk: kondi-tornát, teremfocit, tollaslabdát, zsinórlabdát, kosár sulit és ping-pongozást.
- Tanulóink jelentős része versenyszerűen, vagy más módon sportol

Mindezeket a lehetőségeket úgy hangoljuk össze –különös figyelemmel azokra az évfolyamokra, ahol még nem kerül bevezetésre a heti 5 testnevelés-néptánc óra- hogy minden tanulóink számára megvalósulhasson a minden napos testnevelés.

4.7. A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

Az iskola választásával a szülők/ gondviselő automatikusan választják/választja az egyházi legből adódó hittanórát, hétkezdő áhítatot és az éves munkatervben rögzített egyéb rendezvényeket, ünnepeket. A felekezetenkénti hittan a beiratkozáskor választható, utána az nem módosítható.

A délutáni foglalkozásokra a tanév elején lehet jelentkezni, itt a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók túljelentkezés esetén előnyt élveznek, a többieknél a jelentkezési sorrend dönt, de nagyon speciális esetben ez alól lehet kivétel. Vitás esetben ha iskolai szervezésű foglalkozásról van szó, akkor az igazgató dönt, ha külsős szervezésűről, akkor a foglalkozást vezető személy.

Az adott pedagógust a választható tantárggyal, foglalkozással együtt lehet választani.

4.8. Projektoktatás

Projektoktatás keretében a következő események, tevékenységek, ünnepek valósulnak meg:

1. Családi délután

Egy péntek délutánt vesz igénybe, mely során családi vetélkedőkön, kézműveskedésen, közösségi programokon vesznek részt az iskola tanulói és családtagjai, valamint pedagógusai.

2. 1956-os megemlékezés

Évente váltakozva ünnepi műsor, ill. iskolai kirándulás/koszorúzás keretében valósul meg.

a) Amennyiben iskolai kiránduláson vesznek részt a tanulók, vetélkedőkben, tanulmányi kirándulásban van részük.

Az ünnepség max. 2 órát vesz igénybe.

b) Az ünnepi műsor a következő tanórákat veszi igénybe a felkészüléshez a mindenkor 8. osztálynál, akik a műsort készítik:

- Magyar irodalom, ill. olvasás
- Ének-zene
- Néptánc
- Vizuális kultúra
- Technika
- Osztályfőnöki óra
- Történelem

A műsorhoz felhasználásra kerülnek az ünnepet megelőző másfél hét –emlétt- tanórái.

3. Országos Református Zsoltáréneklő Verseny

A felkészülési időszak foglalkoztatja az iskola összes tanulóját, néhány gyereket pedig a verseny napján is érint.(versenyzők, segítők)

A verseny a következő tanórákat veszi igénybe a felkészüléshez – a versenyt megelőző időszakban:

- Vizuális kultúra: 2 tanóra
- Ének-zene: min.2 tanóra
- Technika és tervezés:1 tanóra
- Egyházi ének –Amennyiben van az adott évfolyamon, átveszi az ének-zenére háruló feladatot.

4. Luca napi kézműveskedés és adventi vásár

Luca-napon az osztályok (szabadon választható programként) részt vehetnek kézműves tevékenységekben vizuális kultúra keretében, 2 tanóraban.

5. Karácsonyi koncert

A koncertet megelőző napon egy próbát tartunk. A koncerten a részvétel önkéntes.

6. Iskolai Karácsony

Az ünnepséget megelőző 3 napon a következő tanórákat használjuk fel a felkészülésre:

- Magyar nyelv és irodalom
- Vizuális kultúra
- Református hit- és erkölcsstan Ének-zene
- Osztályfőnöki óra

7. Farsang

Az ünnepséget megelőző 3 napon a következő tanórákat használjuk fel a felkészülésre:

- Vizuális kultúra
- Ének-zene
- Technika és tervezés
- Testnevelés
- Közösségi nevelés óra

8. Gála műsor, mely minden évfolyamot érinti.

Az irodalmi műsorhoz a következő tanórákat használjuk fel a felkészülésre- a műsort megelőző két hétben. Javaslat: a műsor hetében legyen az első két, felsőben három óra legyen megtartva, utána pedig legyen próba, díszlet-, ill. jelmezkészítés.

- Ének-zene
- Magyar nyelv és irodalom
- Vizuális kultúra
- Technika és tervezés
- Testnevelés
- Közösségi nevelés óra
- (Angol)

9. Március 15.

Évente váltakozva ünnepi műsor, ill. iskolai kirándulás keretében valósul meg.

Amennyiben iskolai kiránduláson vesznek részt a tanulók, vetélkedők, tanulmányi kirándulásban van részük.

Az ünnepi műsor a következő tanórákat veszi igénybe a felkészüléshez:

- Magyar irodalom, ill. olvasás
- Ének-zene
- Testnevelés
- Vizuális kultúra
- Technika és tervezés
- Közösségi nevelés óra
- Történelem

A műsorhoz felhasználásra kerülnek az ünnepet megelőző másfél hét –emlétt- tanórái.

10. Költészet hete

A projekt keretében szavalóversenyt rendezünk, a magyar irodalom, ill. olvasás tantárgyakat érinti.

11. Csendes délelőtt

A szabadon felhasználható hittan órakeretből (3 óra) kerül megvalósításra.

A csendes délelőttök szervezésének kiemelt céljai:

- Jézus tanításának, az evangéliumnak mind jobb megismerése

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

- épülni egymás hite által
- átélni a Krisztusban való együttlét örömét

12. Pünkösdi Zenés áhítat

Csak az iskola zenét tanuló diákjait érinti, önkéntes alapon van a zenei részvétel.

Osztálykirándulások, **erdei iskolák**

Osztálykirándulások

- egy két napos tematikus kirándulások Budapesten, Budapest környékén, vidéken esetleg külföldön a lehetőségek és az igények szerint

Amelyik osztály nem megy erdei iskolába, annak kötelező 2-3 osztálykirándulást beterv ezni a tanévben

Erdei iskolák

Többnyire a tanév vége felé szervezzük meg őket, a helyettesítések egyszerűsítése miatt lehetőleg valamennyi résztvevő osztály számára egy időben.

Ha lehetőség van rá, a 7. osztályosok számára ez a Határtalanul program keretében kerül lebonyolításra.

Céljai:

- a Pedagógiai programunkban megjelölt kompetenciák fejlesztése
- tantárgyi és általános ismeretszerzés, a hon megismerése, a hazaszeretet erősítése
- közösség formálása, közösség a nevelővel, a szülővel
- természeti környezetünk megismerése, annak szeretete és védelme
- turisztika, testedzés, sport, aktív pihenés, kikapcsolódás

14. Rendhagyó tanórák

A tanórák színesítése, élményszerűbbé tétele céljából vendégek meghívása. Az ének-zene, magyar nyelv és irodalom, környezetismeret, természetismeret, stb. tantárgy felhasználásával. Pl. Filharmónikusok, pénzügyi előadók, állattartó szakemberek, egyszemélyes, többszemélyes színházak, keresztyén csoportok, saját volt tanítványok, stb.

15. Könyvtári program

A helyi tantervekbe beépítve közös tantervi elemek felhasználásával a következő tantárgyakat érinti:

- magyar nyelv és irodalom
- közösségi nevelés
- digitális kultúra

16. Gyülekezeti bemutatkozó alkalmak.

A felkészülés református hit- és erkölcsstan órákon történik, a tananyag elsajátításával párhuzamosan. A mindenkori 2.-4.-6.-8. osztályt érinti. (Lehetőség esetén.)

17. Határon túli testvériskolai kapcsolatok ápolása.

Jelenleg a Magyarkapuson (Nagykapuson) levő általános iskolával vagyunk testvériskolai kapcsolatba.

Szakmai és kulturális programokat szervezünk a találkozók keretében.

Kiemelt jelentősége van a külföldön élő magyarokkal való személyes találkozásoknak a diákok és iskolai munkatársak számára.

Lehetőség és igény esetén esetén felvesszük más külhoni, külföldi iskolákkal is a kapcsolatot.

18. 8. osztályosok záróműsora

19 . Kidolgozott tantárgyi projektjeink:

5. osztályban: Görög-projekt

6. osztályban: Magyarság projekt

- honfoglalás
- X-XII. századi magyar történelem

Pálutcai fiúk

7. osztályban: Reformkori, projekt, esetleg Határtalanul pályázat

- 8. osztályban: Humán, Reál projekt, esetleg Magyarnek lenni büszke gyönyörűség

Projekthetek:

- „PÉNZ7” pénzügyi és vállalkozói témahét (a központi útmutatás alapján)
- Digitális Témahét (a központi útmutatás alapján)
- Fenntarthatósági Témahét (a központi útmutatás alapján)

4.9. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az, esélyegyenlőség, az önmegvalósítás, azaz a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának lehetősége és szabadsága.

A sajátos nevelési igényű tanulók különleges gondozási igénye biológiai, pszichológiai és szociális tulajdonság-együttes, amely a tanuló nevelhetőségének, oktathatóságának, képezhetőségének az átlagtól eltérő jellegzetes különbségeit fejezi ki.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,

b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

4.9.1. A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára:

A nevelés, oktatás, fejlesztés kötelezően biztosítandó pedagógiai feltételeit a közoktatási törvény foglalja össze. A közoktatási törvény a sajátos nevelési igényű tanulókhoz igazodva az általánosan kötelező feltételeket több területen módosítja, illetve kiegészíti olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé tenni a sajátos nevelési igényű tanulók számára, mint például:

- speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek,
- speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök,
- a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógus, aki
  - a) a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak - egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző - módosulásait;
  - b) szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz;
  - c) a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján - szükség esetén - megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
  - d) egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
  - e) alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez;
  - f) együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.
- A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő - a tanuló fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező - gyógypedagógiai tanár/terapeuta az együttműködés során
  - a) segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
  - b) javaslatot tesz a fogyatékosság típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
  - c) segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;

- d) javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- e) figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;
- f) együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;

4.9.2. A sajátos nevelési igényű tanulók integrációs nevelésével-oktatásával kapcsolatos feladatok, tevékenységek

- Iskolánkban a jövőben is mindazon sajátos nevelési igényű tanulók részére, akiknek a fejlesztését az Alapító Okirat szerint nekünk kell megoldanunk, biztosítani fogjuk a szakértői véleményben meghatározott heti óraszámában az egyéni, ill. az azonos problémával küzdő tanulók esetén a kiscsoportos (max 8 fős) fejlesztő foglalkozásokat. (Pl. heti rendszerességgel vehetnek részt, diszlexiát, diszgráfiát, diszkalkuliát, stb. javító foglalkozáson.) Ezen kívül mindazokat az eszközöket, felszereléseket, amelyeket a vonatkozó rendeletek előírnak.
- Minden év szeptemberében az óvodából jövő gyerekeket, tanulási képességet mérő teszttel felmérjük. A mérést a tanév végén megismételjük.
- Az elsősöknél diszlexia prevenciót alkalmazunk, a nagyobbaknál pedig diszlexia redukciót.

4.9.2.1. A beszéd fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének elvei

Beszéd fogyatékos az a tanuló, akinél veleszületett vagy szerzett idegrendszeri működési zavarok és a környezeti hatások következtében jelentős mértékű a beszédbeli akadályozottság. Ennek következtében átmeneti, illetve tartós zavarok léphetnek fel a nyelvi, kommunikációs és tanulási képességekben, a szociális kapcsolatok kialakításában. Az akadályozottság megmutatkozhat a beszédhangok helyes ejtésének, a beszédészlelés és -megértés zavaraiiban, a beszédritmus sérülésében, a grafomotoros és a vizuomotoros koordináció éretlenségében, valamint az általános beszédgyengeséggel együttjáró részképesség-kiesésben. A különböző jellegű diszfóniák, a hangadás kóros elváltozásai szintén a beszéd fogyatékos körébe sorolhatók.

A beszéd fogyatékos tanulónál a fentiek - az egészen enyhe eltérésektől az érthetetlen beszédig - minden változatban előfordulhatnak. A súlyos beszéd fogyatékos tanulónál a kommunikációs nehézségek miatt különböző másodlagos pszichés eltérések (magatartási zavar) alakulhatnak ki. A fenti tünetek együttesen tanulási akadályozottságot is kiválthatnak.

Amennyiben a beszéd fogyatékos a kisiskolás kor kezdetére tartósan fennmarad, a tanuló a továbbiakban is folyamatos gyógypedagógiai ellátásra szorul. Az iskolai oktatás, a pedagógiai, logopédiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció a beszédbeli akadályok jellegétől függ.

Ezek az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- megkésett beszédfejlődés,
- diszfázia,
- diszlália,
- orrhangzós beszéd,
- beszédritmus zavara (dadogás, hadarás),

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

- diszfónia,
- disarthria,
- mutizmus,
- diszlexia,
- diszgráfia,
- súlyos beszédészlelési és beszédmegértési zavar,
- vagy ezek halmozott előfordulása.

A dadogás, a hadarás, a diszfónia serdülőkorban is jelentkezhet. Különös figyelmet érdemel ebben a korban a felnőtt beszédhang fokozatos kialakulásának óvó-segítő rendszere, ennek beépítése a pedagógiai teendők sorába.

A halmozottan beszéd fogyatékos tanuló fejlesztése:

A beszédzavarok egy-egy tanulónál halmozottan is előfordulhatnak. A leggyakrabban a megkésett, illetve akadályozott beszédfejlődés, a komplex nyelvi fejlődési zavar jelenik meg a tünetek sokféleségével tarkítva.

Nem ritka a megkésett/akadályozott beszédfejlődés-hadarás-dadogás együttese. Az iskolai szakaszban ennek olvasás-, írászavar-kihatása is megmutatkozik. A tünetek megjelenhetnek párhuzamosan, de előfordul a tünetváltás jól ismert jelensége is, amikor pl. a kiejtés javítását, javulását követően dadogás, hadarás lép fel. Ilyen esetekben a fejlesztési elvekre épülő terápiák tudatos alkalmazása a rehabilitáció döntő tényezője.

A beszéd fogyatékos, beszéd- és nyelvi fejlődésben akadályozott tanulók iskolai fejlesztése:

A beszéd fogyatékos tanuló iskolai fejlesztésében, speciális nevelési igényeinek kielégítésében elsőbbséget kell biztosítani az ép beszélő környezetben integráltan történő oktatásnak a különleges gondozási igény feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában. Ez biztosíthatja a tanulók számára a felfelé nivellálást segítő pedagógiai környezetet.

A beszéd fogyatékos tanulók fejlesztésében törekedni kell a pszichológiai és fiziológiai tényezők összhangjára, a személyiség és a beszédműködés kölcsönhatására, funkcionális összefüggésrendszerére.

A fejlesztés legyen tudatos és tervszerű, melynek során a beszéd állapotának felmérésétől a terápiás terv meghatározásán át a tudatos módszerválasztáson túl a komplexitás és a folyamatkövetés is megvalósul.

A módszerek megválasztásakor az életkor, a pszichikai sajátosságok, a beállítódás, az értelmi képesség, a beszédhiba típusának és súlyosságának, és a korrekció adott szakaszának figyelembevétele szükséges.

A fejlesztésében meghatározó a sokoldalú perцепciós fejlesztés, melynek során a kinezteziás, a hallási, a látási, a beszédmozgási benyomások egymást erősítve fejlődnek.

Fontos a transzferhatások tudatos kihasználása. Mivel a különböző beszédműveletek számos azonos, illetve közös elemből tevődnek össze, a fejlesztés a különböző átviteli megoldásokkal eredményesebbé tehető.

A beszéd fogyatékos tanulók nevelése, oktatása megköveteli az egyéni és csoportos foglalkozások változatos szervezeti kereteit.

A súlyos beszéd fogyatékos tanulók fejlesztése intenzív és folyamatos.

A fejlesztést a szülők támogató együttműködése segíti. A terápiában - a minél gyorsabban automatizált jó beszéd szint elérése érdekében - a tanulóval kommunikáló valamennyi felnőtt legyen partner.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A beszédfigyatekos tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok, az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek az irányadóak, de azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama módosulhat.

A személyiség fejlesztésében hangsúlyozott szerepet kap a szociális kapcsolatrendszer kommunikációs bázisa, a kommunikációs szándék tudatos megvalósítására nevelés.

Információs és kommunikációs kultúra

Az információszerzésben, tanulásban, szociális-kommunikációs fejlesztésben az informatikai eszközök segítő szerepe kiemelkedő. A számítógép írástechnikai segédeszközként tanulási és munkaeszköz a beszéd útján nehézségekkel kommunikáló tanuló számára.

Az informatikai eszközök tanulás során történő megfelelő és tudatos alkalmazásának különösen az írás- és olvasási nehézséggel küzdő tanulók esetében van kiemelt szerepe.

A nevelésnek, oktatásnak átfogó képet kell nyújtania arról, hogy a tanuló miként viszonyuljon beszédfigyatekosságához. Kiemelt feladat a tanuló motiválása a beszédhibája leküzdésére, ugyanakkor felkészítése az esetleges visszaesésekre, azok kezelésére, valamint arra, hogy a maradandó tünetekkel később is együtt tudjon élni.

A beszédfigyatekos tanuló az iskolai oktatás keretében, annak részeként vesz részt a beszédtechnikai és tartalmi fejlesztését szolgáló logopédiai terápiás foglalkozáson. A beszédfigyatekosság eltérő kórformái szerint a rehabilitációs feladatok is eltérőek.

4.9.2.2. A beszédészlelés és beszédmegértés zavara

A beszédfeldolgozási folyamat zavaráról akkor beszélünk, ha az elhangzott közlések azonosítása korlátozott, nem pontos, megértésük bizonytalan, akadályozott, az értelmezés kérdéses, gátolt. Nagyon súlyos a zavar, ha a beszédfeldolgozás a gyermek, tanuló biológiai életkorához képest több mint 3 év, és a beszédfeldolgozás összes részfolyamatát érinti.

A terápia célja:

Az elmaradott, illetőleg zavart beszédmegértés korrekciója, azaz az életkornak megfelelő folyamatműködés kialakítása, a következményes problémák csökkentése, megszüntetése.

A fejlesztés menetét meghatározó tényezők: az életkor, a beszédprodukciónak, a beszédészlelési és beszédmegértési zavar mértéke, a következményes problémák jelenléte és mértéke (olvasási, helyesírási nehézségek).

A rehabilitációs tevékenység GMP-diagnosztikára épül. Tartalma célzott beszélgetések és célzott verbális feladatok megoldása egyénileg, illetve kiscsoportban.

A nyelvi közlés többszintű összetevőjének (szókincs, helyes ejtés, nyelvtani rendszer, szóbeli és írásbeli szövegalkotás) sokoldalú, intenzív differenciált fejlesztése, amely specifikusan egyéniesített jellegű.

A logopédiai terápia feladata:

a beszédre irányuló figyelem fejlesztése,

a mozgások speciális fejlesztése,

az aktív és a passzív szókincs bővítése,
a beszédészlelés és -megértés fejlesztése,
a prognosztizálható olvasás-/írászavar megelőzése.

4.9.2.3. Az autizmus-spektrumzavarokban szenvedő (autisztikus) tanulók iskolai fejlesztésének elvei

Az autisztikus tanuló

Általános jellemzők

Az autizmus-spektrumzavarok az idegrendszer igen korai, nagy valószínűséggel veleszületett ártalmának, illetve a genetikai, egyéb biológiai és környezeti tényezők együttes hatásának következményei. Az iskoláskor eléréséig - vagy tovább - kezeletlenül maradt fejlődési zavar és szélsőséges viselkedésformák gyógyító és fejlesztő célú ellátása a gyermek növekedésével egyre nehezebbé válhat, bár a nevelhetőség, taníthatóság időszaka belenyúlik a felnőttkorba, így sosem túl késő a fejlesztést elkezdeni. Az autizmus-spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Az autisztikus tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányosságai, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése és az egyenetlen képességprofil.

Az alapvető gondolkodási és viselkedési képességek spontán elsajátításához szükséges képesség hiányok egész életen át jellemzően megmaradnak, de a speciális intenzív terápiás és pedagógiai ellátás segítségével jelentős fejlődés érhető el. A hiányzó képességek (deficit) okozta elsődleges és másodlagos viselkedési tünetek az igen súlyostól a jól ellensúlyozott állapotokban csaknem tünetmentessé fejlődhetnek, változhatnak, és az élet különböző szakaszaiban különböző formákban jelentkezhetnek. Új helyzetben, váratlan események, körülmények hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. A tünetek változatossága mellett a tanuló autizmusának súlyossága széles skálán szóródik.

A halmozottan sérült autisztikus tanuló

Az autizmus-spektrumzavarok gyakran társulnak egyéb problémákkal, amelyek az ellátási szükségletet, taníthatóságot és a gyermek jövőjére vonatkozó előjelzéseket jelentősen befolyásolják. Ezek lehetnek:

értelmi fogyatékoság (mint a leggyakoribb társuló fejlődési zavar),

beszéd-, érzékszervi, mozgás- vagy egyéb fogyatékoság,

viselkedésproblémák (főleg, ha azok súlyosak, pl. agresszió, önbántalmazás).

A fejlesztésnél szem előtt kell tartani, hogy a tanítás lehetséges módszertanát illetően a tanuló autizmusa az elsődlegesen meghatározó tényező. Általában a szükségletek egyéni kombinációjához kell a járulékos zavar speciális szempontjait és az autizmus-specifikus pedagógiai módszereket összehangolni.

Az autisztikus tanulók pedagógiai szempontú jellemzése

Gyakorlati célból a társas viselkedési készségek, szociális viselkedés szerint az autisztikus spektrumon elhelyezhető sokféle személyiségű és viselkedésű tanulók négy típusba sorolhatóak.

Izolált típus

Társas kapcsolatokat nem kezdeményező, a kezdeményezést, társas helyzeteket kerüli, elutasítja, nem érti. Általában értelmi fogyatékos, gyakoriak a szenzoros ingerfeldolgozás zavarai is. A legrosszabb prognózisú, legnehezebben tanítható alcsoport.

Passzív típus

Szociálisan nem kezdeményező, a közeledést passzívan elfogadja, gyakran jól irányítható. A legjobban tanítható, legjobb prognózisú a későbbi beilleszkedés lehetősége szempontjából is. Passzivitása, együttműködési készsége miatt nehéz észrevenni, amikor már nem követi a tananyagot, csak jelen van, illetve rugalmatlanul, formálisan „tanul”.

Aktív, bizarr típus

Szociálisan aktív. Viselkedése gyakran a helyzethez nem illő, szokatlan módon, esetleg sokat kezdeményező. Kapcsolatteremtése egyoldalú, a partner személyiségét, szándékát nem veszi tekintetbe, saját érdeklődési körbe tartozó témákra, kérdésekre szorítkozik.

Merev, formális típus

Főként a serdülő- és felnőttkorban, a legjobb értelmű és beszédszintű autisztikus személyekben alakulhat ki a jellegzetes viselkedés, amelynek háttérében erős kompenzációs igyekezet áll. A gyermekek fejlődésük során többször is típust válhatnak.

Az autisztikus tanulók - a tanítás, illetve a hagyományos tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából - kiemelkedő jelentőségű tulajdonságai

- A másik személy szándékának, érzéseinek, gondolatainak, szempontjainak (pl. az információátadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya. Legsúlyosabb esetben képtelenség arra, hogy az embereket, mint a valóság egyéb elemeinél fontosabbakat, a tárgytól megkülönböztesse.
- A szociális megerősítés jutalomértékének, illetve a belső motiváltságnak - gyakran teljes hiánya. Többnyire nagyon kevés vagy szokatlan dolog okoz számukra örömet.
- A beszéd korlátozott megértése, még látszólag jó beszédprodukció mellett is, amelyet nehezítenek a beszéd érzelmi, társas viselkedési sajátosságai, mint pl. a hanghordozás.
- Egyenetlen képességprofil, pl. a szigetszerű ismeretek, képességek és az önellátás vagy a mechanikus és a személyes memória közötti szakadékszerű különbség.
- Hiányzó vagy korlátozott belátás, pl. saját tudásával, az ismeret forrásával, módjával, a szubjektív jelentőséggel kapcsolatban.

Típusos erősségek, amelyekre építeni lehet

- A megfelelő szintű vizuális információ általában jól értelmezhető.
- Tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás.
- Jó mechanikus memória.
- Megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témáknál kiemelkedő koncentráció, kitartás.
- Egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken - pl. szó szerinti tanulás, nem szöveges számtan, földrajz, zene - viszonylag jó képességek.

Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanítás során

- Az érzékszervi ingerfeldolgozás zavarai (hallás, látás, fájdalom stb.).
- Figyelemzavar gyakorisága.
- Az utánzási képesség kialakulásának hiányosságai.
- Ingerfeldolgozási, vizumotoros koordinációs problémák.
- Tér-idő értelmezés interiozációjának gyengesége, esetleg hiánya.
- Analízis (sorrendiség)-szintézis műveleteinek problémája.
- A lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

- Az általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése.
- Emlékezetfelidézési problémák (speciális szociális tartalmaknál és személyes élményeknél).
- Ismert tananyagban váratlan nehézség felmerülése szociális elem bevezetésével vagy új körülmények közötti alkalmazás során.
- A feladat céljának nem értése, reális jövőre irányultság hiánya.
- A szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékosága.
- A valóság téves értelmezése, felfogása.
- Realitás és fantázia összetévesztése.
- A szóbeli kérések, közlések félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén.
- Képességek, ismeretek önálló változatos alkalmazásának hiánya (még beszédhasználatban is).
- Gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, más esetekben szociálisan a helyzetnek nem megfelelő viszonyulás a kortársakhoz.
- Szabadidőben passzivitás, kudarcokból eredő viselkedésproblémák megjelenése.
- Félelmek, fóbiák, szorongás.

4.9.2.4. Az autizmus-spektrumzavarokban szenvedő tanulók speciális fejlesztésének elvei, céljai, feladatai és módszerei

Az autisztikus tanulók fejlesztésének általános céljai, feladatai

- A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális, kommunikációs és gondolkodási készségek hiányának speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.
- A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő kompenzációs-habilitációs kezelése a fejlődési elmaradás, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák leküzdése érdekében. A fogyatékos készségek kompenzálása különös jelentőségű a tanulási, szociális és munkahelyzetekbe való beilleszkedés és viselkedés elsajátításához.
- Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása.
- A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt - a továbblépés előtt - külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos, problémamegoldási módszerek tanítása.
- A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanított képesség egész életen át megfelelő alkalmazhatósága. A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében a felesleges információkat szűrni kell, mert az egészséges gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autisztikus gyermek számára nehéz tananyagot jelent.
- A kognitív viselkedésterápiás, fejlesztési és tanítási célokat a fenti szempontok alapján fontossági sorrendben kell értelmezni, és e szerint kell a tervekbe iktatni.

Az autisztikus tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a gyermek szociális alkalmazkodása és önszabályozása kialakításához (az egyéni fejlettségének szintjén).

A típusos egyenetlen fejlődés azt jelenti, hogy a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem építhetünk: minden egyes hiányzó részfunkció, illetve korábbi fejlődési szakaszból

hiányzó alapozó funkció fejlesztését be kell illeszteni ebbe a hierarchiába. Pl. a veszélyeztető viselkedések kezelése, más, elfogadható viselkedések kialakításával, viselkedésterápiával a célok hierarchikus rendjében így alakul:

- az ön-(esetleg köz-)veszélyes viselkedések kezelése,
- a családi életet akadályozó viselkedések kezelése,
- a taníthatóság és a csoportba való beilleszkedés kialakítása,
- az iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

Speciális módszerek az autisztikus tanulók fejlesztésében

- A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligencia szintje és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képesség- és készségprofil, valamint tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon és a fejlődés erre alkalmas eszközzel (pl. fejlődési kérdőív) való folyamatos követésével.
- Protetikus, segédeszközökkel berendezett környezet és eszköztár kialakítása (az időbeli és téri tájékozódás, vizuális információhordozók augmentatív kommunikációt segítő eszközrendszer kialakítása).
- Speciális, egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítása.
- Vizuálisan segített kommunikációs rendszer, a speciális környezetben belül és személyek között: beleértve a gyermek felé irányuló minden kommunikációt.
- A szociális fogyatékossgal összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott utasítás, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.). Ugyanakkor a tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, illetve „frontális” tanítási helyzetben való tanulás).
- A fejlesztésben, tanításban és a viselkedésszabályok kezelésében alapvető kognitív viselkedésterápia módszereinek alkalmazása.

4.9.2.5. Az autisztikus tanulók fejlesztésének pedagógiai szakaszai

Az autisztikus tanulók iskolai fejlesztését a szociális-kommunikációs készségek fejlesztése és a rugalmasabb viselkedésrepertoár kialakítása határozza meg. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai általában módosításokkal egyeznek meg a NAT-ban és a kerettantervekben rögzített pedagógiai szakaszokkal és tartalmakkal. A módosításokat a helyi tantervekben és egyéni fejlesztési tervekben kell meghatározni a gyermekek egyéni szükségleteinek, fejleszthetőségének megfelelően. Az 1-4. évfolyam elvégzéséhez általában hosszabb időkeretre van szükség.

A jó értelmi és nyelvi képességekkel rendelkező tanulók esetében előfordulhat, hogy az egyes műveltségi területeken meghatározott tartalmak jelentős részét a NAT-ban meghatározott életkorban képesek elsajátítani. Ezekben az esetekben egyéni fejlesztési terv alapján a szociális-kommunikációs és speciális kognitív készségek párhuzamosan fejlesztése szükséges.

Az alábbi szakaszolás az autisztikus gyermekek speciális fejlesztésének általános vázlatja. Tartalmazza azokat a többlettartalmakat, amelyeket az egyéni fejlesztési tervekbe szükséges beépíteni. A fejlesztését minden gyermek esetében az első szakaszban kell kezdeni. Az egymásra épülő szakaszok időtartama előre nem határozható meg. A fejlesztés üteme és a tanuló továbblépési lehetősége függ a fejlődés mért eredményeitől, azaz: a gyermek képességeitől és a szakszerű képzés intenzitásától.

Első szakasz

- Fő célja a rehabilitáció. A gyermek formális és informális megfigyelésének tapasztalataira alapozva, egyénre szabott hosszú, közép- és rövid távú tervre épül.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

- Célja a tanuló elemi beilleszkedési készségeinek: adaptív viselkedésének kialakítása. Ennek érdekében:
- a szociális/kommunikációs alapkészségek célzott fejlesztése,
- az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása,
- az ismétlődő, sztereotip, helyzetnek nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, illetve rendezése,
- fogyatékoság-specifikus vizuális információhordozókkal segített ún. protetikus, segédeszközökkel felszerelt ún. augmentatív környezet, eszközök és módszerek/rutinok, viselkedési normák, szokások kialakítása és használatának elsajátíttatása.
- Fejlesztési területek:
- Kommunikáció/szociális viselkedés
- Beszéd előtti csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása.
- Szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása (pozitív megerősítéssel).
- Beszéd vagy - beszéd kialakulásának hiányában - alternatív vizuális eszközzel történő kommunikáció használatának tanítása.
- Tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- Augmentatív kommunikációs eszközök (nem kizárva pl. az olvasást) használatának tanítása napi rutinokban.
- Fejlődési funkcióelmaradások, önkiszolgálás
- Alapvető készségek kialakítása (étkezés, szobatisztaság, tisztálkodás, öltözködés).
- Kognitív fejlesztés
- Elemi ismeretek, fogalmak.
- Elemi logikai műveletek és összefüggések tanítása.
- Szociális kognitív készségek fejlesztése.
- Egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között (pl. játék-, használati és munkaeszközök célszerű használata).
- Általánosítás képességének fejlesztése.
- Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.
- Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata.
- Képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben stb.
- Viselkedésproblémák kezelése
- Viselkedésproblémák megelőzése.
- Alternatív viselkedések kialakítása.
- Meglévő viselkedésproblémák kezelése.

Második szakasz

- Célja az elsajátított ismeretek bővítése és a változatos aktivitásokban való minél önállóbb részvétel iskolai, otthoni és egyéb iskolán kívüli környezetben.
- Fejlesztési területek:
- Az előző szakasz területei bővülnek az alábbiakkal:
- képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével,
- szociális/kommunikatív, kognitív fejlesztés,
- önellátás körének bővítése,
- házimunka,
- munkára nevelés megalapozása.

Harmadik szakasz

- Cél a felnőtt korban egyénileg elérhető legmagasabb szintű adaptáció, önállóság és munkavégző képesség elérésének megalapozása.
- Fejlesztési területek:
- Az előző szakasz területei bővülnek az alábbiakkal:

- képességek szinten tartása,
- tantárgyi ismeretek a NAT-ban és a kerettantervekben meghatározott tartalmak adaptálásával, az egyén képességeinek megfelelően,
- önszervezés, önállóság, táguló szociális integráció,
- munkára nevelés, pályaorientáció.

Az autisztikus tanulók csoportja rendkívül változatos, de a központi sérülés azonos jellege miatt meghatározhatók közös szükségletek és egységes módszertani javaslatok.

A NAT kiemelt fejlesztési feladatai, műveltségi területei esetükben is alkalmazhatóak a sérülés típusának megfelelő adaptációval.

A NAT szakaszaihoz rendelt fejlesztési feladatok elérésére szükség esetén hosszabb időtartamot kell biztosítani.

A kerettantervek adaptálása szempontjából az autizmus súlyosságát, az intelligenciát és a nyelvi képességeket kell figyelembe venni. A tananyagot mennyiségi és minőségi szempontból módosítani és redukálni kell az autisztikus tanulók speciális szükségletei szerint.

Az egyes műveltségi területekre vonatkozó sajátos eltéréseket a helyi tantervben és az egyéni fejlesztési tervekben kell rögzíteni. A tananyag elsajátításához speciális módszerek és eszközök használata szükséges.

Az autisztikus tanulók fejlesztésében hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. A sikerélményeket biztosító, a gyermek érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában.

Kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat. Az autisztikus tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, esetleg speciális érdeklődési körüknek megfelelően ismerhetik meg nemzeti kultúránk értékeit. Ezen a területen rendkívül nagy egyéni különbségekre számíthatunk. A történelmi időszemléletet, képzelőerőt, valamint elvont, szociális jelentést hordozó fogalmak megértését kívánó tartalmak elsajátítása általában nehézséget jelent.

Az autisztikus tanulók számára közvetlen, látható, megtapasztalható élmények (pl. művészi alkotások, ismeretterjesztő filmek) segítségével nyújthatunk ismereteket e téren. A sajátos érdeklődési körök (pl. térképek, közlekedési eszközök, különféle adatok, tények gyűjtése) számos tanulót közelebb visznek a terület ismeretanyagához.

A környezet célzott megfigyelése, felfedezése a pedagógus aktív közreműködése nélkül elképzelhetetlen. A fejlesztés a közvetlen, mindennapi élettel kapcsolatos tapasztalatokon alapul. Elsődleges a helyes szokásrend és a személyes biztonságra való törekvés kialakítása.

Elsődleges cél a kölcsönös, hatékony, közérthető kommunikáció kialakítása. Az információszerzésben, tanulásban, szociális-kommunikációs fejlesztésben nagy szerepet kapnak a vizuális eszközzel rendelkező rendszerek. Az informatikai eszközök segítő szerepe kiemelkedő.

Az autizmus számos speciális kognitív nehézséggel és a kommunikáció sérülésével jár együtt. A tanulási folyamatban az élő nyelv és a szociális közvetítés megnehezíti, míg a vizuális információhordozók alkalmazása segíti a világ megismerését. Az állandósághoz való ragaszkodás oldása, valamint az egyén motivációs lehetőségeinek ismerete kulcsfontosságú a tanulás szempontjából.

A helyes étkezési, alvási, önápolási szokások, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása elsődleges fontosságú. A helyes szokásrend kialakításakor alapozhatunk a tanulók merev, szabálytartó viselkedésére. A megfelelő szexuális viselkedés kialakításában a családok számára hatékony segítséget kell nyújtania az iskolának. A viselkedésproblémák megelőzése és hatékony kezelése kiküszöbölheti a gyógyszeres kezelést, ami fontos az egészség megőrzése szempontjából.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Az egyén által elérhető legnagyobb fokú önállóság megteremtése minden esetben kiemelkedően fontos. Ennek szintje nagy egyéni eltéréseket mutat. A pályorientáció során a munkaképességek mellett a szociális-kommunikációs fejlettséget és a munkaviselkedés színvonalát is figyelembe kell venni. Fontos cél, hogy a tanuló lehetőség szerint a speciális érdeklődési köréhez kapcsolódó szakmát választhasson.

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció

Céljai és feladatai a kötelező oktatás, fejlesztés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, és elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósíthatóak meg.

Módszertanilag az autizmus-specifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív és viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, gyógytestnevelés alkalmazása szükséges. Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való rehabilitációs és rehabilitációs célú kezelését soroljuk ide, a következő területeken:

- elemi szociális-kommunikációs készségek,
- viselkedésproblémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.),
- figyelem, utánzás, gondolkodási készségek, énkép, önismeret stb.,
- érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása,
- elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók,
- önkiszolgálás, önellátás,
- saját speciális segédeszközeinek mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata,
- lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása,
- szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása,
- iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása,
- a halmozottan fogyatékos autisztikus tanulók speciális ellátása.

Az autisztikus gyermekek integrációja

A tudatosan tervezett, és nem kényszermegoldásként alkalmazott integráció csak akkor indokolt, ha egyértelműen az autisztikus gyermek javát szolgálja. A mérlegelés jellemzően a harmadik szakaszban nevelt tanulók egy részénél reális. Az integráció szükségességének megítéléséhez az alábbi tényezők alapos mérlegelése szükséges, úgy, hogy a feltételek együttesen és perspektivikusan legyenek adottak.

A tanuló részéről átlagos vagy átlag feletti intelligencia, enyhe fokú autisztikus fogyatékoság, jól kompenzált, minimális viselkedésproblémák.

A családtagok részéről egyértelmű szándék a szakemberekkel való szoros együttműködésre és a gyermek intenzív támogatására.

Az iskola részéről a speciális módszertanban jártas pedagógus és asszisztens, jól előkészített, ütemezett fejlesztési terv, speciális eszközök, módszerek és környezet, együttműködés a családdal és/vagy a diákothonnal, a befogadó gyermekcsoport felkészítése a pozitív hozzáállásra, folyamatos támogatása, szakértői csoporttal való intenzív kapcsolattartás.

Szakértői csoport, amely rendelkezésre áll a szülők felvilágosításában, a pedagógusoknak nyújtandó szakmai tanácsadásban, problémakezelésben, a fejlesztés irányának kijelölésében, követésében.

Az integrált autisztikus gyermek legyen elégedett az iskolai élettel, fontos, hogy jól érezze magát. A fenti feltételek mellett is szükséges az integráció fokozatos megkezdése, a szociális, kommunikációs és kognitív deficitiek figyelembevétele, az egyénre szabott mérés, tervezés, fejlesztés, a tan-

anyag szűrése (egyres tantárgykból felmentés), továbbá a fogyatékoságot kompenzálándó alternatív eszközök, módszerek igénybevétele egyéni szükségletek szerint (pl. kézírás helyett gép használata, szóbeli felelet helyett írásbeli beszámoló vagy fordítva).

4.9.3. A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók iskolai fejlesztésének elvei

A súlyos tanulási, beilleszkedési és magatartási zavarok háttérében részképességzavarok, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar és/vagy figyelemzavar, az iskolai teljesítmények eléréséhez szükséges pszichikus funkciók kialakulatlansága, fejletlensége vagy a felsoroltak halmozott előfordulása áll fenn. Nem határozhatunk meg egységes jellemző jegyeket; az egyes állapotok a tünetek/tünetegyüttesek komplexitásától függően a funkciógyengeségtől a komplex személyiség-, illetve általános tanulási zavarig terjedhetnek. A percepcióbázis többdimenziós érintettsége miatt az olvasás, írás, számolás elsajátításában különböző súlyosságú akadályt jelent, az enyhe zavartól egészen a funkcióképtelenségig.

A **részképességzavarok** körébe az iskolai teljesítmények - elsősorban az alapvető eszköztudás (olvasás, írás, számolás) - elsajátításának nehézségei, a képességek deficitje, valamint az általuk kiváltott, következményes magatartási és/vagy tanulási zavarok komplex tünetegyüttese tartozik. Jellemző, hogy az adott részképességben az intelligencia szintjének ellentmondó súlyos teljesítménybeli elmaradás mutatkozik, valamint teljesítményszóródás mutatható ki az intelligenciafaktorok, a mozgáskoordináció és a beszéd szintje között. A részképességzavarok tüneteit mutató tanulók általános jellemzője a számukra nehéz iskolai feladatok iránti feltűnő közömbösség, érdektelenség, amely a nehézségek következtében fokozatosan elmélyül, és a tanulással kapcsolatos tevékenységek (olvasás, írás, számolás) elutasításában fejeződik ki.

A **kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar**, a figyelemzavar megléte esetén az érintett tanuló rövidebb ideig tud a feladathelyzetben megmaradni, az általánosnál sokkal több cselekvéses tanulási helyzetet igényel. Azok a tanulók, akik súlyos figyelemzavaruk (helyzetidegenség, hibáshányos helyzetfelismerés) vagy fejletlen önirányítás, gyenge önértékelési képesség miatt nem tudnak a tanulási szituációba beilleszkedni, állandó személyes kontrollra, megerősítésre szorulnak.

Míg a részképességzavarok gyakran ép érzékszervek esetén is az érzékszervi fogyatékoság (gyengénlátás, enyhe nagyothallás) látszatát kelthetik, addig a hiperaktivitás, a nyugtalanság, a túlmozgások, a figyelemzavar előfordulásakor a tanulók általánosan gyenge képességűnek, értelmi fogyatékosnak tűnhetnek.

Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének, érési lelassulásának jelei a tanulási, magatartási zavar tüneteit mutató tanulóknál az alábbiak:

- általában érzékenyebbek a meteorológiai változásokra,
- fáradékonyabbak az átlagnál, nehezen tűrik a zajokat, nehezen viselik el a várakozási feszültséget,
- gyakrabban van szükségük pihenésre, szünetre, egyedüllétre,
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, érthető és követhető szabályokat.

4.9.3.1. A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók iskolai fejlesztése

A fejlesztés alapelvei

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

A részképeségzavar tüneteit mutató tanulók sajátos nevelési igényeinek kielégítése gyógypedagógiai tanár, terapeuta és/vagy pszichológus közreműködését igényli. A rehabilitációs célú órákban a tanulók fejlesztése egyéni terápiai terv alapján történik.

A kialakulatlan részképeség jellegének megfelelően az iskolai oktatásban érvényesíteni kell a számonkérési, értékelési, esetleg - indokolt esetben, a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság javaslata alapján - az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alóli mentesítés lehetőségét.

A részképeségzavar tüneteit mutató tanuló egyéni fejlesztése, külön oktatása intenzív terápiai céllal szervezett átmeneti formának tekinthető, melyet csak súlyos állapotok esetén célszerű alkalmazni, és amelynek célja, hogy a tanuló minél előbb visszakerüljön az őt integrálni képes környezetbe.

Az iskolai nevelés, oktatás során kiemelt feladat:

- az egészséges énkép és önbizalom kialakítása,
- a kudarcűrő-képesség növelése,
- az önállóságra nevelés.

A fejlesztés kiemelt céljai, feladatai

Diszlexia, diszgráfia

A diszlexia a tanulási zavarok fogalmkörébe tartozó, intelligenciaszinttől független olvasási és helyesírási gyengeség. Hátterében a központi idegrendszer sérülései, organikus eltérései, érési késsége, működési zavara, örökletesség, lelki és környezeti okok különböző összefonódásai találhatók meg, valamelyik dominanciájával. Általában differenciálatlan az aktív szókinés, és gyenge a verbális emlékezet. A tanuló az új szavakat nehezen jegyzi meg, megmásítja, torzítja, jó értelmi képesség esetén új szót alkot helyette, vagy körülírja a fogalmat. Az olvasás tanulása során nehezen alakul ki a hang-betű kapcsolat, gyakori és makacs betűtévesztések fordulnak elő, a sorrendben átvetések tapasztalhatók, a hosszabb szavak áttekintése rendkívül nehéz. Hibás kombinációk, felületes akusztikus képzetek előhívása észlelhető. Nehéz a figyelem megosztása az olvasási technika és a szöveg tartalma között, pontatlan a toldalékok olvasása, lassú az olvasási tempó, gyenge a szövegértés.

A súlyos olvasás-írászavar irreverzibilis, maradványtünetei a közép- és felsőfokú oktatásban, illetve a felnőttkorban is feltűnnek és fennmaradnak.

Diszgráfia esetén az írómozgásokban, azok kivitelezésében jellemző a rossz kéztartás, az íróeszköz helytelen fogása, a görcsösség. Más tananyagokban való előrehaladáshoz viszonyítva nagyon lassú az írás megtanulásának folyamata.

Az írómozgás egyenetlen, ritmusa és lendülete töredezett lesz, az optimális mozgássor csak nagyon lassan valósul meg, ezért fáradékonyabbak a diszgráfias tanulók.

A fejlesztés célja:

Az olvasás-, írászavarok javításának feladata az iskolás korban, hogy kialakítsa a tanulóban az intellektusának és mindenkoros osztályfokának megfelelő értő olvasás-írás készséget, fejlessze kifejező készségét, segítse az olvasás, írás eszközzé válását az ismeretek megszerzésében.

A fejlesztés feladatai:

- a testséma biztonságának kialakítása,
- a téri és időrelációk kialakítása praktikus és verbális szinten,
- a vizuomotoros koordináció gyakorlása,
- a látás, hallás, mozgás koordinált működtetése,
- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő, valamint a vizuális és auditív észlelésre alapozó módszerrel,
- az olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése a tanuló egész iskolai pályafutása alatt,

a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során, az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel, az olvasásképtelenség esetében a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával.

Diszkalkulia

A diszkalkulia különböző számtani műveletek, matematikai jelek, kifejezések, szabályok megértésének, a számjegy, számkép felismerésének, egyeztetésének, grafikus ábrázolásának, a számok sorrendiségének, számneveket szimbolizáló vizuális alakzatok azonosításának nehézsége más iskolai teljesítmények (pl. olvasás, írás, idegennyelv tanulás) jó színvonala mellett. Hátterében általában valamilyen idegrendszeri sérülés húzódik meg, amelynek következtében zavart az érzékelés-észlelés folyamata, sérült a gondolkodás. Nehezítetté válik a szimbólumok felismerése és tartalmi azonosítása, akadályozott a fogalmak kialakulása, sérülnek a fogalmakkal végzett gondolkodási műveletek, a sor- és szabályalkotás, a téri és síkbeli viszonyok érzékelése, illetve zavart szenved az emlékezet és a figyelem.

A diszkalkuliás tanulóknál általában hiányzik a matematikai érdeklődés, kialakulatlan a mechanikus számlálás képessége, a mennyiség-állandóság. Súlyos elmaradásaik vannak a matematikai nyelv használatában, a matematikai relációk verbális kifejezésében.

A fejlesztés feladatai:

- az érzékelés-észlelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése,
- a testséma kialakítása,
- a téri relációk biztonsága,
- a relációk nyelvi megalapozása, a matematikai nyelv tudatosítása,
- a szerialitás erősítése,
- segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése,
- a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés,
- a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások megtalálása és alkalmazása.

A kóros hiperkinetikus vagy kóros aktivitászavar, a figyelemzavar

Hiperkinetikus zavarok

Már az első öt évben kialakuló tünetegyüttes, melyet jellemez a tevékenységek csapongása, a figyelmetlenség, a nagyfokú impulzivitás, a szabályok gyakori megszegése, megfontolatlanság, többszöri konfrontálódás a társakkal. Gyakori a kognitív működések zavara, illetve a nyelvi és motoros képességek fejlődésének késése. Másodlagos szövődménye az aszociális viselkedés és csökkent önértéktudat.

Magatartási zavarok

Jellemzői a visszatérő és tartós disszociális, agresszív vagy dacos magatartássémák. A viselkedés erősen eltér az adott életkorban elvárhatótól, a szociális elvárásokat durván áthágja. Sokkal súlyosabb lehet, mint egy gyermekcsíny vagy egy serdülőkori lázadás és hosszan tart (hat hónap vagy annál hosszabb ideig). Jellemzi még: nagyfokú harcoság, társakkal, tárgyakkal, állatokkal szembeni durva bánásmód, fenyegető erőfitogtatás, indulatkitörések, iskolakerülés, hazudozás.

A fejlesztés elvei, módszerei, feladatai:

A tanuló optimális helyének megválasztása a pedagógus kommunikációs jelzéseinek megfelelő érzékelésére.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Az egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében.

A tanuló viselkedésének (kommunikációjának, önbizalmának, magabiztosságának, önérvényesítésének, cselekvéses, illetve verbális megnyilvánulásainak) megismerése siker vagy kudarc esetén. Ennek alapján a tanuló alkalmazkodásának, a kortárs csoportba való beilleszkedésének segítése. Együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

A fejlődés segítése gyakori pozitív visszajelzésekkel, a sikerélmény biztosítása.

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a NAT-ban rögzítettektől. A helyi tantervben indokolt lehet az első évfolyam két tanévi időtartamra történő széthúzása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának az időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

A gyerekek fejlesztése, felzárkóztatása, illetve a lemorzsolódást megelőzése céljából minden tanév első heteiben gyermekvédelmi egyeztetést tartunk, melynek résztvevői:

Főigazgató, iskolai intézményegység-vezető, gyermekvédelmi felelős, iskola pszichológus és a fejlesztőpedagógusok, családvédelmi munkatársak.

A NAT alkalmazása

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhat.

Kiemelt szerepet kap az Énkép és önismeret, a Kommunikációs kultúra, a Testi és lelki egészség, a Felkészülés a felnőtt lét szerepére.

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban a pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába.

Ebből a szempontból fontos a gyermekneurológiai, a fülészeti, valamint a szemészeti vizsgálat, szükség esetén az érzékszervi gyógyítás.

A gyógypedagógiai tanár/terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.

4.10. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

4.10.1. Az írásbeli feladatok értékelése

Az írásbeli számonkérés eleme lehet például a házi feladat; a feladatlap, tesztlap kitöltése, a dolgozat; házi dolgozat.

- Az egyenletesebb terhelés érdekében a tantestület tagjai elfogadják, hogy egy tanulócsoportban egy napon legfeljebb két témazáró dolgozat íratható. Ezért a dolgozat várható időpontját legalább egy héttel a megíratása előtt be kell jelenteni.
- A témazáró után dolgozatjavító órát kell beiktatni.
- A dolgozatok kijavításának határideje: maximum 3 hét.

Az ellenőrzést értékelés követi. Célja a teljesítmény mérése; visszajelzés a tanuló, a szülők és persze a pedagógus számára. Fontos, hogy az értékelés tükrözze az aktuális tudásszint mellett a tanuló fejlődését, a tananyag elsajátítására befektetett energiáját is, mert csak így, komplexen fejtheti ki személyiségfejlesztő hatását.

Az osztályzásnál az ötfokozatú skálát használjuk a 2011. évi CXC. törvény - a nemzeti köznevelésről 54. §-a alapján. Kiemelkedő teljesítmény esetén szaktanári dicséret adható. Annak érdekében, hogy az értékelés a lehető legobjektívebb képet adja, az egyes munkaközösségek az írásbeli munkák javításához egységes százalékszámítási rendszert dolgoznak ki, amelyet a tanulókkal is ismertetnek.

A tanulók egészségügyi és pszichés problémáit, esetleg a családi háttérből eredő nehézségeit mindig mérlegelve módot kell adnunk arra, hogy a tanuló tudásának gyarapodásáról, képességeinek fejlődéséről számot adjon. Ennek módját a szaktanár joga megállapítani, s a javítás lehetőségéről, idejéről, feltételeiről is ő ad tájékoztatást a tanulóknak.

Az érdemjegyeknek a naplóba való rendszeres beírása a tanár kötelessége, az ellenőrzőbe való bejegyzése pedig a tanulóé, melyet az osztályfőnök félévente egyszer ellenőriz.

Az osztályzatok mellett legalább olyan fontos a teljesítmény szóbeli értékelése feleletnél, dolgozatkiosztáskor, a félév zárásaként.

A tanuló előmenetelének érdemjeggyel való értékelése félévkor és év végén a szaktanár joga és kötelessége. Ha a tantárgy oktatása félévkor fejeződik be, a tanuló osztályzatát az év végi bizonyítványban kell feltüntetni.

- A tanuló magasabb évfolyamba lépését a 2011. évi CXC. törvény - a nemzeti köznevelésről 54. §-a szabályozza.
- Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja. Az évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait az a tanuló is, akit fegyelmi büntetésként az adott iskolában eltiltottak a tanév folytatásától.
- **Az SNI és BTMN-es tanulók esetében, ha nincsenek felmentve az adott tantárgyból, vagy tantárgy részből, akkor az ő félévi és év végi értékelésüknél a kettes szint eléréséhez szükséges feltétel az adott tantárgy tantárgyi minimumának ismerete.**
- .
- Az egyéni munkarendet a 2011. évi CXC Nkt. törvény 45. § 5. bekezdése szabályozza.

1. A tanév elején *tájékoztató, diagnosztikai mérést* végeznek a pedagógusok. Ezek célja a helyzetfeltárás, ezért ezek nem osztályozhatók, nem minősíthetik a tanulókat.
2. Az érvényes jogszabályok alapján az iskolánk is elvégzi az országos méréseket, melyet az aktuális tanév rendje jogszabály előír. Ezek eredményeit mint korábban is tettük, felhasználjuk a tanulóink fejlődésének figyelemmel kísérése céljából.
3. Az évközi *szóbeli beszámoltatások és írásbeli feleletek* a tanítási órákon történhetnek. Témájuk az aktuális tananyag. Előzetesen nem kell bejelenteni a tanulóknak. Értékelésük az ötfokú osztályzatokkal (jeles 5; jó 4; közepes 3; elégséges 2; elégtelen 1) vagy szóvegesen szóban ill. írásban történhet. A pedagógus egyéni ötletei, szakmai önállósága alapján dönt.

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

A tanulók félévi és év végi értékelésében szerepük kevésbé hangsúlyos, mint a témazáró dolgozatoké.

4. *Témazáró dolgozatot* a tanító vagy a szaktanár a témakörök végén írathat a helyi tantervhez igazodva. Egy tanulócsoporthoz egy tanítási napon legfeljebb kettő íratható. Ezek időpontját legkevesebb két nappal korábban tudatni kell a tanulókkal. A dolgozatokat legkésőbb 15 napon belül ki kell javítani. A hiányzó tanulókkal utólag meg kell íratni vagy szóbeli felelettel kell pótolni. Ha a tanuló huzamos hiányzása miatt ez nem lehetséges, akkor a tantestület vizsgára kötelezheti a gyermeket. A témazáró dolgozatok érdemjegye hangsúlyos a félévi és az év végi értékelésekkor.
5. *Szummatív mérést* félévkor és év végén, az összefoglalás után végez a szaktanár. Ennek minősítése szintén hangsúlyos. Ezeket magyarból, matematikából, angolból és történelemből kiemelten kezeljük, és összevetjük az előző éves eredményekkel.
6. *A kerületi és más, választható méréseiben* való részvételről évente dönt a tantestület.

A dolgozatoknál alkalmazott százalékok szöveges értékelése:

Szöveges értékelés	Oszályzat	A számonkért tananyag teljesítése (%)
kiváló	5	91-100
jó	4	76-90
megfelelő	3	61-75
gyenge	2	51-60
Felzárkóztatásra szorul	1	50 alatt

Iskolánkban az alsó tagozatban második osztálytól tanév közben a készségi tárgyakon kívüli többi tárgyat osztályzattal is lehet értékelni. A dolgozatok százalékainak átszámítása osztályzatokra az alábbi táblázat alapján történhet:

Oszályzat	A számonkért tananyag teljesítése (%)
5	91-100
4	76-90
3	61-75
2	51-60
1	50 alatt

Felső tagozat

Minden tantárgyat év közben, félévkor és tanév végén is csak osztályzattal értékelünk.

A dolgozatok százalékkértékeinek átszámítása osztályzatokra az alábbi táblázat segítségével történik:

5-6. osztályban:

Osztályzat	A számonkért tananyag teljesítése (%)
5	85-100
4	70-84
3	50-69
2	35-49
1	35 alatt

7-8. osztályban:

Osztályzat	A számonkért tananyag teljesítése (%)
5	85-100
4	70-84
3	50-69
2	35-49
1	35 alatt

4.10.2. Szóbeli értékelés

Szóbeli számonkérés: a felelet, beszámoló, kiselőadás megtartása.

Fontos, hogy tanítványaink beszédképessége fejlődjön, ezért arra kell törekednünk, hogy a szóbeli számonkérés nagyobb szerephez jusson a jelenleginél.

Félévente tantárgyanként minimum 2 - 3 osztályzat szükséges, ebből lehetőleg 1 legyen szóbeli jegy.

A nagyobb óraszámú tanított tárgyaknál legalább a heti óraszámnak megfelelő érdemjegy alapján alakítjuk ki az adott félév osztályzatát.

Idegen nyelveknél – a tárgy jellegéből következően – arra törekszünk, hogy a tanulónak minél többször legyen alkalma tudásszintjéről szóban is számot adni.

A szöveges értékelés dokumentumai:

- Oktatási Minisztérium által jóváhagyott bizonyítvány.

Az első-harmadik évfolyamokról kiállított bizonyítványok „Záradék” rovatába kell bejegyezni a tanuló továbbhaladását segítő nevelőtestületi döntéseket, a szülői kéréseket és a tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos egyéb megjegyzéseket. A tanuló szöveges minősítése a pótlapon történik. A kitöltött pótlap a bizonyítvány része, amit a bizonyítvány borítólapjának tárolójába kell elhelyezni.

- Az Oktatási Minisztérium által jóváhagyott törzslap.

- A napló.

A naplóba a felmérők %-os eredményei, az osztályzatok és a tájékoztató füzetben megjelenő alkalmi értékelések kerülnek.

- Tájékoztató füzet.

A tájékoztató füzetbe alkalmi beírások kerülnek a tanuló pillanatnyi eredményeiről, melyek lehetnek szöveges, ill. osztályzat formátumúak is, a felmérők eredményei tekintetében %-os is.

A szöveges értékelés felszínre hoz olyan értékeket is, amelyek nem kifejezetten a tanulási teljesítményt érintik, de nagyon fontosak a teljes személyiségfejlődés szempontjából.

4.11. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

A házi feladatok adásának célja a tananyag gyakoroltatása, az önállóság, a kreativitás, a kötelességtudat fejlesztése stb.

- *Hiányzó házi feladatért* tantárgyi osztályzatot nem szabad adni, kivételt képeznek felső tagozatban a házi dolgozatok.
  - Az órarendet úgy kell összeállítani és a házi *feladatok mennyiségét* megszabni, hogy ne kívánjon az átlagos képességű
- 1. osztályos tanulótól napi 30 percnél többet,
  - 2-3. osztályban 45;
  - 4. osztályban 60;
  - 5-6. osztályban 90 percnél több időt.
-
- *A pihenő- és ünnepnapokra, és a tanítási szünetekre* egy hétköznapi mennyiségű lecke adható.
  - *A nyári szünidőre a hetedikesek a sikeres felvételi vizsgák érdekében magyar és matematika tantárgyakból házi feladatot kaphatnak.*
  - *Az elvégzett szorgalmi feladatokat* a többi évfolyamon is értékelni kell.
  - *A házi olvasmányok jegyzékét* az előző tanév végén ki kell adni a tanulóknak.

Történelem

- szóbeli feladat: napi órára felkészülés – új anyagként – 1-2 alfejezet
- témazáró dolgozat esetén 1 fejezet (maximum 8 alfejezet)
- írásbeli feladatot tanévenként néhány alkalommal (maximum 3-4) egy-két oldal terjedelemben

Magyar nyelv és irodalom

- új anyag feldolgozása nem adható házi feladatként, kivéve írók, költők életútja, életrajza megadott szempontok szerint
- minden félév elején kijelöljük a tananyaghoz kapcsolódó memoriterekét és a számonkérés időpontját a hónap megjelölésével
- a kötelező és ajánlott irodalom listáját (nagyepika, dráma) ismertetjük a nyári szünetet megelőzően, a 7. és 9. évfolyamon a tanév elején
- olvasónapló készítése évente maximum 2-3 mű feldolgozásával megadott szempontok alapján
- házi dolgozat maximum két félévente a fogalmazási készség fejlesztésére
- különböző stílusrétegű szövegek feldolgozása szövegértési feladatokkal

Idegen nyelvek

- a házi feladat az órai munka egyéni folytatása, a tanultak begyakoroltatása
- új nyelvtani anyag feldolgozása nem adható fel otthonra

- a házi feladat ne legyen nehezebb, mint az órai feladatok, illetve ne haladja meg a tanulók tudásszintjét és képességeit
- a tanár igazítsa a házi feladat mennyiségét a csoport szintjéhez
- a feladatok mennyisége az emelt szintű csoportoknál több lehet
- a házi feladatot a tanár mindig ellenőrizze

Számítástechnika

- otthoni feladatként adható gyakoroltató (számítógépes, vagy írásbeli) feladat
- a házi feladat mennyisége nem haladhatja meg az egy tanórán elvégezhető feladatok mennyiségét
- otthoni feladatként adható anyaggyűjtés és/vagy feladatterv készítése, de az ilyen jellegű feladat elvégzésére legalább egy hetet kell adni
- számítógépes feladat esetén biztosítani kell a tanulóknak az iskolai gépekhez való hozzáférést a délutáni órákban a szaktanárral történő előzetes megbeszélés alapján

Matematika

- Új anyag feldolgozása házi feladatként nem adható
- Írásbeli házi feladatként az órán megoldott feladatokhoz hasonló típusú feladatok adhatók
- A házi feladatok mennyisége tananyagtól függően csak annyi legyen, hogy a biztos feladatmegoldáshoz szükséges rutint a tanuló megszerezhesse (a túlterheltség elkerülése érdekében ezért a tanár a házi feladat feladása előtt mindig célzottan és gondosan válasszon feladatokat)
- A házi feladatok megoldása közben a tanulók mindig találkozhatnak problémákkal, ezért szoktassuk a tanulókat arra, hogy a problémák kerüljenek feljegyzésre. Adjunk alkalmat arra, hogy később órán ezekre visszatérhessünk.
- A házi feladatok kijelölésénél differenciált módon is gondolkodjunk. Ha lehetséges, jelöljük meg azokat a feladatokat, melyeket előbb – utóbb mindenkinek meg kell tudni oldania. A gyengébb, illetve jobb képességű tanulóknak külön is adhatunk házi feladatokat.
- A témazáró dolgozatok utolsó előkészítési fázisában érdemes megjelölni a témazáróhoz hasonló feladat csoportokat. Ezeket írásban ne kérjük számon, de a felkészülés elősegítését jól szolgálhatja.
- A házi feladatok ellenőrzése minden esetben nem lehetséges, de legyenek szűrőpróba szerű ellenőrzések a rendszerességre szoktatás érdekében.
- Ha valaki rendszeresen nem készíti el a házi feladatát, a sorozatos hanyagságot osztályzattal is értékelhetjük (esetleg a szülőkkel is felvehetjük a kapcsolatot).
- Egyszerűbb témakörök feldolgozásához igénybe vehetünk diák segítséget, melyet siker esetén jutalmazunk.

Házi feladatok hiánya:

- pótolni kell
- a mulasztás mértéke szerint egyénileg és a tanár szerint büntetendő

Felszerelés hiánya testnevelésből (fiúk:fehér póló és tornanadrág, fehér zokni; lányok: dressz és fehér póló póló):

- teljes felszerelés hiánya egy igazolatlan órát eredményez
- póló, vagy tornanadrág hiánya kis egyest eredményez
- ha valaki három hónapban egymást követően kettes szorgalmú, a tantestület eltanácsolhatja, amennyiben veszélyeztetni társai munkamorálját
- kiemelten kell pozitív értékelést is adni magatartásból táblázat segítségével

4.12. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Iskolánkban csoportbontásban tanítjuk az idegen nyelvet, a technika életvitel és gyakorlatot és a felső tagozat minden évfolyamán a matematikát és a magyar nyelvtant.

Célunk ezzel, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére, a tanulók tudásának megalapozására. A kisebb létszámú csoportok lehetőséget adnak a differenciálás valamennyi eszköztárára, a kis csoportos és egyéni foglalkoztatások kibontakoztatására.

A csoportbontások választhatóságában elsősorban a tanulói szintfelmérés dönt. Ennek köszönhetően az egyik csoportban a tudásszint és az elvárások is magasabb szintet érhetnek el. Az ún. „gyengébb” csoportban is a minimális követelményszint a Nat által előírt és elvárható szint, így hátrány a tanulókat nem érheti. A csoportok minden tanév elején és félévkor átjárhatók. Ehhez a különbséti írásbeli felmérést meg kell a gyermeknek az addig elsajátított ismeretanyagból tennie.

15 fő alatti csoportbontásról minden tanévet megelőzően külön dönt az iskola vezetése a fenntartó jóváhagyásával.

4.13. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

A tanulók fizikai állapotát minden tanévben a testnevelés-néptánc tantárgy keretén belül mérjük, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium által ilyen célból kiadott segédletek alapján:

1. A tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelés tantárgyat tanító nevelők végzik el a testnevelés órákon - tanévenként egy alkalommal - januártól május hónapig. (A felmérés a NETFIT.)

2. A mérés eredménye alapján a nevelők a tanulók fizikai állapotát, általános teherbíró képességét minősítik, az évente kapott eredményeket összehasonlítják, és ezt az értesítő könyvön keresztül a szülők tudomására hozzák.

4.14. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

4.14.1. Az iskola egészségnevelési elvei

Ld.: az Egészségfejlesztési programban (I. számú melléklet)

4.14.2. Az iskola környezeti nevelési elvei

Környezeti nevelés szempontjából a csökkenő tanóraszámok mellett úgy érhetjük el az eredményes természettudományos ismeretek elsajátítását, alkalmazását, ha a tanulóinknak közvetlen természetszemlélet útján mutatjuk be a természet élő és élettelen értékeit, a különböző folyamatokat, jelenségeket, hazánk sokszínű természeti értékeit, gazdaságát, illetve az ember természetátalakító tevékenységét.

Az **erdei iskola**, mint reformpedagógiai mozgalom a századelő óta olyan tanítási forma, melynek középpontjában a természet élményszerű megismerésével a gyerekek felszabadítása, a megszokott iskolai keretek feloldására való törekvés áll.

Az erdei iskolában több, az iskolában is használatos oktató-nevelő pedagógiai módszer alkalmazható, mégis több a diákokhoz közelebb álló módszer áll rendelkezésre pld. csoportmunka, differenciált tanítás, önálló vizsgálatok, szituációs játékok, tanulói kísérletek...

A szabadban folytatott tanítás fokozza a tanulók aktivitását, így az erdei iskola alkalmas az egyes műveltségterületek, tantárgyak népszerűsítésére, valamint felkelheti a gyerekek érdeklődését az egyes tudományterületek iránt.

Mivel a gyakorlati feladatok megoldásához társak kellenek, így erősíti azokat a képességeket, melyekkel elsajátíthatják az együttműködésre, közösségfejlesztésre épülő és a későbbi munkájukhoz, életükhöz alapot nyújtó szocializáció alappilléreit.

Az erdei iskolánk oktatási célja:

- A természet sokszínű megismerése
- Konkrét hazai tájak, társulások (vizes élőhelyek) megismerése
- A társulások fajainak ökológiai szemléletű jellemzése, értékelése
- Az élővilág sokféleségének (diverzitás) bemutatása

Az erdei iskolánk nevelési céljai:

- Helyes környezeti attitűdök kialakítása
- Természeti környezet állapota iránti érzékenység
- Ökológiai szemlélet kialakítása
- Közösségi szociális formák elsajátítása, szociális érzékenység kialakítása
- Egészséges életmódra nevelés

Az erdei iskolai képzésben való részvétel kötelező, a felmerülő költségeket az intézmény fedezi pályázatokból és más adományokból, támogatásokból.

4.15. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

4.15.1. A magatartás értékelésének elvei

Példás (5) magatartású:

- önként vállal munkát a közösségért és azt megbízhatóan teljesíti
- felelősségérzettel van a közösség iránt, megtartja a házirendet, és figyelmezteti társait annak betartására
- nincs fegyelmi büntetése és igazolatlan mulasztása

Jó (4) magatartású:

- aki az előbbieket egyikének - másikának nem felel meg, és nincs osztályfőnöki büntetése
- nincs igazolatlan hiányzása

Változó (3) magatartású:

- akinek osztályfőnöki büntetése van
- igazolatlan órája van
- aki az „Iskolai életünk szép rendje” ellen ismételtén vét

Rossz (2) magatartású:

- igazgatói büntetést kapott
- ismételtén igazolatlanul hiányzott 10 óra / félév

4.15.2. A szorgalomjegyek megállapításának elvei

A tanulók szorgalma lehet: példás, jó, változó, hanyag

Példás:

- Kötelességteljesítése kifogástalan, feladatit önállóan és megbízhatóan elvégzi.
- Képességeihez mérten iskolai munkáit, házi feladatait a legjobban látja el.
- A munkában kitartó, a tőle telhető legjobb eredmény elérésére törekszik.
- Igyekszik a pontos, esztétikailag is tetszetős, hiánytalan munkavégzésre.
- Felszerelése hiánytalan.

Jó:

- Iskolai munkáját, házi feladatait maradéktalanul elvégzi.
- Munkájának esztétikuma kevésbé érdekli.
- Képességeihez mérten megfelelően dolgozik, de többre nem törekszik.
- Órákon való aktivitása, a munkához való viszonya a tőle elvárható szint alatt marad.
- Munkában kevésbé kitartó, nem a tőle elvárható legjobb eredmény elérésére törekszik

Változó:

- Munkavégzésében ingadozások tapasztalhatók, a hanyag és jó munkák egymást váltogatják.
- Gyakran dolgozik képességei alatt.
- Feladatvégzés közben gyakran önállótlan szétszórt
- Munkájának esztétikája gyakran igénytelen
- Felszerelése hiányos, rendszeres figyelmeztetést igényel.

Hanyag:

- Képességeihez és körülményeihez képest csak vonakodva és keveset tesz önmaga előrehaladása érdekében.
- Gyakran elmulasztja kötelességeit, képességein alul dolgozik.
- A munkavégzésben megbízhatatlan, pontatlan.
- Munkái hanyagságról árulkodnak.
- Kötelességtudata hiányzik, munkafegyelme rossz, felszerelése hiányos.

A feltételek közül mindenesetben legalább háromnak kell teljesülnie a minősítés megszerzéséhez.

Az írásos fegyelmező intézkedéseket az osztálynapló feljegyzések rovatába dátummal ellátva be kell írni.

A tanulókat havonta értékeli az osztálytanító ill. az osztályfőnök az osztályban tanító többi tanár, ill. napközis véleményének figyelembevételével magatartásból és szorgalomból. Akinek két egymást követő hónapban 2-es (*hanyag*) a szorgalmi minősítése, az igazgató a tantestület véleményének figyelembevételével kizárhatja az iskolából.

4.15.3. A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei

Tanulóink jutalmazása és büntetése a Házirendben van le szabályozva. A jutalmak formái: könyvjutalom, tárgyjutalom, oklevél.

Az osztályfőnök javaslata alapján a tantestület dönt a fenti jutalmak odaítéléséről az alábbi érdekekért:

- kiemelkedő tanulmányi eredmény
- példamutató szorgalom
- hiányzásmentes tanév
- versenyeken, pályázatokon való eredményes részvétel
- az iskola érdekében végzett tevékenység
- kiemelkedő sporttevékenység

A tanulók jutalmazása

➤ városi-, területi-, körzeti-, megyei-, országos-, nemzetközi szaktantárgyi és művészeti versenyeken elért helyezésekért (iskolai és egyesületi keretekben elért eredmények is), az osztályfőnökök, szaktanárok, napközi vezetők javaslatai alapján a tanuló egyéb, például közösségi munkájáért

- A tanulók kimagasló eredményeik alapján igazgatói, főigazgatói- vagy tantestületi dicséretben

részesülhetnek. Ennek megítélése a házirendben található táblázat alapján történik.

A feldolgozáshoz a tanulók eredményeinek összegyűjtése a „tantárgyi eredmények” táblázatba történik. (Egyértelműen: egy sorba egy tanuló egy bizonyos versenyen elért eredménye kerül.)

Szükséges:

- a verseny időpontja (év, hó, nap)
- pontos megnevezése
- a verseny típusa (városi, város környéki, megyei, országos, nemzetközi, ...)
- a tanuló neve,
- a tanuló osztálya,

A KARÁCSONY SÁNDOR RÓZSATÉRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

- versenyen elért eredménye
- tantárgy megnevezése,
- a versenyre felkészítő tanár (ok) neve

Amennyiben a tanuló iskolán kívüli közösség színeiben ér el kimagasló eredményt, vagy más okból (pl. közösségi munka, tartósan kimagasló tanulmányi eredmény és szorgalom, kiemelkedő napközis munka, három osztályfőnöki dicséret, ...), kapja az elismerést, ennek felvezetését az osztályfőnök (esetleg szaktanár) tegye meg. Fontos, hogy a tanulók tájékozottassák rendszeresen osztályfőnökeiket, szaktanáraikat eredményeikről, sikereikről (emléklapok, oklevelek bemutatásával). Az osztályfőnökök feladata, hogy a kapott dicséreteket rendszeresen vezessék a naplóba.

Az ellenőrzőbe beírt dicséreteket egyidejűleg a naplóba is be kell írni!

A szereplésekért, közösségi munkáért az osztályfőnökök, szaktanárok töltik ki a dicséreteket.

A jutalmazás formái:

- szaktanári, tanítói dicséret SZD
- osztályfőnöki dicséret OD
  - igazgatói dicséret ID
  - főigazgatói dicséret FD
  - tantestületi dicséret TD

Az a tanuló, aki az előző éves bizonyítványának átlagához képest az osztályában a legtöbbet javított, Hangyadíjban részesül.

Az a tanuló, aki félévig legalább 50, illetve év végéig legalább 120 ötöst ér el, elnyeri a Jelesek Klubja kitüntetését.

A tanév végén osztályonként kiemelkedő munkáért, tanulmányi eredményért, közösségi munkáért, stb. osztályonként 7 osztályfőnöki dicséretet illetve 3 igazgatói dicsérető oklevelet lehet kiosztani. Ezekről az osztályfőnök dönt.

Az első osztályosok esetében lehetőség van arra, hogy az egész osztály Igazgatói dicsérető Oklevélben részesüljön.

Évente egy tanuló kiemelkedő tanulmányi munkájáért és sport teljesítményéért Élen a tanulásban, élen a sportban Oklevélben részesülhet. Erről a Nevelőtestület dönt.

Az a tanuló, aki 8 éven keresztül kitűnő tanulmányi eredményt ér el és/vagy kiemelkedő szorgalomról, közösségépítő magatartásról tesz tanúbizonyosságot, Kitüntetéses Oklevélben részesülhet. Ennek adományozásáról a Nevelőtestület dönt.

Ha a tanuló a kötelességeit vétkezen és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető. A fegyelmi eljárás megindítása és lefolytatása kötelező, ha a tanuló maga ellen kéri. Kiskorú tanuló esetén e jogot a szülő gyakorolja.

(4) A fegyelmi büntetés lehet

- a) megrovás,
- b) szigorú megrovás
- c) meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, megvonása,
- d) áthelyezés másik osztályba, tanulócsoportba vagy iskolába,
- e) eltiltás az adott iskolában a tanév folytatásától,
- f) kizárás az iskolából.

5. INTÉZMÉNYI VONATKOZÁSOK

5.1. Jövőbeni terveink, feladataink és ezek eszközigénye

Pedagógiai programunk zökkenőmentes megvalósításához szükség van arra, hogy az intézményben dolgozó pedagógusaink a továbbképzési tervnek megfelelően újabb ismereteket szerezzenek meg. A minőségi pedagógiai munka és működés érdekében végre kell hajtani az Éves munkatervben meghatározott kiemelt fejlesztési célokat, a meghatározott ellenőrzéseket, méréseket, ezeket ki kell értékelni, és segítségükkel tovább lépni.

Lehetőség szerint fejleszteni kell az infrastruktúránkat. Megfelelő források megléte esetén a Kisviola u. 44. szám alatti melléképületre tetőteret építeni, ill. szomszédos telekvásárlással, és azokon történő építkezéssel szeretnénk bővülni. Meg szeretnénk oldani az épületek külső hőszigetelését, illetve a külső nyílászárók cseréjét, pergolát építeni a főépület és melléképület közé, a főépület kerékpártároló felőli főfalára tűzlépcsőt építeni. A fenntartó által korábban megvásárolt Kisviola u. 42. szám alatti ingatlant fel szeretnénk használni az iskola céljaira (könyvtár, fejlesztőhelyiségek, raktár, stb. kialakítására). Bővíteni kell taneszközeink, technikai eszközeink, szemléltető eszközeink körét. Bútorokat, berendezéseket kell vásárolnunk, növelni kell a könyvállományunkat.

Tovább kell növelni az udvari játékok, eszközök számát.

5.2. A Pedagógiai program érvényessége, felülvizsgálata és nyilvánosságra hozatala

5.2.1. A pedagógiai program érvényességi ideje

- 1) Jelen pedagógiai program 2024. szeptember 1-én lép életbe.
- 2) Jelen pedagógiai program a fenntartó által történő visszavonásig érvényes.

5.2.2. A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

- 1) A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
  - Az igazgató és a helyettese a nevelők szakmai munkaközösségeinek bevonásával minden tanév végén írásban értékeli a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.
- 2) Négyévente a nevelőtestületnek el kell végeznie a pedagógiai program teljes – minden fejezetre kiterjedő – felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén ezen pedagógiai programot módosítani kell, vagy teljesen új pedagógiai programot kell kidolgoznia.

5.2.3. A pedagógiai program módosítása

- 1) A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:
  - az intézmény igazgatója
  - a nevelőtestület bármely tagja
  - a nevelők szakmai munkaközösségei
  - a DÖK
  - a Szülői Fórum
  - az iskola fenntartója.
- 2) A tanulók a pedagógiai program módosítását a diák-önkormányzati képviselői útján az igazgatónak javasolhatják.
- 3) A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
- 4) A módosított pedagógia programot a jóváhagyást követő tanév szeptember első napjától kell bevezetni.
- 5)

5.2.4. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

- 1) Az intézmény pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.
- 2) A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
  - az intézmény fenntartójánál;
  - az intézmény irattárában;
  - az intézmény könyvtárában;
  - az iskola nevelői szobájában;
  - az intézmény igazgatójánál;
  - az intézmény igazgatóhelyettesénél;
  - a nevelők munkaközösségeinek vezetőinél;
  - az óvodai tagintézményben
  - az intézmény honlapján

Budapest, 2024. augusztus 28.

Nagy Gábor
főigazgató

6. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Szülői Fórum a egyhangúlag egyet értett a korábban érvényben lévő Pedagógiai program valamennyi módosításával, és az ezekkel kiegészített jelen Pedagógiai programban foglaltakkal.

Budapest, 2024. augusztus 28.

Turucz Tünde
Sz.F. elnök

A DÖK elnöke a 2024. 08. 29-i tájékoztatás alkalmával megismerte a Pedagógiai program 3.0. tervezett módosításait és azokkal egyetértett.

Budapest, 2024. augusztus 29.

Szabó Marcell László
DÖK elnök

A Nevelőtestület a 2024. augusztus 28-i ülésén. az 2024.08.28/2. számú határozattal egyhangúlag elfogadta.

Budapest, 2024. augusztus 28.

Nagy Gábor
főigazgató

Egyhangúlag jóváhagyta a Fenntartó képviselőjében az Igazgatótanács a 2024. augusztus 29-i ülésén, az 2024.08.29/2. számú határozatával.

Budapest, 2024. augusztus 29.

Ablonczy Kálmán
vezetőlelkész
a fenntartó képviselője